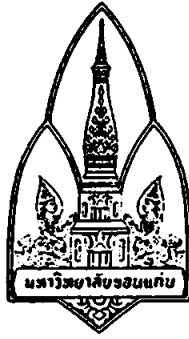
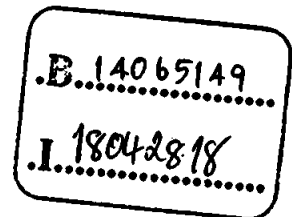

ได้รับอนุญาต

ศักยภาพและความพร้อมด้านการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดบึงกาฬ
THE POTENTIAL AND PREPAREDNESS OF TOURISM RESOURCES
MANAGEMENT IN BUENG KAN PROVINCE

นายปาลกฤษณ์ นาคะปักนิณ

วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

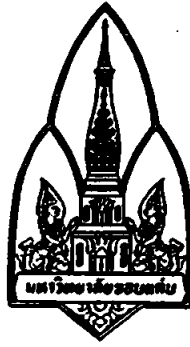
พ.ศ. 2555

**THE POTENTIAL AND PREPAREDNESS OF TOURISM RESOURCES
MANAGEMENT IN BUENG KAN PROVINCE**

MR. PALKRITS NAKAPAKSIN

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF PUBLIC ADMINISTRATION
IN LOCAL GOVERNMENT
GRADUATE SCHOOL KHON KAEN UNIVERSITY**

2012

ใบรับรองวิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
หลักสูตร
รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น

ชื่อวิทยานิพนธ์ : ศักยภาพและความพร้อมด้านการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว
ของจังหวัดบึงกาฬ

ชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์ : นายปาลกฤษณ์ นาคะปิกษิม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ ดร.พิรติทธ์ คำนวนศิลป์

ประธานกรรมการ

รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริ ฮามสุโพธิ์

กรรมการ

รองศาสตราจารย์ ดร.กุลธิดา ท้วมสุข

กรรมการ

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ :

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.กุลธิดา ท้วมสุข)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ลำปาง แม่นมาตย์)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภวัฒน์กร วงศ์ธนวุธ)
คณบดีวิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

ปาลกฤษณ์ นาคะปิกขิม. 2555. ศักยภาพและความพร้อมด้านการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว
ในจังหวัดบึงกาฬ. วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: รศ. ดร. กุลธิดา ท้วมสุข

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง ศักยภาพและความพร้อมด้านการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัด
บึงกาฬ มีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อศึกษาและรวบรวมข้อมูลทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นแหล่ง
ท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของจังหวัดบึงกาฬ (2) เพื่อศึกษา ประเมินศักยภาพและความ
พร้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และวัฒนธรรมของจังหวัดบึง
กาฬ และ (3) เพื่อศึกษาโอกาส และแนวทางการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว
ทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของจังหวัดบึงกาฬ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ (1) แบบสอบถามประชาชนในจังหวัดบึงกาฬ 443 คน ทำการ
สุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีแบบโควต้า (2) แบบสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว
32 แห่ง (3) แบบสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว 32 แห่ง

การวิเคราะห์ข้อมูล โดย (1) การวิจัยเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content
Analysis) และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องโดย SWOT Analysis และ (2) การวิจัยเชิง
ปริมาณใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม SPSS for Window และนำมาอธิบายเชิงพรรณนา
(Descriptive Analysis) ตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า จังหวัดบึงกาฬมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 19 แห่งและทาง
วัฒนธรรม 13 แห่ง ส่วนใหญ่แล้วยังขาดความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว
ซึ่งเป็นปัญหาสำคัญในการพัฒนาการด้านการท่องเที่ยวที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องเร่งแก้ไข
ปัญหา ส่วนผลการวิจัยด้านความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพและความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวทาง
ธรรมชาติและทางวัฒนธรรมของจังหวัดบึงกาฬ พบว่า ประชาชนชาวจังหวัดบึงกาฬ ซึ่งเป็นผู้ตอบ
แบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 25 - 34 ปี มีสถานภาพสมรส มีการศึกษาอยู่ใน
ระดับมัธยมศึกษา/ปวช. ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร มีรายได้ต่อเดือน 5,001-10,000 บาท โดยส่วน
ใหญ่แล้วเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดบึงกาฬมีศักยภาพและความพร้อมในระดับมาก แต่ด้าน
ความเข้มแข็งของชุมชนและวัฒนธรรมและด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของการ
ท่องเที่ยว อยู่ในระดับน้อย และน้อยมาก ตามลำดับ

การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดย SWOT Analysis พบว่า มีสภาพแวดล้อมที่เป็นโอกาส ให้สามารถพัฒนาการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับทิศทางการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของนักท่องเที่ยวและสังคมได้ เช่น นโยบายด้านการค้าชายแดน การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) การเปิดเส้นทางเชื่อมโยงกับอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง หรือ GMS หรือกระแสความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านความเชื่อ การขาดที่พึ่งทางใจ เป็นต้น และมีจุดแข็งที่ขาดต่อการลอกเลียนแบบหลายประการ เช่น การที่ทำเลที่ตั้งของจังหวัดเป็นจุดเชื่อมต่อของ 3 ประเทศในลุ่มน้ำโขง คือ ไทย-ลาว-เวียดนาม การเป็นเมืองหลวงของพญานาค และหรือกระแสการเป็นจังหวัดที่ 77 ของประเทศไทย เป็นต้น ซึ่งจุดแข็งเหล่านี้สามารถนำมาใช้เป็นปัจจัยในการขับเคลื่อนแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดบึงกาฬ เพื่อให้เกิดการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน บนฐานของทรัพยากรอย่างแท้จริง

ในการจัดทำแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดบึงกาฬ จะต้องมีการคำนึงถึงอุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งจะทำให้แผนดังกล่าวเกิดปัญหาได้ เช่น ปัญหาการขาดเสถียรภาพทางการเมือง การแข่งขันระหว่างบุคลากรในกลุ่มประเทศอาเซียน และประชากรในพื้นที่ที่มีพื้นฐานการศึกษาต่ำ หรือแม้กระทั่งจุดอ่อนต่างๆ ของจังหวัดบึงกาฬ เช่น การมีสินค้าพื้นเมืองที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ความพร้อมด้านที่พักแรม ความพร้อมด้านร้านอาหาร ความพร้อมด้านสาธารณูปโภค,ความพร้อมด้านการบริการอื่นๆ การขาดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยว การขาดแคลนบุคลากรที่มีความสามารถในการจัดการ การขาดช่องทางการตลาด และการขาดการประสานงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ ล้วนเป็นปัญหาและอุปสรรคที่จังหวัดบึงกาฬและหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวจะต้องพยายามแก้ปัญหา และลดอุปสรรคเหล่านี้ ให้เหลือน้อยที่สุด เพื่อจะได้ให้แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดบึงกาฬสามารถขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุประสิทธิผลสูงสุดต่อประชาชนในจังหวัดบึงกาฬ

**Palkrits Nakapaksin. 2012. The Potential and Preparedness of Tourism Resources
Management in Bueng Kan Province. Master of Public Administration Thesis
in Local Government, Graduate School, Khon Kaen University.
Thesis Advisor: Assoc. Prof. Dr. Kulthida Tuamsuk**

ABSTRACT

This research aims to (1) examine and compile the data of tourism resources that is Bueng Kan's natural tourism and culture sources (2) evaluate the potential and the preparedness of tourism resources that is Bueng Kan's natural tourism and cultural sources (3) examine the opportunity and the way to develop the tourism resources that is the sources of natural tourism and culture of Bueng Kan.

The research tools are (1) the questionnaires distributed to 443 people in Bueng Kan that based on quota method, (2) the survey forms of tourism resources from 32 tourism sources in Bueng Kan and (3) the survey forms of tourism facilities from 32 tourism sources in Bueng Kan.

The research uses 2 different approaches in this study. The first part is the qualitative research approach by content analysis and SWOT analysis for the relevant environments. The second part is the quantitative approach by SPSS for window program to present with descriptive analysis in accordance with the purpose of this study.

The findings reveal that there are 19 natural tourism sources and 13 cultural sources in Bueng Kan and mostly be short of the preparedness of tourism facilities that it is the important problem for the tourism development that the associated authorities must improve urgently. Regarding the opinion of the potential and the preparedness of natural tourism and culture sources of Bueng Kan, the results show that the questionnaires are answered from most female of Bueng Kan population with 25-34 years old age, married, junior high school/vocational diploma degree, agriculturist occupation and 5,000-10,000 baht/month income, the opinion of this sample group in the potential and the preparedness of tourism sources of Bueng Kan is found to be at the high level, but the part of the strongness of community and culture and the part of the knowledge providing include the building of tourism valued consciousness is found to be at low and lower level in that order.

Regarding the SWOT analysis in the relevant tourism internal environments, the findings reveal that environments are the **opportunities** to develop a tourism in harmonious with the direction of Asian Economic Coalition (AEC), the opening linking way to The Mekong River sub-region or GMS or the current of the tourist needs in the part of the belief and the lack of mind supporter etc. There are the **strengths** that hard to imitate such as the location of province establishment that link up the 3 Mekhong River Countries that are Thai, Lao and Vietnam, Bueng Kan is set to be the capital of Phaya Naga (mythical king serpent believed to live in the Mekong River) and/or the driving of tourism development plan of Bueng Kan in order to be a sustained tourism management on the real resource base.

For the creation of tourism development plan of Bueng Kan, the results show that it must concern about other **threats** that may come from the external environments and can be a problem to the above mentioned plan such as problem of an unstable polity, a competitive of personnel in Asian country groups, the educational basic low level of population in local area, even other weaknesses of Bueng Kan like the local identity product, the preparedness of resting place, the preparedness of restaurant, the preparedness of public utility, the preparedness of other services and the deficiency of strategic tourism development plan, the management capability personnel, the market way, also the coordinate of other local authorities. From the above mentioned problems and obstacles, Bueng Kan authority and/or the associated tourism authorities must try to solve the problems and reduce the obstacles to be the least in order to drive efficiently the tourism development plan of Bueng Kan and attain the ultimate effective to people in Bueng Kan.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงและสมบูรณ์ได้ด้วยความเมตตา กรุณาและ โอกาส ที่ผู้วิจัยได้รับ

จาก

- รองศาสตราจารย์ ดร. กุณธิดา ท้วมสุข อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
- รองศาสตราจารย์ ดร. พีรสิทธิ์ คำนวนศิลป์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์
- รองศาสตราจารย์ ดร. ศิริ ฮามสุโพธิ์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์
- ศูนย์วิจัยท่องเที่ยวภูมิภาคลุ่มน้ำโขง มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดบึงกาฬ
- สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดบึงกาฬ

ความเมตตา กรุณาและ โอกาสที่ผู้วิจัยได้รับจากท่านทั้งหลาย สร้างความรู้สึกราบซึ่งใจ และขอขอบพระคุณท่านทั้งหลายเป็นอย่างสูง มา ณ โอกาสนี้

คุณงามความดี ตลอดจนคุณาประโยชน์อันพึงได้รับจากงานวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบแต่ บพทกริ ภรรยา ครอบครัว มิตรสหาย บุรพคณาจารย์ และ โลกใบนี้

ปาลกฤษณ์ นาคะบักษิณ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ฐ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา	1
1.2 คำถามเพื่อการวิจัย	4
1.3 วัตถุประสงค์	4
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	4
1.5 นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง	5
1.6 กรอบแนวความคิด	6
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
2.1 ความรู้เกี่ยวกับบริบทพื้นที่ จังหวัดบึงกาฬ	7
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยว	34
2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินศักยภาพและความพร้อมของทรัพยากร การท่องเที่ยว	45
2.4 แนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว	57
2.5 สถานการณ์และแนวโน้มด้านการท่องเที่ยว	66
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	75
2.7 กระบวนการวิจัยและกรอบแนวคิดในการวิจัย	77
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	79
3.1 ประชากร	79
3.2 กลุ่มตัวอย่าง	79
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	81
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	83

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	83
3.6 แหล่งที่มาของข้อมูลสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ	84
บทที่ 4 ผลการวิจัยและการอภิปรายผล	85
4.1 ส่วนที่ 1 ผลการวิจัยจากแบบสอบถาม	86
4.2 ส่วนที่ 2 ผลการวิจัยจากแบบสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยว	110
4.3 ส่วนที่ 3 ผลการวิจัยจากแบบสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวก ในแหล่งท่องเที่ยว	145
4.4 ส่วนที่ 4 ผลการวิจัยจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและ ภายนอกของจังหวัดบึงกาฬ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยใช้เครื่องมือ SWOT Analysis	162
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ	179
5.1 สรุปผลการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1	180
5.2 สรุปผลการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2	182
5.3 สรุปผลการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3	188
5.4 ข้อเสนอแนะในการทำการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป	198
บรรณานุกรม	201
ภาคผนวก	205
ภาคผนวก ก แบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาวิจัย	207
ภาคผนวก ข แบบสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ใช้ในการศึกษาวิจัย	215
ภาคผนวก ค แบบสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว	219
ประวัติผู้เขียน	223

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 2.1	แสดงระยะห่างจากอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดบึงกาฬ จากอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย และข้อมูลการลดระยะทางในการเดินทาง	11
ตารางที่ 2.2	แสดงจำนวนประชากรและบ้านในจังหวัดบึงกาฬ จำแนกเป็นรายอำเภอ และรายตำบล ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2553 (ข้อมูลจากสถิติประชากร จังหวัดหนองคาย เลือกเฉพาะอำเภอที่แยกตัวออกมาเป็นจังหวัดบึงกาฬ)	22
ตารางที่ 3.1	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอำเภอในจังหวัดบึงกาฬ	80
ตารางที่ 3.2	แสดงการอธิบายความหมายของสัญลักษณ์ในแบบสำรวจ สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว	82
ตารางที่ 4.1	แสดงลักษณะกลุ่มตัวอย่างที่เก็บรวบรวมข้อมูล	86
ตารางที่ 4.2	แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน	88
ตารางที่ 4.3	แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็น ของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพและความพร้อม ด้านลักษณะทางกายภาพ : การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	91
ตารางที่ 4.4	แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ตอบ แบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพและความพร้อมด้านลักษณะทางกายภาพ : ความสมบูรณ์และความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว	91
ตารางที่ 4.5	แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ตอบ แบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพและความพร้อมด้านลักษณะการรักษา คุณภาพสิ่งแวดล้อม : การจัดการคุณภาพเสียง	92
ตารางที่ 4.6	แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ตอบ แบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพและความพร้อมด้านลักษณะการรักษา คุณภาพสิ่งแวดล้อม : การจัดการขยะมูลฝอย	93
ตารางที่ 4.7	แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ตอบ แบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพและความพร้อมด้านลักษณะการรักษา คุณภาพสิ่งแวดล้อม : การจัดการคุณภาพอากาศ	93

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.8	94
แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพและความพร้อม	
ด้านลักษณะด้านสังคม : ความคุ้มค่าของการเที่ยวชม	
ตารางที่ 4.9	94
แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพและความพร้อม	
ด้านลักษณะด้านสังคม : การมีส่วนร่วม	
ตารางที่ 4.10	95
แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพและความพร้อม	
ด้านลักษณะด้านสังคม : ความเข้มแข็งของชุมชนและวัฒนธรรม	
ตารางที่ 4.11	96
แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพและความพร้อม	
ด้านลักษณะด้านศิลปวัฒนธรรม	
ตารางที่ 4.12	96
แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพและความพร้อม	
ด้านลักษณะด้านธรรมชาติ	
ตารางที่ 4.13	97
แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพและความพร้อม	
ด้านลักษณะด้านการเกษตร	
ตารางที่ 4.14	97
แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพและความพร้อมด้านลักษณะ	
ด้านการบริหารจัดการ : การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก	
ตารางที่ 4.15	98
แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพและความพร้อมด้านลักษณะด้านการ	
บริหารจัดการ : การให้ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน	
ตารางที่ 4.16	99
แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพและความพร้อมด้านลักษณะด้านการบริหาร	
จัดการ : การให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของการท่องเที่ยว	

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.17 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพสมรส การศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน	100
ตารางที่ 4.18 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพด้านลักษณะทางกายภาพ : การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	102
ตารางที่ 4.19 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพด้านลักษณะทางกายภาพ : ความสมบูรณ์และความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว	102
ตารางที่ 4.20 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพด้านลักษณะการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม : การจัดการคุณภาพเสียง	103
ตารางที่ 4.21 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพด้านลักษณะการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม : การจัดการขยะมูลฝอย	104
ตารางที่ 4.22 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพด้านลักษณะการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม : การจัดการคุณภาพอากาศ	104
ตารางที่ 4.23 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพด้านลักษณะด้านสังคม : ความคุ้มค่าของการเที่ยวชม	105
ตารางที่ 4.24 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพด้านลักษณะด้านสังคม : การมีส่วนร่วม	106
ตารางที่ 4.25 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพด้านลักษณะด้านสังคม : ความเข้มแข็งของชุมชนและวัฒนธรรม	106

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า	
ตารางที่ 4.26	แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพด้านลักษณะด้านศิลปวัฒนธรรม	107
ตารางที่ 4.27	แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพด้านลักษณะด้านธรรมชาติ	107
ตารางที่ 4.28	แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพด้านลักษณะด้านการเกษตร	108
ตารางที่ 4.29	แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพด้านลักษณะด้านการบริหาร จัดการ : การจัดการสิ่งแวดล้อมความสะอาด	108
ตารางที่ 4.30	แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพด้านลักษณะด้านการบริหาร จัดการ : การให้ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน	109
ตารางที่ 4.31	แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพด้านลักษณะด้านการบริหาร จัดการ : การให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของการท่องเที่ยว	110
ตารางที่ 4.32	แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยว	111
ตารางที่ 4.33	แสดงการอธิบายความหมายของสัญลักษณ์ในแบบสำรวจ สิ่งแวดล้อมความสะอาดในแหล่งท่องเที่ยว	145
ตารางที่ 4.34	แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจสิ่งแวดล้อมความสะอาด ในแหล่งท่องเที่ยว	146
ตารางที่ 4.35	แสดงการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกของจังหวัดบึงกาฬ ที่มีอิทธิพลต่อการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยว ที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน	162
ตารางที่ 4.36	แสดงการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในของจังหวัดบึงกาฬ ที่มีอิทธิพลต่อการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยว ที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน	173

สารบัญตาราง (ต่อ)

		หน้า
ตารางที่ 5.1	แสดงรายชื่อและที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของจังหวัดบึงกาฬ	180
ตารางที่ 5.2	แสดงการวิเคราะห์ SWOT Matrix (หรือ TOWS Matrix) ของจังหวัดบึงกาฬ	189

สารบัญภาพ

	หน้า	
ภาพที่ 2.1	แผนที่ประเทศไทย แสดงตำแหน่งที่ตั้งของ จ. บึงกาฬ	8
ภาพที่ 2.2	แผนที่ จ. หนองคาย ก่อนการจัดตั้ง จ. บึงกาฬ	8
ภาพที่ 2.3	แผนที่ จ. บึงกาฬ ที่แบ่งส่วนการปกครองออกมาจาก จ. หนองคาย	8
ภาพที่ 2.4	ตราสัญลักษณ์ประจำจังหวัดบึงกาฬ	17
ภาพที่ 2.5	ต้น ใบ และดอกสิรินธรวัลดี ดอกไม้ประจำจังหวัดบึงกาฬ	18
ภาพที่ 2.6	แผนที่แสดงอาณาเขตของจังหวัดบึงกาฬ	19
ภาพที่ 2.7	สื่อประชาสัมพันธ์ประเพณีการแข่งขันเรือยาวประเพณีไทย-ลาว จังหวัดบึงกาฬ	25
ภาพที่ 2.8	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูวัว อำเภอหนองค้ำ จังหวัดบึงกาฬ	27
ภาพที่ 2.9	น้ำตกเจ็ดสี อำเภอหนองค้ำ จังหวัดบึงกาฬ	28
ภาพที่ 2.10	น้ำตกคาคกีนรี อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ	28
ภาพที่ 2.11	หาดคำสมบูรณ์ บึงโขงหลง อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ	29
ภาพที่ 2.12	ภูทอก อำเภอศรีวิไล จังหวัดบึงกาฬ	29
ภาพที่ 2.13	วัดสว่างอารมณ์ อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ	30
ภาพที่ 2.14	หาดทรายขาว อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ	30
ภาพที่ 2.15	แก่งอาสง และวัดอาสงศิลาवास อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ	31
ภาพที่ 2.16	หนองกุดทิง พื้นที่ชุ่มน้ำโลก อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ	32
ภาพที่ 2.17	ตลาดสองฝั่งโขง (ตลาดลาว) อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ	34
ภาพที่ 2.18	ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม	60
ภาพที่ 2.19	กระบวนการวิจัยและกรอบแนวคิดในการวิจัย	78

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ถือเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศ เนื่องจากการท่องเที่ยวเข้าไปเกี่ยวข้องกับหลายภาคส่วน ก่อให้เกิดการกระจายรายได้ไปสู่ประชาชนอย่างกว้างขวาง กระตุ้นการผลิต และเป็นการนำเอาทรัพยากรของประเทศมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด นอกจากนี้ยังมีส่วนช่วยสนับสนุนฟื้นฟู อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีที่ดีงาม พัฒนาระบบสาธารณสุขโลก การศึกษาและเทคโนโลยี ตลอดจนลดอัตราการอพยพของประชากรเข้าสู่เมือง (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2547) จากความสำคัญดังกล่าว ทำให้รัฐบาลไทยทุกยุคทุกสมัย ได้มีการกำหนดนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อเป็นกลไกหลักในการพัฒนาประเทศเสมอมา

จากนโยบายการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของไทย ในแผนแม่บทอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งชาติของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้กำหนดนโยบายเชิงรุกไว้ เพื่อพัฒนาให้ประเทศไทยคงความเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวแห่งภูมิภาคเอเชีย (Tourism Capital of Asia) อย่างต่อเนื่อง เพื่อก้าวสู่ความเป็น World Class Tourist Destination ซึ่งถือเป็นภาพลักษณ์โดยรวมของประเทศไทย โดยกำหนดเป้าหมายหลักในการพัฒนาด้านสาธารณสุขโลก ที่พัก สาธารณสุขพื้นฐาน การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว รูปแบบการท่องเที่ยวที่หลากหลาย การเสนอวัฒนธรรมไทยที่เป็นเอกลักษณ์ การกำหนดมาตรฐานความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว และการต้อนรับด้วยอัธยาศัยไมตรี เป็นต้น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2543) ซึ่งเป้าหมายดังกล่าวมีความจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่ายที่มีส่วนได้ส่วนเสีย หรือผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เพื่อส่งเสริมให้การท่องเที่ยวของไทยได้พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ และบรรลุเป้าหมายได้ประโยชน์ด้วยกันทุกฝ่ายอย่างเป็นธรรม และมีความยั่งยืน นโยบายดังกล่าวมีความสำคัญต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวทุกระดับ โดยเฉพาะในระดับท้องถิ่น ประกอบกับแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ได้กำหนดให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ถ่ายโอนภารกิจด้านการท่องเที่ยวให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวม 3 ภารกิจ ได้แก่ การวางแผนการท่องเที่ยว การปรับปรุง ดูแล บำรุงรักษาสถานที่ท่องเที่ยว และการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ (คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, 2554) ฉะนั้น จึงสมควรอย่างยิ่งที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว ควรมีแนวทางใน

การดำเนินการเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน และการท่องเที่ยวโดยรวมของประเทศ โดยยึดหลักการของการส่งเสริมการท่องเที่ยวในระบบการท่องเที่ยว (Tourism System) พามที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ใช้เป็นแนวทางและแนวปฏิบัติในการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยซึ่งมีองค์ประกอบหลัก 3 ด้าน ได้แก่ ด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านการบริการการท่องเที่ยว และด้านการตลาดท่องเที่ยว

จากที่ได้กล่าวในข้างต้นแล้วว่า อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญในการพัฒนาประเทศ และประเทศไทยก็มีแผนในการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศที่เป็นทั้งแผนระยะสั้น แผนระยะยาว แต่ทำไมการดำเนินการด้านการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวจึงไม่กระจายตัวให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ทั่วประเทศ พื้นที่ใดหรือจังหวัดใดที่เป็นจุดหมายปลายทางที่มีชื่อเสียงด้านการท่องเที่ยวอยู่แล้ว ก็มักจะได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานด้านการท่องเที่ยวในการประชาสัมพันธ์ การตลาด และการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวอยู่เป็นประจำทุกปี เช่น พัทยา ภูเก็ต เชียงใหม่ เลข ชัยภูมิ เป็นต้น ทำให้หลายจังหวัดในประเทศไทยไม่ได้รับการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน นอกจากนี้ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ก็มีนโยบายส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวที่มีกำลังซื้อสูง ท่องเที่ยวในจุดหมายปลายทางที่มีราคาแพง การใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะกระจุกตัวอยู่เฉพาะกลุ่มที่มีการลงทุนระดับสูง ซึ่งหลายแห่งก็เป็นของนักลงทุนชาวต่างชาติ ทำให้รายได้จากการท่องเที่ยวไม่ได้กระจายไปสู่ท้องถิ่นอย่างทั่วถึง (คโณชา ด้งอุทัยสุข, 2552) ซึ่งขัดกับวัตถุประสงค์หลักที่แท้จริงของการจัดการการท่องเที่ยวของประเทศ ที่ต้องการให้อุตสาหกรรมนี้เป็นเครื่องมือในการกระจายรายได้ไปสู่ท้องถิ่นอย่างแท้จริง

และหากพิจารณาอีกด้าน เหตุผลที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) หรือหน่วยงานด้านการท่องเที่ยวอื่น ๆ ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยวในจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวในพื้นที่หรือในจังหวัดใหม่ๆ นั้นอาจเป็นเพราะไม่ทราบถึงข้อมูลด้านศักยภาพและความพร้อมของพื้นที่หรือในจังหวัดต่างๆ อย่างเพียงพอ ทำให้มองข้ามพื้นที่หรือจังหวัดนั้น ๆ ไป

จังหวัดบึงกาฬเป็นจังหวัดที่คั้งขึ้นใหม่ เป็นจังหวัดลำดับที่ 76 ของประเทศไทย (ไม่นับรวมกรุงเทพมหานครที่ไม่ใช่จังหวัด แต่เป็นเมืองพิเศษตามกฎหมายการปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ) จัดตั้งขึ้นตาม พระราชบัญญัติ ตั้งจังหวัดบึงกาฬ พ.ศ. 2554 อันมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 23 มีนาคม พ.ศ.2554 โดยแยกอำเภอบึงกาฬ อำเภอเซกา อำเภอโซ่พิสัย อำเภอบุ่งคล้า อำเภอบึงโขงหลง อำเภอปากคาด อำเภอพรเจริญ และอำเภอศรีวิไล ออกจากการปกครองของจังหวัดหนองคาย จังหวัดบึงกาฬ อยู่ห่างจากจังหวัดหนองคาย 145 กิโลเมตร และมีอาณาเขตติดกับ จังหวัดนครพนม นอกจากนี้ จังหวัดบึงกาฬ ยังเป็นเมืองชายแดนริมฝั่งแม่น้ำโขง โดยฝั่งตรงข้ามคือเมืองปากซัน แขวงบอลิคำไซ (บริคำไซ) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป. ลาว) และเป็นเส้นทางทางบกระหว่าง

ประเทศเชื่อมระหว่างไทย-ลาว-เวียดนาม ที่มีระยะทางสั้นที่สุด คือ ประมาณ 324 กิโลเมตร (วัดจาก จ.บึงกาฬ ประเทศไทย ถึงเมืองวินท์-Vinh ประเทศเวียดนาม)

คำว่า "บึงกาฬ" หมายถึง บึงที่มีสีดำ โดย กาฬ มาจากคำว่า นิลกาฬ ซึ่งเป็นพลงชนิดหนึ่ง ที่มีสีดำ (พลงนิลกาฬ) ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ที่ต้องการสื่อความหมายว่า เป็นดินแดนแห่งความอุดมสมบูรณ์ มีดินสีดำที่แสดงการมีแร่ธาตุและสารอาหารที่มีความอุดมสมบูรณ์ และมีแหล่งน้ำเพียงพอเหมาะแก่การทำกรเกษตรกรรมและประมงน้ำจืดเป็นอย่างดี (ก่อนนี้บึงกาฬ มีตัวสะกดคำว่า กาญจน์ ที่แปลว่าทอง ต่อมาชาวบ้านเปลี่ยนชื่อให้เรียกง่ายขึ้นว่า บึงกาฬ แปลว่าบึง/หนองน้ำที่มีสีดำ อาจเป็นเพราะบริเวณหนองน้ำ อุดมไปด้วยดินสีดำ ที่มีแร่ธาตุที่เหมาะสมกับการเกษตรกรรม) จังหวัดบึงกาฬ ก็เป็นอีกหนึ่งจังหวัดที่มีตำนานและวัฒนธรรมประเพณีที่เกี่ยวข้องกับพญานาค เหมือนกับพื้นที่อื่น ๆ ในแถบลุ่มแม่น้ำโขงที่มีความเชื่อว่าได้ตำนานโขง จะเป็นเมืองบาดาล เป็นเมืองของพญานาค โดยมีเมืองหลวงอยู่ที่สระคือแม่น้ำโขง จุดที่ลึกที่สุดบริเวณหน้าวัดอาสงศิลาวาส ในจังหวัดบึงกาฬ (จังหวัดบึงกาฬ, 2554)

นอกจากนี้ จังหวัดบึงกาฬ ยังมีความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติที่ยังความอุดมสมบูรณ์ เช่น ภูเขา ป่าไม้ น้ำตก บึง หนอง พื้นที่ชุ่มน้ำ และความหลากหลายของสัตว์นานาพันธุ์ เช่น ปลาน้ำจืด และนกชนิดต่างๆ อีกทั้งยังมีวัดอาราม พระเกจิอาจารย์ชื่อดังของประเทศไทยและวัฒนธรรมวิถีชีวิตชาวบ้านที่น่าสนใจ

จากข้อมูลที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้มองเห็นศักยภาพของจังหวัดบึงกาฬในการเป็นจุดหมายปลายทางใหม่ทางการท่องเที่ยวของไทย เพราะสามารถพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายได้ เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวิทยาการ และแหล่งท่องเที่ยวทางที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อนันทนาการ เป็นต้น แต่ถ้าหากต้องการให้จังหวัดบึงกาฬได้รับการสนับสนุนด้านการท่องเที่ยวจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยเห็นว่า ควรจะต้องทำการสำรวจและรวบรวมผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวทั้งหมดที่จังหวัดบึงกาฬมีอยู่ เพื่อศึกษาศักยภาพและความพร้อมในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่จะรองรับและตอบสนองความต้องการแก่นักท่องเที่ยวได้ และข้อมูลที่ได้นี้จะเป็นประโยชน์ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) เป็นต้น สามารถนำจัดลำดับความสำคัญในการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างเหมาะสมต่อไป

1.2 คำถามเพื่อการวิจัย

1.2.1 ทริพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมในจังหวัดบึงกาฬมีที่ใดบ้าง และแต่ละแห่งมีศักยภาพและความพร้อมทางการท่องเที่ยวระดับใด

1.2.2 แนวทางการพัฒนาทริพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของจังหวัดบึงกาฬ ที่จะก่อให้เกิดการเชื่อมโยงคุณค่าของวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับมูลค่าการท่องเที่ยวอย่างสร้างสรรค์และยั่งยืนควรมีรูปแบบเป็นอย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อศึกษา และรวบรวมข้อมูลทริพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของจังหวัดบึงกาฬ

1.3.2 เพื่อศึกษา ประเมินศักยภาพ และความพร้อมของทริพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของจังหวัดบึงกาฬ

1.3.3 เพื่อกำหนดแนวทางการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบึงกาฬเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ครอบคลุมพื้นที่ทั้งหมดของจังหวัดบึงกาฬ ประกอบด้วย 8 อำเภอ คือ อำเภอเมืองบึงกาฬ อำเภอปากคาด อำเภอโซ่พิสัย อำเภอพรเจริญ อำเภอเซกา อำเภอบึงโขงหลง อำเภอกรีวิไล และอำเภอนุ่งคล้า โดยรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของทริพยากรทางการท่องเที่ยว (ที่ไม่ใช่สถานประกอบการของภาคเอกชน) ในจังหวัดบึงกาฬ 2 ประเภท คือ

- 1) ทริพยากรทางการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ
- 2) ทริพยากรทางการท่องเที่ยวประเภทวัฒนธรรม

จากนั้นจะทำการศึกษาและประเมินศักยภาพ และความพร้อมของทริพยากรทางการท่องเที่ยวเหล่านั้น ตามคู่มือการประเมินคุณภาพมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ ของสำนักพัฒนาการท่องเที่ยว ปี พ.ศ. 2552 โดยผ่านมุมมองและความคิดเห็นของสำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดบึงกาฬ สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดบึงกาฬ และประชาชนในจังหวัดบึงกาฬ เพื่อให้ทราบว่าแหล่งท่องเที่ยวใดเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพและความพร้อมในการพัฒนา เพื่อนำเสนอเป็นจุดหมายปลายทางใหม่ให้กับนักท่องเที่ยวต่อไป

1.5 นิยามศัพท์ที่เกี่ยวข้อง

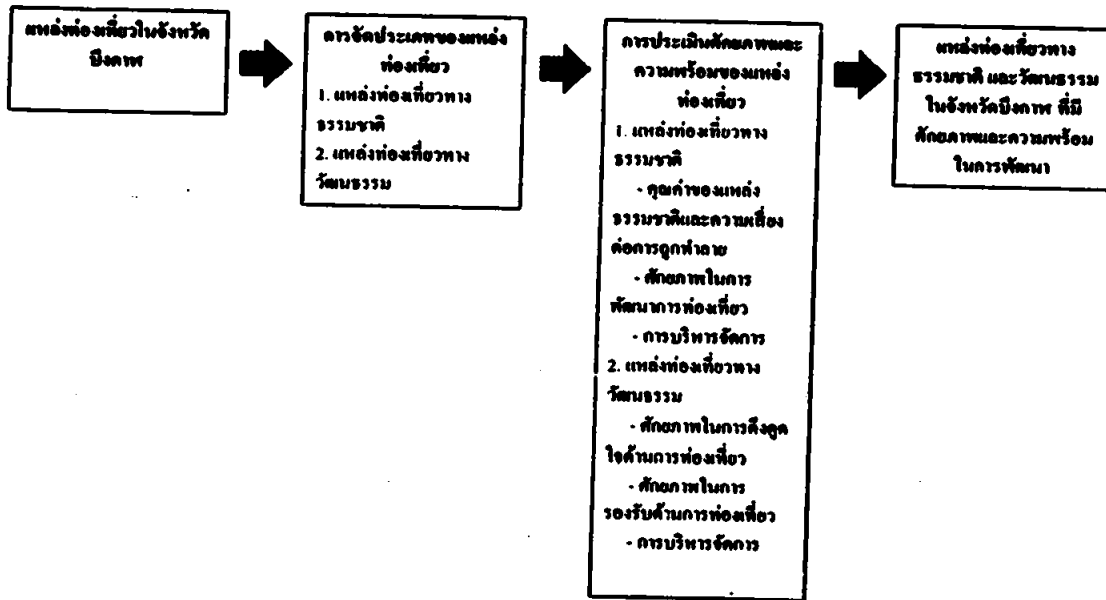
1.5.1 ทรัพยากรการท่องเที่ยว (Tourism Resources) หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นในจังหวัดบึงกาฬ ทั้งในลักษณะที่เป็นรูปธรรมสามารถสัมผัสได้ด้วยการจับต้อง และลักษณะที่เป็นนามธรรมไม่สามารถสัมผัสได้ด้วยการจับต้อง ซึ่งมนุษย์สามารถนำมาใช้ประโยชน์เป็นสินค้าทางการท่องเที่ยว และเป็นสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว

1.5.2 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Natural Attraction) หมายถึง สถานที่ต่าง ๆ ในจังหวัดบึงกาฬ ที่เปิดใช้เพื่อการท่องเที่ยว โดยมีทรัพยากรธรรมชาติเป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวมาเยือน ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติเหล่านี้ อาจจะเป็นความงามตามสภาพธรรมชาติ ความแปลกตาของสภาพธรรมชาติ สัตว์ฐานที่สำคัญทางธรณีวิทยาและภูมิศาสตร์อันเป็นเอกลักษณ์หรือเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดบึงกาฬ

1.5.3 แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (Cultural Attraction) หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดบึงกาฬ ที่มีคุณค่าทางศิลปะและขนบธรรมเนียมประเพณีที่บรรพบุรุษได้สร้างสมและถ่ายทอดเป็นมรดกสืบทอดกันมา แหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้ประกอบด้วย ศาสนสถาน งานประเพณี วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คน การแสดงศิลปวัฒนธรรม สินค้าพื้นเมือง การแต่งกาย ภาษา เป็นต้น

1.5.4 ศักยภาพและความพร้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยว (Potential and Readiness of Tourism Resource) หมายถึง ระดับของความสามารถในการดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้ไปเยี่ยมชมเยือนยังแหล่งท่องเที่ยวที่นั่น ๆ รวมถึงระดับของความพร้อมในการบริหารจัดการพื้นที่และพัฒนาให้แหล่งท่องเที่ยวที่นั่นสามารถกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีมาตรฐาน ได้รับการยอมรับ

1.6 กรอบแนวความคิด

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 ประโยชน์ต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง

- มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเหมาะสมเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
- ทราบถึงสถานการณ์และสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการจัดการการท่องเที่ยวในจังหวัดบึงกาฬ
- หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถข้อมูลไปประยุกต์ใช้ประโยชน์สำหรับใช้ประกอบการวางแผนนโยบาย หรือวางแผนพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวต่อไป
- มีรายได้ที่เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยว

1.7.2 ประโยชน์ต่องานทางด้านวิชาการ

ผลการศึกษาวิจัย จะเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยในการเติมเต็มองค์ความรู้ทางด้านการจัดการการท่องเที่ยวในประเทศไทยให้มีความชัดเจน และความสมบูรณ์มากขึ้น

1.7.3 หน่วยงานที่ใช้ประโยชน์จากผลการวิจัย

- ประชาชนและชุมชนท้องถิ่นที่เป็นเจ้าของพื้นที่
- องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ และสำนักงานจังหวัดในพื้นที่
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
- ผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว
- หน่วยงานอื่นๆ นักศึกษาและประชาชนทั่วไปที่มีความสนใจ

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษา ค้นคว้า และทำการวิจัยเรื่องศักยภาพและความพร้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยวในจังหวัดบึงกาฬ ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในหัวข้อสำคัญต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

- 2.1 ความรู้เกี่ยวกับบริบทพื้นที่ จังหวัดบึงกาฬ
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยว
- 2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินศักยภาพและความพร้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยว
- 2.4 แนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว
- 2.5 สถานการณ์และแนวโน้มด้านการท่องเที่ยว
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2.7 กรอบแนวคิดการวิจัย

2.1 ความรู้เกี่ยวกับบริบทพื้นที่ จังหวัดบึงกาฬ

2.1.1 สภาพแวดล้อมและข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดบึงกาฬ

จังหวัดบึงกาฬ ถือเป็นจังหวัดที่เพิ่งถือกำเนิดขึ้นมาใหม่ในประเทศไทย เป็นจังหวัดลำดับที่ 77 ของประเทศไทย ซึ่งด้านนโยบายของจังหวัดบึงกาฬมาจนถึงวันที่รายงานฉบับนี้ (เดือนกันยายน พ.ศ. 2555) จังหวัดบึงกาฬเพิ่งมีอายุได้เพียง 18 เดือนเท่านั้น ดังนั้น ข้อมูลบางส่วนจะเป็นการค้นหาข้อมูลที่ได้มาจากการค้นหาตัวตนของบึงกาฬ ในบริบทความเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดหนองคายด้วย ซึ่งได้ผลการศึกษาและรวบรวมข้อมูล ดังนี้

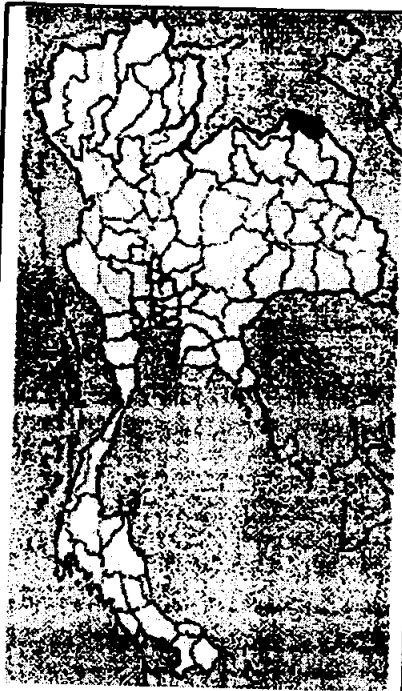
2.1.2 คำขวัญประจำจังหวัด

ภูทอกแหล่งพระธรรม	คำล้ำยางพารา	งามตาแก่งอาฮง
บึงโขงหลงเพลินใจ	น้ำตกใสเจ็ดสี	ประเพณีแข่งเรือ
เหนือสุดแดนอีสาน	นมัสการหลวงปู่ใหญ่	ศูนย์รวมใจศาลสองนาง

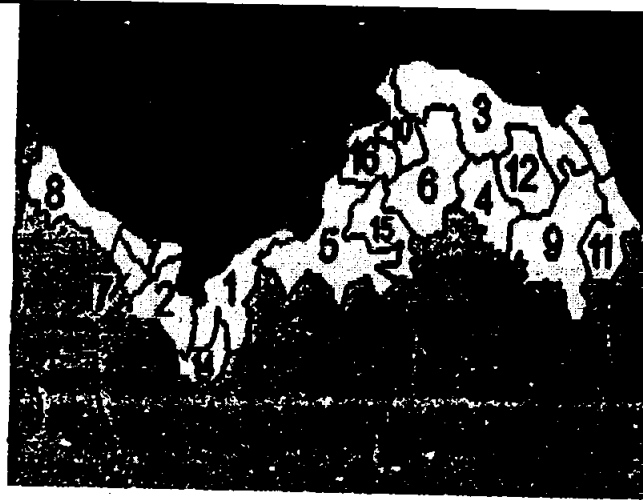
2.1.3 ผู้ว่าราชการจังหวัด นายพรศักดิ์ เจียรณัย พ.ศ. 2554 - ปัจจุบัน

2.1.4 วิสัยทัศน์จังหวัด

ศูนย์กลางยางพารา	ประตูการค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน
การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์	เศรษฐกิจพอเพียง

ภาพที่ 2.1 แผนที่ประเทศไทย
แสดงตำแหน่งที่ตั้ง
ของ จ. บึงกาฬ

ภาพที่ 2.2 แผนที่ จ. หนองคาย ก่อนการจัดตั้ง จ. บึงกาฬ

1. อำเภอเมืองหนองคาย	2. อำเภอท่าบ่อ	3. อำเภอบึงกาฬ
4. อำเภอพรเจริญ	5. อำเภอโพนพิสัย	6. อำเภอโซ่พิสัย
7. อำเภอศรีเชียงใหม่	8. อำเภอดงคอม	9. อำเภอเซกา
10. อำเภอปากคาด	11. อำเภอบึงโขงหลง	12. อำเภอศรีวิไล
13. อำเภอทุ่งงั่ว	14. อำเภอสระใคร	15. อำเภอเฝ้าไร่
16. อำเภอรัตนวาปี	17. อำเภอโพนพิสัย	

ภาพที่ 2.3 แผนที่ จ. บึงกาฬ ที่แบ่งส่วนการปกครอง
ออกมาจาก จ. หนองคาย

3. อำเภอบึงกาฬ	4. อำเภอพรเจริญ	6. อำเภอโซ่พิสัย
9. อำเภอเซกา	10. อำเภอปากคาด	11. อำเภอบึงโขงหลง
12. อำเภอศรีวิไล	13. อำเภอทุ่งงั่ว	

๑
๒
๓
๔
๕
๖
๗
๘
๙
๑๐
๑๑
๑๒
๑๓

2.1.5 ข้อมูลทั่วไป

จังหวัดบึงกาฬ เป็นเมืองชายแดน ริมฝั่งแม่น้ำโขง โดยฝั่งตรงข้าม คือ เมืองปากซัน แขวงบอลิคำไซ(บริคำไซ) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) และเป็นเส้นทาง ทางบกระหว่างประเทศเชื่อมระหว่างไทย-ลาว-เวียดนาม ที่มีระยะทางสั้นที่สุด คือ ประมาณ 324 กิโลเมตร (วัดจาก จ.บึงกาฬ ประเทศไทย ถึงเมืองวินท์-Vinh ประเทศเวียดนาม)

จังหวัดบึงกาฬเป็นจังหวัดที่ตั้งขึ้นใหม่ในประเทศไทย จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติ ตั้งจังหวัดบึงกาฬ พ.ศ. 2554 อันมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 23 มีนาคม พ.ศ.2554 โดยแยกอำเภอบึงกาฬ อำเภอเซกา อำเภอโซ่พิสัย อำเภอบุ่งคล้า อำเภอบึงโขงหลง อำเภอปากคาด อำเภอพรเจริญ และ อำเภอศรีวิไล ออกจากการปกครองของจังหวัดหนองคาย

จังหวัดบึงกาฬ อยู่ห่างจากจังหวัดหนองคาย 145 กิโลเมตร และมีอาณาเขตติดกับ จังหวัดนครพนม คำว่า "บึงกาฬ" หมายถึง บึงที่มีสีดำ โดย กาฬมาจากคำว่า นิลกาฬ ซึ่งเป็นพจนานุกรมหนึ่งที่มีสีดำ (พจนานิลกาฬ) ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ที่ต้องการสื่อความหมายว่า เป็นดินแดนแห่ง ความอุดมสมบูรณ์ มีดินสีดำที่แสดงการมีแร่ธาตุและสารอาหารที่มีความอุดมสมบูรณ์ และมีแหล่ง น้ำเพียงพอ เหมาะแก่การทำการเกษตรกรรมและประมงน้ำจืดเป็นอย่างยิ่ง (ก่อนนี้บึงกาฬ มี ตัวสะกดคำว่า กาญจน์ ที่แปลว่าทอง ต่อมาชาวบ้านเปลี่ยนชื่อให้เรียกง่ายขึ้นว่า บึงกาฬ แปลว่าบึง/หนองน้ำที่มีสีดำ อาจเป็นเพราะบริเวณหนองน้ำ อุดมไปด้วยดินสีดำ ที่มีแร่ธาตุที่เหมาะสมกับการ เกษตรกรรม) และนอกจากนี้ที่จังหวัดบึงกาฬ ก็เป็นอีกหนึ่งจังหวัดที่มีตำนานและวัฒนธรรม ประเพณีที่เกี่ยวข้องกับพญานาค เหมือนกับพื้นที่อื่นๆ ในแถบลุ่มแม่น้ำโขง ที่มีความเชื่อว่าได้ลำน้ าโขง จะเป็นเมืองบาดาล เป็นเมืองของพญานาค โดยมีเมืองหลวงอยู่ที่สระคือแม่น้ำโขง จุดที่ลึกที่สุด บริเวณหน้าวัดอาฮงศิลาวาส ในจังหวัดบึงกาฬ (จังหวัดบึงกาฬ, 2554)

นอกจากความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ และตำนานที่เกี่ยวข้องกับความศักดิ์สิทธิ์ของ พญานาคแล้ว จังหวัดบึงกาฬ ดินแดนนี้ยังมีความหลากหลายของทรัพยากรธรรมชาติที่ยังความอุดม สมบูรณ์ เช่น ภูเขา ป่าไม้ น้ำตก บึง หนอง พื้นที่ชุ่มน้ำ และความหลากหลายของสัตว์นานาพันธุ์ เช่น ปลาน้ำจืด และนกชนิดต่าง ๆ อีกทั้งยังมีวัดวาอาราม พระเกจิอาจารย์ชื่อดังของประเทศไทย และวัฒนธรรมวิถีชีวิตชาวบ้านที่น่าสนใจ

2.1.6 ประวัติการก่อตั้ง

จังหวัดบึงกาฬ เดิมเป็นตำบลหนึ่งในเขตการปกครองของอำเภอชัยบุรี (เมือง ไซบุรี) จังหวัดนครพนม ซึ่งมีที่ว่าการอำเภอ ตั้งอยู่ที่บริเวณปากน้ำสงคราม ต่อมาไม่ทราบชัดว่า ปีใด ทางราชการได้ย้ายที่ว่าการอำเภอมายังที่บึงกาญจน์ ริมฝั่งแม่น้ำโขง บริเวณตรงข้ามเมือง ปากซัน แขวงบอลิคำไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ต่อมาในปี พ.ศ.2459 ทาง

ราชการได้ทำการก่อสร้างที่ว่าการอำเภอขึ้นใหม่ และโอนการปกครองอำเภอชัยบุรีมาขึ้นกับจังหวัดหนองคาย ส่วนบริเวณที่ตั้งที่ว่าการอำเภอชัยบุรีเดิม นั้น ทางราชการยุบมาเป็นตำบลอยู่ในเขตการปกครอง ของอำเภอท่าอุเทน จังหวัดนครพนม

ต่อมา ปี พ.ศ.2475 ข้าราชการกระทรวงมหาดไทยท่านหนึ่งเดินทางมาตรวจราชการที่อำเภอชัยบุรี พบว่า หมู่บ้านบึงกาญจน์ มีหนองน้ำใหญ่แห่งหนึ่ง กว้างประมาณ 160 เมตร ยาวประมาณ 3,000 เมตร ชาวบ้าน เรียก "บึงกาญจน์" เป็นที่รู้จักโดยทั่วไป และเป็นพื้นที่ที่มีความอุดมสมบูรณ์ มีประชากรอาศัยและทำมาหากินเป็นจำนวนมาก ทางราชการจึงเปลี่ยนชื่ออำเภอชัยบุรีเป็น "อำเภอบึงกาญจน์" ตั้งแต่นั้นมา

ต่อมาปี พ.ศ. 2477 ทางราชการได้เปลี่ยนชื่อ อำเภอบึงกาญจน์ เป็น "อำเภอบึงกาฬ" เพื่อความสะดวกในการเรียกขานและเข้าใจง่าย และต่อมา มีนโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น จึงได้แยกส่วนการปกครองอำเภอเซกา อำเภอพรเจริญ อำเภอศรีวิไล และอำเภอบุ่งคล้า ออกจากอำเภอบึงกาฬ ตามลำดับ

และใน พ.ศ. 2537 นายสุเมธ พรหมพันธ์ ทนายความสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรพรรคเสรีธรรม จังหวัดหนองคาย ได้เสนอในที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎรให้มีการจัดตั้งจังหวัดบึงกาฬขึ้น โดยกำหนดจะแยกพื้นที่อำเภอบึงกาฬ อำเภอปากคาด อำเภอโซ่พิสัย อำเภอพรเจริญ อำเภอเซกา อำเภอบึงโขงหลง อำเภอศรีวิไล และอำเภอบุ่งคล้า ออกจากจังหวัดหนองคาย รวมเป็นท้องที่ทั้งหมด 4,305 ตารางกิโลเมตรและมีประชากรประมาณ 390,000 คน อย่างไรก็ตาม กระทรวงมหาดไทยในขณะนั้น แจ้งผลการพิจารณาว่า ยังไม่มีแผนที่จะยกฐานะอำเภอบึงกาฬขึ้นเป็นจังหวัด เพราะการจัดตั้งจังหวัดใหม่เป็นการเพิ่มภาระด้านงบประมาณ อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มกำลังคนภาครัฐ ซึ่งจะขัดกับมติคณะรัฐมนตรี

นับจากวันนั้นมาโครงการก่อตั้งจังหวัดบึงกาฬถูกพักไว้มาเกือบ 20 ปี กระทั่ง พ.ศ. 2553 กระทรวงมหาดไทย ได้นำเรื่องการจัดตั้งจังหวัดบึงกาฬ เสนอเข้าที่ประชุมคณะรัฐมนตรีอีกครั้ง เพื่อยก "ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งจังหวัดบึงกาฬ พ.ศ. ..." และมีการมอบหมายให้คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ ตั้งจังหวัดบึงกาฬ พ.ศ. สภาผู้แทนราษฎร ทำการศึกษาข้อมูลด้านการเตรียมความพร้อมการตั้งจังหวัดบึงกาฬ (คณะกรรมการการพัฒนาการเมือง, 2554) และผลของการศึกษาได้ให้ข้อมูลแก่คณะรัฐมนตรี ดังนี้

การขอจัดตั้งจังหวัดบึงกาฬเป็นความต้องการของประชาชนในพื้นที่มาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2537 เนื่องจากจังหวัดหนองคายมีระยะทางยาวจากเหนือจรดใต้ ประมาณ 330.6 กิโลเมตร ราษฎรที่อาศัยอยู่ในอำเภอบึงโขงหลง ซึ่งเป็นอำเภอที่ไกลที่สุดต้องเดินทางมาติดต่อราชการโดยมีระยะทางถึง 238 กิโลเมตร ทำให้การเดินทางไปและกลับเสียเวลาและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่าย ตลอดจน

การบริหารราชการและการแก้ไขปัญหาด้านชายแดนแก่ประชาชนไม่สะดวกและไม่ทั่วถึง หากมีการจัดตั้งจังหวัดบึงกาฬแล้ว จะประหยัดเวลาและลดค่าใช้จ่ายของราษฎร การบริหารราชการจะสามารถลงไปแก้ไขปัญหาให้แก่ประชาชนในพื้นที่ได้สะดวกและทั่วถึงมากขึ้น รวมทั้งสามารถแก้ไขปัญหาการลักลอบค้ายาเสพติด การลักลอบค้าของเถื่อน การโจรกรรมทรัพย์สินตามแนวชายแดน และปัญหาแรงงานต่างด้าวได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยอำเภอที่ขอแยกเป็นจังหวัดบึงกาฬ อยู่ห่างจากจังหวัดหนองคายมาก หากตั้งจังหวัดบึงกาฬแล้วจะลดระยะทางในการเดินทางได้มาก ดังนี้

ตารางที่ 2.1 แสดงระยะห่างจากอำเภอต่าง ๆ ในจังหวัดบึงกาฬ จากอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย และข้อมูลการลดระยะทางในการเดินทาง

ที่	อำเภอ	ระยะห่างจาก	ระยะห่างจาก	ระยะทางลดลง (กิโลเมตร)
		อ. เมือง จ. หนองคาย (กิโลเมตร)	อ. เมือง จ. บึงกาฬ (กิโลเมตร)	
1	บึงกาฬ	136	-	136
2	เซกา	224	84	140
3	บึงโขงหลง	238	97	141
4	พรเจริญ	182	45	137
5	ปากคาด	90	45	45
6	โซ่พิสัย	120	78	42
7	ศรีวิไล	163	24	139
8	นุ่งคล้า	180	44	136

ที่มา: คณะกรรมาธิการการพัฒนารเมือง (2554)

2.1.7 การแบ่งส่วนการปกครอง

จังหวัดบึงกาฬ มีการแบ่งการปกครองส่วนท้องถิ่นออกเป็น 8 อำเภอ 53 ตำบล 615 หมู่บ้าน 15 เทศบาลตำบล 44 องค์การบริหารส่วนตำบล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1.7.1 อำเภอเมืองบึงกาฬ แบ่งการปกครองออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การปกครองส่วนภูมิภาคและการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนภูมิภาค แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 12 ตำบล 131 หมู่บ้าน

ได้แก่

1. ตำบลบึงกาฬ	11 หมู่บ้าน
2. ตำบลโนนสมบูรณ์	13 หมู่บ้าน
3. ตำบลหนองแจ้ง	11 หมู่บ้าน
4. ตำบลหอค้า	14 หมู่บ้าน
5. ตำบลหนองเล็ง	13 หมู่บ้าน
6. ตำบลโคกก่อง	9 หมู่บ้าน
7. ตำบลนาสวรรค์	9 หมู่บ้าน
8. ตำบลโคสี	10 หมู่บ้าน
9. ตำบลชัยพร	13 หมู่บ้าน
10. ตำบลวิศิษฐ์	13 หมู่บ้าน
11. ตำบลค่านาคี	8 หมู่บ้าน
12. ตำบลโป่งเปือย	7 หมู่บ้าน

การปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 13 แห่ง ได้แก่

ตำบลวิศิษฐ์

1. เทศบาลตำบลบึงกาฬ ครอบคลุมบางส่วนของตำบลบึงกาฬและบางส่วนของ
2. เทศบาลตำบลวิศิษฐ์ ครอบคลุมตำบลวิศิษฐ์ (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบล

บึงกาฬ)

3. เทศบาลตำบลหนองแจ้ง ครอบคลุมตำบลหนองแจ้งทั้งตำบล
4. เทศบาลตำบลหอค้า ครอบคลุมตำบลหอค้าทั้งตำบล
5. เทศบาลตำบลโคกก่อง ครอบคลุมตำบลโคกก่องทั้งตำบล
6. เทศบาลตำบลโคสี ครอบคลุมตำบลโคสีทั้งตำบล
7. องค์การบริหารส่วนตำบลบึงกาฬ ครอบคลุมตำบลบึงกาฬ (เฉพาะนอกเขต

เทศบาลตำบลบึงกาฬ)

8. องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสมบูรณ์ ครอบคลุมตำบลโนนสมบูรณ์ทั้งตำบล
9. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเล็ง ครอบคลุมตำบลหนองเล็งทั้งตำบล
10. องค์การบริหารส่วนตำบลนาสวรรค์ ครอบคลุมตำบลนาสวรรค์ทั้งตำบล
11. องค์การบริหารส่วนตำบลชัยพร ครอบคลุมตำบลชัยพรทั้งตำบล
12. องค์การบริหารส่วนตำบลค่านาคี ครอบคลุมตำบลค่านาคีทั้งตำบล
13. องค์การบริหารส่วนตำบลโป่งเปือย ครอบคลุมตำบลโป่งเปือยทั้งตำบล

2.1.7.2 อำเภอพรเจริญ แบ่งการปกครองออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การปกครองส่วนภูมิภาคและการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนภูมิภาค แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 7 ตำบล 58 หมู่บ้าน ได้แก่

1. ตำบลศรีชมภู	7 หมู่บ้าน
2. ตำบลคอนหม่อนนาง	7 หมู่บ้าน
3. ตำบลพรเจริญ	11 หมู่บ้าน
4. ตำบลหนองหัวช้าง	11 หมู่บ้าน
5. ตำบลวังชมภู	8 หมู่บ้าน
6. ตำบลป่าแฝก	7 หมู่บ้าน
7. ตำบลศรีสำราญ	7 หมู่บ้าน

การปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 7 แห่ง ได้แก่

1. เทศบาลตำบลคอนหม่อนนาง ครอบคลุมตำบลคอนหม่อนนางทั้งตำบล
2. เทศบาลตำบลพรเจริญ ครอบคลุมตำบลพรเจริญทั้งตำบล
3. เทศบาลตำบลศรีสำราญ ครอบคลุมตำบลศรีสำราญทั้งตำบล
4. องค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมภู ครอบคลุมตำบลศรีชมภูทั้งตำบล
5. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองหัวช้าง ครอบคลุมตำบลหนองหัวช้างทั้งตำบล
6. องค์การบริหารส่วนตำบลวังชมภู ครอบคลุมตำบลวังชมภูทั้งตำบล
7. องค์การบริหารส่วนตำบลป่าแฝก ครอบคลุมตำบลป่าแฝกทั้งตำบล

2.1.7.3 อำเภอโซ่พิสัย แบ่งการปกครองออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การปกครองส่วนภูมิภาคและการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนภูมิภาค แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 7 ตำบล 89 หมู่บ้าน ได้แก่

1. ตำบลโซ่	17 หมู่บ้าน
2. ตำบลหนองพันทา	11 หมู่บ้าน
3. ตำบลศรีชมภู	15 หมู่บ้าน
4. ตำบลคำแก้ว	13 หมู่บ้าน
5. ตำบลบัวชุม	13 หมู่บ้าน
6. ตำบลต้นเจริญ	11 หมู่บ้าน
7. ตำบลเหล่าทอง	9 หมู่บ้าน

การปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 8 แห่ง ได้แก่

1. เทศบาลตำบลไชยพิสัย ครอบคลุมบางส่วนของตำบลไชย
2. องค์การบริหารส่วนตำบลไชย ครอบคลุมตำบลไชย (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลไชยพิสัย)
3. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองพันทา ครอบคลุมตำบลหนองพันทาทั้งตำบล
4. องค์การบริหารส่วนตำบลศรีชมพู ครอบคลุมตำบลศรีชมพูทั้งตำบล
5. องค์การบริหารส่วนตำบลคำแก้ว ครอบคลุมตำบลคำแก้วทั้งตำบล
6. องค์การบริหารส่วนตำบลบัวชุม ครอบคลุมตำบลบัวชุมทั้งตำบล
7. องค์การบริหารส่วนตำบลถ้ำเจริญ ครอบคลุมตำบลถ้ำเจริญทั้งตำบล
8. องค์การบริหารส่วนตำบลเหล่าทอง ครอบคลุมตำบลเหล่าทองทั้งตำบล

2.1.7.4 อำเภอเขกา แบ่งการปกครองออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การปกครองส่วนภูมิภาคและการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนภูมิภาค แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 9 ตำบล 131 หมู่บ้าน ได้แก่

1. ตำบลเขกา	22 หมู่บ้าน
2. ตำบลขาง	12 หมู่บ้าน
3. ตำบลท่ากกแดง	16 หมู่บ้าน
4. ตำบลบ้านค้อง	15 หมู่บ้าน
5. ตำบลปึงไฮ	17 หมู่บ้าน
6. ตำบลนาจัน	12 หมู่บ้าน
7. ตำบลท่าสะอาด	13 หมู่บ้าน
8. ตำบลหนองทุ่ม	12 หมู่บ้าน
9. ตำบลโสกกำม	12 หมู่บ้าน

การปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 11 แห่ง ได้แก่

1. เทศบาลตำบลท่าสะอาด ครอบคลุมบางส่วนของตำบลท่าสะอาด
2. เทศบาลตำบลศรีพนา ครอบคลุมบางส่วนของตำบลเขกา
3. องค์การบริหารส่วนตำบลเขกา ครอบคลุมตำบลเขกา (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลศรีพนา)
4. องค์การบริหารส่วนตำบลขาง ครอบคลุมตำบลขางทั้งตำบล
5. องค์การบริหารส่วนตำบลท่ากกแดง ครอบคลุมตำบลท่ากกแดงทั้งตำบล

6. องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านด้อง ครอบคลุมตำบลบ้านด้องทั้งตำบล
7. องค์การบริหารส่วนตำบลปึงไฮ ครอบคลุมตำบลปึงไฮทั้งตำบล
8. องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำจั้น ครอบคลุมตำบลน้ำจั้นทั้งตำบล
9. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าสะอาด ครอบคลุมตำบลท่าสะอาด (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลท่าสะอาด)

10. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองทุ่ม ครอบคลุมตำบลหนองทุ่มทั้งตำบล

11. องค์การบริหารส่วนตำบล โสกก่าม ครอบคลุมตำบล โสกก่ามทั้งตำบล

2.1.7.5 อำเภอปากคาด แบ่งการปกครองออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การปกครองส่วนภูมิภาคและการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนภูมิภาค แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 6 ตำบล 64 หมู่บ้าน ได้แก่

1. ตำบลปากคาด 18 หมู่บ้าน
2. ตำบลหนองยอง 11 หมู่บ้าน
3. ตำบลนาแก้ง 7 หมู่บ้าน
4. ตำบลโนนศิลา 12 หมู่บ้าน
5. ตำบลสมสนุก 8 หมู่บ้าน
6. ตำบลนาคง 8 หมู่บ้าน

การปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 7 แห่ง ได้แก่

1. เทศบาลตำบลปากคาด ครอบคลุมบางส่วนของตำบลปากคาดและบางส่วนของตำบลโนนศิลา
2. องค์การบริหารส่วนตำบลปากคาด ครอบคลุมตำบลปากคาด (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลปากคาด)
3. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองยอง ครอบคลุมตำบลหนองยองทั้งตำบล
4. องค์การบริหารส่วนตำบลนาแก้ง ครอบคลุมตำบลนาแก้งทั้งตำบล
5. องค์การบริหารส่วนตำบลโนนศิลา ครอบคลุมตำบลโนนศิลา (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลปากคาด)
6. องค์การบริหารส่วนตำบลสมสนุก ครอบคลุมตำบลสมสนุกทั้งตำบล
องค์การบริหารส่วนตำบลนาคง ครอบคลุมตำบลนาคงทั้งตำบล

2.1.7.6 อำเภอบึงโขงหลง แบ่งการปกครองออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การปกครองส่วนภูมิภาคและการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนภูมิภาค แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 4 ตำบล 51 หมู่บ้าน ได้แก่

1. ตำบลบึงโขงหลง 17 หมู่บ้าน
2. ตำบลโพธิ์หมากแข้ง 13 หมู่บ้าน
3. ตำบลคงบัง 10 หมู่บ้าน
4. ตำบลท่าดอกคำ 11 หมู่บ้าน

การปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5 แห่ง ได้แก่

1. เทศบาลตำบลบึงโขงหลง ครอบคลุมบางส่วนของตำบลบึงโขงหลงและตำบลโพธิ์หมากแข้ง
2. องค์การบริหารส่วนตำบลบึงโขงหลง ครอบคลุมตำบลบึงโขงหลง (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลบึงโขงหลง)
3. องค์การบริหารส่วนตำบลโพธิ์หมากแข้ง ครอบคลุมตำบลโพธิ์หมากแข้ง (เฉพาะนอกเขตเทศบาลตำบลบึงโขงหลง)
4. องค์การบริหารส่วนตำบลคงบัง ครอบคลุมตำบลคงบังทั้งตำบล
5. องค์การบริหารส่วนตำบลท่าดอกคำ ครอบคลุมตำบลท่าดอกคำทั้งตำบล

2.1.7.7 อำเภอศรีวิไล แบ่งการปกครองออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การปกครองส่วนภูมิภาคและการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนภูมิภาค แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 5 ตำบล 50 หมู่บ้าน ได้แก่

1. ตำบลศรีวิไล 12 หมู่บ้าน
2. ตำบลชุมภูพร 12 หมู่บ้าน
3. ตำบลนาแสง 9 หมู่บ้าน
4. ตำบลนาสะแบง 9 หมู่บ้าน
5. ตำบลนาสิงห์ 8 หมู่บ้าน

การปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5 แห่ง ได้แก่

1. เทศบาลตำบลศรีวิไล ครอบคลุมตำบลศรีวิไลทั้งตำบล
2. องค์การบริหารส่วนตำบลชุมภูพร ครอบคลุมตำบลชุมภูพรทั้งตำบล
3. องค์การบริหารส่วนตำบลนาแสง ครอบคลุมตำบลนาแสงทั้งตำบล
4. องค์การบริหารส่วนตำบลนาสะแบง ครอบคลุมตำบลนาสะแบงทั้งตำบล
5. องค์การบริหารส่วนตำบลนาสิงห์ ครอบคลุมตำบลนาสิงห์ทั้งตำบล

2.1.7.8 อำเภอทุ่งค้อ แบ่งการปกครองออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ การปกครองส่วนภูมิภาคและการปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองส่วนภูมิภาค แบ่งเขตการปกครองออกเป็น 3 ตำบล 25 หมู่บ้าน ได้แก่

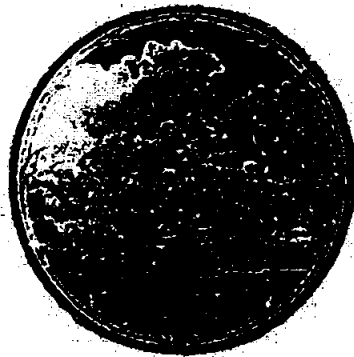
1. ตำบลบุงกล้า 9 หมู่บ้าน
2. ตำบลหนองเคี่ยน 7 หมู่บ้าน
3. ตำบลโคกกวาง 9 หมู่บ้าน

การปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3 แห่ง ได้แก่

1. องค์การบริหารส่วนตำบลบุงกล้า ครอบคลุมตำบลบุงกล้าทั้งตำบล
2. องค์การบริหารส่วนตำบลหนองเคี่ยน ครอบคลุมตำบลหนองเคี่ยนทั้งตำบล
3. องค์การบริหารส่วนตำบลโคกกวาง ครอบคลุมตำบลโคกกวางทั้งตำบล

2.1.8 สัญลักษณ์ประจำจังหวัด

2.1.8.1 ตราประจำจังหวัดบึงกาฬ ประกอบด้วยภาพ ภูทอก บึงโขงหลง และต้นไม้ ออกแบบโดยกรมศิลปากร

ภาพที่ 2.4 ตราสัญลักษณ์ประจำจังหวัดบึงกาฬ

2.1.8.2 ต้นไม้และดอกไม้ประจำจังหวัด

ต้นสิรินธรวัลดี (*Bauhinia sirindhorniae* K. & S.S. Larsen) ชื่อพื้นเมือง “สามสิบสองประคอง” เป็นพืชถิ่นเดียว และหายากทางนิเวศวิทยาและการกระจายพันธุ์ พบที่จังหวัดบึงกาฬ ตามชายป่าดิบแล้งเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูวัว และบริเวณใกล้เคียง ระดับความสูง 150-200 เมตรจากระดับน้ำทะเลความสำคัญ ในปี พ.ศ.2538 คร. ชวลิต นิยมธรรม และคณะ ได้ค้นพบ ณ บริเวณชายป่าดิบแล้ง บนเทือกเขาในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูวัว

ต่อมาเมื่อศาสตราจารย์ไค ลาร์เซน (Kai Larsen) ผู้เชี่ยวชาญพรรณไม้ชาวเดนมาร์ก และภรรยา (อาจารย์สุพิศศักดิ์สุวรรณ ลาร์เซน) เดินทางมาตรวจสอบปรากฏว่า เป็นพืชชนิดใหม่ของโลก จึงขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต ใช้พระนามาภิไธยของสมเด็จพระเทพ

รัตนราชสุภาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อเทิดพระนามของพระองค์ท่าน โดยใช้ชื่อว่า *Bauhinia sirindhorniae* K. & S.S. Larsen หรือสิรินธรวัลลี อันหมายถึง วัลยชาติแห่งองค์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุภาฯ สยามบรมราชกุมารี

ดังนั้น เพื่อเทิดพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุภาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ได้มีพระกรุณาธิคุณต่อปวงชนชาวไทย และชาวจังหวัดบึงกาฬตลอดมา ประกอบกับเป็นพันธุ์ไม้หายากประจำถิ่นมีเฉพาะในพื้นที่จังหวัดบึงกาฬและใกล้เคียงเท่านั้น สิรินธรวัลลีจึงเหมาะสมที่จะเป็นพันธุ์ไม้ประจำจังหวัดบึงกาฬ

ภาพที่ 2.5 ต้น ใบ และดอกสิรินธรวัลลี ดอกไม้ประจำจังหวัดบึงกาฬ

2.1.8.3 สีประจำจังหวัด สีม่วง-ขาว

สีม่วง หมายถึง สีประจำจังหวัดหนองคาย เนื่องจากจังหวัดบึงกาฬแยกการปกครองออกมาจากจังหวัดหนองคาย จึงยังคงมีความสัมพันธ์กันทั้งในเชิงสัญลักษณ์ ความผูกพันของความเป็นญาติมิตร

สีขาว หมายถึง ความบริสุทธิ์ ความดี ความมีคุณธรรม เนื่องจากจังหวัดบึงกาฬ เป็นแผ่นดินแห่งความบริสุทธิ์และสูงส่งด้วยคุณธรรม 3 ประการ คือ

- พระปฏิมากรอันศักดิ์สิทธิ์ เช่น หลวงพ่อใหญ่
- วัดสำคัญ เช่น วัดโพธาราม
- พระสงฆ์ผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ เช่น หลวงปู่ทองพุด เป็นต้น

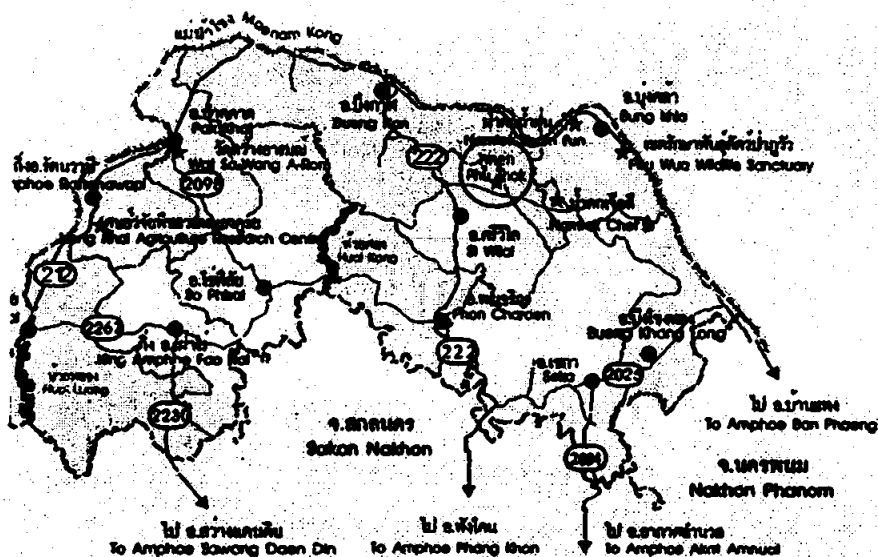
2.1.9 สภาพทางภูมิศาสตร์

2.1.9.1 ที่ตั้งและอาณาเขต จังหวัดบึงกาฬ เป็นเมืองชายแดนริมฝั่งแม่น้ำโขง โดยมีฝั่งตรงข้าม คือ เมืองปากซัน แขวงบอลิคำไซ (บริคำไซ) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป. ลาว) ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของจังหวัดหนองคาย

พิกัดทางภูมิศาสตร์ ละติจูด 18 องศา 21.4'เหนือ ลองจิจูด 103 องศา 39.1'

ตะวันออก

มีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ต่าง ๆ ตามภาพที่ 2.6 ดังนี้

ภาพที่ 2.6 แผนที่แสดงอาณาเขตของจังหวัดบึงกาฬ

- ทิศเหนือ ติดกับ เมืองปากซัน แขวงบอลิคำไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
- ทิศตะวันออก ติดกับ อำเภอบ้านแพง จังหวัดนครพนม
- ทิศใต้ ติดกับ อำเภอคำคาก้า อำเภอบ้านม่วง และอำเภออากาศอำนวย จังหวัดสกลนคร
- ทิศตะวันตก ติดกับ อำเภอรัตนวาปี และอำเภอเฝ้าไร่ จังหวัดหนองคาย

2.1.9.2 สภาพภูมิประเทศ จังหวัดบึงกาฬ มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 4,305,746

ตารางกิโลเมตร ใหญ่เป็นอันดับที่ 52 ของประเทศไทย สภาพภูมิประเทศของจังหวัดบึงกาฬมีทั้งพื้นที่สูง ภูเขา หน้าผา ที่ราบลุ่ม แม่น้ำ แอ่งน้ำ หนองน้ำ น้ำตก แก่ง และป่าไม้ เป็นต้น ซึ่งการที่มีสภาพภูมิประเทศที่มีความหลากหลายและมีลักษณะเฉพาะตัวเช่นนี้ ทำให้จังหวัดบึงกาฬ มีสถานที่ท่องเที่ยวอยู่มากมายหลายแห่ง ไม่ว่าจะเป็น น้ำตก ภูเขา แก่ง หนองน้ำ วิถีชีวิตของแม่น้ำโขง ค้างข้าวของจังหวัด ที่ว่า “สองนางสาวศักดิ์สิทธิ์ อิทธิฤทธิ์หลวงพ่อบึงใหญ่ แหล่งน้ำใสหนองกุดทิง สุดใหญ่ยังแข่งเรือยาว หาดทรายขาวเป็นสง่า นำทัศนาก่งอาสง งามน้ำโขงที่บึงกาฬ”

จังหวัดบึงกาฬ มีพื้นที่ติดต่อกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีแม่น้ำโขงเป็นเส้นแนวกันพรมแดน ด้วยเหตุนี้ นักลงทุนจึงมองเห็นช่องทางและพยายามที่จะส่งเสริมให้จังหวัดบึงกาฬ เป็นเมืองท่าในการขนส่งสินค้าทางการเกษตร โดยเฉพาะยางพารา และการค้าขายระหว่างชายแดนระหว่างไทย-ลาว และเวียดนาม เพราะระยะทางจากจังหวัดบึงกาฬ ถึงประเทศเวียดนาม ผ่านทางประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เพียงไม่กี่กิโลเมตร เท่านั้น ทำให้นักวิเคราะห์คาดว่าในอนาคตบึงกาฬ จะเป็นจังหวัดที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่สำคัญในภูมิภาคนี้ และเอเชียอาคเนย์ รวมถึงการรองรับการเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

2.1.10 สภาพภูมิอากาศ จังหวัดบึงกาฬ มีสภาพอากาศร้อน เกือบตลอดปี และเดือนที่อุณหภูมิสูงสุดในรอบปี คือ เดือนเมษายน สภาพอากาศของจังหวัดบึงกาฬแบ่งได้เป็น 3 ฤดู คือ

- 1) ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม ถึงเดือนพฤษภาคม
- 2) ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายน ถึงเดือนตุลาคม
- 3) ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนกุมภาพันธ์

2.1.11 สภาพทางเศรษฐกิจ

ข้อมูลและรูปภาพในหัวข้อสภาพเศรษฐกิจ จาก

1) ผู้จัดการ 360 องศา รายสัปดาห์. "บึงกาฬ" จังหวัดที่ 77 ไครกุ่ม
อำนาจเศรษฐกิจ -การเมือง. สืบค้นจาก <http://www.manager.co.th/mgrWeekly/ViewNews.aspx?NewsID=9530000113389>. เข้าถึงเมื่อวันที่ 17 สิงหาคม 2554 และ

2) คณะกรรมการการพัฒนาการเมือง. 2554. รายงานการศึกษาดูงาน
เรื่อง การเตรียมความพร้อมการจัดตั้งจังหวัดบึงกาฬ โดยคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่าง
พระราชบัญญัติ ตั้งจังหวัดบึงกาฬ พ.ศ.2554. กรุงเทพฯ : สถาผู้แทนราษฎร.

สภาพเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัดบึงกาฬ ขึ้นอยู่กับสาขาการผลิตเป็น

สำคัญ ดังนี้

1. สาขาเกษตรกรรม	ร้อยละ 26.56
2. สาขาขายส่งขายปลีกฯ	ร้อยละ 20.97
3. สาขาการศึกษา	ร้อยละ 11.69
4. สาขาอุตสาหกรรม	ร้อยละ 10.44
5. สาขาบริหารราชการฯ	ร้อยละ 6.49
6. อื่น ๆ	ร้อยละ 23.85

2.1.12 การเกษตรกรรม พืชเศรษฐกิจของจังหวัดบึงกาฬ ที่มีการเพาะปลูกมาก 4 ชนิด ได้แก่ ข้าวนาปี มันสำปะหลัง สับปะรด และยางพารา โดยมีความโดดเด่นอยู่ที่ยางพารา ถือว่าเป็นพืชเศรษฐกิจที่มีความสำคัญที่สุดในจังหวัด

ปัจจุบันชาวจังหวัดบึงกาฬร้อยละ 80 มีอาชีพทำสวนยางพารา ซึ่งถือเป็นพืชเศรษฐกิจที่สำคัญ แต่ละปีมีผลผลิตออกสู่ตลาดสัดส่วน 1 ใน 3 ของทั้งภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัดบึงกาฬ มีพื้นที่ปลูกยางพารา 604,729 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 75.41 ของพื้นที่ปลูกยางพารา จังหวัดหนองคายเดิม อาจถือได้ว่าเป็น RUBBER CITY ในอนาคต

2.1.13 การอุตสาหกรรม จังหวัดบึงกาฬมีโรงงานอุตสาหกรรมแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรที่สำคัญ คือ โรงงานแปรรูปยางพารา

2.1.14 การค้าชายแดน จังหวัดบึงกาฬ อยู่ฝั่งตรงข้ามกับเมืองปากซัน แขวงบอลิคำไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป. ลาว) ซึ่งได้มีการติดต่อค้าขายมาเป็นเวลาช้านาน และมีมูลค่าการค้าชายแดนเพิ่มขึ้นในแต่ละปี

จังหวัดบึงกาฬ เป็นจุดที่เส้นทางทางบกระหว่างประเทศที่เชื่อมระหว่าง ไทย-ลาว-เวียดนาม มีระยะทางสั้นที่สุด คือ ประมาณ 324 กิโลเมตร (วัดจาก จ.บึงกาฬ ประเทศไทย ถึงเมืองวินห์-Vinh ประเทศเวียดนาม) โดยมีข้อมูลการค้าชายแดน ดังนี้

1) ค่านศุลกากรบึงกาฬ (ค่านดาวร) มีมูลค่าการนำเข้า-ส่งออก ในปีงบประมาณ 2553 มูลค่า 5,387 ล้านบาท แยกเป็น มูลค่าสินค้านำเข้า มีมูลค่า 196 ล้านบาท มูลค่าสินค้าส่งออก มีมูลค่า 5,190 ล้านบาท ได้เปรียบดุลการค้า มูลค่าสูงถึง 4,994 ล้านบาท

2) จุดผ่อนปรน 2 แห่ง คือ

- จุดผ่อนปรนบริเวณบ้านนุ่งค้ำ อำเภอนุ่งค้ำ ตรงข้ามกับบ้านปากกระดิ่ง เมืองปากกระดิ่ง แขวงบอลิคำไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

- จุดผ่อนปรนบริเวณบ้านหัวคาค คำบลปากคาค อำเภอบึงสามพัน ตรงข้ามกับบ้านทวยเมืองท่าพระบาท แขวงบอลิคำไซ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ตารางที่ 2.2 แสดงจำนวนประชากรและบ้านในจังหวัดบึงกาฬ จำแนกเป็นรายอำเภอ และรายตำบล ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2553 (ข้อมูลจากสถิติประชากร จังหวัดหนองคาย เลือกเฉพาะอำเภอที่แยกตัวออกมาเป็นจังหวัดบึงกาฬ)

อำเภอ/ตำบล	จำนวนประชากร	จำนวนประชากร	จำนวนประชากร	จำนวนบ้าน
	รวม (คน)	ชาย (คน)	หญิง (คน)	(หลัง)
จังหวัดบึงกาฬ	403,542	203,670	199,872	106,936
อำเภอเมืองบึงกาฬ	87,129	43,832	43,297	24,536
บึงกาฬ	9,712	4,905	4,807	3,582
โนนสมบูรณ์	9,494	4,807	4,687	2,396
หนองเซิง	6,571	3,311	3,260	1,608
หอคำ	6,997	3,517	3,480	1,909
หนองเต็ง	8,262	4,090	4,172	2,098
โคกก่อง	6,660	3,410	3,250	1,822
นาสวรรค์	7,364	3,748	3,616	1,850
โคสือ	5,155	2,562	2,593	1,240
ชัยพร	7,913	3,998	3,915	2,219
วิศิษฐ์	9,264	4,555	4,709	3,423
คำนาดี	4,830	2,490	2,340	1,179
โป่งเปือย	4,907	2,439	2,468	1,210
อำเภอพรเจริญ	42,109	21,136	20,973	10,582
ศรีชมภู	4,755	2,428	2,327	1,203
คอนหม่อนนาง	4,979	2,506	2,473	1,235
พรเจริญ	10,254	5,066	5,188	2,831
หนองหัวช้าง	7,721	3,916	3,805	1,906
วังชมภู	4,375	2,237	2,138	1,089
ป่าแฝก	5,519	2,749	2,770	1,253
ศรีสำราญ	4,506	2,234	2,272	1,065
อำเภอโซ่พิสัย	69,450	35,192	34,258	17,809
โซ่	16,589	8,356	8,233	4,403
หนองพันทา	8,659	4,360	4,299	2,039

ตารางที่ 2.2 แสดงจำนวนประชากรและบ้านในจังหวัดบึงกาฬ จำแนกเป็นรายอำเภอ และรายตำบล ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2553 (ข้อมูลจากสถิติประชากร จังหวัดหนองคาย เลือกละเอียดอำเภอที่แยกตัวออกมาเป็นจังหวัดบึงกาฬ) (ต่อ)

อำเภอ/ตำบล	จำนวนประชากร รวม (คน)	จำนวนประชากร ชาย (คน)	จำนวนประชากร หญิง (คน)	จำนวนบ้าน (หลัง)
ศรีฆนท	12,165	6,276	5,889	3,229
คำแก้ว	9,576	4,860	4,716	2,391
บัวชุม	9,383	4,742	4,641	2,398
ถ้ำเจริญ	7,757	3,876	3,881	1,944
เหล่าทอง	5,321	2,722	2,599	1,405
อำเภอเซกา	83,137	42,019	41,118	21,673
เซกา	18,497	9,329	9,168	5,234
ขวาง	8,549	4,304	4,245	2,095
ท่ากุดแดง	6,961	3,479	3,482	1,776
บ้านค้อง	10,528	5,329	5,199	2,724
ปึงไฮ	10,144	5,146	4,998	2,520
น้ำจั้น	6,159	3,132	3,027	1,619
ท่าสะอาด	9,526	4,812	4,714	2,562
หนองทุ่ม	6,896	3,500	3,396	1,620
โสกก้าม	5,877	2,988	2,889	1,523
อำเภอปากคาด	33,973	17,139	16,834	8,883
ปากคาด	8,058	4,063	3,995	2,268
หนองยอง	6,197	3,041	3,156	1,432
นาแก้ง	3,979	2,011	1,968	997
โนนศิลา	6,502	3,370	3,132	1,842
ตมตมูก	5,355	2,700	2,655	1,363
นาคง	3,882	1,954	1,928	981
อำเภอบึงโขงหลง	35,808	18,188	17,620	9,697
บึงโขงหลง	10,245	5,165	5,080	2,804
โพธิ์หมากแข้ง	12,300	6,278	6,022	3,174

ตารางที่ 2.2 แสดงจำนวนประชากรและบ้านในจังหวัดบึงกาฬ จำแนกเป็นรายอำเภอ และราย ตำบล ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2553 (ข้อมูลจากสถิติประชากร จังหวัดหนองคาย เลือกลงเฉพาะอำเภอที่แยกตัวออกมาเป็นจังหวัดบึงกาฬ) (ต่อ)

อำเภอ/ตำบล	จำนวนประชากร รวม (คน)	จำนวนประชากร ชาย (คน)	จำนวนประชากร หญิง (คน)	จำนวนบ้าน (หลัง)
คองบัง	6,384	3,246	3,138	1,857
ท่าคอกคำ	6,879	3,499	3,380	1,862
อำเภอศรีวิไล	38,899	19,602	19,297	10,414
ศรีวิไล	10,846	5,438	5,408	2,933
ชุมภูพร	7,475	3,770	3,705	2,009
นาแสง	7,920	4,036	3,884	2,101
นาสะแบง	6,188	3,105	3,083	1,704
นาสิงห์	6,470	3,253	3,217	1,667
อำเภอนุ่งคล้า	13,037	6,562	6,475	3,342
นุ่งคล้า	4,884	2,418	2,466	1,269
หนองเคี่ยน	3,557	1,786	1,771	947
โคกกวาง	4,596	2,358	2,238	1,126

ที่มา: คัดแปลงจาก สำนักบริหารทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย รวบรวมโดย
สำนักสถิติพยากรณ์ สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2553)

สำหรับอำเภอที่มีประชากรมากที่สุด ได้แก่ อำเภอเมืองบึงกาฬ มีจำนวน 87,129 คน รองลงมา ได้แก่ อำเภอเซกา มีจำนวน 83,173 คน และอำเภอโซ่พิสัย มีจำนวน 69,450 คน ตามลำดับ

2.1.15 ประเพณีและวัฒนธรรม

1) งานแห่เทียนพรรษา เป็นงานประเพณีท้องถิ่นที่จัดขึ้นก่อนวันเข้าพรรษา คือ ในวันขึ้น 14 ค่ำ เดือน 8 ของทุกปี ประชาชนตามคุ้มต่างๆ จะจัดทำคันเทียนขึ้นห้อยแกว และสลักถวายถวายสวยงาม ประดับดอกไม้ มีการประกวดถวายถวายสวยงามของคันเทียน และขบวนแห่ มีรางวัลให้สำหรับคุ้มที่ชนะเลิศ

2) งานบุญบั้งไฟ เป็นประเพณีเก่าแก่ที่ได้ปฏิบัติกันมานาน จัดทำในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 7 ของทุกปี ตามความเชื่อเรื่องการบูชาเทวดาขอฟ้าขอฝน เป็นงานประเพณีที่ใหญ่โตมาก มีการจัดประกวดบั้งไฟประเภทตกแต่งสวยงาม ความคิดสร้างสรรค์ ประกวดชบวนแห่ และการจุดขึ้นสูงสุด

3) งานประเพณีแข่งขันเรือยาว เป็นงานประเพณีของท้องถิ่นที่จัดขึ้นก่อนวันออกพรรษา ในวันแรม 1 ค่ำ เดือน 11 ของทุกปี (ซึ่งเป็นช่วงที่แม่น้ำโขงมีมาก) จัดให้มีการแข่งเรือยาวในลำน้ำโขง โดยประชาชนในคุ้มต่าง ๆ ได้จัดเรือแข่ง และบางปีก็มีเรือจากสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป. ลาว) และประเทศเวียดนาม มาร่วมการแข่งขันด้วย เป็นการแสดงถึงความสามัคคีไมตรีจิตที่ประเทศเพื่อนบ้านมีต่อกันมานาน โดย โดยการแข่งขันเรือยาวประเพณีนี้แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. เรือยาวประเภทท้องถิ่น ฝีพายตั้งแต่ 46-55 ฝีพาย
2. เรือยาวเล็ก ฝีพายตั้งแต่ 15-25 ฝีพาย

ภาพที่ 2.7 สื่อประชาสัมพันธ์ประเพณีการแข่งขันเรือยาวประเพณีไทย-ลาว จังหวัดบึงกาฬ

4) งานไหลเรือไฟ (บั้งไฟพญานาค) เป็นพิธีกรรมอย่างหนึ่งที่มีมาแต่โบราณ ซึ่งนิยมทำกันในเทศกาลออกพรรษา ซึ่งทางจังหวัดบึงกาฬจะทำในคืนก่อนวันออกพรรษาหนึ่งคืน โดยยังคงรักษารูปแบบประเพณีเดิมอย่างเคร่งครัด โดยเรือไฟจะใช้วัสดุจากธรรมชาติ เช่น

คั่นกล้วย ไม้ไผ่ ทำเป็นแพ แล้วมัดไม้เป็น โครงรูปร่างต่าง ๆ หลายขนาดบางลำยาว 10 วา 12 วา หรือ 15 วา กลางโครงเรือจะมีเครื่องสัดการบูชา เช่น ผ้า เครื่องใช้และของกิน (กล้วย อ้อย หมาก พลู เป็นต้น) เมื่อจุดไฟแล้วจะปล่อยลำเรือให้ไหลล่องไปในแม่น้ำโขง ถือเป็นการทำบุญกุศลทาง พระพุทธ ศาสนาตลอดจนเป็นการบูชาพญานาค ตามความเชื่อของประชาชนลุ่มน้ำโขง

ปรากฏการณ์ “บั้งไฟพญานาค” เป็นความเชื่อและศรัทธาอย่างยิ่ง ของประชาชนริมฝั่งแม่น้ำโขง ตามพระพุทธประวัติที่ว่า ในวันเพ็ญขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 หรือวัน ปวารณาออกพรรษา เป็นวันที่พระพุทธเจ้าเสด็จกลับจากการไปแสดงพระธรรมเทศนาโปรดพระ พุทธมารดา ณ สวรรค์ชั้นดาวดึงส์ เป็นเวลาตลอดพรรษา (3 เดือน) เมื่อทั้งสามโลกทราบข่าว กำหนดการเสด็จฯ กลับในครั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นวา ความมนุษย์ และพญานาค ต่างก็มีความยินดีและ เตรียมการต้อนรับตามศรัทธาของตน

- เทวดา เนรมิตบันไดทอง บันไดเงิน และบันไดแก้ว ทอกลงมาส่ง เสด็จฯ ถึงพื้นโลก

- ชาวมนุษย์ จัดถวายอาหาร กาว หวาน และของแห้ง รวมทั้ง ดอกไม้ รูป เทียน ในพิธีทำบุญคักบาตรที่เรียกว่า “คักบาตรเทโวโรหณะ”

- พญานาค ที่จำพรรษาอยู่เมืองบาดาล ได้ร่วมกันพ่นลูกไฟดวงวายเป็นพุทธบูชา มีลักษณะเป็นดวงกลมสีแสดอมชมพู พวยพุ่งขึ้นจากลำน้ำโขง ไม่มีเสียง ไม่มีควัน และไม่มีกลิ่น เหมือนดอกไม้ไฟหรือพลุ

5) งานแห่ปราสาทผึ้ง เป็นประเพณีเก่าแก่ของท้องถิ่น ซึ่งทางจังหวัด ได้จัดให้มีขึ้นควบคู่กันกับงานแข่งเรือ ในงานจะมีการจัดทำปราสาทผึ้งประกวด และนำลงเรือชนค้ ต้องไปคามลำน้ำโขง กลางคืนมีการไหลเรือไฟ ประดับดวงไฟมากมาย และดูทิวทัศน์แสงไฟ กระกระทบพื้นน้ำยามกลางคืนสวยงามมาก เป็นการนมัสการพระธาตุกลางแม่น้ำโขง จัดขึ้นในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 11 จัดพร้อมกับงานแข่งเรือประจำปี

6) งานวันออกพรรษา จัดเป็นงานต่อจากวันแห่ปราสาทผึ้งและแข่งเรือ เป็นวันทำบุญประจำของท้องถิ่น มีการคักบาตรเทโวภายในเขตอำเภอเมือง ประชาชนท้องถิ่นถือเป็นวันสำคัญยิ่ง ไม่ว่าจะไปประกอบ อาชีพอยู่ต่างจังหวัด หรือต่างประเทศ เมื่อถึงกำหนดวันทำบุญออกพรรษาแล้ว คนส่วนมากจะเดินทางกลับบ้านเพื่อทำบุญอุทิศกุศล แก่บรรพบุรุษตามประเพณี นิยมที่ได้ปฏิบัติต่อเนื่องมาแต่โบราณกาล

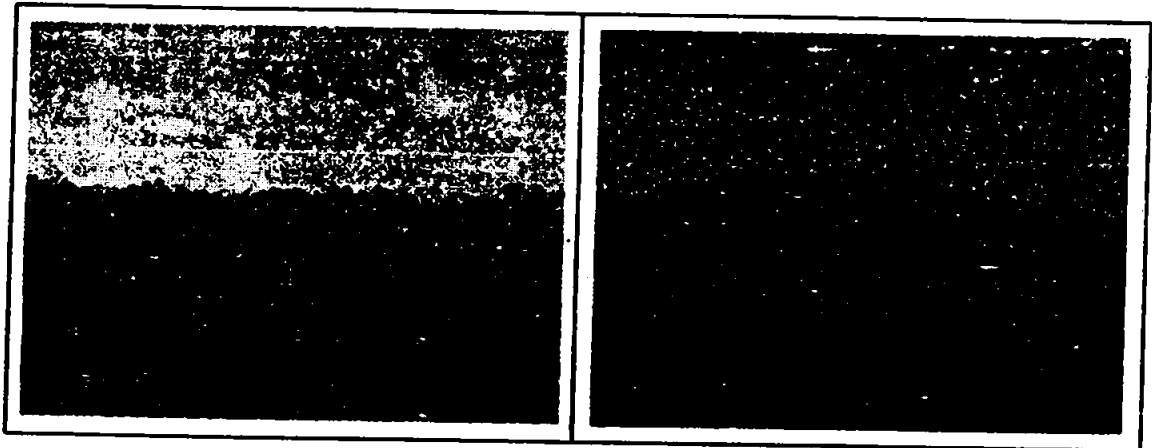
1.15.7 เทศกาลสงกรานต์ ช่วงเดือนเมษายนของทุกปี จะมีการจัดขบวนแห่จาก กลุ่มต่าง ๆ เข้าร่วมในประเพณีสงกรานต์ และประชาชนจะสรงน้ำพระตามขบวนแห่ต่างๆ บรรยากาศเต็มไปด้วยความสนุกสนาน และเป็นการคลายร้อนให้กับประชาชนทั่วไป รวมทั้งมีการ

จัดการแข่งขันกีฬาพื้นบ้าน เช่น ชักเย่อ วิ่งขาโดกเดก วิ่งกระสอบ และการแข่งขันดำสัมดำ แข่งขันเก็บขยะรักษาความสะอาด เป็นต้น

1.15.8 งานวันลอยกระทง ตรงกับวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 12 เพื่อเป็นการสะเดาะเคราะห์ ขอขมาต่อพระแม่คงคา บูชารอยพระพุทธรบาทที่ริมฝั่งแม่น้ำนัมตามหานที และเป็นการบูชาพระอุปคุตอรหันต์หรือพระมหาสาวก ประชาชนจะพากันทำกระทงจากวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ตกแต่งเป็นรูปคล้ายดอกบัวบาน ปักธูปเทียน และนิยมนักเล็บ เส้นผม หรือใส่เหรียญกษาปณ์ลงไปในกระทง แล้วนำไปลอยในแม่น้ำโขง เชื่อว่าเป็นการลอยเคราะห์ไปและเป็นการบูชาพระแม่คงคาด้วย

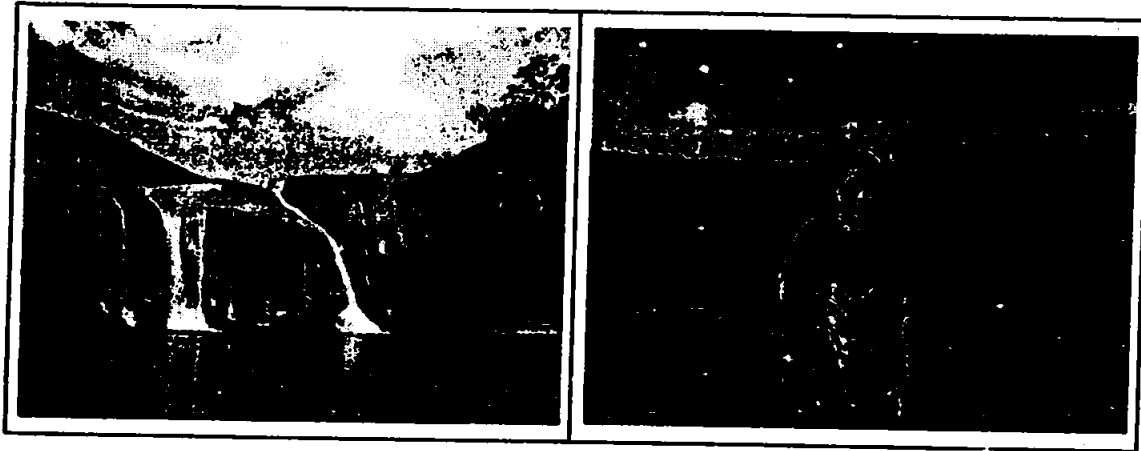
2.1.16 สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ

1) เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูวัว (อำเภอบุ่งคล้า) เป็นผืนป่าใหญ่ของจังหวัดบึงกาฬ และเป็นป่าอนุรักษ์ที่สวยงามที่สุดอีกแห่งหนึ่งของภาคอีสาน ในพื้นที่มีน้ำตกหลายแห่ง เช่น น้ำตกด้าฝุ่น น้ำตกชะแนน น้ำตกเจ็ดสี เป็นต้น

ภาพที่ 2.8 เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูวัว อำเภอบุ่งคล้า จังหวัดบึงกาฬ
ที่มา: ปาถกฤษณ์ นาคะปิกมิต (2555)

2) น้ำตกเจ็ดสี (อำเภอบุ่งคล้า) น้ำตกที่สวยงามอีกแห่งหนึ่งในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูวัว สายน้ำในน้ำตกนี้จะไหลตกจากหน้าผาหินทรายแล้วแผ่กว้างออก สวยงามตระการตา สายน้ำเมื่อสะท้อนกับแสงอาทิตย์จะกลายเป็นสีรุ้งสดใส ด้านล่างมีแอ่งน้ำสำหรับเล่นน้ำ และ โขดหินให้นั่งเล่นพักผ่อนหย่อนใจ

ภาพที่ 2.9 น้ำตกเจ็ดสี อำเภอปรางค์กู่ จังหวัดบึงกาฬ
ที่มา: ปาลกฤษณ์ นาคะปิกขิน (2555)

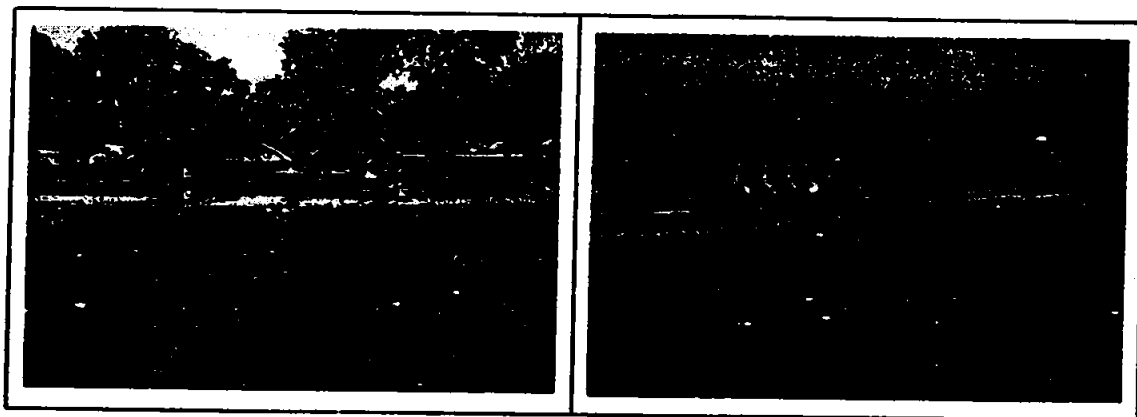
3) น้ำตกศาลากินรี (อำเภอบึงโขงหลง) อยู่ในป่าภูถังกา เป็นน้ำตกใหญ่ไหลลงสู่หุบเหว น้ำตกชั้นบนไหลลดหลั่นกันไปตามลานหินกว้าง และมีแอ่งน้ำใส สามารถลงไปเล่นน้ำได้

ภาพที่ 2.10 น้ำตกศาลากินรี อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ

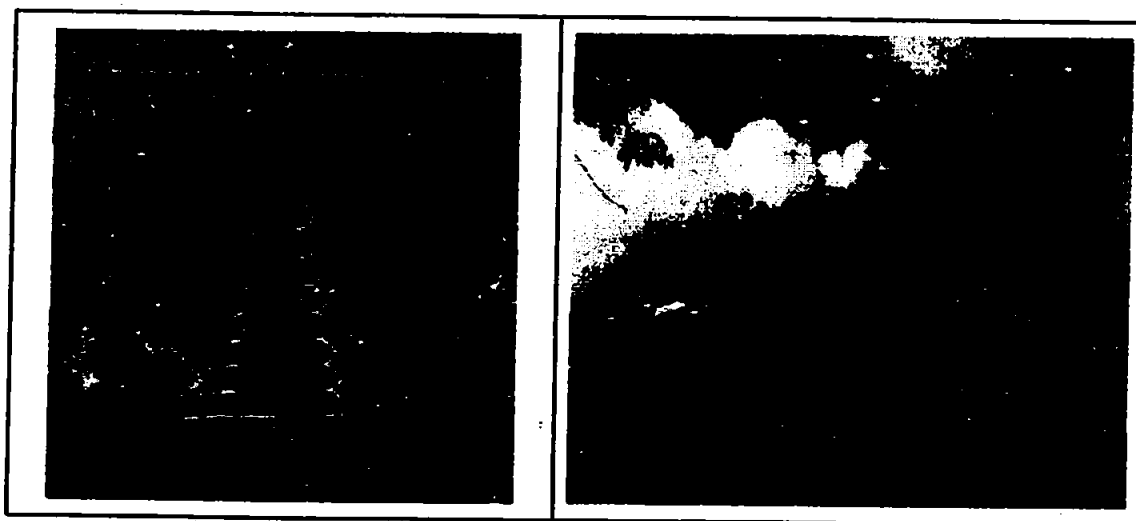
4) บึงโขงหลง (อำเภอบึงโขงหลง) เป็นทะเลสาบขนาดใหญ่ที่เป็นพื้นที่อนุรักษ์พันธุ์นก โดยเฉพาะนกน้ำที่ย้ายถิ่นเข้ามาในช่วงฤดูหนาว ทั้งห่านป่า นกเป็ดน้ำ นกยาง นกกระเต็น มีจุดดูนกอยู่คอนสวรรค์ ซึ่งเป็นที่ตั้งของที่ทำการเขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงโขงหลง

บริเวณบึงโขงหลงยังมีหาคำสมบรูณ์ที่เป็นหาดทรายทอดยาว
ในช่วงฤดูหนาว เป็นแหล่งพักผ่อนและชมวิิวทัศน์ ที่สามารถมองเห็นภูถ้ำกาเป็นฉากหลัง

ภาพที่ 2.11 หาคำสมบรูณ์ บึงโขงหลง อำเภอบึงโขงหลง จังหวัดบึงกาฬ

5) ภูทอก (อำเภอศรีวิไล) เป็นภูเขาหินทราย ที่มีวัดเจดีย์ศรีวิหาร (วัด
ภูทอก)ตั้งอยู่เชิงเขา และมีสะพานไม้สร้างวนเวียนขึ้นไปสู่ยอดเขา รวม 7 ชั้น เพื่อเป็นทางเดินขึ้นไป
ยังกุฏิและถ้ำที่อยู่ตามหลืบผา และมองเห็นความสวยงามของภูมิประเทศเบื้องล่าง ได้ไกลสุดลูกหูลูก
ตา ในวันที่อากาศแจ่มใส สามารถมองได้ไกลถึงเทือกเขาในเขตจังหวัดนครพนม

ภาพที่ 2.12 ภูทอก อำเภอศรีวิไล จังหวัดบึงกาฬ

ที่มา: ปาลกฤษณ์ นาคะปิกนิณ (2555)

6) วัดสว่างอารมณ์ (อำเภอปากคาด) ภายในวัดมีโบสถ์ที่ตั้งอยู่บนก้อนหินใหญ่ และหีบดำด้านข้างเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปไสยาสน์ปางปรินิพพาน บริเวณด้านบนก้อนหินเป็นจุดชมวิทิวทัศน์ที่สวยงามของแม่น้ำโขง

ภาพที่ 2.13 วัดสว่างอารมณ์ อำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ
ที่มา: ปาลกฤษณ์ นาคะปิกนิธ (2555)

7) หาดทรายขาว (อำเภอเมืองบึงกาฬ) เป็นหาดทรายขาวริมฝั่งแม่น้ำโขงที่สวยงามระยะทางยาวประมาณ 2 กิโลเมตร บรรยากาศยามเช้าและเย็นอากาศดี ลมพัดเย็นสบาย และความสวยงามเมื่อพระอาทิตย์ลับขอบฟ้า

ภาพที่ 2.14 หาดทรายขาว อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ
ที่มา: ปาลกฤษณ์ นาคะปิกนิธ (2555)

8) แก่งอาสง (อำเภอเมืองบึงกาฬ) เป็นแก่งหินกลางลำน้ำโขง บริเวณหน้าวัดอาสงศิลาวาส บ้านอาสง ตำบลหอค้า ถือว่าเป็นจุดที่แม่น้ำโขงมีความลึกที่สุด กระแสน้ำบริเวณแก่งอาสงจะไหลเชี่ยวมากในฤดูน้ำหลาก และมีกระแสน้ำไหลวนเป็นรูปกรวยขนาดใหญ่ซึ่งชาวบ้านเชื่อกันว่าเป็น “ตะคือแม่น้ำโขง”

แม่น้ำโขงบริเวณแก่งอาสงมีความกว้างประมาณ 300 เมตร ในฤดูน้ำลด และมีความกว้างราว 400 เมตร ในฤดูน้ำหลาก และจะสามารถมองเห็นแก่งได้ในช่วงเดือนมีนาคม - พฤษภาคมของทุกปี และกลุ่มหินที่ปรากฏบริเวณแก่งอาสงจะมีชื่อเรียกตามลักษณะของหิน เช่น หินถื่น นาค หินปลาเซ้ ถ้ำปลาตวย

แก่งอาสง เป็นอีกหนึ่งจุดในแม่น้ำโขงที่เกิดปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ คือ “บั้งไฟพญานาค” ในช่วงประเพณีออกพรรษา จะมีนักท่องเที่ยวมาพักเที่ยวชมปรากฏการณ์ธรรมชาติ ปรากฏการณ์บั้งไฟพญานาค บริเวณบ้านอาสงเป็นจำนวนมาก

ภาพที่ 2.15 แก่งอาสง และวัดอาสงศิลาวาส อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ
ที่มา: ปาตกฤษณ์ นาคะปิกขิน (2555)

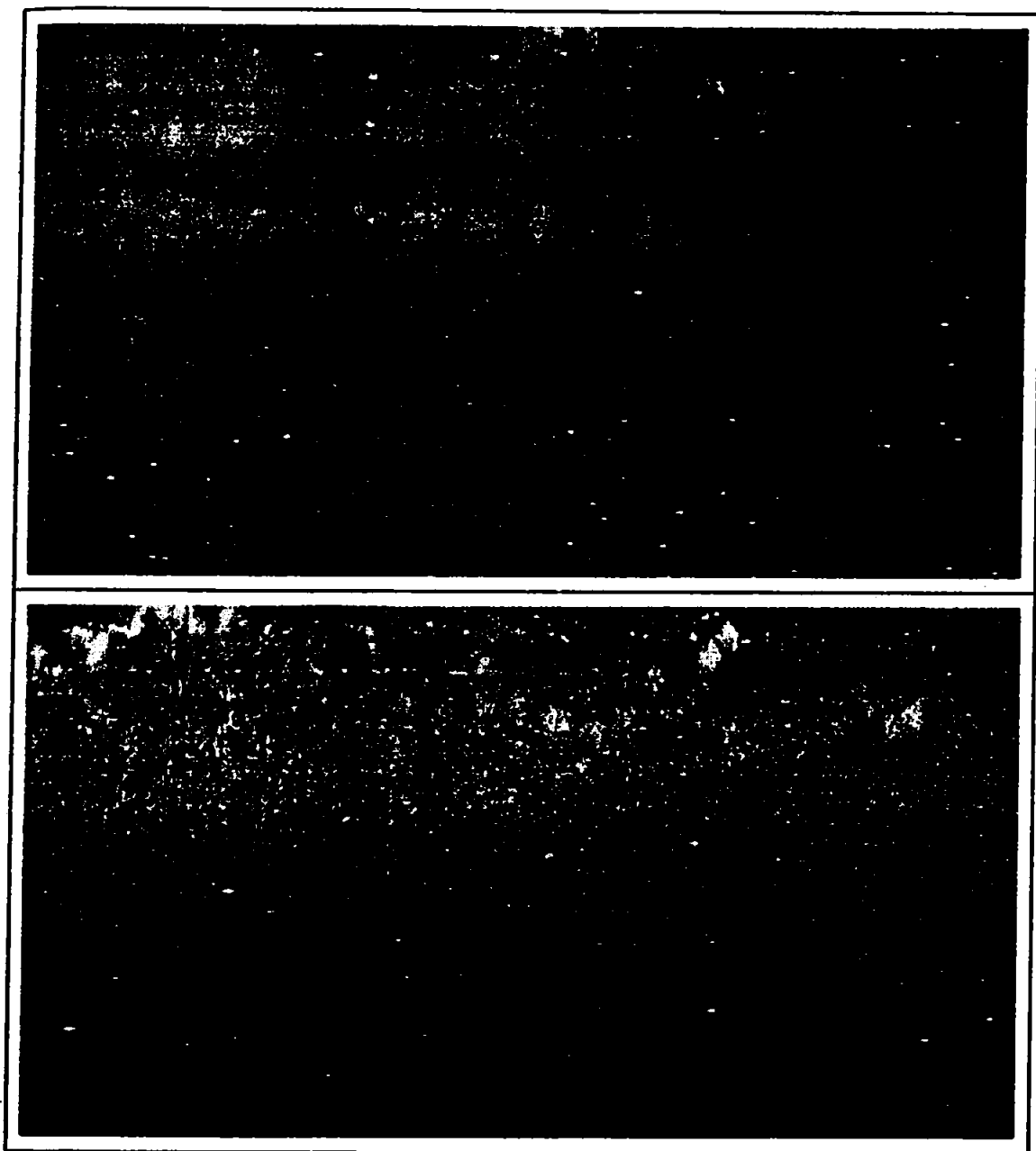
ภาพที่ 2.15 แก่งอาสง และวัดอาสงศิลาवास อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ (ต่อ)
ที่มา: ปาลกฤษณ์ นาคะปิกขิณ (2555)

9) หนองกุดทิง (อำเภอเมืองบึงกาฬ) เป็นแหล่งท่องเที่ยวและพื้นที่ชุ่มน้ำที่ยังความเป็นธรรมชาติไว้อย่างแท้จริง ด้วยมีพื้นที่เชื่อมต่อแม่น้ำโขง ทำให้พื้นที่แห่งนี้มีความหลากหลายทางชีวภาพจนได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำสำคัญระดับโลก (พื้นที่แรมซาร์) แห่งที่ 11 ของประเทศไทย

หนองกุดทิง มีพื้นที่ 22,000 ไร่ มีสัตว์น้ำอาศัยอยู่มากกว่า 250 สายพันธุ์ มีปลาที่เป็นเอกลักษณ์หนึ่งเดียวในโลกถึง 20 สายพันธุ์ มีนกพันธุ์ต่าง ๆ กว่า 40 ชนิด เหมาะสำหรับการมาพักผ่อน ชื่นชมธรรมชาติในวันสบาย ๆ และศึกษาค้นคว้าชีววิทยา

ภาพที่ 2.16 หนองกุดทิง พื้นที่ชุ่มน้ำโลก อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ
ที่มา: ปาลกฤษณ์ นาคะปิกขิณ (2555)

ภาพที่ 2.16 หนองกุลทิง พื้นที่ชุ่มน้ำโลก อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ (ต่อ)
ที่มา: ปาลกฤษณ์ นาคะปิกษิณ (2555)

10) ตลาดสองฝั่งโขง (อำเภอเมืองบึงกาฬ) เป็นตลาคริมแม่น้ำโขง ที่มีพ่อค้าแม่ค้าทั้งคนไทยและคนลาวข้ามฟากมาเปิดขายสินค้ากันอย่างคึกคัก ทั้งอาหารสด อาหารแห้ง เสื้อผ้า ของกินพื้นถิ่น เดินเล่น ในบรรยากาศแบบพื้นบ้าน เปิดตลาดเฉพาะวันอังคารกับวันศุกร์

ภาพที่ 2.17 ตลาดสองฝั่งโขง (ตลาดลาว) อำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ
ที่มา: ปาตกฤษณ์ นาคะปิกนิณ (2555)

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยว

2.2.1 ความหมายของทรัพยากรการท่องเที่ยว มีผู้ให้คำนิยามไว้ดังนี้

ราณี อธิษฏกุล (2546) กล่าวว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยว (Tourism Resources) หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งรวมถึงสถานที่ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และสถานที่ที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อใช้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรม และวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมท้องถิ่นที่มีลักษณะเด่น และสามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้

ทรัพยากรการท่องเที่ยวอาจปรากฏในลักษณะรูปธรรม ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติ เช่น ภูเขา ป่าไม้ น้ำตก ชายทะเล หรืออาจปรากฏในลักษณะนามธรรมที่ไม่สามารถจับต้องได้ แต่สัมผัสได้ด้วยความรู้สึก เช่น ภาษา การละเล่น การแต่งกาย ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

มนัส สุวรรณ และคณะ (2544) กล่าวว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง พื้นที่สิ่งของ กิจกรรม และ/หรือมิติอื่นใดที่สามารถให้คุณค่าเชิงการท่องเที่ยว เช่น ความสวยงามตามธรรมชาติ คุณค่าทางประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม และการเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ เป็นต้น แก่นักท่องเที่ยว ทั้งนี้ทรัพยากรการท่องเที่ยวสามารถปรากฏได้ทั้งในลักษณะของรูปธรรมที่สามารถสัมผัสได้ด้วยการจับต้อง เช่น สิ่งก่อสร้าง ของที่ระลึก ถ้ำ และน้ำตก เป็นต้น และในลักษณะของ

นามธรรมที่ไม่สามารถสัมผัสได้ด้วยการจับต้องแต่สามารถสัมผัสได้ด้วยทางอื่น เช่น ภูมิปัญญา ท้องถิ่น ภาษา ความเป็นชนเผ่า และการละเล่นการแสดงพื้นบ้าน เป็นต้น

วรรณา ศิลปอาษา (2545) กล่าวว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น ทั้งในลักษณะที่เป็นรูปธรรมสามารถสัมผัสได้ด้วยการจับต้อง และลักษณะที่เป็นนามธรรมไม่สามารถสัมผัสได้ด้วยการจับต้อง ซึ่งมนุษย์สามารถนำมาใช้ประโยชน์เป็นสินค้าทางการท่องเที่ยว และสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ทั้งยังเป็นมรดกที่ทรงคุณค่าของประเทศ โดยจะอยู่ในลักษณะที่เรียกว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยว หรือไม่อยู่ในลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวก็ได้ เช่น ภาษา วิถีชีวิต การแต่งกาย อาหารประจำชาติ เป็นต้น

วรรณา วงษ์วานิช (2546) กล่าวว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งรวมถึงสถานที่ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น เพื่อใช้เป็นสถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงวัฒนธรรมของแต่ละท้องถิ่น ที่มีลักษณะเด่น ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว เช่น ประเพณีสงกรานต์ หรือแข่งเรือ เป็นต้น

สุวัฒน์ จุฑากรณ์ และ รุ่งทิพ ว่องปฏิการ (2545) กล่าวว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยว หรือ ทรัพยากรนันทนาการ (Recreation Resources) หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น และหลักฐานทางโบราณคดีหรือร่องรอยของสิ่งมีชีวิตในยุคต่างๆ ซึ่งมนุษย์สามารถนำมาใช้ประโยชน์เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจและประกอบกิจกรรมนันทนาการ อันนำมาซึ่งความพึงพอใจและความสุขในรูปแบบต่างๆ ได้

จากการให้นิยามของนักวิชาการข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติและสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น ทั้งในลักษณะที่เป็นรูปธรรมสามารถสัมผัสได้ด้วยการจับต้อง และลักษณะที่เป็นนามธรรมไม่สามารถสัมผัสได้ด้วยการจับต้อง ซึ่งมนุษย์สามารถนำมาใช้ประโยชน์เป็นสินค้าทางการท่องเที่ยว และเป็นสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว

2.2.2 องค์ประกอบของทรัพยากรการท่องเที่ยว มีผู้ให้คำนิยามไว้ดังนี้

บุญเลิศ จิตต์วัฒนา (2549) กล่าวว่า เหตุผลที่จะทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเข้าไปเยี่ยมชมทรัพยากรการท่องเที่ยวใด ๆ นั้น ทรัพยากรการท่องเที่ยวดังกล่าวจะต้องมีลักษณะที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1) ทรัพยากรการท่องเที่ยวจะต้องมีสิ่งดึงดูดใจ เช่น ความสวยงามของธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม โบราณสถาน สถานที่ทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น

2) ทรัพยากรการท่องเที่ยวจะต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น มีบริการอำนวยความสะดวก ไฟฟ้า น้ำประปา การสื่อสาร การขนส่ง ที่พักแรม อาหาร การบริการนำเที่ยว และการจำหน่ายสินค้าที่ระลึก เป็นต้น

3) ทรัพยากรการท่องเที่ยวจะต้องมีเส้นทางคมนาคมเข้าถึงที่สะดวก ตลอดจนสามารถเชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยวกับบริเวณใกล้เคียงได้

ราณี อิติชัชกุล (2546) กล่าวว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางไปยังแหล่ง ตำบล เมือง ภาค รัฐ หรือประเทศนั้น ควรมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ หรือเรียกรวมกันว่า 3As คือ ความดึงดูดใจ (Attraction) ความสามารถในการเข้าถึงได้ง่าย (Accessibility) และความประทับใจ (Amenity)

ในขณะที่ วรรณิ ศิลปอาษา (2545) ให้ความเห็นว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวจะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวที่นั้น ควรมีลักษณะสำคัญ 4 ประการ หรือเรียกรวมกันว่า 4As คือ ความดึงดูดใจ (Attraction) ความสามารถในการเข้าถึงได้ง่าย (Accessibility) ความประทับใจ (Amenity) และองค์ประกอบของการบริการ (Ancillary Service)

โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ความดึงดูดใจ (Attraction) ทรัพยากรการท่องเที่ยวควรดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ หรือมีลักษณะชวนตา ชวนใจ มีเสน่ห์เฉพาะตัว อันมีสาเหตุมาจาก

- มีความงามตามธรรมชาติ เช่น ชายหาดทรายขาว แนวปะการังที่มีสีสันสวยงาม รวมทั้งปลานานาชนิดต่าง ๆ ป่าที่มีพันธุ์ไม้มีนานาชนิด หรือความงดงามที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ทะเลสาบ หรือรีสอร์ทในหุบเขา เป็นต้น

- มีลักษณะของเหตุการณ์สำคัญเฉพาะกาล เช่น งานประเพณีในเทศกาลสำคัญของแต่ละท้องถิ่น การจัดขบวนบุปผชาติ หรือการตกแต่งขบวนพยุหยาตรา และการแสดงในเทศกาลต่างๆ การแสดงแสง สี เสียง ในแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น

2. ความสามารถในการเข้าถึงได้ง่าย (Accessibility) ทรัพยากรการท่องเที่ยวจะดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้มากหากมีความสะดวกในการเดินทางเที่ยวชม หากนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวได้อย่างสะดวกและใกล้ชิด นักท่องเที่ยวจะเกิดอารมณ์ในการท่องเที่ยวได้มาก ดังนั้น แม้แหล่งท่องเที่ยวจะมีความสวยงาม แต่หากขาดความสะดวกในการเข้าถึง นักท่องเที่ยวจะไม่เดินทางไปเที่ยวชม ดังนั้น หน่วยงานที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวจำเป็นต้องดำเนินการจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ถนน สะพาน ที่จอดรถ เพื่ออำนวยความสะดวกในการเข้าถึงแก่นักท่องเที่ยว

3. ความประทับใจ (Amenity) ทรัพยากรการท่องเที่ยวควรก่อให้เกิดความประทับใจ สุขใจ ชาบซึ่งในการเที่ยวชม เช่น ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ เช่น ปราสาทราชวัง วัด โบราณสถานต่างๆ ที่แสดงถึงอารยธรรมในอดีต หรือแม้แต่ทรัพยากรธรรมชาติที่เหมาะสมแก่การพักผ่อน อาทิ อุทยานแห่งชาติทางบก และทางทะเล หรือทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดความสนุกสนาน เช่น การร่วมงานเทศกาลประเพณีต่างๆ เช่น งานคาร์นิวัลในประเทศบราซิล งานประเพณีสงกรานต์ในประเทศไทย เป็นต้น

4. องค์ประกอบของการบริการ (Ancillary Service) สถานที่ท่องเที่ยวควรจัดสรรการบริการด้านต่าง ๆ ให้กับนักท่องเที่ยว หน่วยงาน และภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เพื่ออำนวยความสะดวก และดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมายังสถานที่ท่องเที่ยวเหล่านี้ ได้แก่

- การบริการด้านการตลาด เช่น การให้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว การส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น

- การประสานความร่วมมือด้านการพัฒนาและการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว เช่น การส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจากความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง การวางแผนการใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวในท้องถิ่น และการจัดระบบการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นต้น

นอกเหนือจากองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ หรือ 4As ข้างต้นแล้ว Tourism Western Australia (2008) ได้ระบุว่า ในการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบตัวที่ 5 ด้วย นั่นก็คือ Activities หรือกิจกรรมทางการท่องเที่ยว ที่จะต้องจัดเตรียมไว้สำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อสร้างประสบการณ์ (Experience) ที่จะอยู่ในความทรงจำของนักท่องเที่ยว และกิจกรรมดังกล่าวจะช่วยให้เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชนท้องถิ่น เช่น การเดินป่าศึกษาระบบนิเวศ การล่องแก่ง การดำน้ำ การพายเรือแคนู การปลูกป่าชายเลน ตลอดจนการร่วมกิจกรรมกับชุมชนเจ้าบ้าน เช่น การดำนา การเกี่ยวข้าว การร่วมพิธีบายศรีสู่ขวัญ เป็นต้น (ทศพล เศษะ, 2553)

จากการให้ทัศนะเกี่ยวกับลักษณะของทรัพยากรการท่องเที่ยวของนักวิชาการข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ในการค้นหาศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยว ควรที่จะให้ความสำคัญกับการประเมินองค์ประกอบของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวทั้ง 5 องค์ประกอบ หรือ 5As อันได้แก่ ความดึงดูดใจ (Attraction) ความสามารถในการเข้าถึงได้ง่าย (Accessibility) ความประทับใจ (Amenity) องค์ประกอบของการบริการ (Ancillary Service) และกิจกรรมทางการท่องเที่ยว (Activities)

2.2.3 ความสำคัญของทรัพยากรการท่องเที่ยว

วรรณ วลัยวานิช (2546) กล่าวว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งประเภทที่เป็น ทรัพยากรทางธรรมชาติ โบราณสถานและศิลปวัฒนธรรมจัดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างหนึ่งของระบบการท่องเที่ยว นอกจากบริการการท่องเที่ยวและตลาดการท่องเที่ยว ซึ่งทรัพยากรการท่องเที่ยว สามารถก่อให้เกิดผลกระทบต่อท้องถิ่นที่นักท่องเที่ยวเดินทางไปเยือนได้ จึงนับได้ว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวมีความสำคัญมากต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยว ดังนี้

2.2.3.1 ความสำคัญด้านจิตวิทยา ทรัพยากรการท่องเที่ยวมีความสำคัญด้านจิตวิทยา ประกอบด้วย

- เป็นสิ่งดึงดูดใจให้มีการเดินทางท่องเที่ยว ทรัพยากรการท่องเที่ยว นับเป็นปัจจัยหลักที่นักท่องเที่ยวนำมาพิจารณาในการตัดสินใจเลือกที่จะเดินทางไปท่องเที่ยวยังสถานที่นั้นหรือไม่

- เป็นสิ่งซึ่งช่วยให้เกิดความเพลิดเพลินความพึงเครียด ทรัพยากรการท่องเที่ยว ทั้งประเภทความสวยงามตามธรรมชาติ หรือประเภทโบราณสถาน ศิลปวัฒนธรรมสามารถใช้เป็นแหล่งท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปพักผ่อนหย่อนใจให้หายจากความเครียดจากภาระหน้าที่ประจำได้

2.2.3.2 ความสำคัญด้านเศรษฐกิจ ทรัพยากรการท่องเที่ยวมีความสำคัญด้านเศรษฐกิจ ประกอบด้วย

- เป็นแหล่งที่มาของรายได้ของท้องถิ่น เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวยังสถานที่ท่องเที่ยวย่อมก่อให้เกิดการสร้างงาน อาชีพให้กับท้องถิ่นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เช่น การผลิตสินค้าที่ระลึก จำหน่ายนักท่องเที่ยว การจัดบริการที่พักให้ลักษณะไฮมสเคย์ให้กับนักท่องเที่ยว เป็นต้น

- เป็นแหล่งที่มาของรายได้ของธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เมื่อนักท่องเที่ยวนิยมเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวใดย่อมก่อให้เกิดการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการในรูปแบบต่างๆ เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวจึงทำให้สามารถกระจายรายได้สู่ธุรกิจที่เกี่ยวข้องหลายประเภท เช่น ธุรกิจนำเที่ยว ธุรกิจที่พักแรม ธุรกิจขายของที่ระลึก ธุรกิจขนส่ง เป็นต้น

- เป็นแหล่งที่มาของรายได้ภาครัฐ รัฐบาลสามารถเรียกเก็บภาษีอากรจากการค้าและภาษีเงินได้จากผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ซึ่งรัฐสามารถนำไปใช้พัฒนาประเทศ และช่วยชดเชยสภาวะการขาดดุลการค้ากับต่างประเทศได้

2.2.3.3 ความสำคัญด้านสังคม ประกอบด้วย

- ช่วยเพิ่มคุณภาพชีวิตของประชาชน ประชาชนที่อาศัยอยู่ในบริเวณที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวอุดมสมบูรณ์จะมีคุณภาพชีวิตดีขึ้น เพราะสามารถใช้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจทำให้มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่สมบูรณ์แข็งแรง และยังช่วยให้มาตรฐานการครองชีพของประชาชนดีขึ้นด้วยจากการมีรายได้จากการท่องเที่ยวทำให้มีอำนาจซื้อสินค้าอุปโภคและบริโภคต่าง ๆ ได้มากขึ้น ทั้งยังช่วยลดปัญหาอาชญากรรมในสังคมได้

- ช่วยเปิดโลกทัศน์ให้กับประชาชน เนื่องจากการเดินทางไปท่องเที่ยวในสถานที่ต่าง ๆ ทำให้มีโอกาสได้เรียนรู้ได้สัมผัสของจริงได้รับประสบการณ์ตรงย่อมส่งผลให้เกิดทัศนคติที่กว้างไกล เกิดความประทับใจ และช่วยเสริมสร้างให้เกิดความรักและหวงแหนในทรัพยากรการท่องเที่ยวเหล่านั้น

- ช่วยสร้างความภาคภูมิใจให้แก่ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักและยอมรับของคนทั่วโลก ย่อมนำมาซึ่งความภาคภูมิใจของคนในพื้นที่ เช่น นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมักกล่าวชมประเทศไทยเสมอว่าเป็นประเทศที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่สวยงาม น่าสนใจ มีความหลากหลาย น่าค้นหาสนใจ ซึ่งนำความภาคภูมิใจมาสู่คนไทยทุกคน

2.2.3.4 ความสำคัญด้านวัฒนธรรม ประกอบด้วย

- แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี เช่น ภาษา การแต่งกาย วิถีชีวิต การละเล่น งานเทศกาล ประเพณีต่างๆ เป็นต้น นับเป็นสิ่งซึ่งแสดงออกถึงเอกลักษณ์ของท้องถิ่นและของประเทศชาติ

- สะท้อนให้เห็นคุณค่าของภูมิปัญญาบรรพชน ทรัพยากรการท่องเที่ยวจำนวนมากได้สะท้อนให้เห็นภูมิปัญญาของบรรพชนที่ล้ำลึก เป็นความรู้ที่สามารถนำมาใช้เป็นแนวทางในการดำรงชีวิตของคนในปัจจุบัน เช่น ขนบธรรมเนียมประเพณีที่แสดงถึงการมีวัฒนธรรม เช่น การไหว้ ความมีน้ำใจไมตรี ลักษณะของสถาปัตยกรรมอันประณีตงดงาม เป็นต้น

2.2.3.5 ความสำคัญด้านสิ่งแวดล้อม อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็น

อุตสาหกรรมที่เน้นการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อเป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว ซึ่งแตกต่างจากอุตสาหกรรมอื่นที่เน้นการนำเอาทรัพยากรขึ้นมาใช้ประโยชน์ จากประโยชน์ที่เกิดขึ้นมากมายที่คนได้รับจากทรัพยากรการท่องเที่ยวทำให้เกิดกระแสการอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวให้อยู่ในสภาพที่เหมาะสมไม่เสื่อมสลาย การนำทรัพยากรไปใช้อย่างระมัดระวัง มีจิตสำนึกและมีระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้อนุรักษ์รุ่นหลังได้ใช้ประโยชน์ต่อไป

จากข้อมูลความสำคัญของทรัพยากรการท่องเที่ยว พบว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวช่วยให้เกิดประโยชน์ที่เป็นรูปธรรมหลากหลายชัดเจน มีหลักฐานปรากฏเป็นนามธรรมที่ยืนยันว่าเป็นไปได้จริง ซึ่งจะเห็นได้จากการที่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้รับการส่งเสริมและพัฒนาต่อมา จากภาคส่วนต่าง ๆ อย่างไม่หยุดยั้ง

2.2.4 ประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยว

ศิววัฒน์ จุฑากรณ์ และ รุ่งทิพ ว่องปฏิการ (2545) ระบุว่า การจำแนกประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยวสามารถทำได้ใน 2 ลักษณะ คือ

1. จำแนกตามลักษณะของทรัพยากรการท่องเที่ยว แบ่งได้ 3 ประเภท ดังนี้

- ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Natural Tourism Resources) หมายถึง ทรัพยากรทั้งด้านชีวภาพและกายภาพ ได้แก่ พื้นที่ป่า สัตว์ป่า น้ำตก ถ้ำ ชายหาด เกาะ แก่ง และแนวปะการัง เป็นต้น ซึ่งมีความงดงามโดดเด่น เอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการพักผ่อนหย่อนใจและการศึกษาธรรมชาติ

- ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และโบราณวัตถุ (Archeological and Historical Resources) หมายถึง พื้นที่ หลักฐาน และร่องรอยทางกายภาพที่หลงเหลืออยู่ ซึ่งอาจบ่งบอกถึงสภาพความเป็นมา และพัฒนาการของสิ่งมีชีวิตทั้งในยุคก่อนประวัติศาสตร์ และยุคประวัติศาสตร์ ทั้งนี้รวมถึงวัตถุต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างหรือประดิษฐ์ขึ้นด้วย เช่น อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย พระพุทธรูป และเครื่องปั้นดินเผาโบราณ เป็นต้น

- ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม (Art, Traditional and Activity Resources) รวมถึงสิ่งที่ตกทอดตามประเพณีโบราณ เช่น ศิลปะการแสดง การแต่งกายแบบโบราณ ภาษาพื้นเมือง ความเชื่อเรื่องวิญญาณ กิจกรรมการยังชีพแบบดั้งเดิมของชนเผ่าที่อาศัยอยู่ในพื้นที่แห่งใดแห่งหนึ่ง และมีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้าน ทั้งนี้ยังรวมถึงสิ่งดึงดูดใจที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อการท่องเที่ยว เช่น สวนสนุก หรือพิพิธภัณฑ์ เป็นต้น และสิ่งดึงดูดใจที่มนุษย์สร้างขึ้นโดยวัตถุประสงค์ดั้งเดิมที่สร้างขึ้นนั้นอาจไม่ใช่เพื่อการท่องเที่ยว แต่เป็นที่ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปท่องเที่ยวได้ เช่น เขื่อน โรงงานผลิตเบียร์ โรงงานเครื่องปั้นดินเผา สวนองุ่น และหมู่บ้านของชาวไร่ชาวนา เป็นต้น

2. จำแนกตามพื้นที่และลักษณะของทรัพยากร คำว่า "พื้นที่" ในที่นี้ หมายถึง ที่ตั้งของทรัพยากรนั้น ๆ และ "ลักษณะ" หมายถึง ลักษณะที่เป็นธรรมชาติ หรือมนุษย์สร้างขึ้น เมื่อพิจารณาเกณฑ์ทั้ง 2 นี้ ประกอบกัน สามารถจำแนกทรัพยากรการท่องเที่ยวได้ 3 ประเภท ดังนี้

- ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เน้นผู้ใช้ประโยชน์ (User-oriented Areas) ทรัพยากรการท่องเที่ยวในกลุ่มนี้ส่วนใหญ่จะตั้งอยู่ใกล้ชุมชน การเข้าถึง (Accessibility) เพื่อ

ประกอบกิจกรรมทางการท่องเที่ยวจึงสามารถกระทำได้อย่างสะดวก เพราะมีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ขึ้นมารองรับการใช้กิจกรรมการใช้ประโยชน์ และสนองความต้องการของผู้ใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ เต็มรูปแบบ แต่ส่วนใหญ่แล้วจะสร้างขึ้นเพื่อรองรับกิจกรรมเฉพาะอย่าง เช่น สวนสาธารณะในเขตเมือง สนามเด็กเล่น สนามกีฬา และสวนสนุก เป็นต้น

- **ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ขั้วกึ่งธรรมชาติ (Intermediate Areas)** มักอยู่ห่างไกลจากชุมชนมากกว่าประเภทแรก แต่มีการพัฒนาเส้นทางคมนาคมที่เปิดโอกาสให้เดินทางเข้าถึงได้สะดวก ตัวอย่างทรัพยากรการท่องเที่ยวในกลุ่มนี้ เช่น รีสอร์ท อุทยาน และวนอุทยาน เป็นต้น

- **ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เน้นธรรมชาติ (Natural-oriented Areas)** ทรัพยากรการท่องเที่ยวในกลุ่มนี้จะมีลักษณะเด่นแตกต่างจากทรัพยากรในสองกลุ่มข้างต้นตรงที่มีความเป็นธรรมชาติดั้งเดิมมากกว่า และนักท่องเที่ยวมีโอกาสที่จะประกอบกิจกรรมนันทนาการที่หลากหลายมากกว่า เช่น การดูนก (Bird Watching) และการเดินป่า (Trekking) ความหลากหลายในการประกอบกิจกรรมนี้จะขึ้นอยู่กับทรัพยากรพื้นฐานว่าเป็นลักษณะใด หากทรัพยากรพื้นฐานเป็นพื้นที่ชายทะเล ก็จะเหมาะสมสำหรับกิจกรรมเล่นน้ำ ว่ายน้ำ อาบแดด หรือดำน้ำ เป็นต้น หากเป็นพื้นที่ป่า ก็จะเหมาะกับกิจกรรมเดินป่า ศึกษาธรรมชาติ หรือกิจกรรมพักค้างแรมโดยการใช้เต็นท์ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ทรัพยากรการท่องเที่ยวแบบเน้นธรรมชาตินี้ส่วนใหญ่จะอยู่ห่างไกลจากเขตชุมชน และบางแห่งการเดินทางเข้าถึงยังไม่สะดวกเท่าที่ควร

วรรณา ศิลปอาชา (2545) และ วรรณา วงษ์วานิช (2546) มีทัศนะที่ตรงกันในการให้ความเห็นว่า โดยทั่วไปแล้วทรัพยากรการท่องเที่ยวอาจจะแยกตามลักษณะและความต้องการของนักท่องเที่ยวได้ 2 ประเภท คือ

1. **ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ (Natural Attractions)** เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้มากที่สุด เพราะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ อาจจะสวยงามหรือแปลกประหลาด เช่น น้ำตก น้ำพุร้อน ถ้ำ ชายหาด ฝั่งทะเลปะการัง เป็นต้น ซึ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาตินี้สามารถแบ่งย่อยออกได้ 4 ประเภท คือ

- **ทิวทัศน์ (Scenery)** ทิวทัศน์ต่าง ๆ ทางธรรมชาติที่สวยงามและแปลกประหลาดจะเป็นสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้าไปชม เช่น แกรนด์แคนยอน (Grand Canyon) ในรัฐแอริโซนา สหรัฐอเมริกา, ภูเขาไฟฟูจิ ประเทศญี่ปุ่น, ภูกระดึง จังหวัดเลย เป็นต้น หรือสภาพธรรมชาติที่เปลี่ยนไปตามฤดูกาล เช่น ในฤดูหนาว ดอกทิวลิป และดอกซากุระจะบาน หรือความแห้งแล้งของทะเลทรายหรือความอุดมสมบูรณ์ของป่าดงดิบ ก็ล้วนสามารถดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้

เช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าการคมนาคมสะดวก สามารถเข้าถึงแหล่งธรรมชาติได้ จะทำให้มีนักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชมบริเวณนั้นมากยิ่งขึ้น

- สัตว์ป่า (Wildlife) สัตว์ป่าเป็นส่วนหนึ่งของความงามตามธรรมชาติที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มาก เพราะชีวิตความเป็นอยู่ของสัตว์ป่าเป็นสิ่งที่น่าศึกษาหาความรู้ และนับวันจะหมดไป แต่ยังคงมีที่ให้ท่องเที่ยวได้ คือ แหล่งอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า อุทยานแห่งชาติ สวนสัตว์เปิด ตลอดจนแหล่งที่มีสัตว์อาศัยอยู่เองตามธรรมชาติเป็นจำนวนมากๆ เช่น แหล่งที่อยู่อาศัยของนกเพนกวิน แมวน้ำ หรือนกปากห่างที่วัดไผ่ล้อม เป็นต้น

- สภาพภูมิอากาศ (Climate) แสงแดด สายลม อากาศอบอุ่น หรือหิมะในฤดูหนาว ตลอดจนลักษณะอากาศที่แตกต่างไปจากถิ่นฐานเดิมของคน จะเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดการท่องเที่ยวขึ้นมาได้ เช่น ฤดูร้อน ผู้คนจะเดินทางไปยังบริเวณชายฝั่งทะเล หรือฤดูหนาวชาวยุโรปจะเดินทางมาท่องเที่ยวประเทศทางแถบตะวันออก ซึ่งมีอากาศที่อบอุ่นกว่า เป็นต้น

- ปรากฏการณ์ธรรมชาติ (Natural Phenomenon) เช่น พระอาทิตย์เที่ยงคืน หรือการเกิดสุริยุปราคา เป็นต้น

ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาตินี้หากมีมากแห่งและอยู่ไม่ไกลนัก จะดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มาก และรัฐบาลจะต้องพัฒนาและอนุรักษ์ไว้ ตลอดจนจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับสถานที่และวัยของผู้ไปเที่ยว เช่น ต้องการความสงบ ความใกล้ชิดกับธรรมชาติ ความสนุกสนานเพลิดเพลิน การผจญภัย หรือความต้องการด้านการกีฬา เป็นต้น

2. ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น (Manufactured Attractions) จะมีลักษณะตรงข้ามกับทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น เมืองใหญ่ๆ ที่มีสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ เช่น สถานเริงรมย์ ศูนย์การค้า สวนสนุก โรงแรม ตลอดจนเทคโนโลยีที่ทันสมัย แต่ละแห่งจะมีแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้ต่างกันออกไป บางเมืองจะมีสิ่งก่อสร้างที่น่าสนใจ สถาปัตยกรรมต่างๆ พระราชวัง ศาสนสถาน พิพิธภัณฑสถาน อาคารที่ทำการของรัฐบาล ตลอดจนศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีต่างๆ ซึ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทนี้เป็นสิ่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยวได้มากเช่นกัน ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น สามารถแบ่งออกได้เป็น 8 ประเภท ดังนี้

- ประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และด้านศาสนา หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดี หรือศาสนา เป็นสิ่งที่แสดงถึงอารยธรรมความเจริญก้าวหน้าของบริเวณ หรือท้องถิ่นนั้นๆ ว่าในสมัยโบราณมีความเจริญก้าวหน้าในด้านใดบ้าง และเหลือเป็นมรดกตกทอดมาซึ่งชนรุ่นหลังอย่างไรบ้าง เช่น วัด โบราณสถาน

โบราณวัตถุ อุทยานประวัติศาสตร์ ศาสนสถาน พิพิธภัณฑ์ พระราชวัง กำแพงเมือง อนุสาวรีย์ เป็นต้น โดยมีรายละเอียด ดังนี้

- โบราณสถาน หมายถึง สิ่งของโบราณที่เคลื่อนที่ไม่ได้ เช่น โบสถ์ วิหาร วัง โดยมีอายุเก่าแก่ 100 ปีขึ้นไป
- โบราณวัตถุ หมายถึง สิ่งของโบราณที่เคลื่อนย้ายได้ เช่น พระพุทธรูป เทวรูป ศิลปจารึก โดยมีอายุเก่าแก่ 100 ปีขึ้นไป
- ศาสนสถานหรือปูชนียสถาน หมายถึง สถานที่ที่ควรแก่การนับถือหรือควรแก่การบูชา เช่น พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม วัดพระศรีรัตนศาสดาราม กรุงเทพมหานคร และ วัดพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี เป็นต้น
- ศาสนวัตถุหรือปูชนียวัตถุ หมายถึง สิ่งที่ควรแก่การบูชา เคารพนับถือ เช่น พระพุทธรูป รูปเหมือนเทพเจ้า เป็นต้น
- แหล่งประวัติศาสตร์ หมายถึง สถานที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ เช่น สถานที่ที่กระทำยุทธหัตถีของสมเด็จพระนเรศวรมหาราช จังหวัดสุพรรณบุรี ตูสนามสัมพันธมิตร จังหวัดกาญจนบุรี ชุมชนโบราณ พิพิธภัณฑ์ กำแพงเมือง คูเมือง อนุสาวรีย์ อนุสรณ์สถาน เป็นต้น
- ประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวหรือทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางศิลปะ และขนบธรรมเนียมประเพณีที่บรรพบุรุษได้สร้างสมและถ่ายทอดเป็นมรดกสืบต่อกันมา ซึ่งจะแตกต่างกันไปตามระบบสังคมของแต่ละแห่ง ต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และการดำรงชีพของแต่ละกลุ่มชน ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทนี้มักจะเป็นไปในรูปของลักษณะพิธีกรรม งานประเพณี วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คน เช่น หมู่บ้านชาวเขา การแต่งกาย ภาษา ศูนย์วัฒนธรรม การละเล่นพื้นเมือง และสินค้าพื้นเมือง เป็นต้น กิจกรรม เช่น การบายศรีสู่ขวัญ การได้ชิงช้า เป็นต้น
- กีฬาต่างๆ กีฬาและการแข่งขันกีฬาประเภทต่างๆ สามารถจูงใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางเพื่อไปชมการแข่งขัน ไม่ว่าจะเป็นการแข่งขันภายในประเทศหรือระหว่างประเทศ นิยมการกีฬาเหล่านี้ คือ นักท่องเที่ยวที่นำรายได้มาสู่ประเทศเช่นกัน
- สถานที่เชิงเทคนิคและอุตสาหกรรม เช่น เขื่อน สถานีอวกาศ โรงงานเฉพาะท้องถิ่น เช่น โรงงานผลิตสับประครกระป๋อง ฟาร์มโคนม ท่าเรือ มหาวิทยาลัย เป็นต้น เป็นสถานที่ที่อนุญาตให้เข้าชมกิจการได้ และสถานที่บางแห่งจะมีสถานที่ให้พักแรมด้วย เช่น เขื่อนต่างๆ
- กิจกรรมบันเทิง กิจกรรมบันเทิงที่ดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว ได้แก่ ในคัลคลับ ดิสโก้เธค ภัตตาคาร สถานเริงรมย์ บ่อนกาสิโน ตลอดจนเรือสำราญต่างๆ เหล่านี้ล้วนเป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวนิยม และเป็นธุรกิจที่หารายได้ให้แก่ผู้ดำเนินการเป็นจำนวนมาก

- สวนสาธารณะ สวนสาธารณะที่สวยงามมักจะเป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยว เพื่อชื่นชมความงามตามธรรมชาติปีละเป็นจำนวนมาก สวนสาธารณะช่วยทำให้ประชาชนมีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และยังเป็นสิ่งที่ช่วยดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว และช่วยรักษาความสมดุลทางธรรมชาติ หรือระบบนิเวศวิทยาอีกด้วย ปัจจุบันสวนสาธารณะบางแห่งนิยมที่จะจัดเตรียมสถานที่สำหรับให้นักท่องเที่ยวได้ตั้งแคมป์เพื่อพักค้างคืนด้วย และมีการดูแลรักษาความปลอดภัย ตลอดจนอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้แก่นักท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น สิ่งที่จะต้องคำนึงถึงคือ จะต้องบำรุงรักษาสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของสวนสาธารณะนั้นให้อยู่ในสภาพที่ดีอยู่เสมอ

- สวนสนุก ที่มีการจัดกิจกรรมรื่นเริง เกมกีฬา การละเล่น และการแสดงต่างๆ เช่น สวนสนุกดิสนีย์แลนด์ ซึ่งสร้างขึ้นตามภูมิภาคต่างๆ ของโลก เป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวมากที่สุด สิ่งสำคัญ คือ สวนสนุกนั้นจะต้องให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินแก่ผู้เข้าชม และต้องมีการเปลี่ยนแปลงรายการและการแสดงที่แปลกๆ ใหม่ๆ อยู่เสมอ ตลอดจนมีร้านค้าบริการเครื่องดื่มและของที่ระลึกด้วย

- ศูนย์การค้าและร้านค้าของที่ระลึก ร้านค้าเป็นสิ่งจำเป็น เพราะ โดยธรรมชาติของนักท่องเที่ยวแล้วนิยมที่จะซื้อสินค้าที่แตกต่างไปจากที่ตนมีอยู่ หรือซื้อสินค้าในราคาถูก หรือสินค้าพื้นเมือง ตลอดจนของที่ระลึกต่างๆ ทำให้ศูนย์การค้า หรือร้านค้าจำหน่ายสินค้าดังกล่าว เป็นสถานที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวได้เช่นกัน

ทรัพยากรการท่องเที่ยวดังกล่าว ทั้งทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดจากสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เป็นปัจจัยสำคัญที่จะส่งเสริมให้การท่องเที่ยวของแต่ละประเทศเจริญก้าวหน้า และเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวมากขึ้น

กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2554) ได้ทำการจำแนกประเภทของแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น (1) แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (2) แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ (3) แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (4) แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (5) แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปะวิทยาการ (6) แหล่งท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการ (7) แหล่งท่องเที่ยวเชิงสุขภาพประเภทน้ำพุร้อนธรรมชาติ (8) แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทชายหาด (9) แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทเกาะ ชายหาด (10) แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประเภทถ้ำ

จากข้อมูลการจำแนกประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยว พบว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวสามารถจำแนกได้หลายรูปแบบ หลายประเภท สำหรับงานวิจัยเรื่องนี้ จะใช้การแบ่งประเภททรัพยากรการท่องเที่ยวของกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา เนื่องจาก

เป็นการจำแนกที่มีความสอดคล้องกับการกำหนดมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวดังจะกล่าวถึงในส่วนต่อไป ซึ่งจะทำให้การวิจัยในครั้งนี้ ในส่วนของขั้นตอนการจำแนกประเภททรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดบึงกาฬ จะสอดคล้อง และนำไปสู่การประเมินศักยภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่ได้รับการยอมรับต่อไป โดยทำการแบ่งทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดบึงกาฬออกเป็น 6 ประเภท ได้แก่ (1) แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (2) แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ (3) แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม (4) แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (5) แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวิทยาการ (6) แหล่งท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการ โดยมีขอบเขตการวิจัยที่ให้ความสำคัญในการศึกษาเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินศักยภาพและความพร้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยว

เศกสรรค์ ขวณิชย์ (2536) กล่าวว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เขานั้นมีบทบาทอย่างมากต่อการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว เป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดประการแรก ที่เป็นแรงดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาในพื้นที่นั้น เพื่อที่จะเข้ามาชื่นชมกับทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เขานั้น แต่อย่างไรก็ตาม ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เขานั้นมีมากมายในแต่ละพื้นที่ ซึ่งทรัพยากรแต่ละอย่างมีศักยภาพ ความสำคัญ และแรงดึงดูดนักท่องเที่ยวไม่เท่ากัน ดังนั้น การประเมินศักยภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เขานั้นจึงเป็นเรื่องสำคัญ เพื่อจะได้ข้อมูลสำคัญในการช่วยให้การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว ตลอดจนการวางแผนการลงทุน เพื่อปรับปรุงหรือพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวเป็นไปในทิศทางที่เหมาะสมที่สุด

กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้จัดทำแบบประเมินคุณภาพด้านการท่องเที่ยวตามกรอบและเกณฑ์มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่างๆ โดยการวิจัยในครั้งนี้มีความเกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว 6 ประเภท ดังนี้ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวิทยาการ และแหล่งท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการ โดยมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวได้กำหนดองค์ประกอบในการประเมินแหล่งท่องเที่ยวแต่ละประเภทได้ดังนี้

2.3.1 มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

องค์ประกอบพื้นฐานสำหรับประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ โดยประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 3 ด้าน ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 คุณค่าของแหล่งธรรมชาติและความสะดวกต่อการดูทำเล

คุณค่าหรือความสำคัญของแหล่งธรรมชาติ เกิดขึ้นจากหลายองค์ประกอบ ทั้งในด้านความสำคัญของแหล่งธรรมชาติที่มีต่อระบบนิเวศและความสำคัญต่อมนุษย์ ทั้งจากการเข้าไป

ใช้ประโยชน์จากแหล่งธรรมชาติ คุณค่าทางด้านการเรียนรู้ และคุณค่าทางด้านจิตใจ การประเมินคุณค่าของแหล่งธรรมชาติ ประกอบด้วยปัจจัยหลัก 3 ด้าน คือ คุณค่าทางด้านชีวภาพ คุณค่าทางด้านกายภาพ และคุณค่าทางสังคม

ความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย คือ ภาวะที่ปัจจัยต่างๆ ที่อยู่รอบๆ สิ่งแวดล้อมธรรมชาติส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกับสิ่งแวดล้อมธรรมชาติด้านใดด้านหนึ่ง ปัจจัยต่างๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ธรรมชาตินั้น อาจมาจากภัยธรรมชาติที่มนุษย์ไม่สามารถคาดการณ์ได้ล่วงหน้าหรือคาดการณ์ล่วงหน้าได้ แต่ไม่สามารถยับยั้งภัยธรรมชาตินั้นได้ และอีกประการหนึ่งเกิดจากการกระทำของมนุษย์ซึ่งอาจจะตั้งใจ หรือความรู้เท่าไม่ถึงการณ์ ส่งผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านลบขึ้นกับสิ่งแวดล้อมได้ ตัวอย่างเช่น ปะการังในทะเลอันดามันบางบริเวณที่เคยอุดมสมบูรณ์ แต่ปัจจุบันเสื่อมโทรมลงไปมาก เนื่องจากสาเหตุต่างๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงอุณหภูมิของน้ำ การเก็บเอาปะการังมาขาย การทอดสมอเรือ การประมง กิจกรรมการท่องเที่ยวได้ น้ำ เหล่านี้เป็นต้น

ในการประเมินคุณค่าของแหล่งธรรมชาติและความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย มีหลักเกณฑ์ที่ใช้พิจารณา 4 ด้าน ได้แก่

1. คุณค่าทางด้านชีวภาพ ประกอบด้วย 4 คำนีชีวิ๊ด ได้แก่
 - 1) ความหลากหลายของระบบนิเวศในแหล่งธรรมชาติ
 - 2) ความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งธรรมชาติ
 - 3) ความเป็นแหล่งรวมพืชหรือสัตว์ที่มีลักษณะโดดเด่น หายาก ใกล้สูญพันธุ์ หรือมีจำนวนมาก
 - 4) ความโดดเด่นเฉพาะตัวของระบบนิเวศในแหล่งธรรมชาติ
2. คุณค่าทางกายภาพ ประกอบด้วย 4 คำนีชีวิ๊ด ได้แก่
 - 1) จำนวนประเภทของแหล่งธรรมชาติภายในแหล่งท่องเที่ยว
 - 2) ขนาดของแหล่งธรรมชาติ
 - 3) สภาพความสวยงามทางกายภาพและสภาพภูมิทัศน์ของแหล่งธรรมชาติ
 - 4) ความเป็นเอกลักษณ์โดดเด่นเฉพาะตัวของพื้นที่
3. คุณค่าทางสังคม ประกอบด้วย 2 คำนีชีวิ๊ด ได้แก่
 - 1) คุณค่าต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนท้องถิ่น
 - 2) คุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์ ประเพณี และวัฒนธรรม
4. ความเสี่ยงต่อการถูกทำลาย ประกอบด้วย 2 คำนีชีวิ๊ด ได้แก่
 - 1) ความเสี่ยงต่อการถูกทำลายโดยมนุษย์

2) ความเสี่ยงต่อการถูกทำลายจากภัยธรรมชาติ

องค์ประกอบที่ 2 ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยว

ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยว หมายถึง องค์ประกอบต่างๆ ที่มีส่วนช่วยเสริมแหล่งธรรมชาตินั้นๆ ให้มีความสำคัญ มีความเหมาะสมในการจัดการท่องเที่ยว ตัวอย่างเช่น แหล่งธรรมชาติอาจมีสภาพธรรมชาติที่สวยงามมาก แต่ขาดความสะดวกในการเข้าถึง หรือเส้นทางเข้าแหล่งท่องเที่ยวไม่ปลอดภัย ก็ทำให้นักท่องเที่ยวไม่นิยมเข้าไปท่องเที่ยว สำหรับศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยว มีดัชนีชี้วัดที่ใช้พิจารณา 5 ด้าน ได้แก่

- 1) ศักยภาพในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว
- 2) การเข้าถึงแหล่งธรรมชาติ
- 3) ความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยว
- 4) ศักยภาพในการพัฒนาถึงอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน
- 5) ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวจากปัจจัยภายนอก

องค์ประกอบที่ 3 การบริหารจัดการ

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ หมายถึง ความสามารถในการควบคุม ดูแล การดำเนินงาน การจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- 1) การจัดการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ประกอบด้วย การจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งธรรมชาติ การจัดการด้านสิ่งแวดล้อม และการจัดการด้านการท่องเที่ยว
- 2) การจัดการด้านการให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึก โดยพิจารณาจากการดำเนินงานขององค์กรที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่ในการสร้างเสริมจิตสำนึก และการเรียนรู้ในเรื่องคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศ และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แก่นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ดูแลพื้นที่ ผู้ประกอบการ และชุมชนท้องถิ่นที่อยู่โดยรอบแหล่งท่องเที่ยว
- 3) การจัดการด้านเศรษฐกิจและสังคม พิจารณาจากการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการ ท่องเที่ยว โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการคิด การพิจารณาตัดสินใจ การดำเนินการและร่วมรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ ที่จะมีความผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชนนั้นๆ รวมทั้งการกระจายรายได้หรือผลประโยชน์สู่ท้องถิ่น

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในประเทศไทย สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภทตามหน่วยงานหรือองค์กรที่รับผิดชอบ ได้แก่

- 1) แหล่งท่องเที่ยวที่บริหารจัดการโดยหน่วยงานกลาง เช่น อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เป็นต้น

2) แหล่งท่องเที่ยวที่บริหารจัดการ โดยท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) เทศบาล เป็นต้น

ข้อแตกต่างระหว่างแหล่งท่องเที่ยวที่ดูแล โดยหน่วยงานกลางและแหล่งท่องเที่ยวที่ดูแลโดยท้องถิ่น คือ แหล่งท่องเที่ยวที่หน่วยงานกลางดูแลจะมีนโยบาย แผนงาน และโครงการในการจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งธรรมชาติที่ชัดเจน รวมถึงในด้านงบประมาณและบุคลากร แต่แหล่งท่องเที่ยวที่ดูแลโดยท้องถิ่นส่วนมากมักจะขาดระบบการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมในระยะยาว ทำให้แหล่งท่องเที่ยวมีโอกาสที่จะเสื่อมโทรมได้ง่ายกว่า อย่างไรก็ตาม แหล่งท่องเที่ยวที่บริหารจัดการ โดยหน่วยงานท้องถิ่นสามารถเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่น ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพื้นที่ของคนได้มากกว่า รวมทั้งเป็นการสร้างรายได้ให้แก่ชุมชนท้องถิ่นอีกด้วย

หลักเกณฑ์ที่ใช้ประเมินการบริหารจัดการของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประกอบด้วย 2 ด้าน ได้แก่

1. การจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งธรรมชาติและจัดการสิ่งแวดล้อม ประกอบด้วย 5 คำนีชีวัด ได้แก่

- 1) จัดการด้านการใช้ประโยชน์ของตัวแหล่งท่องเที่ยว
- 2) การจัดการด้านการติดตามและการประเมินการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่อันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว
- 3) การจัดการของเสียและสภาพแวดล้อมบริเวณ โคจรอบแหล่งท่องเที่ยว
- 4) การจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เหมาะสม
- 5) การให้ความรู้ถึงคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวและการอนุรักษ์กับพนักงานนำเที่ยว นักท่องเที่ยว และชุมชนที่อยู่โคจรอบพื้นที่

2. การจัดการด้านการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 4 คำนีชีวัด ได้แก่

- 1) การจัดการด้านการบริการและสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานแก่นักท่องเที่ยว
- 2) มีศูนย์บริการที่ให้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว
- 3) มีบุคลากรที่มีความรู้เรื่องระบบนิเวศและการอนุรักษ์ให้บริการด้านความรู้แก่นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ และชุมชนโคจรอบ

4) การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

2.3.2 มาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์

แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่มีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว และการบริหารจัดการ ทั้งนี้ในแต่ละองค์ประกอบจะมีหลักเกณฑ์และคำนีชีวัดในการพิจารณาความมีศักยภาพ ความมี

1

1

A

R

(F

M

Hi

3 f

ซึ่ง

มีแ

ยอ

แล

หล

นัก

ต่อ

ประสิทธิภาพ และความมีคุณภาพ เพื่อใช้ในการประเมินมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์นั้นด้วย

แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ในที่นี้ประกอบด้วย

- 1) อุทยานประวัติศาสตร์ (Historical Park)
- 2) ซากอารยธรรม แหล่งโบราณคดี เมืองโบราณ (Dead Monuments / Archaeological Sites / Old Town)
- 3) พระราชวัง วัง พระตำหนัก คำหนัก พระที่นั่ง กุ่ม (Palace / Residence of Royalty)
- 4) ศาสนสถาน (Religious Place)
- 5) ปราสาทหิน ปรังก์กู (Sandstone Sanctuary)
- 6) อนุสาวรีย์ อนุสรณ์สถาน ศาลวีรชน ตุสถาน (Monument)
- 7) พิพิธภัณฑ์ทางด้านประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรมและศิลปะร่วมสมัย (Historical and Cultural Museum)
- 8) ป้อมปราการ กำแพงเมือง ประตูเมือง คูเมือง (Fortress / City Wall / City Gate / Moat)
- 9) สิ่งปลูกสร้างอื่น ๆ ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์หรือวัฒนธรรม (Other Historical and Cultural Elements)
- 10) สิ่งปลูกสร้างที่มีคุณค่าทางสถาปัตยกรรม (Architectural Building)

องค์ประกอบพื้นฐานสำหรับประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์มี 3 ด้าน ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 สักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว

หมายถึง การที่แหล่งท่องเที่ยวมีจุดดึงดูดความสนใจหรือมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ ซึ่งสามารถสร้างความประทับใจและความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยว เช่น ความโดดเด่นและความมีเอกลักษณ์ ความงดงามทางสถาปัตยกรรมและศิลปกรรม รวมถึงความมีชื่อเสียงและความเป็นที่ยอมรับทางประวัติศาสตร์และภูมิปัญญาอันชาญฉลาดของคนในอดีต อีกทั้งศักยภาพทางกายภาพ และการจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ความปลอดภัย และความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยวก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญในการดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวอีกด้วย

สำหรับองค์ประกอบด้านศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา 2 ด้าน ได้แก่

1. คุณค่าทางประวัติศาสตร์ ประกอบด้วย 8 คັນนิจ์วัด ได้แก่

- 1) ความสำคัญทางประวัติศาสตร์
- 2) หลักฐานทางโบราณคดี
- 3) ความเป็นเอกลักษณ์ของยุคสมัย
- 4) ความเป็นเอกลักษณ์ทางกายภาพของแหล่งประวัติศาสตร์
- 5) ความสมบูรณ์และความสวยงามทางสถาปัตยกรรม
- 6) ความสมบูรณ์และความสวยงามทางศิลปกรรม
- 7) ความมีชื่อเสียงและความเป็นที่ยอมรับของแหล่งประวัติศาสตร์
- 8) ความผูกพันต่อท้องถิ่น

2. ศักยภาพทางกายภาพและการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 4 คັນนิจ์

วัด ได้แก่

- 1) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว
- 2) ความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยว
- 3) ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว
- 4) ความต่อเนื่องของการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว

องค์ประกอบที่ 2 ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว

ศักยภาพในการรองรับด้านท่องเที่ยว หมายถึง องค์ประกอบต่างๆ ที่มีส่วนช่วยเสริมแหล่งประวัติศาสตร์นั้นๆ ให้มีความสำคัญ และมีความเหมาะสมในการจัดการท่องเที่ยว ตัวอย่างเช่น แหล่งประวัติศาสตร์อาจมีความดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวสูง แต่มีข้อจำกัดสูงในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน ทำให้นักท่องเที่ยวไม่นิยมเข้าไปท่องเที่ยว ส่งผลให้ศักยภาพในการจัดการด้านการท่องเที่ยวลดลงไปด้วย สำหรับศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา 2 ด้าน ได้แก่

1. ศักยภาพในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน
2. ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวจากปัจจัยภายนอก

องค์ประกอบที่ 3 การบริหารจัดการ

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ความสามารถในการควบคุม ดูแล การดำเนินงานการจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

- 1) ด้านการจัดการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ประกอบด้วย การจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว และการจัดการด้านการท่องเที่ยว

2) การจัดการด้านการให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึก โดยพิจารณาจาก การดำเนินงานขององค์กรที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่ในการสร้างเสริมจิตสำนึกและการเรียนรู้ในเรื่อง คุณค่าของแหล่งประวัติศาสตร์แก่นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ดูแลพื้นที่ ผู้ประกอบการ และชุมชน ท้องถิ่นที่อยู่โดยรอบแหล่งท่องเที่ยว

3) การจัดการด้านเศรษฐกิจและสังคม พิจารณาจากการมีส่วนร่วมของชุมชนใน กิจกรรมการท่องเที่ยว โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการคิด การ พิจารณาตัดสินใจ การดำเนินการและร่วมรับผิดชอบในการเรื่องต่างๆ ที่จะมีผลกระทบต่อ ประชาชนหรือชุมชนนั้นๆ รวมทั้งการกระจายรายได้หรือผลประโยชน์สู่ท้องถิ่น

เกณฑ์ประเมินด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ มี 2 ด้าน ได้แก่

1. การจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย 3 คำนีชีวัด ได้แก่
 - 1) การจัดการด้านการรักษาสภาพและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว
 - 2) การจัดการด้านการใช้ประโยชน์พื้นที่
 - 3) การจัดการด้านการติดตามและการประเมินการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว
2. การจัดการด้านการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 5 คำนีชีวัด ได้แก่
 - 1) การจัดการด้านการบริการและสาธารณูปโภคแก่นักท่องเที่ยว
 - 2) การจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว
 - 3) การจัดการด้านการให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึก
 - 4) ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว
 - 5) ชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว

2.3.3 มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

องค์ประกอบพื้นฐาน สำหรับประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม 3 ด้าน ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว

หมายถึง การที่แหล่งท่องเที่ยวมีจุดดึงดูดความสนใจหรือมีคุณค่าทางศิลป วัฒนธรรม ซึ่งสามารถสร้างความประทับใจและความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยว เช่น มีความโดดเด่นและมีเอกลักษณ์ของวิถีชีวิตและภูมิปัญญา มีความงามทางศิลปวัฒนธรรม และจากการที่ วัฒนธรรมเป็นมรดกทางสังคมของมนุษย์ที่สั่งสมมาแต่อดีตและมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะในแ่ ละท้องถิ่น ดังนั้น ความสามารถในการตีบทอดทางวัฒนธรรม ความต่อเนื่องของการจัดกิจกรรม

ทางวัฒนธรรม ความผูกพันต่อท้องถิ่น และความเข้มแข็งในการรักษาวัฒนธรรม จึงมีความสำคัญในการรักษาวัฒนธรรมให้คงอยู่ ซึ่งเป็นจุดเสริมศักยภาพในการดึงดูใจด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สำคัญ อีกทั้งศักยภาพในทางกายภาพและการจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยว ได้แก่ การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ความปลอดภัย และความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว ก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญในการดึงดูใจให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวด้วย

สำหรับองค์ประกอบด้านศักยภาพในการดึงดูใจด้านการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา 2 ด้าน ได้แก่

1. คุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม ประกอบด้วย 7 คำนีชีวัด ได้แก่
 - 1) ความเป็นเอกลักษณ์ด้านวิถีชีวิต ภูมิปัญญา และองค์ความรู้
 - 2) ความต่อเนื่องของการสืบสานวัฒนธรรมประเพณี
 - 3) ความงดงามทางศิลปวัฒนธรรม
 - 4) ความสามารถในการสืบทอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้อย่างต่อเนื่อง
 - 5) ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณีที่สืบค้นได้
 - 6) ความผูกพันต่อท้องถิ่น
 - 7) ความเข้มแข็งในการรักษาเอกลักษณ์
2. ศักยภาพทางกายภาพและการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 3 คำนีชีวัด

วัด ได้แก่

- 1) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว
- 2) ความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยว
- 3) ความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว

องค์ประกอบที่ 2 ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว

ศักยภาพในการรองรับด้านท่องเที่ยว หมายถึง องค์ประกอบต่างๆ ที่มีส่วนช่วยเสริมแหล่งวัฒนธรรมนั้นๆ ให้มีความสำคัญ มีความเหมาะสมในการจัดการท่องเที่ยว ตัวอย่างเช่น แหล่งวัฒนธรรมอาจมีความดึงดูใจด้านการท่องเที่ยวสูง แต่มีข้อจำกัดสูงในการพัฒนาตั้งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐานทำให้นักท่องเที่ยวไม่นิยมเข้าไปท่องเที่ยว ทำให้ศักยภาพในการจัดการด้านการท่องเที่ยวลดลงไปด้วย

สำหรับศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา 2 ด้าน ได้แก่

1. ศักยภาพในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน
2. ศักยภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวจากปัจจัยภายนอก

องค์ประกอบที่ 3 การบริหารจัดการ

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ความสามารถในการควบคุม ดูแล การดำเนินงานการจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยมีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง ได้แก่

1) ด้านการจัดการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืน ประกอบด้วย การจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว และการจัดการด้านการท่องเที่ยว

2) การจัดการด้านการให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึก โดยพิจารณาจากการดำเนินงานขององค์กรที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่ในการส่งเสริมจิตสำนึกและการเรียนรู้ในเรื่องคุณค่าของแหล่งวัฒนธรรมแก่นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ดูแลพื้นที่ ผู้ประกอบการ และชุมชนท้องถิ่นที่อยู่โดยรอบแหล่งท่องเที่ยว

3) การจัดการด้านเศรษฐกิจและสังคม พิจารณาจากการมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยการเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการคิด การพิจารณาตัดสินใจ การดำเนินการและร่วมรับผิดชอบในการเรื่องต่างๆ ที่จะมิผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชนนั้นๆ รวมทั้งการกระจายรายได้หรือผลประโยชน์สู่ท้องถิ่น

เกณฑ์ประเมินด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม มี 2 ด้าน ได้แก่

1. การจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วย 3 คำนีชีวิค ได้แก่

1) การจัดการด้านการรักษาสภาพและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว

2) การจัดการด้านการใช้ประโยชน์พื้นที่

3) การจัดการด้านการติดตามและการประเมินการเปลี่ยนแปลงอัน

เนื่องมาจากการท่องเที่ยว

2. การจัดการด้านการท่องเที่ยว ประกอบด้วย 5 คำนีชีวิค ได้แก่

1) การจัดการด้านการบริการและสาธารณูปโภคแก่นักท่องเที่ยว

2) การจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

3) การจัดการด้านการให้ความรู้และการสร้างจิตสำนึก

4) ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

5) ชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว

2.3.4 มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

คำนีชีวิคมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีดังนี้

1. ศักยภาพในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ในการประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ องค์ประกอบในเรื่องของ ศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในการที่จะจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศนับว่ามีความสำคัญที่สุด ซึ่งแหล่ง

ห้องเที่ยวเชิงนิเวศควรจะเป็นแหล่งธรรมชาติที่สามารถก่อให้เกิดความพอใจในการเรียนรู้และสัมผัสกับระบบนิเวศ อาจมีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ลักษณะวัฒนธรรมที่มีวิถีชีวิตแบบธรรมชาติหรือเป็นส่วนหนึ่งในระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ นอกจากนี้ การคำนึงถึงความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวเป็นสิ่งหนึ่งที่สำคัญในการจัดการห้องเที่ยวเชิงนิเวศในแหล่งธรรมชาติ

จากแนวคิดดังกล่าวศักยภาพของแหล่งธรรมชาติในการเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จึงสามารถสรุปดัชนีมาตรฐานคุณภาพได้ 4 ดัชนี ได้แก่

- แหล่งธรรมชาติมีจุดดึงดูดด้านการท่องเที่ยวและเรียนรู้
- มีความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งธรรมชาติ
- แหล่งธรรมชาติมีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น
- ความปลอดภัยของแหล่งธรรมชาติในการท่องเที่ยว

2. การจัดการด้านการใช้ประโยชน์ของพื้นที่เพื่อให้เกิดความยั่งยืน

การประเมินมาตรฐานด้านการจัดการการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดความยั่งยืนจะต้องพิจารณาการจัดการใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการใช้ประโยชน์ในแหล่งท่องเที่ยว โดยอาศัยหลักการจำแนกเขตการจัดการ และการประเมินขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ ด้านการบริการนักท่องเที่ยว ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ไม่ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศและวัฒนธรรมท้องถิ่น และด้านการติดตามและการประเมินการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่ที่เกิดจากกิจกรรมการท่องเที่ยว จากแนวคิดดังกล่าวองค์ประกอบนี้จึงสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ดัชนี ได้แก่

- การจัดการด้านการใช้ประโยชน์ของตัวแหล่งท่องเที่ยว
- การจัดการด้านบริการนักท่องเที่ยว
- การจัดการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว
- การจัดการด้านการติดตามและการประเมินการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่อัน

เนื่องมาจากการท่องเที่ยว

3. การจัดการด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึก

การจัดการด้านการเรียนรู้และการสร้างจิตสำนึกจะพิจารณาจากการดำเนินงานขององค์กรที่ดูแลรับผิดชอบพื้นที่ ในการสร้างเสริมจิตสำนึก และการเรียนรู้ในเรื่องคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติ ระบบนิเวศและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม แก่นักท่องเที่ยว เจ้าหน้าที่ดูแลพื้นที่ผู้ประกอบการ และชุมชนท้องถิ่นที่อยู่โดยรอบแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งองค์ประกอบนี้ประกอบด้วย 4 ดัชนี ได้แก่

- มีศูนย์บริการที่ให้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

- มีการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวในด้านการประหยัดพลังงานและการกำจัดของเสียอย่างถูกวิธี

- มีการให้ความรู้ถึงคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและ การอนุรักษ์กับพนักงานนำเที่ยว นักท่องเที่ยว และชุมชนที่อยู่โดยรอบพื้นที่

- มีบุคลากรที่มีความรู้เรื่องระบบนิเวศ และการอนุรักษ์ให้บริการด้านความรู้แก่นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการท่องเที่ยว และชุมชน

4. การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมการท่องเที่ยว

การเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบต่างๆ จะช่วยให้ชุมชนได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งจะทำให้ชุมชนท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติ เป็นการช่วยส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอีกด้วย องค์ประกอบนี้ประกอบด้วย 2 ดังนี้ ได้แก่

- ชุมชนท้องถิ่น ได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

- ชุมชนมีรายได้จากการท่องเที่ยว

2.3.5 มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวิทยาการ

องค์ประกอบพื้นฐานสำหรับประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวิทยาการ มี 3 ด้าน ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว

หมายถึง การที่แหล่งท่องเที่ยวมีจุดดึงดูดความสนใจหรือมีคุณค่าทางศิลปวิทยาการ ซึ่งสามารถสร้างความประทับใจและความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว เช่น มีความแปลกใหม่ทางด้านเทคโนโลยี มีการนำเสนอข้อมูลที่น่าสนใจ และมีการบริการที่ดี เป็นต้น นอกจากนี้ ศักยภาพในด้านการบริการและการจัดการท่องเที่ยว ได้แก่ การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ความปลอดภัย และความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว เป็นอีกส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญในการดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยว

สำหรับองค์ประกอบด้านศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวิทยาการ มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา 4 ด้าน ได้แก่

1. ระดับเทคโนโลยีในแหล่งท่องเที่ยว
2. การสร้างความรู้และความเหมาะสมกับกลุ่มนักท่องเที่ยว
3. ศักยภาพในการจัดการด้านการบริการ
4. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

องค์ประกอบที่ 2 ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว

ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว หมายถึง องค์ประกอบต่างๆ ที่มีส่วนช่วยเสริมแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ให้มีความสำคัญ มีความเหมาะสมในการจัดการท่องเที่ยว ซึ่งเกณฑ์สำหรับประเมินศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวิทยาการ ได้แก่

1. ความเหมาะสมด้านที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว
2. ความเหมาะสมของสิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่งท่องเที่ยว

องค์ประกอบที่ 3 การบริหารจัดการ

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ความสามารถในการควบคุม ดูแล การดำเนินงานการจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวิทยาการมีเกณฑ์ประเมินมาตรฐานคุณภาพด้านการบริหารจัดการ 4 ด้าน ได้แก่

1. การจัดการด้านความปลอดภัย
2. การจัดการสิ่งแวดล้อม
3. การให้ความรู้และการบริการข้อมูล
4. การจัดการด้านเศรษฐกิจสังคม

2.3.6 มาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการ

องค์ประกอบพื้นฐานสำหรับประเมินมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว เพื่อนันทนาการ มี 3 ด้าน ได้แก่

องค์ประกอบที่ 1 ศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว

หมายถึง การที่แหล่งท่องเที่ยวมีจุดดึงดูดความสนใจที่สามารถสร้างความประทับใจและความพึงพอใจให้นักท่องเที่ยว เช่น มีความแปลกใหม่ทางด้านเทคโนโลยี มีความทันสมัยเร้าใจ สร้างสรรค์ และมีการบริการที่ดี เป็นต้น นอกจากนี้ ศักยภาพในด้านการบริการและการจัดการท่องเที่ยว ได้แก่ การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน และความหลากหลายของกิจกรรมการท่องเที่ยว เป็นอีกส่วนหนึ่งที่มีความสำคัญในการดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยว

สำหรับองค์ประกอบด้านศักยภาพในการดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการ มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณา 4 ด้าน ได้แก่

1. ระดับเทคโนโลยีในแหล่งท่องเที่ยว
2. การสร้างความประทับใจให้นักท่องเที่ยว
3. ศักยภาพในการจัดการด้านการบริการ

2.

ท:

แ

ค

ท

น

ปร

ร:

ให้

4. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

องค์ประกอบที่ 2 ศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยว

ศักยภาพในการรองรับด้านท่องเที่ยว หมายถึง องค์ประกอบต่างๆ ที่มีส่วนช่วยเสริมแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ให้มีความสำคัญ และมีความเหมาะสมในการจัดการท่องเที่ยว ซึ่งเกณฑ์สำหรับประเมินศักยภาพในการรองรับด้านการท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการ ได้แก่

1. ความเหมาะสมด้านที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว
2. ความเหมาะสมของสิ่งอำนวยความสะดวกภายในแหล่งท่องเที่ยว

องค์ประกอบที่ 3 การบริหารจัดการ

การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง ความสามารถในการควบคุม ดูแล การดำเนินงานการจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยแหล่งท่องเที่ยวเพื่อนันทนาการมีเกณฑ์ประเมินมาตรฐานคุณภาพด้านการบริหารจัดการ 4 ด้าน ได้แก่

1. การจัดการด้านความปลอดภัย
2. การจัดการสิ่งแวดล้อม
3. การให้ความรู้และการบริการข้อมูล
4. การจัดการด้านเศรษฐกิจสังคม

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว

2.4.1 แนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

วรรณา วงษ์วานิช (2546) กล่าวว่า การอนุรักษ์และพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง กระบวนการเกี่ยวกับการปรับปรุง แก้ไข และรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน ศาสนสถาน ตลอดจนแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม และกิจกรรมต่างๆ ให้คงความงดงาม และคุณค่าเป็นทรัพยากรของประเทศสืบต่อไป พร้อมทั้งหาวิธีการให้ทรัพยากรเหล่านั้นดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวให้เดินทางมาท่องเที่ยว และได้นำเสนอหลักการการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว 6 ประการ ดังนี้

1. การใช้อย่างฉลาด คือ การใช้ทรัพยากรแต่ละชนิด จะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบถึงผลดี ผลเสีย การขาดแคลน การหายาก หรือหายาก
2. การประหยัด หมายถึง ทรัพยากรใดที่มีน้อยหรือหายากจะต้องพยายามรักษาไว้ให้นานที่สุด หรือใช้ทรัพยากรอย่างอื่นแทน
3. การหาวิธีการฟื้นฟูทรัพยากรที่เสื่อมโทรมให้ดีขึ้น

4. การดูแลรักษาทรัพยากรที่หายากและมีน้อยให้อยู่ในสภาพที่จะใช้ได้อย่างยาวนาน และทำให้เพิ่มมากขึ้น เช่น สัตว์ป่า เป็นต้น

5. การคำนึงถึงความสัมพันธ์ของทรัพยากรแต่ละชนิด การใช้ทรัพยากรอย่างหนึ่งจะต้องคำนึงถึงทรัพยากรอีกอย่างหนึ่งที่สัมพันธ์กัน เพราะอาจจะมีผลกระทบต่อกันหรือก่อให้เกิดปัญหาเกิดขึ้นได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม เช่น การทำลายป่าไม้ ทำให้เกิดอุทกภัย หรือสัตว์ป่า สูญพันธุ์ เป็นต้น

6. การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติมีอิทธิพลต่อมนุษย์มาก นอกจากเพื่อการดำรงชีวิตของมนุษย์แล้ว การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติยังเป็นผลทางจิตใจด้วย เช่น การอนุรักษ์สภาพธรรมชาติ ให้เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ หรือเพื่อการท่องเที่ยว เป็นต้น

Howie (2003) กล่าวในหนังสือ *Managing the Tourist Destination* ว่า แนวทางการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนนั้น จะต้องให้ความสำคัญกับองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ

1. การใช้ทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างฉลาด (Wise Use) ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวโดยส่วนใหญ่แล้ว เป็นทรัพยากรที่ใช้แล้วหมดไป (Non-renewable Resources) ไม่สามารถสร้างขึ้นมาใหม่เพื่อทดแทนได้ ดังนั้น ควรจะใช้อย่างชาญฉลาดและใช้อย่างพอเพียง เท่าที่จำเป็น และคำนึงถึงคนรุ่นหลังได้มีโอกาสใช้ประโยชน์ด้วย

2. ความสามารถในการรองรับ (Carrying Capacity : CC.) หรือ “ขีดความสามารถในการรองรับได้” ถึงแม้ว่าทรัพยากรทางการท่องเที่ยวบางประเภทจะสามารถหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ได้ (Renewable Resources) ก็ควรใช้อย่างระมัดระวัง โดย CC. จะถูกนำมาประยุกต์ใช้กับการท่องเที่ยว จะหมายถึง ขีดหรือระดับของแหล่งท่องเที่ยว หรือทรัพยากรท่องเที่ยวที่สามารถรองรับการพัฒนาถึงอำนาจความสะดวกต่างๆ และปริมาณการใช้ประโยชน์ของนักท่องเที่ยวสูงสุดได้โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบจนทำความเสื่อมโทรมหรือทำลายทรัพยากรท่องเที่ยวหรือตัวแหล่งท่องเที่ยว และคำนึงถึงคนรุ่นหลังได้มีโอกาสใช้ประโยชน์ด้วย

3. คุณภาพของสิ่งแวดล้อม (Environment Quality) คุณภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นในแง่ของระบบนิเวศวิทยาทางธรรมชาติ และคุณค่าความเป็นมรดกต่ออนุชนรุ่นหลัง ก็เป็นประเด็นสำคัญที่จะต้องคำนึงถึงในการจัดการการท่องเที่ยว โดยต้องให้ความสำคัญกับการอนุรักษ์ รักษาและการพัฒนา

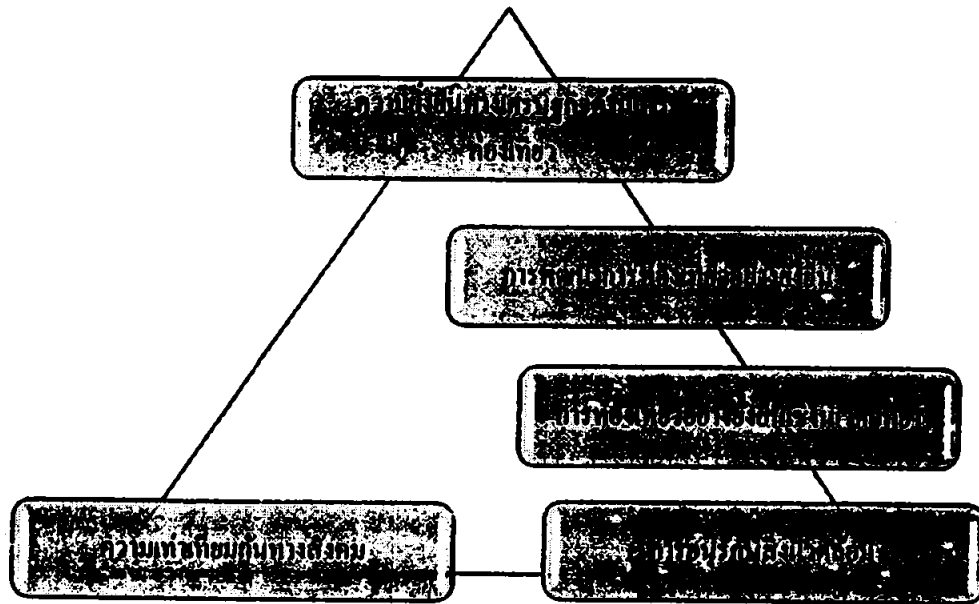
4. หลักการป้องกันไว้ก่อน (Precautionary Principle) ในสถานการณ์ที่ซับซ้อนและไม่มีความไม่แน่นอนสูงเช่นในปัจจุบัน การจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวควรยึดหลักการป้องกันไว้ก่อน เพื่อป้องกันความเสี่ยงที่อาจจะเกิดขึ้นได้

5. การจัดสรรผลประโยชน์ (Share Benefits) คำนึงและผลประโยชน์ที่เกิดจาก
ทรัพยากรการท่องเที่ยว ควรมีการจัดสรรอย่างเป็นธรรมต่อทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (Sustainable Tourism) มีหลักการที่สอดคล้องกับการ
พัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) ซึ่งเป็นกระแสความคิดหลักของโลกในช่วง
2 ทศวรรษที่ผ่านมา และได้รับความสนับสนุนจากคณะกรรมการว่าด้วยการพัฒนาอย่างยั่งยืน
(Commission on Sustainable Development) ขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งหลักการโดยทั่วไปของ
การพัฒนาอย่างยั่งยืนคือ จะต้องมีการอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรอย่างพอดี เพื่อให้สามารถใช้
ประโยชน์ต่อไปได้ในระยะเวลาชาวนาน และมีการกระจายผลประโยชน์ให้แก่คนส่วนใหญ่ รวมทั้ง
มีการร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องหรือมีส่วนได้ส่วนเสีย เมื่อนำหลักการนี้มาปรับใช้
กับการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จึงมีจุดเน้นที่สำคัญดังนี้

1. ต้องดูแลทรัพยากรการท่องเที่ยว ให้สามารถใช้ประโยชน์ต่อไปได้ใน
ระยะเวลา ชาวนานจนถึงชั่วลูกชั่วหลาน มิใช่เพียงเพื่อคนรุ่นปัจจุบันเท่านั้น
2. ลดการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง และลดปริมาณของเสียที่จะเป็นอันตรายต่อ
สิ่งแวดล้อม
3. มีการกระจายรายได้และผลประโยชน์ให้แก่คนในท้องถิ่นที่มีแหล่งท่องเที่ยว
ตั้งอยู่ เปิดโอกาสให้ชุมชนในท้องถิ่น ได้เข้าร่วมในการจัดการ และการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว
4. มีการประชุมปรึกษาหารือกันอย่างสม่ำเสมอระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น
หน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว และชุมชนในท้องถิ่น เพื่อการ
วางแผนงาน การจัดสรรงบประมาณ และการจัดการทรัพยากรอย่างเหมาะสม
5. มีการสร้างเครือข่ายเพื่อเผยแพร่แนวคิด การศึกษาวิจัย และความรู้เกี่ยวกับการ
ท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ออกไปในหมู่ประชาชน ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศอย่าง
กว้างขวาง

สาระสำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนจึงการคำนึงถึงขีดความสามารถ
ในการรองรับ การมีส่วนร่วมของชุมชนเข้าบ้านในการพัฒนา การกระจายผลประโยชน์อย่างเท่า
เทียมกัน โดยความสัมพันธของการพัฒนาต้องมีส่วนร่วมในการลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้นทั้งด้าน
สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคม (ดังภาพที่ 2.18)

ภาพที่ 2.18 ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาอย่างยั่งยืนต่อสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ และสังคม
ที่มา: Swarbrooke (2000 อ้างถึงใน เจษฎา สุทธิอุดม, 2550))

2.4.2 หลักการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

2.4.2.1 การอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรอย่างพอคิ (Using Resource Sustainable) ควรคำนึงถึงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรทางสังคมและวัฒนธรรมอย่างเหมาะสม เนื่องจากสิ่งเหล่านี้มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยว

2.4.2.2 การลดการบริโภคที่มากเกินไปและการลดปริมาณของเสีย (Reducing Over-consumption and Waste) ทำให้มีทรัพยากรเหลือเก็บไว้ใช้ได้ยาวนานขึ้นและเป็นการช่วยลดค่าใช้จ่ายในการกำจัดของเสีย หรือการบำรุงรักษาสิ่งแวดล้อมที่ถูกทำลายไป

2.4.2.3 การรักษาและส่งเสริมความหลากหลาย (Maintaining Diversity) ทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม สิ่งเหล่านี้มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวมาก นอกจากนี้ยังช่วยขยายฐานของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้อีกด้วย

2.4.2.4 การผสมผสานการท่องเที่ยวให้เข้ากับการวางแผน (Integrating Tourism into Planning) ให้เข้ากับกรอบแผนกลยุทธ์การพัฒนาแห่งชาติ การพัฒนาท้องถิ่น และการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม จะช่วยขยายศักยภาพของการท่องเที่ยวในระยะยาวได้

2.4.2.5 การทำการตลาดด้วยความรับผิดชอบ (Marketing Tourism Responsibility) การตลาดเป็นการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว ในขณะที่

ผู้ประกอบการก็จะต้องทำการตลาดให้ถูกค้ำทราบถึงจริยธรรมของบริษัท ความรับผิดชอบด้านการตลาดนี้ ผู้ประกอบการจะต้องสร้างจิตสำนึกในการท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยวด้วยการโฆษณาและการประชาสัมพันธ์

2.4.2.6 การสนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น (Supporting Local Economics) ด้วยการสนับสนุนการซื้อสินค้าที่ผลิตจากคนในท้องถิ่นและใช้วัตถุดิบจากท้องถิ่น ทำให้เกิดรายได้หมุนเวียนอยู่ในท้องถิ่นแห่งนั้น

2.4.2.7 การมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น (Involving Local Communities) การมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่นจะทำให้เกิดคุณภาพด้านการจัดการท่องเที่ยวของท้องถิ่น และเป็น การลดความขัดแย้งของประชาชนในท้องถิ่นด้วย

2.4.2.8 การปรึกษากับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและประชาชนในท้องถิ่น (Consulting Stakeholders and the Public) ทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันทำงาน ไปในทิศทางเดียวกัน ร่วมแก้ปัญหาและลดข้อขัดแย้งในผลประโยชน์ที่แตกต่างกัน

2.4.2.9 การฝึกอบรมบุคลากร (Training Staff) โดยสอดแทรกแนวคิดและวิธีปฏิบัติในการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อบุคลากรท้องถิ่นทุกระดับ ซึ่งจะช่วยยกระดับการบริการการท่องเที่ยวได้

2.4.2.10 การดำเนินการวิจัย (Undertaking Research) เป็นสิ่งจำเป็นต่อการช่วยแก้ปัญหาและเพิ่มผลประโยชน์ต่อแหล่งท่องเที่ยว นักท่องเที่ยว และนักลงทุน

2.4.3 แนวทางปฏิบัติของการพัฒนาอย่างยั่งยืน

การประยุกต์ใช้แนวคิดของการพัฒนาอย่างยั่งยืน จึงเป็นสิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญและพิจารณาตามลักษณะของแต่ละพื้นที่ จากการศึกษาเพื่อหาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติของภาคีทางการท่องเที่ยวในเขตพื้นที่พิเศษพัทยา จังหวัดชลบุรี พบว่าแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสมสำหรับการบริหารจัดการของพื้นที่ คือ

2.4.3.1 การคำนึงถึงขีดจำกัดของพื้นที่ที่ท่องเที่ยว

2.4.3.2 การส่งเสริมเศรษฐกิจท้องถิ่น

2.4.3.3 การสร้างผลประโยชน์แก่ประชาชนและวัฒนธรรมท้องถิ่น

2.4.3.4 การปกป้องธรรมชาติ

2.4.3.5 การสร้างหลักประกันเพื่อความพึงพอใจและประสบการณ์ที่ดีของ

นักท่องเที่ยว

2.4.4 รูปแบบการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

การพัฒนาการท่องเที่ยวในปัจจุบันส่งเสริมให้มีการรักษาสมดุลของการบริหารจัดการ คุณภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยว และความต่อเนื่องของการพัฒนา โดยแนวคิดของความยั่งยืนนั้นให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมทั้งเจ้าบ้านและนักท่องเที่ยว เพื่อก่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนร่วมกัน รูปแบบการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับแนวคิดจึงถูกจำแนกเป็น 3 ประเภทด้วยกัน โดยองค์การท่องเที่ยวโลก

2.4.4.1 รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติ (Natural Based Tourism) ประกอบด้วย

- การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่งวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่นเพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน
- การท่องเที่ยวเชิงนิเวศทางทะเล (Marine Ecotourism) หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบในแหล่งธรรมชาติทางทะเลที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศทางทะเล โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งให้เกิดจิตสำนึกต่อการรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน
- การท่องเที่ยวเชิงธรณีวิทยา (Geo-tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่เป็นหินผา ถานหิน ทราย อุโมงค์โพรง ถ้ำน้ำลอด ถ้ำหินงอกหินย้อย เพื่อดูความงามของภูมิทัศน์ที่มีความแปลกของการเปลี่ยนแปลงของพื้นที่โลก ศึกษาธรรมชาติของหิน ดิน แร่ต่างๆ และฟอสซิล ได้ความรู้ ได้มีประสบการณ์ใหม่ บนพื้นฐานการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบต่อจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว
- การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (Agro Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังพื้นที่เกษตรกรรม สวนเกษตร วนเกษตร สวนสมุนไพร ฟาร์มปศุสัตว์และเลี้ยงสัตว์ เพื่อชื่นชมความสวยงาม ความสำเร็จและเพลิดเพลินในสวนเกษตร ได้ความรู้ มีประสบการณ์ใหม่ บนพื้นฐาน ความรับผิดชอบต่อจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมของสถานที่แห่งนั้น
- การท่องเที่ยวเชิงดาราศาสตร์ (Astrological Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อการไปชม ปรากฏการณ์ทางดาราศาสตร์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวาระ เช่น สุริยุปราคา ฝนดาวตก จันทรุปราคา และการดูดาวจักราศีที่ปรากฏใน ท้องฟ้าแต่ละเดือน เพื่อการ

เรียนรู้ระบบ สุริยจักรวาล มีความรู้ ความประทับใจ ความทรงจำและประสบการณ์เพิ่มขึ้น บนพื้นฐานการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อ มีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการร่วมกันอย่างยั่งยืน

2.4.4.2 รูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (Cultural Based Tourism) ประกอบด้วย

- การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทาง โบราณคดี และประวัติศาสตร์ เพื่อชื่นชมและเพลิดเพลินในสถานที่ท่องเที่ยวได้ความรู้มีความเข้าใจต่อประวัติศาสตร์และโบราณคดีในท้องถิ่น พื้นฐานของความรับผิดชอบต่อและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรมและคุณค่าของสภาพแวดล้อมโดยที่ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

- การท่องเที่ยวงานชมวัฒนธรรมและประเพณี (Cultural and Traditional Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อชมงานประเพณีต่างๆ ที่ชาวบ้านในท้องถิ่นนั้นๆ จัดขึ้น ได้รับความเพลิดเพลินชื่นชมความงามในสุนทรียศิลป์ เพื่อศึกษาความเชื่อ การยอมรับนับถือการเคารพ พิธีกรรมต่างๆ และได้รับความรู้ มีความเข้าใจต่อสภาพสังคมและวัฒนธรรม มีประสบการณ์ใหม่ๆ เพิ่มขึ้นบนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อและมีจิตสำนึกต่อการรักษาสภาพแวดล้อมและมรดกทางวัฒนธรรม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

- การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท (Rural Tourism/Village Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวในหมู่บ้าน ชนบทที่มีลักษณะวิถีชีวิต และผลงานสร้างสรรค์ที่มีเอกลักษณ์พิเศษมีความโดดเด่นเพื่อความเพลิดเพลินได้ความรู้ คุณผลงาน สร้างสรรค์ และภูมิปัญญาพื้นบ้าน มีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อและมีจิตสำนึกต่อการรักษามรดกทางวัฒนธรรม และคุณค่าของสภาพแวดล้อม โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยว

2.4.4.3 รูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (Special Interest Tourism) ประกอบด้วย

- การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งธรรมชาติและแหล่งวัฒนธรรม เพื่อการพักผ่อนและเรียนรู้วิธีการรักษาสุขภาพกายใจ ได้รับความเพลิดเพลิน และสุนทรียภาพ มีความรู้ต่อการรักษาคุณค่า และคุณภาพชีวิตที่ดี มีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการ

ท่องเที่ยวที่ยั่งยืน การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพนี้บางแห่งอาจจัดรูปแบบเป็นการท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพและความงาม (Health Beauty and Spa)

- การท่องเที่ยวเชิงทัศนศึกษาและศาสนา (Edu-meditation Tourism) หมายถึง การเดินทางเพื่อทัศนศึกษา แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากปรัชญาทางศาสนา หาคำรู้ สัจธรรมแห่งชีวิตมีการฝึกทำสมาธิ เพื่อมีประสบการณ์และความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น มีคุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้นมีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่น มีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน นอกจากนั้น นักท่องเที่ยวบางกลุ่มมุ่งการเรียนรู้วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทยเช่น การทำอาหาร ไทยการนวดแผนไทย รำไทย มวยไทย การช่างและงานศิลปหัตถกรรมไทยรวมถึงการบังคับช้างและเป็นควาญช้าง เป็นต้น

- การท่องเที่ยวเพื่อศึกษากลุ่มชาติพันธุ์หรือวัฒนธรรมกลุ่มน้อย (Ethnic Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่วัฒนธรรมของชาวบ้าน วัฒนธรรม ของชนกลุ่มน้อยหรือชนเผ่าต่างๆ เช่น หมู่บ้านชาวไทยโซ่ง หมู่บ้านผู้ไทย หมู่บ้านชาวกูย หมู่บ้านชาวกะเหรี่ยงหมู่บ้าน ชาวจีนฮ่อ เป็นต้น เพื่อมีประสบการณ์และความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น มีคุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้น มีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

- การท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sports Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวเพื่อเล่นกีฬาตามความถนัด ความสนใจในประเภทกีฬา เช่น กอล์ฟ ดำน้ำ ตกปลา กระดานโต้คลื่น สกีนํ้า สนุกเกอร์ เป็นต้น ให้ได้รับความเพลิดเพลินความสนุกสนาน ดั้นดั้น ได้รับความประสบการณ์และความรู้ใหม่เพิ่มขึ้น มีคุณค่าและคุณภาพชีวิตที่ดีเพิ่มขึ้น มีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมต่อการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

- การท่องเที่ยวแบบผจญภัย (Adventure Tourism) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีลักษณะพิเศษ ที่นักท่องเที่ยวเข้าไปเที่ยวแล้วได้รับความสนุกสนานตื่นเต้น หวาดเสียว ผจญภัย มีความทรงจำ ความปลอดภัย และได้ประสบการณ์ใหม่

- การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ และฟาร์มสเตย์ (Home Stay & Farm Stay) หมายถึง นักท่องเที่ยวกลุ่มที่ ต้องการใช้ชีวิตใกล้ชิดกับครอบครัวในท้องถิ่นที่ไปเยือน เพื่อการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมท้องถิ่น ได้รับความประทับใจในชีวิตเพิ่มขึ้น โดยมีจิตสำนึกต่อการรักษาสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นการจัดการท่องเที่ยวอย่างมีส่วนร่วมของชุมชน ในท้องถิ่นที่ยั่งยืน

พ

๑)

๒)

๓)

๔)

๕)

- การท่องเที่ยวพำนักระยะยาว (Long Stay) หมายถึง กลุ่มผู้ใช้ชีวิตใน
ปิ่นปลายหลังเกษียณอายุจากการทำงานที่ต้องการมาใช้ชีวิตต่างแดนเป็นหลัก เพื่อเพิ่มปัจจัยที่ 5
ของชีวิต คือ การท่องเที่ยว โดยเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศเฉลี่ย 3 - 4 ครั้งต่อปี คราวละนานๆ
อย่างน้อย 1 เดือน

- การท่องเที่ยวแบบให้รางวัล (Incentive Travel) หมายถึง การจัดนำ
เที่ยวให้แก่กลุ่มลูกค้าของบริษัทที่ประสบ ความสำเร็จ (มีความเป็นเลิศ) ในการขายสินค้านั้นๆ ตาม
เป้าหมายหรือเกินเป้าหมาย เช่น กลุ่มผู้แทนบริษัทจำหน่ายรถยนต์ ผู้แทนบริษัทจำหน่ายเครื่อง
ไฟฟ้า ผู้แทนบริษัทจำหน่ายเครื่องสำอางค์ จากภูมิภาคหรือจังหวัดต่าง ๆ ที่สามารถขายสินค้า
ประเภทนั้น ได้มากตามที่บริษัทผู้แทนจำหน่ายในประเทศตั้งเป้าหมายไว้เป็นการให้รางวัลและจัด
นำเที่ยว โดยออกค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ค่าที่พักแรมและค่าอาหารระหว่างการเดินทางให้กับผู้ร่วม
เดินทาง เป็นการจรรายการพักแรมตั้งแต่ 2 - 7 วัน เป็นรายการนำเที่ยวชมสถานท่องเที่ยวที่ต่างๆ อาจเป็น
รายการนำเที่ยวแบบผสมผสาน หรือรายการนำเที่ยวในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง

- การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมสัมมนา (MICE หมายถึง M=meeting/I=
incentive/ C=conference / E=exhibition) เป็นการจัดนำเที่ยวให้แก่กลุ่มลูกค้าของผู้ที่จัดประชุม มี
รายการจัดนำเที่ยวก่อนการประชุม (Pre-Tour) และการจรรายการนำเที่ยว หลังการประชุม (Post-
Tour) โดยการจรรายการการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ ทั่วประเทศ เพื่อบริการให้กับผู้เข้าร่วม
ประชุม โดยตรง หรือสำหรับผู้เข้าร่วมเดินทางกับผู้ประชุม อาจเป็นรายการท่องเที่ยววันเดียว หรือ
รายการเที่ยวพักค้าง แรม 2 - 4 วัน โดยคิดราคาแบบเหมารวมค่าอาหารและบริการท่องเที่ยว

นอกจากนี้ในปัจจุบัน การท่องเที่ยวได้พิจารณาจากความต้องการหรือพฤติกรรม
นักท่องเที่ยวเพิ่มเติม ทำให้มี รูปแบบการท่องเที่ยวที่มีแนวคิดใหม่ ขึ้นมาเช่น Green Tourism ที่คน
มาท่องเที่ยวจะต้องการอนุรักษ์ธรรมชาติ หรือช่วยลบลภาวะ โลกร้อน เช่นการท่องเที่ยวในเกาะสมุย
หรือ War Tourism ที่นักท่องเที่ยวต้องการสัมผัสกับอดีตในสมัยสงคราม เช่นการ ท่องเที่ยวสะพาน
ข้ามแม่น้ำแคว จังหวัดกาญจนบุรี หรือ Volunteer Tourism ที่นักท่องเที่ยวเป็นอาสาสมัครมาช่วยทำ
กิจกรรม บำเพ็ญประโยชน์ในสถานที่และเดินทางท่องเที่ยวต่อ เช่น การที่มีอาสาสมัครมาช่วยการ
จัดงานรำลึกสันามิ ในประเทศไทย เป็นต้น

สรุปการท่องเที่ยวในประเทศไทย มีหลากหลายขึ้นอยู่กับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวเอง
และขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรม ผลของการท่องเที่ยวจะเกิด
มิติในแง่บวกหรือลบ ขึ้นอยู่กับนักท่องเที่ยวว่า มีพฤติกรรมอย่างไร

2.5 สถานการณ์และแนวโน้มด้านการท่องเที่ยว

ข้อมูลในส่วนนี้ได้มาจากการวิเคราะห์ในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ.2555-2559 ที่จัดทำโดยคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

การท่องเที่ยว เป็นอุตสาหกรรมภาคบริการที่มีบทบาทสำคัญในระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย เพราะนอกจากจะสร้างรายได้โดยมีมูลค่าเป็นอันดับหนึ่งของการค้าบริการรวมของประเทศแล้ว ยังเป็นอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดธุรกิจที่เกี่ยวข้องอีกมากมาย อาทิ โรงแรมและที่พัก ภัตตาคารร้านอาหาร ร้านจำหน่ายของที่ระลึก การคมนาคมขนส่ง เป็นต้น ซึ่งก่อให้เกิดการลงทุน การจ้างงาน และการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น โดยในแต่ละปีสามารถสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศ ในรูปเงินตราต่างประเทศปีละหลายแสนล้านบาท รวมทั้งสร้างกระแสเงินหมุนเวียนภายในประเทศ จากคนไทยเที่ยวไทยนับแสนล้านบาทเช่นเดียวกัน ซึ่งในปี พ.ศ. 2552 ประเทศไทยมีรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศประมาณ 527,326 ล้านบาท หรือประมาณร้อยละ 8.5 ของมูลค่าส่งออกรวม (ร้อยละ 51.1 ของมูลค่าส่งออกภาคบริการ) หรือคิดเป็นสัดส่วนประมาณร้อยละ 5.8 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ (GDP) ขณะเดียวกัน ธุรกิจการท่องเที่ยวก่อให้เกิดการจ้างงานกว่า 2 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 6-7 ของแรงงานทั้งระบบ รวมทั้งยังช่วยกระจายรายได้และการจ้างงานไปสู่ชนบท ตามสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ รายได้เงินตราต่างประเทศดังกล่าวยังมีส่วนสำคัญที่ช่วยชดเชยการขาดดุลการค้าในช่วงที่การส่งออกสินค้าของไทย มีแนวโน้มชะลอลงตามภาวะเศรษฐกิจโลก ดังนั้น ในการศึกษาศักยภาพและความพร้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยวในจังหวัดบึงกาฬ จึงต้องพิจารณาข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ดังนี้

2.5.1 สถานการณ์การท่องเที่ยวโลก

2.5.1.1 โครงสร้างการตลาดและแนวโน้มการท่องเที่ยวโลก

- การเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยว องค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization : UNWTO) ได้พยากรณ์ว่าเมื่อถึงปี พ.ศ. 2563 จะมีนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศจำนวน 1,600 ล้านคน ภูมิภาคที่มีแนวโน้มเป็นแหล่งท่องเที่ยวฮอตนิช คือ ภูมิภาคเอเชียตะวันออก และแปซิฟิก และกลุ่มประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เป็นจุดหมายการท่องเที่ยวแห่งใหม่ที่มีผู้นิยมเดินทางเข้ามาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยมีนักท่องเที่ยวเป็น 1 ใน 3 ของนักท่องเที่ยวภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

- การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการตลาด กลุ่มประเทศ BRIC (บราซิล รัสเซีย อินเดีย และจีน) มีรายได้เพิ่มขึ้น และมีศักยภาพในการส่งออกนักท่องเที่ยวในอนาคต UNWTO คาดว่า ในปี พ.ศ. 2563 จีนจะเป็นตลาดส่งออกและนำเข้านักท่องเที่ยวใหญ่ที่สุดในโลก โดยมีนักท่องเที่ยว 100-120 ล้านคน/ปี

- การแข่งขันด้านการท่องเที่ยวสูงชัน การทวีบทบาทสำคัญของตลาดเกิดใหม่ ซึ่งตลาดเหล่านี้ส่วนใหญ่จะอยู่ในทวีปเอเชีย ทั้งตลาดที่มีขนาดใหญ่ เช่น จีน อินเดีย และตลาดขนาดกลางถึงขนาดเล็ก เช่น กลุ่มประเทศที่อยู่ในเอเชียใต้ กลุ่มประเทศในตะวันออกกลาง กลุ่มประเทศที่อยู่ในเอเชียกลาง เป็นต้น หลายประเทศจึงมีการลงทุนด้านการท่องเที่ยว การโฆษณาประชาสัมพันธ์ การกำหนดกลยุทธ์ และการใช้นโยบายปกป้องคนของตนให้เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศเพื่อแข่งขันตลาดในเวทีโลก

- การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรโลก อัตราการเพิ่มของประชากรโลกอยู่ที่ระดับ 1.11 ในปัจจุบัน จะลดลงเป็นระดับ 0.86 ในช่วงปี พ.ศ.2563-25684 โดยประเทศอุตสาหกรรมชั้นนำของโลกเริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ประเทศเยอรมัน ญี่ปุ่น รัสเซีย มีอัตราเพิ่มของประชากรติดลบ นักท่องเที่ยวกลุ่มผู้สูงอายุจึงมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้มีความพร้อมในด้านเวลา และงบประมาณ สนใจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวแบบทำนันทนาการ และต้องการท่องเที่ยวในแหล่งที่เที่ยวที่มีความพร้อมในด้านโครงสร้างพื้นฐาน นอกจากนี้การกระตุ้นประชาชนให้เดินทางท่องเที่ยว อาทิ การลดชั่วโมงการทำงาน การสนับสนุนให้ประชาชนมีโอกาสพัฒนาประสิทธิภาพของคนจากการเดินทางท่องเที่ยว การลดอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มสินค้าอุปโภคบริโภคบางชนิดและภาษีนายจ้าง มาตรการดังกล่าวได้มีการดำเนินการในหลายประเทศ เป็นการกระตุ้นให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวระหว่างประเทศมากขึ้น

- การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การช่วงชิงตลาดการท่องเที่ยว ระบบอิเล็กทรอนิกส์ ความรู้ สาระ และสารสนเทศ กลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความแตกต่างและสร้างคุณค่าของสินค้าในอนาคตรูปแบบของ E-Commerce และ E-Business จะมีความสำคัญและซับซ้อนมากขึ้นในทุกกลุ่มอุตสาหกรรม ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวรุ่นใหม่มีแนวโน้มที่จะใช้ข้อมูลท่องเที่ยวผ่านอินเทอร์เน็ตเพื่อทำการสืบค้นและเปรียบเทียบราคามากขึ้น คาดการณ์ว่ามีประชากรโลกกว่า 1.5 พันล้านคน ท่องอยู่บนโลกอินเทอร์เน็ต และเกือบ 600 ล้านคนที่ค้นคนมาเป็นสมาชิกในสังคมออนไลน์ บทบาทของอินเทอร์เน็ตซึ่งแต่เดิมทำหน้าที่เพียงให้ข้อมูล เพื่อป้อนข่าวสารด้านเดียว ได้กลายมาเป็นช่องทางใหม่ในการแพร่กระจายข่าว การให้ข้อมูล และมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว ช่องทางการขายทางอินเทอร์เน็ตกำลังได้รับความนิยม

2.5.1.2 วิจัยและความสำเร็จที่ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยว

- การท่องเที่ยวโลกมีความเสี่ยงที่จะได้รับผลกระทบจากการก่อการร้ายระหว่างประเทศ การก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติมีแนวโน้มขยายตัวทั่วโลกและรุนแรง มีรูปแบบและโครงข่ายที่ซับซ้อนมากขึ้น โดยใช้ความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีการสื่อสาร และการ

คมนาคมเป็นปัจจัยสนับสนุนและมีแนวโน้มคงอยู่ต่อไปในหลายภูมิภาคของโลกเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจเส้นทางของนักท่องเที่ยว และจิตวิทยาของผู้บริโภคที่จะชะลอการใช้จ่ายใช้สอย ประเทศไทยจึงต้องเตรียมตัวรับความเสี่ยงในด้านต่างๆ และภาวะการแข่งขันที่จะรุนแรงมากขึ้น

- การเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศโลก ผลกระทบจากสภาวะโลกร้อน เริ่มแสดงให้เห็นชัดเจนจากภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นอย่างรุนแรง ครอบคลุมไปทุกภูมิภาค เห็นได้จากความรุนแรงของภัยพิบัติต่างๆ เช่น พายุ น้ำท่วม ภัยแล้ง แผ่นดินไหว ภูเขาไฟระเบิด สึนามิ ช่วง 30 ปีที่ผ่านมา ภัยธรรมชาติทางธรรมชาติเพิ่มสูงขึ้นในแบบขั้นบันได ภัยพิบัติทางน้ำเพิ่มขึ้น 30.7% वादภัย (พายุ) เพิ่มขึ้น 26.6% และแผ่นดินไหวเพิ่มขึ้น 8.6% ประเทศต่างๆ จึงเริ่มหันมาใส่ใจสิ่งแวดล้อม การสร้างจิตสำนึกที่จะอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และใช้เป็นกลยุทธ์ในการสร้างความแตกต่างที่เหนือกว่าคู่แข่ง เป็นจุดขายกระตุ้นหรือเชิญชวนลูกค้าให้เข้ามาซื้อหาหรือใช้บริการท่องเที่ยว ในอนาคต Green Logistic เป็นแนวโน้ม (Trend) ที่ถูกกำหนดให้แหล่งท่องเที่ยวต้องให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อม และอาจถูกกำหนดเป็นเงื่อนไขหนึ่งในการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ

- ความเสี่ยงของโรคระบาด ความรุนแรงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แม้ว่าในหลายกรณี จะมีอัตราการเสียชีวิตต่ำก็ตาม แต่โรคระบาดที่เกิดจากไวรัสสายพันธุ์ใหม่ๆ ที่เกิดขึ้น ทำให้นักท่องเที่ยวมีความกังวลและรู้สึกไม่ปลอดภัย ดังเช่น การระบาดจากไวรัสสายพันธุ์ใหม่ 2009 การท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชียมีอัตราการเติบโตลดลงร้อยละ 31.6 ภูมิภาคยุโรปและตะวันออกไกลลดลงร้อยละ 26.37

- สภาวะเศรษฐกิจโลก ความไม่แน่นอนของสภาวะเศรษฐกิจโลกอาจส่งผลกระทบต่อจำนวนนักท่องเที่ยวในอนาคต สภาวะดกด้อยของเศรษฐกิจโลก ในปี พ.ศ.2551 และต่อเนื่องถึงปัจจุบันส่งผลต่อการตัดสินใจเส้นทางท่องเที่ยว อย่างไรก็ตามคาดการณ์ว่าในอนาคต เศรษฐกิจโลกยังคงขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะมีกลุ่มประเทศ BRIC (บราซิล รัสเซีย อินเดีย และจีน) ที่คาดการณ์ว่า จีน รัสเซีย และอินเดีย มีแนวโน้มเศรษฐกิจขยายตัวมากกว่าร้อยละ 7 ในช่วงปี พ.ศ. 2558-2568

2.5.1.3 การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมของนักท่องเที่ยว

- พฤติกรรมผู้บริโภคปรับเปลี่ยนไปตามสภาพเศรษฐกิจ ผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ส่งผลให้นักท่องเที่ยวใช้จ่ายด้านการท่องเที่ยวอย่างระมัดระวัง โดยคำนึงถึงความคุ้มค่าเงินมากขึ้น ประกอบกับการที่คู่แข่งหันมาใช้กลยุทธ์ด้านราคาเพื่อดึงความสนใจของตลาดนักท่องเที่ยวที่หดตัวลง ทำให้นักท่องเที่ยวมีทางเลือกในการเลือกจุดหมายปลายทางมากขึ้น

ซึ่งมีผลให้เกิดพฤติกรรม Last Minute คือ ใช้เวลาสั้นก่อนการเดินทางเพื่อตัดสินใจในการจอง/ซื้อ
สินค้าและบริการท่องเที่ยวเพื่อแสวงหาความคุ้มค่า

- นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางท่องเที่ยวระยะใกล้ โดยอาจเลือกเดินทาง
ท่องเที่ยวภายใน ประเทศหรือภายในภูมิภาคเดียวกันมากขึ้น ทั้งนี้การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของ
ประเทศต่างๆ และกรอบความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว เช่น UNWTO APEC ASEAN ACD GMS
ACMECS IMT-GT และ BIMSTEC เป็นต้น ช่วยลดอุปสรรคและข้อจำกัดในการท่องเที่ยว

- นักท่องเที่ยวมีแนวโน้มสนใจการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ
(Special Interest Tourism) เช่น การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) การท่องเที่ยวเชิงผจญ
ภัย (Adventure Tourism) การท่องเที่ยวเชิงศาสนา (Spiritual Tourism) การท่องเที่ยวเพื่อการประชุม
และนิทรรศการ (MICE) และการท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sports Tourism) เป็นต้น รูปแบบการท่องเที่ยว
ดังกล่าวมีแนวโน้มขยายตัว เนื่องจากนักท่องเที่ยวมีแนวโน้มต้องการที่จะเรียนรู้และได้รับ
ประสบการณ์ที่แตกต่างในการท่องเที่ยวแต่ละครั้ง ต้องการสัมผัสธรรมชาติที่บริสุทธิ์ กิจกรรมที่
เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เลือกพักแรมในโรงแรมที่มีเอกลักษณ์ ซึ่งประเทศไทยมีความพร้อมของ
ทรัพยากรพื้นฐานสำหรับการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ

- กระแสของความสนใจและใส่ใจในสุขภาพ และการออกกำลังกาย ทำให้
การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) และการท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sports Tourism) มีแนวโน้ม
ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยว สำหรับการท่องเที่ยวเชิงกีฬา ประเทศต่างๆ ได้แข่งขันกันแข่ง
สิทธิ์ในการจัดกิจกรรม หรือ Event ด้านการกีฬา ซึ่งไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีความพร้อมในด้าน
บุคลากร สนามแข่งขัน มีประสบการณ์ในการจัดการแข่งขันกีฬาระดับนานาชาติ รวมถึงกีฬาที่มี
เอกลักษณ์ เช่น มวยไทย และตะกร้อ สำหรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ไทยมีชื่อเสียงในเรื่อง
ของสปา การนวดแผนไทย ความพร้อมในด้านของบุคลากร มีสถานประกอบการที่มีคุณภาพซึ่ง
พร้อมต่อการรองรับนักท่องเที่ยวในอนาคต

- กระแสความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์ประเพณี
วัฒนธรรมดั้งเดิม กำลังได้รับความนิยมนักท่องเที่ยว และมีแนวโน้มมากขึ้น แนวคิดการพัฒนา
อย่างยั่งยืน ได้ถูกเปลี่ยนถ่ายเข้าสู่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวโดยรวมอย่างเป็นลำดับ และกำลัง
ปรับเปลี่ยนสภาพไปสู่การจัดการที่คำนึงถึงขีดความสามารถรองรับของธรรมชาติ ชุมชน
ขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน และมุ่งเน้นสิ่งแวดล้อม
และฐานทรัพยากรของพื้นที่ท่องเที่ยวเป็นสำคัญ ดังนั้น จึงเป็น โอกาสในการสร้างเอกลักษณ์และ
ตราสัญลักษณ์สินค้าทางการท่องเที่ยว วัฒนธรรมและธรรมชาติของประเทศไทยให้เป็นที่รู้จักและ
ได้รับการยอมรับในระดับสากล

2.5.2 สถานการณ์การท่องเที่ยวไทย

2.5.2.1 แนวโน้มด้านการท่องเที่ยวของไทย

- ประเทศไทยต้องประสบกับปัญหาวิกฤต และความเสี่ยงด้านการท่องเที่ยวในช่วงระยะเวลา 4-5 ปี ที่ผ่านมา ประเทศไทยต้องประสบกับภาวะวิกฤตต่างๆ ทั้ง วิกฤตการณ์โรคซาร์ส (SARS) เหตุการณ์สึนามิ (Tsunami) การรัฐประหาร การเกิดวิกฤตราคา น้ำมัน โรคระบาดไข้หวัดสายพันธุ์ใหม่ 2009 เป็นเงื่อนไขข้อจำกัดในการรักษาตลาดเดิมและขยายตลาดใหม่

- ผลกระทบจากวิกฤตในแต่ละครั้ง ได้ส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงของจำนวนนักท่องเที่ยวอย่างเด่นชัด เช่น ภายหลังจากเกิดเหตุวิกฤตการณ์โรคซาร์สส่งผลให้นักท่องเที่ยวลดลงถึง 50% ภายใน 3 เดือน เหตุการณ์สึนามิ ส่งผลให้นักท่องเที่ยวลดลง 30% ภายใน 2 เดือน อย่างไรก็ตามพบว่าภายหลังจากเกิดวิกฤต ในประเทศไทยก็มีแนวโน้มที่นักท่องเที่ยวจะกลับเข้ามาท่องเที่ยวอีกครั้งในระยะเวลาไม่นานนัก

- สถานการณ์ทางการเมืองยังคงส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยว สถานการณ์ทางการเมืองที่ยังไม่นิ่ง ไม่สามารถคาดการณ์ได้ว่าจะเกิดความรุนแรงหรือไม่ ทำให้สถานการณ์การท่องเที่ยวของไทยในช่วงระยะเวลาต่อไปมีความท้าทายมากขึ้น สถานการณ์ทางการเมืองได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อจำนวนนักท่องเที่ยว และภาพลักษณ์ของประเทศ นับตั้งแต่การเกิดรัฐประหาร ในปี 2549 การปิดท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ ในระหว่างวันที่ 25 พฤศจิกายน - 3 ธันวาคม พ.ศ.2551 และเหตุการณ์ความไม่สงบทางการเมือง ระหว่างวันที่ 8-14 เมษายน พ.ศ.2552 ทำให้นักท่องเที่ยวขาดความมั่นใจ ส่งผลให้จำนวนการเดินทางเข้าประเทศไทยของนักท่องเที่ยวลดลงอย่างรุนแรง 8 ถึงแม้จำนวนนักท่องเที่ยวจะเพิ่มขึ้นในไตรมาสที่ 4 ของปี พ.ศ.2552

- วิกฤตทางการเมืองที่เกิดขึ้นในเดือนมีนาคม - เมษายน พ.ศ.2553 ได้ส่งผลให้สถานการณ์ท่องเที่ยวเลวร้ายลงอีก จากการเผยแพร่ข่าวไปทั่วโลก รวมทั้งการออก Travel Warning ของประเทศต่างๆ เพื่อแจ้งเตือนประชาชนถึงความเสี่ยงในการเดินทางมาประเทศไทย ส่งผลต่อภาพลักษณ์ด้านความปลอดภัยของประเทศไทย

- จำนวนนักท่องเที่ยว รายได้ ค่าใช้จ่าย และวันพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา แม้ประเทศไทยจะประสบกับปัญหาและวิกฤตด้านการท่องเที่ยว ซึ่งส่งผลกระทบต่อจำนวนและรายได้ของนักท่องเที่ยวในช่วงวิกฤต และหลังเกิดวิกฤต แต่ก็พบว่าภายหลังจากวิกฤตผ่านพ้นไปอัตราการเติบโตจะกลับ ไปอยู่ในระดับเดิม

- จำนวนนักท่องเที่ยวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวในประเทศไทยเฉลี่ยปีละประมาณ 9 ล้านคน มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยสะสม 5% ต่อปี อัตราการเติบโตเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวเป็นอันดับ 7 ของเอเชีย โดยมาเลเซียและเวียดนามมีการเติบโตเฉลี่ยอันดับที่ 1 และ 2 ตามลำดับ ปี พ.ศ.2553 เป็นปีที่ประเทศไทยมีนักท่องเที่ยวสูงที่สุด จำนวน 15.8 ล้านคน

- รายได้จากการท่องเที่ยวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากสถิติรายได้จากการท่องเที่ยวในปี พ.ศ.2553 มีรายได้ 585.9 พันล้านบาท ระหว่างปี 2548-2553 พบว่าประเทศไทยมีรายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง อัตราขยายตัวเฉลี่ยปีละ 11.90% โดยอัตราการเติบโตของรายได้จะปรับลดลงและมีค่าเป็นลบในช่วงปีที่เกิดวิกฤต แต่ภายหลังจากวิกฤตผ่านพ้นไปอัตราการเติบโตของรายได้จะกลับไปอยู่ในระดับเดิม

- ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อหัว/คน มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในประเทศไทย มีแนวโน้มการใช้จ่ายเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากค่าใช้จ่าย 3,172.93 บาท ในปี พ.ศ. 2541 เพิ่มขึ้นเป็น 3,992.60 บาท ในปี พ.ศ.2553 ทั้งนี้การเกิดวิกฤตในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา ทำให้ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวปี พ.ศ.2553 ต่ำกว่าปี พ.ศ.2550 พ.ศ.2551 และ พ.ศ.2552

- จำนวนวันพักเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น นับจากปี พ.ศ. 2543 เป็นต้นมา นักท่องเที่ยวมีแนวโน้มพักในประเทศไทยนานขึ้นจากวันพักเฉลี่ย 7.77 วัน เป็น 9.22 วัน ในปี พ.ศ.2553

- นักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกและยุโรปเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวหลักของไทย นักท่องเที่ยวต่างชาติดังกล่าวครึ่งหนึ่ง (8,076,493 คน ในปี พ.ศ.2553) เป็นนักท่องเที่ยวจากกลุ่มเอเชียตะวันออก โดยมาเลเซีย ญี่ปุ่น จีน และเกาหลี เป็นกลุ่มที่มาท่องเที่ยวในไทยมากที่สุด สำหรับนักท่องเที่ยวจากทวีปยุโรป มีสัดส่วนประมาณร้อยละ 27 ของนักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งหมด โดยนักท่องเที่ยวจากสหราชอาณาจักร เยอรมัน สวีเดน และรัสเซีย มาท่องเที่ยวในไทยมากที่สุด และเป็นที่น่าสนใจว่านักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศเอเชียใต้ และตะวันออกกลางมีจำนวนเพิ่มขึ้นร้อยละ 24.98 และ 23.00 ตามลำดับ แต่เมื่อพิจารณาจากรายได้พบว่านักท่องเที่ยวจากยุโรปยังเป็นกลุ่มที่มีการใช้จ่ายมากที่สุด โดยคิดเป็นร้อยละ 40 ของรายได้ นักท่องเที่ยวทั้งหมด และพบว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวจากยุโรปมีจำนวนวันพักนานกว่านักท่องเที่ยวจากเอเชีย

- นักท่องเที่ยวไทยมีแนวโน้มเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศมากขึ้น โดยรัฐบาลได้ส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศอย่างจริงจังในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ทั้งนี้คาดว่า ในปี พ.ศ.2553 จะมีการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศของคนไทยจำนวนประมาณ 88 ล้านคน/ครั้ง

และก่อให้เกิดรายได้หมุนเวียนภายในประเทศประมาณ 413,000 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ.2543 ที่มีนักท่องเที่ยวเพียง 59.74 คนต่อครั้ง การท่องเที่ยวภายในประเทศมีส่วนกระจายรายได้สู่พื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศ โดยแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวชาวไทย ได้แก่ กรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ ภูเก็ต พัทยา ระยอง และกาญจนบุรี

- กลุ่มธุรกิจ โรงแรมและภัตตาคารมีบทบาทสำคัญในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย และมีส่วนสร้างมูลค่าให้ธุรกิจอื่นๆ เช่น เฟอร์นิเจอร์ อาหาร สมุนไพร ธุรกิจสปา สุขภาพอนามัย การค้าของที่ระลึกและสินค้าพื้นเมือง บริการด้านโลจิสติกส์ และการจ้างงานในระดับต่างๆ เป็นต้น กลุ่มธุรกิจ โรงแรมและภัตตาคารมีมูลค่ารวม 337,343 ล้านบาท หรือร้อยละ 19.1 ของการบริการภาคเอกชนทั้งหมด โดยนับเป็นกลุ่มที่มีมูลค่าสูงเป็นอันดับสอง รองจากกลุ่ม การสื่อสารและขนส่ง

- เมื่อพิจารณาตามขนาดของวิสาหกิจแล้ว พบว่ามีการกระจายตัวอยู่ในกลุ่มผู้ประกอบการขนาดย่อมร้อยละ 62.3 กลุ่มผู้ประกอบการขนาดกลาง ร้อยละ 19.7 หรือ 66,334 ล้านบาท และกลุ่มผู้ประกอบการขนาดใหญ่ ร้อยละ 18.012

- ระบบโลจิสติกส์และการเชื่อมโยงการท่องเที่ยว จะทวีความสำคัญมากขึ้น โดยประเทศไทยมีความพร้อมในด้านโครงสร้างพื้นฐานในระดับหนึ่ง แต่ยังมีขีดความสามารถด้านการขนส่งต่ำกว่าสิงคโปร์ มาเลเซีย และอินเดีย13 สำหรับปัญหาของระบบโลจิสติกส์ไทยยังคงมีปัญหา ด้าน โครงสร้างพื้นฐานที่ยังขาดการลงทุนที่เพียงพอต่อการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยว รูปแบบในการเดินทางท่องเที่ยว ทั้งระหว่างเมืองท่องเที่ยวหลักเมืองท่องเที่ยวรอง การเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน ปัญหาด้านกฎระเบียบที่เชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านที่ไม่เอื้อต่อการท่องเที่ยว ในบางเส้นทาง ตลอดจนปัญหาการขาดศักยภาพของผู้ประกอบการไทย

- การท่องเที่ยวไทยมีแนวโน้มได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของภูมิอากาศโลก ความเสี่ยงเกิดจากปัจจัยต่างๆ เช่น น้ำท่วมฉับพลัน น้ำท่วมขัง การกัดเซาะ ไฟป่า ระบบนิเวศ และ โรคระบาด โดยคาดการณ์ว่าใน พ.ศ. 2563 การท่องเที่ยวทางทะเลบริเวณชายฝั่งอันดามัน จะได้รับประโยชน์จากการมีฤดูฝนสั้นขึ้น ซึ่งทำให้ดำเนินกิจกรรมกลางแจ้งได้ยาวนานขึ้นถึง 4 สัปดาห์ อย่างไรก็ตาม ปัญหาด้านการขาดแคลนน้ำเป็นปัญหาของพื้นที่ทั้งในอดีตและปัจจุบัน หากพื้นที่ใดที่ไม่มีแผนการจัดการด้านการขาดแคลนปริมาณน้ำ ระยะเวลาของฤดูฝนที่ลดลง ในอนาคตจะส่งผลกระทบต่อพื้นที่และผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวได้ การท่องเที่ยวทางทะเลบริเวณชายฝั่งอ่าวไทย เกือบทุกจังหวัดบริเวณชายฝั่งอ่าวไทยจะมีปริมาณฝนตกที่รุนแรงมากขึ้น และระยะเวลาที่ฝนตกมากขึ้นถึง 2 สัปดาห์ในอีก 20 ปีข้างหน้า และจะเพิ่มถึง 4 สัปดาห์ในอีก 50 ปีข้างหน้า โดยปริมาณน้ำที่เพิ่มขึ้นจะส่งผลกระทบโดยตรงต่อกิจกรรมกลางแจ้ง การท่องเที่ยวเชิง

นิ
ป:
คำ
บริ
ซึ่ง
ทว
เพ:
ภา
ทา
ปริ
เกิด

สิ่ง
คำ
ของ
หา
Seci
90 ๑

ในก
อนู
และ
สิ่ง
ท่อง
ในก
ประ
นำใ
ปกค
ทัศน์
ก่อสร้าง

นิเวศในภาคเหนือ มีโอกาสในการเกิดไฟป่าสูง โดยเฉพาะในช่วงฤดูแล้ง โดยทางภาคเหนือของ ประเทศจะมีอุณหภูมิสูงขึ้น 2-3 องศาเซลเซียส ในอีก 20 ปีข้างหน้า จำนวนวันเย็น (วันที่มีอุณหภูมิ ต่ำกว่า 15 องศาเซลเซียส) ลดลง 5-10 วันต่อปี และลดลงมากกว่า 20 วันในอีก 50 ปีข้างหน้า โดย บริเวณภูเขาของจังหวัดแม่ฮ่องสอน เชียงใหม่และเชียงราย จะมีจำนวนวันเย็นลดลงมากกว่า 60 วัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงทางด้านเอกลักษณ์ทางการท่องเที่ยว และมีความเสี่ยงต่อการเกิดน้ำท่วมในพื้นที่ลุ่ม เนื่องจากปริมาณน้ำที่สะสม ประกอบกับแผนการระบายน้ำของพื้นที่ดังกล่าวยังไม่เหมาะสมเท่าที่ควร แหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกและการท่องเที่ยวเชิงเกษตรบริเวณทางตอนล่างของ ภาคเหนือและทางตอนบนของภาคกลาง ปริมาณฝนรายปีในพื้นที่นี้ไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก ยกเว้น ทางภาคตะวันตกของประเทศติดกับเทือกเขาตะนาวศรี บริเวณชายแดนประเทศไทยและพม่า ซึ่งมี ปริมาณฝนเพิ่มขึ้น 300 มม./ปี ประกอบกับอุณหภูมิที่ร้อนขึ้น ทำให้คลัสเตอร์นี้มีความเสี่ยงต่อการเกิดไฟป่าและระบบนิเวศสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ

- ประเทศไทยยังคงมีจุดอ่อนในด้านความปลอดภัย กฎระเบียบด้าน สิ่งแวดล้อม สุขอนามัย และนโยบายรัฐบาล โดย ปี พ.ศ.2552 องค์การการท่องเที่ยวโลกจัดลำดับ ด้านการจัดการกฎหมาย ระเบียบ บริการพื้นฐานที่เอื้อต่อการท่องเที่ยว (Regulatory Framework) ของประเทศไทยไว้ในอันดับที่ 70 ของโลก ซึ่งอยู่ในระดับต่ำกว่าปี พ.ศ.2551 และ พ.ศ.2552 และ หากพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าประเทศไทยมีจุดอ่อนในด้านความมั่นคงปลอดภัย (Safety & Security) อยู่ในอันดับที่ 118 และความยั่งยืนในทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ใน ลำดับที่ 90 ของโลก 15

- มีการกระจายอำนาจและเปิดโอกาสให้ชุมชนและท้องถิ่นมีส่วนร่วม ในการบริหารจัดการมากขึ้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ให้สิทธิชุมชนในการ อนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการแหล่ง ท่องเที่ยว อย่างไรก็ตาม โครงสร้างการบริหารจัดการยังขาดเสถียรภาพ ขาดองค์กรกลางที่มีอำนาจ ในการบังคับให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกระทำตามแผนรวม และบังคับใช้กฎหมายอย่างมี ประสิทธิภาพ และรวมถึงกฎระเบียบของรัฐที่ตามไม่ทันการพัฒนาในภาคเอกชน การวางแผนที่ไม่ นำไปสู่การปฏิบัติหรือการลงทุน ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน และภาคเอกชน องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และชุมชน ขาดความรู้ด้านการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการจัดการภูมิ ทัศน์และการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่น การลงทุนด้านการท่องเที่ยวเน้นการ ก่อสร้างมากกว่าการจัดการภูมิทัศน์ และขาดการมีส่วนร่วมจากชุมชนในท้องถิ่น และหน่วยงานทุก

ระดับ ทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยว ขาดความเชื่อมโยงระหว่างท้องถิ่น จังหวัด กลุ่มจังหวัด และ ประเทศ

2.5.2.2 สักยภาพด้านการท่องเที่ยว

- สักยภาพด้านการท่องเที่ยว การเปรียบเทียบสักยภาพด้านการท่องเที่ยว 124 ประเทศ ของ World Economic Forum พบว่า ประเทศไทยมีอันดับที่ดีขึ้น แม้ต้องเผชิญกับความเสียหายและวิกฤตในหลายด้าน ในปี พ.ศ.2550 ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 43 ของโลก ปี พ.ศ. 2551 ขยับขึ้นมาอยู่ในอันดับที่ 42 ของโลก และปี พ.ศ.2552 ขยับขึ้นมาอยู่ในอันดับที่ 39 ของโลก 16 โดยประเทศไทยเป็นที่ยอมรับเรื่องการท่องเที่ยวในด้านทรัพยากรมนุษย์ ธรรมชาติ และ วัฒนธรรม ความคุ้มค่าด้านราคา และความพึงพอใจให้เดินทางมาท่องเที่ยว

- ประเทศไทยมีความได้เปรียบด้านการท่องเที่ยว มีทรัพยากรพื้นฐานด้านการท่องเที่ยวหลากหลาย กระจายอยู่ในทุกจังหวัด และมีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งมีความสวยงามติดระดับโลก มีเอกลักษณ์ต่างจากภูมิภาคอื่น ซึ่งสามารถพัฒนาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยว รวมถึงอุตสาหกรรมที่สนับสนุนเชื่อมโยง และยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพพร้อมที่จะพัฒนาอีกจำนวนมาก เมื่อพิจารณาสักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยกับประเทศในทวีปเอเชีย โดยพิจารณาจากแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง นักท่องเที่ยวรู้จักกันดี จะเห็นได้ว่านักท่องเที่ยวรู้จักแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทย ประมาณ 100 แห่ง เป็นรองประเทศจีน ญี่ปุ่น และอินเดีย ตามลำดับ โดยแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลนักท่องเที่ยวรู้จักมากที่สุด โดยมีคู่แข่ง คือ อินเดียและอินโดนีเซีย แหล่งช้อปปิ้งมีคู่แข่งสำคัญ คือ จีน ญี่ปุ่น และฮ่องกง สำหรับสนามกอล์ฟไทย ยังเป็นรองญี่ปุ่น จีน และเกาหลีใต้ ความได้เปรียบด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวของประเทศไทยจึงเป็นจุดแข็งสำคัญ ที่ทำให้แหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นที่รู้จักแพร่หลาย และได้รับรางวัลความดีใจจากการจัดอันดับในระดับโลก รางวัลที่ประเทศไทยได้รับเหล่านี้ สะท้อนภาพลักษณ์ด้านบวกของประเทศไทย เป็นการคอกอ้าให้เห็นสักยภาพด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย

- อย่างไรก็ตาม “ปัญหาความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยว” อาจกลายเป็นปัญหาสำคัญที่ส่งผลให้ความได้เปรียบของไทยลดลง จากการขยายตัวของการท่องเที่ยว โดยที่เน้นปริมาณนักท่องเที่ยวหรือการแสวงหารายได้จากการท่องเที่ยว ในขณะที่การรองรับขยายไปไม่ทัน ไม่มีการเตรียมความพร้อมในการรองรับขีดความสามารถของนักท่องเที่ยว ทำให้แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งเกิดความเสื่อมโทรม

การทบทวนเอกสารในส่วนนี้ ทำให้ผู้วิจัยสามารถเข้าใจสถานการณ์และแนวโน้มด้านการท่องเที่ยวของโลก และสถานการณ์การท่องเที่ยวของประเทศไทย อันจะเป็นประโยชน์ รวมทั้งเป็น

แ
ก

2.

ที่
ท
ก
ที่
จ

ท
ป
ที่
ป
ธ
ป
เท
ค้า
ที่
ที่
น
น

ที่
เส
เพ
ที่
แ

แนวทางสำคัญในการประเมินศักยภาพ และความพร้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยวในจังหวัดบึงกาฬ เมื่อเทียบกับทิศทางการเติบโตของการท่องเที่ยวของโลกและของประเทศไทย ได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ค.ในชา ดังอุทัยสุข (2553) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ศักยภาพและความพร้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ โดยวัตถุประสงค์หลักของการศึกษา คือ เพื่อศึกษาและรวบรวมทรัพยากรการท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ เพื่อศึกษาศักยภาพและความพร้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ เพื่อศึกษาโอกาสและแนวทางการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ และเพื่อแนะนำเส้นทางการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์

ผลการศึกษาพบว่า สามารถรวบรวมแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์ได้ 65 แห่ง เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ 15 แห่ง ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ โบราณสถาน และศาสนสถาน 35 แห่ง ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมและประเพณี 12 แห่ง และทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทมนุษยสร้างขึ้นที่ไม่ใช่โบราณสถาน 3 แห่ง โดยทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีศักยภาพสูงมีเพียง 1 แห่ง คือ บึงบอระเพ็ด ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ โบราณสถาน และศาสนสถาน ที่มีศักยภาพสูงมี 4 แห่ง คือ ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม วัดคีรีวงศ์(พระจุฬามณีเจดีย์) วัดนครสวรรค์ และวัดป่าสิริวัฒนวิสุทธิ์ และด้านความพร้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยว พบว่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีความพร้อมสูงมี 3 แห่ง คือ บึงบอระเพ็ดเขาหน่อ-เขาแก้ว และแก่งลานนกยูง-น้ำตกแม่เฒ่า ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ โบราณสถาน และศาสนสถานที่มีความพร้อมสูงมี 8 แห่ง คือ ศาลเจ้าพ่อเทพารักษ์-เจ้าแม่ทับทิม วัดคีรีวงศ์(พระจุฬามณีเจดีย์) วัดนครสวรรค์ วัดป่าสิริวัฒนวิสุทธิ์ วัดจอมคีรีนาคพรต(วัดเขา) วัดวรรณารตบรรพต(เขากบ) วัดเกาะหงษ์ และวัดเกษไชยนเื้อ

พิมพระวี โรจน์รุ่งศักดิ์ (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาจุดยืนภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรีของนักท่องเที่ยวชาวไทย โดยวัตถุประสงค์หลักของการศึกษา คือ เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวในเชิงการตลาดของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาจากจังหวัดเพชรบุรี โดยเน้นจุดยืนภาพลักษณ์ที่เหมาะสม โดยทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาจากจังหวัดเพชรบุรี 8 อำเภอในจังหวัดเพชรบุรี และทำการสุ่มตัวอย่างแบบไม่เจาะจง (Convenient Sample) ซึ่งวิธีการศึกษาจะเน้นการใช้คำถามปลายเปิด การหาค่าระดับ

ความคิดเห็นและการใช้เทคนิควาดภาพจากประสบการณ์ (Sketch Map) ที่เหมาะสมที่จะนำมาศึกษาภาพลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดเพชรบุรีในการรับรู้ของนักท่องเที่ยว โดยในด้านการวิเคราะห์ ประเมินศักยภาพการท่องเที่ยวในจังหวัด ได้ทำการวิเคราะห์ 4 ประเด็น คือ (1) ทรัพยากรและศักยภาพการท่องเที่ยว (2) ความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวก (3) การบริการด้านการท่องเที่ยว และ (4) การตลาดการท่องเที่ยว

ผลการวิจัยพบว่านักท่องเที่ยวมองภาพลักษณ์ของจังหวัดเพชรบุรีในมุมมองที่หลากหลาย แต่ภาพลักษณ์ที่โดดเด่นที่สุด ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การเดินทางที่สะดวก อาหารรสชาติอร่อย ตามลำดับ แต่ภาพลักษณ์ที่ควรปรับปรุงในด้านความสะดวก ป้ายบอกทาง และการสื่อสารข้อมูล เป็นต้น

ฉัตรพร ไซยประสิทธิ์ และ จุริชญา มณีเนตร (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ศักยภาพของทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชาวล้านนาบ้านเป่า ตำบลบ้านเป่า อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร โดยมีวัตถุประสงค์หลักการศึกษา คือ (1) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพของทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชาวล้านนาบ้านเป่า ตำบลบ้านเป่า อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร (2) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพของทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวด้านผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม หรือผลิตภัณฑ์ชุมชนของชาวล้านนาบ้านเป่า ตำบลบ้านเป่า อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร และ (3) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพของทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวด้านความเชื่อ เทศกาลงานประเพณีของชาวล้านนาบ้านเป่า ตำบลบ้านเป่า อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร โดยมีกลุ่มตัวอย่าง 4 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มนักท่องเที่ยวโสมสเคย์ กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงเกษตร และกลุ่มบุคคลทั่วไป ซึ่งการศึกษานี้ได้พัฒนากรอบตัวชี้วัดคุณภาพมาตรฐานการท่องเที่ยว 3 ด้าน คือ (1) ด้านสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติและประวัติศาสตร์ ประกอบด้วยมาตรฐาน 4 ด้าน คือ ด้านที่พัก ด้านอาหาร ด้านความปลอดภัย และด้านการจัดการ (2) ด้านผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรม และผลิตภัณฑ์ชุมชน ประกอบด้วยมาตรฐาน 4 ด้าน คือ ด้านกิจกรรม ด้านสภาพแวดล้อม ด้านมูลค่าเพิ่ม และด้านการตลาด และ (3) ด้านความเชื่อ เทศกาลงานประเพณี ประกอบด้วยมาตรฐาน 2 ด้าน คือ ด้านความเชื่อ และด้านประเพณี

ผลการวิจัยพบว่า ทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชาวล้านนาบ้านเป่า นั้น มีศักยภาพสูง การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวมีความเหมาะสม มีการบริหารจัดการการท่องเที่ยวชุมชนในรูปแบบของคณะกรรมการ มีการตั้งราคาทางการท่องเที่ยวที่มีความเหมาะสม โดยมีการแบ่งระดับราคาสำหรับนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ

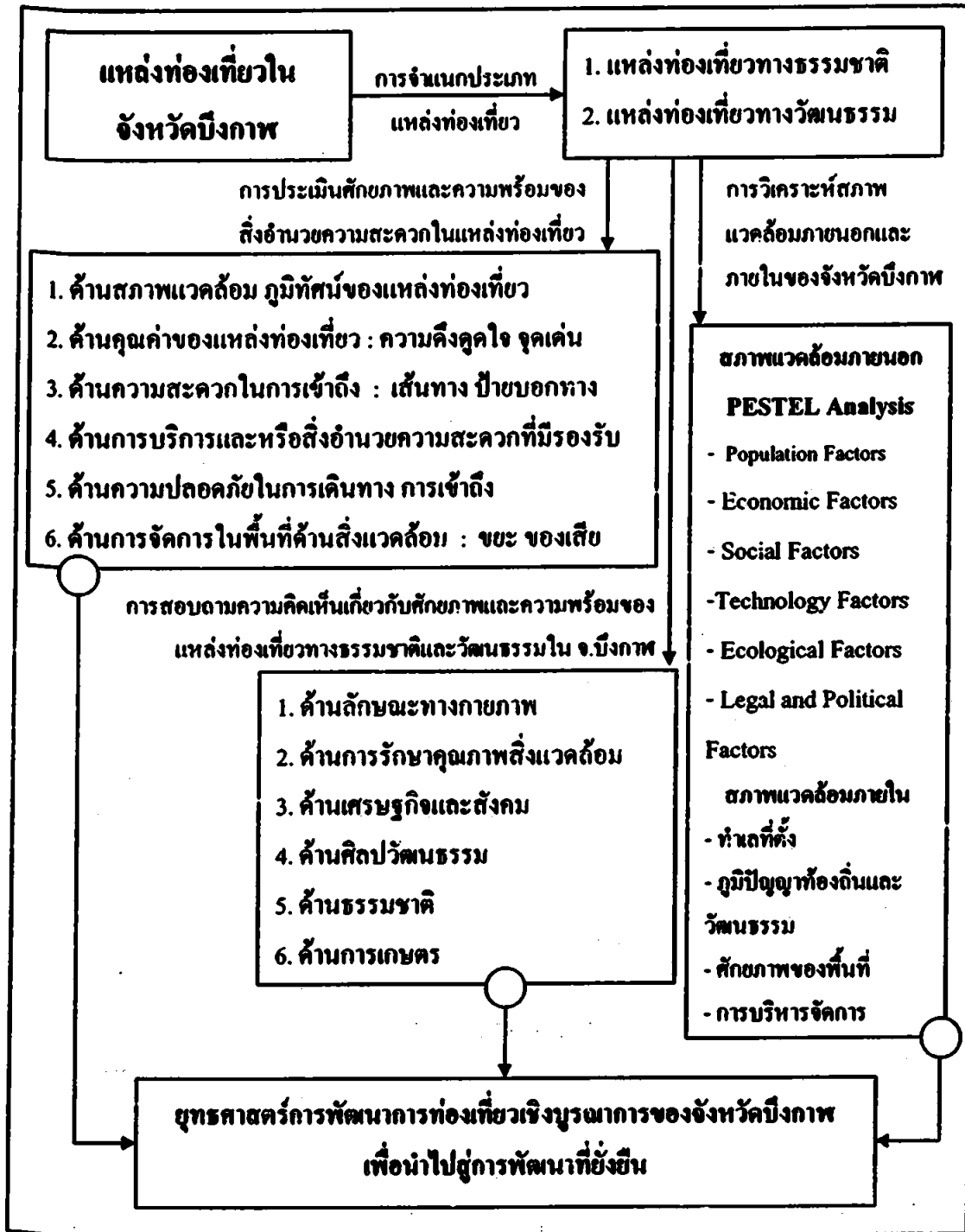
อัญญาณี คำโท (2549) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ศักยภาพและแนวโน้มการท่องเที่ยวบริเวณจุดผ่านแดนถาวรช่องจอม จังหวัดสุรินทร์ โดยวัตถุประสงค์หลักของการศึกษา คือ เพื่อศึกษาปัจจัย

ส่วนบุคคลของนักท่องเที่ยวที่มีต่อพฤติกรรมการท่องเที่ยวบริเวณจุดผ่านแดนถาวรช่องจอม เพื่อศึกษาศักยภาพของการท่องเที่ยวบริเวณจุดผ่านแดนถาวรช่องจอม เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวบริเวณจุดผ่านแดนถาวรช่องจอม และเพื่อศึกษาแนวโน้มของการท่องเที่ยวบริเวณจุดผ่านแดนถาวรช่องจอม และเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยว บริเวณจุดผ่านแดนถาวรช่องจอม โดยในการประเมินศักยภาพการท่องเที่ยว ใช้เกณฑ์ในการประเมิน ออกเป็นศักยภาพด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการตลาดการท่องเที่ยว

ผลการวิจัยพบว่า การท่องเที่ยวบริเวณจุดผ่านแดนถาวรช่องจอม จังหวัดสุรินทร์ มีศักยภาพการท่องเที่ยวด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก ด้านโครงสร้างพื้นฐาน อยู่ในระดับปานกลาง ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ในระดับปานกลาง ด้านการตลาดการท่องเที่ยว พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นชาวจังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดใกล้เคียง นิยมเดินทางแบบไปกลับ ในช่วงวันหยุดสุดสัปดาห์ เทศกาล งานประเพณี มักเดินทางมาเป็นกลุ่ม สินค้าที่นิยมซื้อ คือ สินค้ามือสอง และสินค้าหัตถกรรม ส่วนใหญ่ได้รับการแนะนำจากคนรู้จัก

2.7 กระบวนการวิจัยและกรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัย เรื่อง ศักยภาพและความพร้อมด้านการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดบึงกาฬ ภายหลังจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยสามารถสร้างกระบวนการวิจัยและกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ ดังนี้

ภาพที่ 2.19 กระบวนการวิจัยและกรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ ใช้วิธีวิจัยแบบผสม (Mixed Method) โดยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีรายละเอียดของขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย ดังต่อไปนี้

- 3.1 ประชากร
- 3.2 กลุ่มตัวอย่าง
- 3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผล

3.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

3.1.1 กลุ่มภาคีที่เกี่ยวข้องของทางการท่องเที่ยวจากภาครัฐ ได้แก่

- 1) เจ้าหน้าที่สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดบึงกาฬ
- 2) เจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดบึงกาฬ

3.1.2 ประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดบึงกาฬ จำนวน 403,542 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2553)

3.2 กลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ดังนั้น การกำหนดกลุ่มตัวอย่างหรือกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยจึงแบ่งเป็น 2 กลุ่มใหญ่ ได้แก่

3.2.1 กลุ่มภาคีที่เกี่ยวข้องของทางการท่องเที่ยวจากภาครัฐ จำนวน 5 คน ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ดังนี้

- 1) เจ้าหน้าที่สำนักงานท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดบึงกาฬ 2 คน
- 2) เจ้าหน้าที่สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดบึงกาฬ 3 คน

3.2.2 กลุ่มประชาชนที่อาศัยอยู่ในจังหวัดบึงกาฬ จำนวน 403,542 คน (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2553) วิธีการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง และได้ใช้สูตรการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างแบบทราบจำนวนประชากร โดยกำหนดความเชื่อมั่นที่ 95% ความผิดพลาดไม่เกิน 5% ดังสูตรของ Yamane (1967) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(E)^2}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากร

E = 0.05 ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95

(Yamane, 1967)

ขนาดของตัวอย่างที่คำนวณได้เท่ากับ 398 ตัวอย่าง ปรับเพิ่มเป็น 443 ตัวอย่าง เพื่อป้องกันความผิดพลาดจากการได้ข้อมูลไม่สมบูรณ์ ทำการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีแบบโควต้า ตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละอำเภอ ดังรายละเอียดในตารางที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามอำเภอในจังหวัดบึงกาฬ

อำเภอ	จำนวนประชากรรวม (คน)	สัดส่วน (%)	จำนวน กลุ่มตัวอย่าง (คน)
จังหวัดบึงกาฬ	403,542	100	443
อำเภอเมืองบึงกาฬ	87,129	21.59	96
อำเภอพรเจริญ	42,109	10.43	46
อำเภอโซ่พิสัย	69,450	17.21	76
อำเภอเซกา	83,137	20.60	91
อำเภอปากคาด	33,973	8.42	37
อำเภอบึงโขงหลง	35,808	8.87	39
อำเภอศรีวิไล	38,899	9.64	43
อำเภอนุ่งคล้า	13,037	3.23	14

3.2.3 การวิจัยเชิงคุณภาพ คือ ทำการศึกษานโยบายของภาคีที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการวิเคราะห์สถานการณ์การท่องเที่ยว และแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย เครื่องมือเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ได้แก่

3.3.1 แบบสำรวจเชิงอำนาจความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว เป็นเครื่องมือสำหรับสำรวจพื้นที่โดยให้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 คือ กลุ่มภาคีที่เกี่ยวข้องจากภาครัฐ จำนวน 5 คน เป็นเครื่องมือที่ประกอบด้วยตัวชี้วัดจำนวน 20 ตัวชี้วัด ที่ใช้ในการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง โดยทำการประเมินทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ ซึ่งตัวชี้วัดดังกล่าวจะประกอบด้วยศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว 6 ด้าน คือ

3.3.1.1 สภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยวและพื้นที่โดยรอบ

3.3.1.2 คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว : ความดึงดูดใจ ความน่าสนใจ เอกลักษณะ จุดเด่น ความสวยงาม กิจกรรม

3.3.1.3 ความสะดวกในการเข้าถึง : เส้นทาง ระยะทาง การจราจร ป้ายบอกทางการคมนาคมขนส่ง

3.3.1.4 การบริการและหรือสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีรองรับ : ที่พัก ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก บริษัทนำเที่ยว

3.3.1.5 ความปลอดภัยในการเดินทาง การเข้าถึง

3.3.1.6 การจัดการในพื้นที่ด้านสิ่งแวดล้อม : ขยะ น้ำเสีย โครงสร้างพื้นฐานงบประมาณ การใช้พื้นที่ ศูนย์ข้อมูล บุคลากรรับผิดชอบ

วิธีการประเมิน คือ ให้สำรวจพื้นที่แล้วให้ค่าคะแนนตัวชี้วัด โดยใช้สัญลักษณ์ ซึ่งสัญลักษณ์ที่ปรากฏในแบบสำรวจดังกล่าว มีความหมายดังตารางที่ 3.2 ต่อไปนี้

ตารางที่ 3.2 แสดงการอธิบายความหมายของสัญลักษณ์ในแบบสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวก
ในแหล่งท่องเที่ยว

ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ
หมายถึง ไม่มีปรากฏในแหล่ง ท่องเที่ยว	หมายถึง ไม่มีปรากฏในแหล่ง ท่องเที่ยว
★ หมายถึง มี แค่จำนวนน้อยมาก	★ หมายถึง คุณภาพ/สภาพแย่
★★ หมายถึง มี จำนวนปานกลาง	★★ หมายถึง คุณภาพ/สภาพดีปานกลาง
★★★ หมายถึง มีอย่างเพียงพอ	★★★ หมายถึง คุณภาพ/สภาพดีมาก

3.3.2 แบบสอบถามสำหรับสอบถามประชาชนในจังหวัดบึงกาฬ สำหรับการเก็บข้อมูล
เชิงปริมาณ ใช้เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม
(Questionnaire) ที่มีคำถามชนิดปลายปิด โดยแบ่งโครงสร้างคำถามออกเป็น 3 ส่วน และปลายเปิด
1 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรของผู้ตอบแบบสอบถาม มี
ลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check list) จำนวน 6 ข้อ เริ่มตั้งแต่ข้อ 1 ถึง 6 ได้แก่ เพศ อายุ
สถานะภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพและความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยว
ทางธรรมชาติและวัฒนธรรมในจังหวัดบึงกาฬ เป็นคำถามปลายปิด โดยใช้เกณฑ์ในการบ่งชี้
ศักยภาพ 7 ด้าน ดังนี้

1. ด้านลักษณะทางกายภาพ
2. ด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม
3. ด้านเศรษฐกิจและสังคม
4. ด้านศิลปวัฒนธรรม
5. ด้านธรรมชาติ
6. ด้านการเกษตร
7. ด้านการบริหารจัดการ

ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ตาม
รูปแบบของ Likert's scale ซึ่งจะมีให้เลือกตอบได้เพียงคำตอบเดียวมีจำนวนทั้งหมด 46 ข้อ

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นเพิ่มเติม เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.1 การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร

3.4.2 การสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม

3.4.3 การสำรวจโดยใช้แบบสำรวจและแบบประเมินทัศนภาพ

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.1 การวิจัยเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ภาคีที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในพื้นที่โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการจัดประชุมกลุ่มย่อย มาทำการวิเคราะห์ (สุภางค์ จันทวานิช, 2943) โดยมีขั้นตอนคือ

3.5.1.1 การใช้แนวคิด ทฤษฎีที่ศึกษาในบทที่ 2 มาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์และสร้างบทสรุป

3.5.1.2 การตรวจสอบข้อมูลเพื่อหาความเชื่อถือได้ของข้อมูล โดยการตรวจสอบเพื่อดูความครบถ้วนและคุณภาพของข้อมูล

3.5.1.3 การจดบันทึกข้อมูลการทำข้อสรุปชั่วคราวและการกำจัดข้อมูลที่ซ้ำหรือไม่มีเกี่ยวกับประเด็นในการวิจัยออกไป

3.5.1.4 วิธีวิเคราะห์ข้อมูล ทำได้ด้วยการจำแนกประเภทของข้อมูล การเปรียบเทียบข้อมูลตามเหตุและผล และการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจังหวัดบึงกาฬโดยใช้เครื่องมือ SWOT Analysis

3.5.1.5 นำผลการวิจัยที่ได้จากการใช้เครื่องมือ 4 อย่าง คือ แบบสอบถาม แบบสำรวจ แบบประเมิน และ SWOT Analysis มากำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบึงกาฬเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยใช้เครื่องมือ SWOT Matrix (หรือบางตำราเรียกว่า TOWS Matrix)

3.5.2 การวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ข้อมูลที่ได้รับจากการรวบรวมแบบสอบถามที่ใช้สอบถามประชาชนในจังหวัดบึงกาฬหรือข้อมูลเชิงปริมาณ และการประเมินแหล่งท่องเที่ยวถูกนำมาดำเนินการดังนี้

3.5.2.1 การตรวจสอบข้อมูล (Editing) ผู้วิจัยตรวจสอบดูความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามและทำการแยกแบบสอบถามที่ไม่สมบูรณ์ออก

3.5.2.2 นำแบบสอบถามที่ถูกต้องเรียบร้อยแล้วมาลงรหัสเพื่อประมวลผลข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โปรแกรม SPSS for Window (โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิเคราะห์สถิติทางสังคมศาสตร์) และนำมาอธิบายเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา และนำข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าไว้มาประกอบ เพื่อให้เกิดความครอบคลุมและได้ผลการศึกษาที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้น

3.5.2.3 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows Version โดยทำการวิเคราะห์ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่าง นำมาแจกแจงในรูปของสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.6 แหล่งที่มาของข้อมูลสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ

3.6.1 ประกาศคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ เรื่อง แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2554-2559 โดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา

3.6.2 รายงานการศึกษาดูงาน เรื่อง “การเตรียมความพร้อมการตั้งจังหวัดบึงกาฬ” โดยคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตั้งจังหวัดบึงกาฬ พ.ศ.2554 สภาผู้แทนราษฎร

3.6.3 รายงานการประชุมส่วนราชการจังหวัดบึงกาฬ

วิ

ธ

ท:

วิศ

รว

ภา

บึง

บึง

3. คุณศักดิ์ณรงค์ ศรีตาแสน นักวิชาการพัฒนาชุมชน ปฏิบัติการ
4. คุณสุคนธ์ แคน เคยสนิท เจ้าหน้าที่พัฒนาการท่องเที่ยว
5. คุณเจริญพร เกตุคล้าย เจ้าหน้าที่เก็บข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยว

ส่วนที่ 3 ผลการวิจัยจากแบบสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว : ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้มาทำเป็นฐานข้อมูลสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว โดยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การทำงานภาคสนามด้วยตนเองและการลงพื้นที่ของพัฒนากร (นักวิชาการพัฒนาชุมชน ปฏิบัติการ) จังหวัดบึงกาฬ จำนวน 3 ท่าน คือ

1. คุณสุร โกร กำสมุทร นักวิชาการพัฒนาชุมชน ปฏิบัติการ
2. คุณสมศักดิ์ บุตรสงกา นักวิชาการพัฒนาชุมชน ปฏิบัติการ
3. คุณศักดิ์ณรงค์ ศรีตาแสน นักวิชาการพัฒนาชุมชน ปฏิบัติการ

ส่วนที่ 4 ผลการวิจัยจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและสภาพแวดล้อมภายนอกของจังหวัดบึงกาฬ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยใช้เครื่องมือ SWOT Analysis

4.1 ส่วนที่ 1 ผลการวิจัยจากแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลตัวอย่างที่เก็บรวบรวมมาได้จำนวน 443 ชุด มาทำการวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติความวัดจุดประสงค์ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ ทางสถิติมาทำการอภิปราย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1.1 ลักษณะกลุ่มตัวอย่างที่เก็บรวบรวมข้อมูล

ตารางที่ 4.1 แสดงลักษณะกลุ่มตัวอย่างที่เก็บรวบรวมข้อมูล

ที่	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	เขตอำเภอ	จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่าง
ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ			
1)	หนองกุดทิง แหล่งชมน้ำโลก	เมืองบึงกาฬ	12
2)	หาดทรายขาว ริมฝั่งโขง	เมืองบึงกาฬ	8
3)	แก่งอาสง สะดือแม่น้ำโขง	เมืองบึงกาฬ	20
4)	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูวัว	บึงค้ำ	2
5)	น้ำตกเจ็ดสี	บึงค้ำ	5
6)	น้ำตกถ้ำฝุ่น	บึงค้ำ	2
7)	หาดสีดา	บึงค้ำ	1

ตารางที่ 4.1 แสดงลักษณะกลุ่มตัวอย่างที่เก็บรวบรวมข้อมูล (ต่อ)

ที่	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	เขตอำเภอ	จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่าง
8)	โครงการอนุรักษ์พันธุไม้ป่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน	บึงคล้า	2
9)	น้ำตกภูถ้ำพระ	เซกา	45
10)	น้ำตกชะแนน (น้ำตกบึงจระเข้)	เซกา	16
11)	อุทยานแห่งชาติภูถ้ำกา	เซกา	30
12)	ภูทอก	ศรีวิไล	22
13)	น้ำตกตาดวิมานทิพย์	บึงโขงหลง	4
14)	น้ำตกตาดกนิรี	บึงโขงหลง	6
15)	หาดคำสมบูรณ์	บึงโขงหลง	13
16)	บึงโขงหลง	บึงโขงหลง	5
17)	น้ำตกสะอาม	บึงโขงหลง	5
18)	หาดหินคำไผ่	โซ่พิสัย	26
19)	หนองเลิง (หนองแฉัง)	พรเจริญ	46
รวมประชากรกลุ่มตัวอย่างในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ			270
ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม			
20)	วัดโพธาราม (วัดหลวงพ่อใหญ่)	เมืองบึงกาฬ	6
21)	ศาลเจ้าแม่สองนาง	เมืองบึงกาฬ	4
22)	วัดสามัคคีอุปถัมภ์ (วัดภูกระแต)	เมืองบึงกาฬ	7
23)	วัดอาสงศิลาवास	เมืองบึงกาฬ	10
24)	วัดศรีไตรภพธรรมทาน (วัดไค้)	เมืองบึงกาฬ	6
25)	วัดนุพพราชสโมสร (วัดกลาง)	เมืองบึงกาฬ	4
26)	วัดป่าบ้านพันลำ	เมืองบึงกาฬ	4
27)	ตลาดสองฝั่งโขง (ตลาดลาว)	เมืองบึงกาฬ	14
28)	รอยพระพุทธบาท พระมหากัสสปะ	บึงคล้า	2
29)	วัดเจติยาศรีวิหาร (วัดภูทอก)	ศรีวิไล	20
30)	ศาลเจ้าปู่อ้อลือ	บึงโขงหลง	6
31)	วัดป่าคานวิเวก	โซ่พิสัย	50

ตารางที่ 4.1 แสดงลักษณะกลุ่มตัวอย่างที่เก็บรวบรวมข้อมูล (ต่อ)

ที่	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	เขตอำเภอ	จำนวนประชากรกลุ่มตัวอย่าง
32)	วัดสว่างอารมณ์ (วัดถ้ำศรีธร)	ปากคาด	37
	รวมประชากรกลุ่มตัวอย่างในแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม		173
	รวมประชากรกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด		443

4.1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าร้อยละ จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	105	38.8
หญิง	165	61.2
รวม	270	100
2. อายุ		
18 - 24 ปี	31	11.5
25 - 34 ปี	97	36.0
35 - 44 ปี	74	27.4
45 - 54 ปี	39	14.4
ตั้งแต่ 55 ปีขึ้นไป	29	10.7
รวม	270	100
3. สถานภาพ		
โสด	89	33.0
สมรส	181	67.0
รวม	270	100

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
4. การศึกษา		
ประถมศึกษา	42	15.5
มัธยมศึกษา/ ปวช.	77	28.5
อนุปริญญา/ ปวส.	58	21.5
ปริญญาตรี	65	24.1
สูงกว่าปริญญาตรี	28	10.4
รวม	270	100
5. อาชีพ		
เกษตรกร	52	19.2
รับจ้าง	41	15.2
ค้าขาย	50	18.5
พนักงานเอกชน	27	10.0
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	18	6.7
รับราชการ	48	17.8
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	19	7.0
นักเรียน / นักศึกษารับจ้าง	8	3.0
อื่นๆ (ระบุ) พนักงานราชการ	7	2.6
รวม	270	100
6. รายได้ต่อเดือน		
ต่ำกว่า 5,000 บาท	37	13.7
5,001 – 10,000 บาท	82	30.4
10,001 – 15,000 บาท	80	29.6
15,001 – 20,000 บาท	34	12.6
20,001 – 25,000 บาท	25	9.3
25,001 – 30,000 บาท	5	1.9
30,001 – 35,000 บาท	2	0.7

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
35,001 – 40,000 บาท	3	1.1
มากกว่า 40,000 บาท	2	0.7
รวม	270	100

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 61.2 และเพศชายคิดเป็นร้อยละ 38.8 ตามลำดับ จำแนกตามอายุ พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 25-34 ปีคิดเป็นร้อยละ 36.0 รองลงมาคือ อายุ 35-44 ปี คิดเป็นร้อยละ 27.4 และอายุ 45-54 ปี คิดเป็น ร้อยละ 14.4 ตามลำดับ จำแนกตามสถานภาพ พบว่า ส่วนใหญ่มีสถานะ สมรส คิดเป็นร้อยละ 67.0 และ สถานะ โสด คิดเป็นร้อยละ 33.0 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีการศึกษา อยู่ในระดับมัธยมศึกษา/ ปวช. คิดเป็นร้อยละ 28.5 รองลงมาคือ ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 24.1 และมีการศึกษาอยู่ในระดับอนุปริญญา / ปวส. คิดเป็นร้อยละ 21.5 ตามลำดับ จำแนกตามอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 19.2 รองลงมา คือ ค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 18.5 และ ค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 17.8 ตามลำดับ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 5,001-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 30.4 รองลงมา คือ 10,001-15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 29.6 และ รายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 13.7 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อ ศักยภาพและความพร้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในจังหวัดบึงกาฬ

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีต่อศักยภาพและความพร้อมด้านลักษณะทางกายภาพ : การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

ทางกายภาพ	ระดับความคิดเห็น		
	ร้อยละ	S.D.	แปลผล
1. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว			
1.1 ความเหมาะสมในทุกฤดูกาล	75.40	0.79	มาก
1.2 ความปลอดภัยในการเดินทาง	71.00	0.70	มาก
1.3 คุณภาพของถนนที่สามารถใช้ได้ตลอดปี	67.40	0.82	ปานกลาง
1.4 ความชัดเจนของป้ายบอกเส้นทาง	69.20	0.70	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพและความพร้อมด้านลักษณะทางกายภาพในประเด็นการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เรียงลำดับตามค่าคะแนน ได้แก่ ความเหมาะสมในทุกฤดูกาล (ค่าคะแนนร้อยละ 75.40, S.D. = 0.79) ความปลอดภัยในการเดินทาง (ค่าคะแนนร้อยละ 71.00, S.D. = 0.70) และความชัดเจนของป้ายบอกเส้นทาง (ค่าคะแนนร้อยละ 69.20, S.D. = 0.70) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีต่อศักยภาพและความพร้อมด้านลักษณะทางกายภาพ : ความสมบูรณ์และความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว

ทางกายภาพ	ระดับความคิดเห็น		
	ร้อยละ	S.D.	แปลผล
2. ความสมบูรณ์และความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว			
2.1 ความสมบูรณ์ของสภาพธรรมชาติและ/หรือสภาพดั้งเดิม	77.80	0.82	มาก
2.2 มีคุณค่าหรือเอกลักษณ์พิเศษเชิงการท่องเที่ยว	77.20	0.78	มาก
2.3 มีคุณค่าเชิงวิชาการและการศึกษา	75.40	0.77	มาก
2.4 ความกลมกลืนกับธรรมชาติ วัฒนธรรม หรือสิ่งแวดล้อม	76.80	0.77	มาก
2.5 แหล่งท่องเที่ยวมีความดึงดูดใจ	77.00	0.80	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพและความพร้อมด้านลักษณะทางกายภาพ ในประเด็นความสมบูรณ์และควมมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว เรียงลำดับตามค่าคะแนน ได้แก่ ความสมบูรณ์ของสภาพธรรมชาติและ/หรือสภาพดั้งเดิม (ค่าคะแนนร้อยละ 77.80, S.D. = 0.82) มีคุณค่าหรือเอกลักษณ์พิเศษเชิงการท่องเที่ยว (ค่าคะแนนร้อยละ 77.20, S.D. = 0.78) และแหล่งท่องเที่ยวมีความคึกคักใจ (ค่าคะแนนร้อยละ 77.00, S.D. = 0.80) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพและความพร้อมด้านลักษณะการรักษาคูณภาพสิ่งแวดล้อม : การจัดการคุณภาพเสียง

การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น		
	ร้อยละ	S.D.	แปลผล
1. การจัดการคุณภาพเสียง			
1.1 ปราศจากเสียงรบกวน	76.20	0.77	มาก
1.2 การอยู่ห่างไกลจากย่านอุตสาหกรรมชุมชนเมืองหรือกิจกรรมที่เสียงดัง	79.20	2.40	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพและความพร้อมด้านการรักษาคูณภาพสิ่งแวดล้อม ในประเด็นการจัดการคุณภาพเสียง เรียงลำดับตามค่าคะแนน ได้แก่ การอยู่ห่างไกลจากย่านอุตสาหกรรมชุมชนเมืองหรือกิจกรรมที่เสียงดัง (ค่าคะแนนร้อยละ 79.20, S.D. = 2.40) ปราศจากเสียงรบกวน (ค่าคะแนนร้อยละ 76.20, S.D. = 0.77) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีต่อศักยภาพและความพร้อมด้านลักษณะการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม : การจัดการขยะมูลฝอย

การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น		
	ร้อยละ	S.D.	แปลผล
2. การจัดการขยะมูลฝอย			
2.1 การมีอุปกรณ์รองรับขยะเพียงพอ และเหมาะสม	65.40	0.70	ปานกลาง
2.2 การมีป้ายเตือนทิ้งขยะให้ถูกที่	64.20	0.77	ปานกลาง
2.3 การออกแบบภาชนะรองรับขยะกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม	30.80	0.72	น้อยมาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพและความพร้อมด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในประเด็นการจัดการจัดการขยะมูลฝอย เรียงลำดับค่าคะแนน ได้แก่ การมีอุปกรณ์รองรับขยะเพียงพอ และเหมาะสม (ค่าคะแนนร้อยละ 65.40, S.D. = 0.70) การมีป้ายเตือนทิ้งขยะให้ถูกที่ (ค่าคะแนนร้อยละ 64.20, S.D. = 0.77) และการออกแบบภาชนะรองรับขยะกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม (ค่าคะแนนร้อยละ 30.80, S.D. = 0.72) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีต่อศักยภาพและความพร้อมด้านลักษณะการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม : การจัดการคุณภาพอากาศ

การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น		
	ร้อยละ	S.D.	แปลผล
3. การจัดการคุณภาพอากาศ			
3.1 การที่อากาศปราศจากฝุ่นและควัน	75.20	0.76	มาก
3.2 การที่ไม่มีกลิ่นที่กระจายและสร้างความรำคาญในแหล่งท่องเที่ยว	74.00	0.80	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพและความพร้อมด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในประเด็นการจัดการคุณภาพอากาศ เรียงลำดับ

ตามค่าคะแนน ได้แก่ การที่อากาศปราศจากฝุ่นและควัน (ค่าคะแนนร้อยละ 75.20, S.D. = 0.76) การที่ไม่มียุงกัดและสร้างควมรำคาญในแหล่งท่องเที่ยว (ค่าคะแนนร้อยละ 74.00, S.D. = 0.80) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.8 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีต่อศักยภาพและความพร้อมด้านลักษณะด้านสังคม : ความคุ้มค่าของการเที่ยวชม

ด้านสังคม	ระดับความคิดเห็น		
	ร้อยละ	S.D.	แปลผล
1. ความคุ้มค่าของการเที่ยวชม			
1.1 ความพึงพอใจในคุณค่าเชิงการท่องเที่ยว	78.20	0.68	มาก
1.2 ความพอใจในบริการ	73.40	0.69	มาก
1.3 ความพอใจในการบริหารจัดการ	44.60	0.67	น้อย
1.4 ความพอใจในความสะอาดและปลอดภัย	74.20	0.74	มาก
1.5 ความพอใจในมิตรไมตรีจากชุมชนท้องถิ่น	76.00	0.69	มาก

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพและความพร้อมด้านสังคม ในประเด็นความคุ้มค่าของการเที่ยวชม เรียงลำดับตามค่าคะแนน ได้แก่ ความพึงพอใจในคุณค่าเชิงการท่องเที่ยว (ค่าคะแนนร้อยละ 78.20, S.D. = 0.68) ความพอใจในมิตรไมตรีจากชุมชนท้องถิ่น (ค่าคะแนนร้อยละ 76.00, S.D. = 0.69) และความพอใจในความสะอาดและปลอดภัย (ค่าคะแนนร้อยละ 74.20, S.D. = 0.74) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.9 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ที่มีต่อศักยภาพและความพร้อมด้านลักษณะด้านสังคม : การมีส่วนร่วม

ด้านสังคม	ระดับความคิดเห็น		
	ร้อยละ	S.D.	แปลผล
2. การมีส่วนร่วม			
2.1 การได้รับประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมของชุมชน	74.20	0.71	มาก
2.2 การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ	69.80	0.72	มาก
2.3 การเปิดโอกาสให้องค์กรภายนอกเข้ามามีบทบาทสนับสนุน	68.60	0.84	มาก

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพและความพร้อมด้านสังคม ในประเด็นการมีส่วนร่วม เรียงลำดับตามค่าคะแนน ได้แก่ การได้รับประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมของชุมชน(ค่าคะแนนร้อยละ 74.20, S.D. = 0.71) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ (ค่าคะแนนร้อยละ 69.80, S.D. = 0.72) และการเปิดโอกาสให้องค์กรภายนอกเข้ามามีบทบาทสนับสนุน (ค่าคะแนนร้อยละ 68.60, S.D. = 0.84) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพและความพร้อมด้านลักษณะด้านสังคม : ความเข้มแข็งของชุมชนและวัฒนธรรม

ด้านสังคม	ระดับความคิดเห็น		
	ร้อยละ	S.D.	แปลผล
3. ความเข้มแข็งของชุมชนและวัฒนธรรม			
3.1 มีการจัดตั้งกลุ่ม / องค์กรเพื่อดูแลการท่องเที่ยว	43.60	0.90	น้อย
3.2 มีกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น	51.20	0.88	น้อย
3.3 การริเริ่มจัดกิจกรรมนันทนาการ	43.00	0.90	น้อย

จากตารางที่ 4.10 พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพและความพร้อมด้านสังคม ในประเด็นความเข้มแข็งของชุมชนและวัฒนธรรม เรียงลำดับตามค่าคะแนน ได้แก่ มีกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น (ค่าคะแนนร้อยละ 51.20, S.D. = 0.88) มีการจัดตั้งกลุ่ม / องค์กรเพื่อดูแลการท่องเที่ยว (ค่าคะแนนร้อยละ 43.60, S.D. = 0.90) และการริเริ่มจัดกิจกรรมนันทนาการ (ค่าคะแนนร้อยละ 43.00, S.D. = 0.90) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ตอบ
แบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพและความพร้อมด้านลักษณะด้านศิลปวัฒนธรรม

ด้านศิลปวัฒนธรรม	ระดับความคิดเห็น		
	ร้อยละ	S.D.	แปลผล
1. มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน	76.20	0.63	มาก
2. ความเป็นมาทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี ที่สืบกันได้	75.80	0.58	มาก
3. มีความงดงามด้านศิลปวัฒนธรรม	73.60	0.59	มาก
4. มีความผูกพันต่อท้องถิ่น	75.85	0.65	มาก
5. เปิดโอกาสให้ได้เรียนรู้วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม ด้วยความ ยินดี	74.40	0.53	มาก

จากตารางที่ 4.11 พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อ
ศักยภาพและความพร้อมด้านศิลปวัฒนธรรม เรียงลำดับตามค่าคะแนน ได้แก่ ความเป็นเอกลักษณ์
เฉพาะตน (ค่าคะแนนร้อยละ 76.20, S.D. = 0.63) มีความผูกพันต่อท้องถิ่น (ค่าคะแนนร้อยละ
75.85, S.D. = 0.65) และความเป็นมาทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณีที่สืบกันได้ (ค่า
คะแนนร้อยละ 75.80, S.D. = 0.58) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.12 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ตอบ
แบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพและความพร้อมด้านลักษณะด้านธรรมชาติ

ด้านธรรมชาติ	ระดับความคิดเห็น		
	ร้อยละ	S.D.	แปลผล
1. การมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน	78.60	0.75	มาก
2. การมีความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ	81.20	0.64	มาก
3. การมีทัศนียภาพที่สวยงาม	83.00	0.62	มาก

จากตารางที่ 4.12 พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อ
ศักยภาพและความพร้อมด้านธรรมชาติ เรียงลำดับตามค่าคะแนน ได้แก่ การมีทัศนียภาพที่สวยงาม

(ค่าคะแนนร้อยละ 83.00, S.D. = 0.62) การมีความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ (ค่าคะแนนร้อยละ 81.20, S.D. = 0.65) และมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะคน (ค่าคะแนนร้อยละ 78.60, S.D. = 0.75) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.13 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ตอบ แบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพและความพร้อมด้านลักษณะด้านการเกษตร

ด้านการเกษตร	ระดับความคิดเห็น		
	ร้อยละ	S.D.	แปลผล
1. การมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะคน	76.00	0.75	มาก
2. การมีการจัดสภาพแวดล้อมที่ดี	74.20	0.75	มาก
3. การเปิดโอกาสให้ได้เรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน	72.60	0.77	มาก

จากตารางที่ 4.13 พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อ ศักยภาพและความพร้อมด้านการเกษตร เรียงลำดับตามค่าคะแนน ได้แก่ การมีความเป็นเอกลักษณ์ เฉพาะคน (ค่าคะแนนร้อยละ 76.00, S.D. = 0.75) การมีการจัดสภาพแวดล้อมที่ดี (ค่าคะแนนร้อยละ 74.20, S.D. = 0.75) และการเปิดโอกาสให้ได้เรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน (ค่าคะแนนร้อยละ 72.60, S.D. = 0.77) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.14 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ตอบ แบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพและความพร้อมด้านลักษณะด้านการบริหารจัดการ : การจัดการสิ่งแวดล้อมความสะอาด

ด้านการบริหารจัดการ	ระดับความคิดเห็น		
	ร้อยละ	S.D.	แปลผล
1. การจัดการสิ่งแวดล้อมความสะอาด			
1.1 การมีป้ายอธิบายข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว	43.20	0.75	น้อย
1.2 การมีสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเพียงพอ เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ ห้องน้ำ ลานจอดรถ	64.60	0.80	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.14 พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อ ศักยภาพและความพร้อมด้านการบริหารจัดการ ในประเด็นการจัดตั้งอำนาจความสะดวก เรียงลำดับตามค่าคะแนน ได้แก่ การมีสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเพียงพอ เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา โทรทัศน์ ห้องน้ำ ลานจอดรถ (ค่าคะแนนร้อยละ 64.60, S.D. = 0.80) การมีป้ายอธิบาย ข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว (ค่าคะแนนร้อยละ 43.20, S.D. = 0.75) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.15 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ตอบ แบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพและความพร้อมด้านลักษณะด้านการบริหารจัดการ : การให้ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน

ด้านการบริหารจัดการ	ระดับความคิดเห็น		
	ร้อยละ	S.D.	แปลผล
2. การให้ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน			
2.1 การมีเจ้าหน้าที่ดูแลเพียงพอ และดูแลทั่วถึง	64.00	0.86	ปานกลาง
2.2 การติดตั้งป้าย สัญญาณเตือนภัยอย่างเหมาะสม	63.60	0.88	ปานกลาง
2.3 การมีอุปกรณ์และเครื่องมือบรรเทาสาธารณภัย	45.20	0.75	น้อย
2.4 การมีอุปกรณ์ปฐมพยาบาล	48.60	0.68	น้อย

จากตารางที่ 4.15 พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อ ศักยภาพและความพร้อมด้านการบริหารจัดการ ในประเด็นการให้ความปลอดภัยต่อชีวิตและ ทรัพย์สิน เรียงลำดับตามค่าคะแนน ได้แก่ การมีเจ้าหน้าที่ดูแลเพียงพอ และดูแลทั่วถึง (ค่าคะแนน ร้อยละ 64.00, S.D. = 0.86) การติดตั้งป้าย สัญญาณเตือนภัยอย่างเหมาะสม (ค่าคะแนนร้อยละ 63.60, S.D. = 0.88) และการมีอุปกรณ์ปฐมพยาบาล (ค่าคะแนนร้อยละ 48.60, S.D. = 0.79) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.16 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ตอบ
แบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพและความพร้อมด้านลักษณะด้านการบริหารจัดการ :
การให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของการท่องเที่ยว

ด้านการบริหารจัดการ	ระดับความคิดเห็น		
	ร้อยละ	S.D.	แปลผล
3. การให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของการท่องเที่ยว			
3.1 การมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	28.40	0.87	น้อยมาก
3.2 การจัดเตรียมเอกสารเผยแพร่	31.80	0.78	น้อยมาก

จากตารางที่ 4.16 พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพและความพร้อมด้านการบริหารจัดการ ในประเด็นการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของการท่องเที่ยว เรียงลำดับตามค่าคะแนน ได้แก่ การจัดเตรียมเอกสารเผยแพร่ (ค่าคะแนนร้อยละ 31.80, S.D. = 0.78) และการมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว (ค่าคะแนนร้อยละ 28.40, S.D. = 0.87) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการอภิปรายข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพและความพร้อมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ในจังหวัดบึงกาฬ

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เสนอข้อคิดเห็นประเด็นสำคัญคือ แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดบึงกาฬยังขาดการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวต่างถิ่น ได้รู้จัก โดยเฉพาะเอกสารแนะนำแหล่งท่องเที่ยว ทั้งที่แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีจำนวนมาก และต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยว พร้อมทั้งอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างจริงจัง

4.1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าร้อยละ จำแนก ตาม เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.17 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ สมรส การศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	80	46.2
หญิง	93	53.8
รวม	173	100
2. อายุ		
18 - 24 ปี	28	16.2
25 - 34 ปี	51	29.5
35 - 44 ปี	40	23.1
45 - 54 ปี	32	18.5
ตั้งแต่ 55 ปีขึ้นไป	22	12.7
รวม	173	100
3. สถานภาพ		
โสด	62	35.8
สมรส	111	64.2
รวม	173	100
4. การศึกษา		
ประถมศึกษา	16	9.2
มัธยมศึกษา/ ปวช.	60	34.7
อนุปริญญา/ ปวศ.	51	29.5
ปริญญาตรี	27	15.6
สูงกว่าปริญญาตรี	19	11.0
รวม	173	100
รับจ้าง	33	19.0
ค้าขาย	33	19.0
พนักงานเอกชน	5	3.0
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	43	25.0

ตารางที่ 4.17 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ สมรส การศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รับราชการ	16	9.0
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	11	6.4
นักเรียน / นักศึกษารับจ้าง	5	3.0
รวม	173	100
6. รายได้ต่อเดือน		
5,001 - 10,000 บาท	78	45.0
10,001 - 15,000 บาท	60	34.7
15,001 - 20,000 บาท	5	2.9
20,001 - 25,000 บาท	19	11.0
มากกว่า 40,000 บาท	11	6.4
รวม	173	100

จากตารางที่ 4.17 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 53.8 และเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 46.2 ตามลำดับ จำแนกตามอายุ พบว่า ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 25-34 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.5 รองลงมาคือ 35-44 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.1 และ 45-54 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.5 ตามลำดับ จำแนกตามสถานภาพ พบว่า ส่วนใหญ่ มีสถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 64.2 และสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 35.8 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา/ ปวช. คิดเป็นร้อยละ 34.7 รองลงมาคือ อนุปริญญา / ปวส. คิดเป็นร้อยละ 29.5 และมีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 15.6 ตามลำดับ จำแนกตามอาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่มีอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจคิดเป็นร้อยละ 25.0 รองลงมา คือ รับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 19.0 และค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 19.0 ตามลำดับ จำแนกตามรายได้ต่อเดือน พบว่า ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 5,001-10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 45.0 รองลงมา คือ 10,001-15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 34.7 และรายได้ต่อเดือน 20,001-25,000 บาทคิดเป็นร้อยละ 11.0 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลข้อมูลความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพและความพร้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดบึงกาฬ

ตารางที่ 4.18 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ตอบ
แบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพด้านลักษณะทางกายภาพ : การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

ทางกายภาพ	ระดับความคิดเห็น		
	ร้อยละ	S.D.	แปลผล
1. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว			
1.1 ความเหมาะสมทุกฤดูกาล	82.20	0.62	มาก
1.2 ความปลอดภัยในการเดินทาง	81.00	0.72	มาก
1.3 คุณภาพของถนนที่สามารถใช้ได้ตลอดปี	43.40	0.82	น้อย
1.4 ความชัดเจนของป้ายบอกเส้นทาง	31.60	0.75	น้อยมาก

จากตารางที่ 4.18 พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพและความพร้อมด้านลักษณะทางกายภาพ ในประเด็นการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว เรียงลำดับตามค่าคะแนน ได้แก่ เหมาะสมทุกฤดูกาล (ค่าคะแนนร้อยละ 82.20, S.D. = 0.62) ความปลอดภัยในการเดินทาง (ค่าคะแนนร้อยละ 81.00, S.D. = 0.72) และคุณภาพของถนนที่สามารถใช้ได้ตลอดปี (ค่าคะแนนร้อยละ 43.40, S.D. = 0.75) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.19 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ตอบ
แบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพด้านลักษณะทางกายภาพ : ความสมบูรณ์และความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว

ทางกายภาพ	ระดับความคิดเห็น		
	ร้อยละ	S.D.	แปลผล
2. ความสมบูรณ์และความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว			
2.1 ความสมบูรณ์ของสภาพธรรมชาติและ/หรือสภาพดั้งเดิม	74.00	0.84	มาก
2.2 การมีคุณค่าหรือเอกลักษณ์พิเศษเชิงการท่องเที่ยว	75.60	0.89	มาก
2.3 การมีคุณค่าเชิงวิชาการและการศึกษา	73.40	0.77	มาก
2.4 ความกลมกลืนกับธรรมชาติ วัฒนธรรม หรือสิ่งแวดล้อม	75.40	0.75	มาก
2.5 แหล่งท่องเที่ยวมีความดึงดูดใจ	73.80	0.83	มาก

จากตารางที่ 4.19 พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อ ศักยภาพและความพร้อมด้านลักษณะทางกายภาพ ในประเด็นความสมบูรณ์และควมมีชื่อเสียงของ แหล่งท่องเที่ยว เรียงลำดับตามค่าคะแนน ได้แก่ การมีคุณค่าหรือเอกลักษณ์พิเศษเชิงการท่องเที่ยว (ค่าคะแนนร้อยละ 75.60, S.D. = 0.89) ความกลมกลืนกับธรรมชาติ วัฒนธรรม หรือสิ่งแวดล้อม (ค่าคะแนนร้อยละ 75.40, S.D. = 0.75) และความสมบูรณ์ของสภาพธรรมชาติและ/หรือสภาพ ค้างเค็ม (ค่าคะแนนร้อยละ 74.00, S.D. = 0.84) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.20 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ตอบ แบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพด้านลักษณะการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม : การจัดการ คุณภาพเสียง

การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น		
	ร้อยละ	S.D.	แปลผล
1. การจัดการคุณภาพเสียง			
1.1 การปราศจากเสียงรบกวน	69.00	0.85	มาก
1.2 การอยู่ห่างไกลจากย่านอุตสาหกรรมชุมชนเมืองหรือ กิจกรรมที่เสียงดัง	69.60	0.87	มาก

จากตารางที่ 4.20 พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อ ศักยภาพและความพร้อมด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การจัดการคุณภาพเสียง เรียงลำดับตาม ค่าคะแนน ได้แก่ การอยู่ห่างไกลจากย่านอุตสาหกรรมชุมชนเมืองหรือกิจกรรมที่เสียงดัง (ค่า คะแนนร้อยละ 69.60, S.D. = 0.87) การปราศจากเสียงรบกวน (ค่าคะแนนร้อยละ 69.00, S.D. = 0.85) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.21 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ตอบ แบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพด้านลักษณะการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม : การจัดการขยะมูลฝอย

การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น		
	ร้อยละ	S.D.	แปลผล
2. การจัดการขยะมูลฝอย			
2.1 การมีอุปกรณ์รองรับขยะเพียงพอ และเหมาะสม	64.10	0.91	ปานกลาง
2.2 การมีป้ายเตือนทิ้งขยะให้ถูกที่	66.60	0.87	ปานกลาง
2.3 การออกแบบภาชนะรองรับขยะกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม	64.00	0.76	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.21 พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อ ศักยภาพและความพร้อมด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในประเด็นการจัดการขยะมูลฝอย เรียงลำดับตามค่าคะแนน ได้แก่ การมีป้ายเตือนทิ้งขยะให้ถูกที่ (ค่าคะแนนร้อยละ 66.60, S.D. = 0.76) การมีอุปกรณ์รองรับขยะเพียงพอ และเหมาะสม (ค่าคะแนนร้อยละ 64.10, S.D. = 0.91) และ การออกแบบภาชนะรองรับขยะกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม (ค่าคะแนนร้อยละ 64.00, S.D. = 0.76) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.22 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ตอบ แบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพด้านลักษณะการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม : การจัดการคุณภาพอากาศ

การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น		
	ร้อยละ	S.D.	แปลผล
3. การจัดการคุณภาพอากาศ			
3.1 อากาศปราศจากฝุ่นและควัน	72.80	0.65	มาก
3.2 การไม่มีกลิ่นฟุ้งกระจายและสร้างควมรำคาญในแหล่ง ท่องเที่ยว	73.80	0.71	มาก

จากตารางที่ 4.22 พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อ ศักยภาพและความพร้อมด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม ในประเด็นการจัดการคุณภาพอากาศ เรียงลำดับตามค่าคะแนน ได้แก่ การไม่มีกลิ่นที่กระจายและสร้างความรำคาญในแหล่งท่องเที่ยว (ค่าคะแนนร้อยละ 73.80, S.D. = 0.71) อากาศปราศจากฝุ่นและควัน (ค่าคะแนนร้อยละ 72.80, S.D. = 0.65) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.23 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ตอบ แบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพด้านลักษณะด้านสังคม : ความคุ้มค่าของการเที่ยวชม

ด้านสังคม	ระดับความคิดเห็น		
	ร้อยละ	S.D.	แปลผล
1. ความคุ้มค่าของการเที่ยวชม			
1.1 ความพึงพอใจในคุณค่าเชิงการท่องเที่ยว	76.20	0.58	มาก
1.2 ความพอใจในบริการ	74.60	0.71	มาก
1.3 ความพอใจในการบริหารจัดการ	73.80	0.75	มาก
1.4 ความพอใจในความสะอาดและปลอดภัย	75.40	0.83	มาก
1.5 ความพอใจในมิตรไมตรีจากชุมชนท้องถิ่น	77.80	0.53	มาก

จากตารางที่ 4.23 พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อ ศักยภาพและความพร้อมด้านสังคม ในประเด็นความคุ้มค่าของการเที่ยวชม เรียงลำดับตามค่า คะแนน ได้แก่ ความพอใจในมิตรไมตรีจากชุมชนท้องถิ่น (ค่าคะแนนร้อยละ 77.80, S.D. = 0.53) ความพึงพอใจในคุณค่าเชิงการท่องเที่ยว (ค่าคะแนนร้อยละ 76.20, S.D. = 0.58) และความพอใจใน ความสะอาดและปลอดภัย (ค่าคะแนนร้อยละ 75.40, S.D. = 0.83) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.24 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ตอบ แบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพด้านลักษณะด้านสังคม : การมีส่วนร่วม

ด้านสังคม	ระดับความคิดเห็น		
	ร้อยละ	S.D.	แปลผล
2. การมีส่วนร่วม			
2.1 การได้รับประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมของชุมชน	69.40	0.95	มาก
2.2 การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ	68.40	0.94	มาก
2.3 การเปิดโอกาสให้องค์กรภายนอกเข้ามามีบทบาทสนับสนุน	68.80	0.92	มาก

จากตารางที่ 4.24 พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพและความพร้อมด้านสังคม ในประเด็นการมีส่วนร่วม เรียงลำดับตามค่าคะแนน ได้แก่ การได้รับประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมของชุมชน (ค่าคะแนนร้อยละ 69.40, S.D. = 0.95) การเปิดโอกาสให้องค์กรภายนอกเข้ามามีบทบาทสนับสนุน (ค่าคะแนนร้อยละ 68.80, S.D. = 0.92) การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ (ค่าคะแนนร้อยละ 68.40, S.D. = 0.94) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.25 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ตอบ แบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพด้านลักษณะด้านสังคม : ความเข้มแข็งของชุมชนและวัฒนธรรม

ด้านสังคม	ระดับความคิดเห็น		
	ร้อยละ	S.D.	แปลผล
3. ความเข้มแข็งของชุมชนและวัฒนธรรม			
3.1 มีการจัดตั้งกลุ่ม / องค์กรเพื่อดูแลการท่องเที่ยว	48.60	0.75	น้อย
3.2 มีกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น	67.80	0.82	ปานกลาง
3.3 การริเริ่มจัดกิจกรรมนันทนาการ	63.80	0.83	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.25 พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพและความพร้อมด้านสังคม ในประเด็นความเข้มแข็งของชุมชนและวัฒนธรรม เรียงลำดับตามค่าคะแนน ได้แก่ มีกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น (ค่าคะแนนร้อยละ 67.80,

ศั
ท
คว
(ค่า

ตาร

1. ใ
2. ใ
3. ใ

S.D. = 0.82) การริเริ่มจัดกิจกรรมนันทนาการ (ค่าคะแนนร้อยละ 63.80, S.D. = 0.83) และมีการจัดตั้งกลุ่ม / องค์กรเพื่อดูแลการท่องเที่ยว (ค่าคะแนนร้อยละ 48.60, S.D. = 0.75) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.26 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพด้านลักษณะด้านศิลปวัฒนธรรม

ด้านศิลปวัฒนธรรม	ระดับความคิดเห็น		
	ร้อยละ	S.D.	แปลผล
1. มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน	79.60	0.64	มาก
2. มีความเป็นมาทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณีที่สืบค้นได้	80.40	0.73	มาก
3. มีความงดงามด้านศิลปวัฒนธรรม	78.00	0.74	มาก
4. มีความผูกพันต่อท้องถิ่น	79.40	0.78	มาก
5. เปิดโอกาสให้ได้เรียนรู้วิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรมด้วยความยินดี	79.00	0.77	มาก

จากตารางที่ 4.26 พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพและความพร้อมด้านศิลปวัฒนธรรม เรียงลำดับตามค่าคะแนน ได้แก่ มีความเป็นมาทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณีที่สืบค้นได้ (ค่าคะแนนร้อยละ 80.40, S.D. = 0.73) มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน (ค่าคะแนนร้อยละ 79.60, S.D. = 0.64) และมีความผูกพันต่อท้องถิ่น (ค่าคะแนนร้อยละ 79.40, S.D. = 0.78) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.27 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพด้านลักษณะด้านธรรมชาติ

ด้านธรรมชาติ	ระดับความคิดเห็น		
	ร้อยละ	S.D.	แปลผล
1. มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน	78.20	0.63	มาก
2. มีความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ	76.20	0.81	มาก
3. มีทัศนียภาพที่สวยงาม	81.60	0.67	มาก

จากตารางที่ 4.27 พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อทัศนภาพและความพร้อมด้านธรรมชาติ เรียงลำดับตามค่าคะแนน ได้แก่ มีทัศนียภาพที่สวยงาม (ค่าคะแนนร้อยละ 81.60, S.D. = 0.67) มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะคน (ค่าคะแนนร้อยละ 78.20, S.D. = 0.63) และมีความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ (ค่าคะแนนร้อยละ 76.20, S.D. = 0.91) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.28 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อทัศนภาพด้านลักษณะด้านการเกษตร

ด้านการเกษตร	ระดับความคิดเห็น		
	ร้อยละ	S.D.	แปลผล
1. มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะคน	74.60	0.80	มาก
2. มีการจัดสภาพแวดล้อมที่ดี	72.40	0.80	มาก
3. เปิดโอกาสให้ได้เรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน	74.00	0.77	มาก

จากตารางที่ 4.28 พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อทัศนภาพและความพร้อมด้านการเกษตร เรียงลำดับตามค่าคะแนน ได้แก่ มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะคน (ค่าคะแนนร้อยละ 74.60, S.D. = 0.80) เปิดโอกาสให้ได้เรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน (ค่าคะแนนร้อยละ 74.00, S.D. = 0.77) และมีการจัดสภาพแวดล้อมที่ดี (ค่าคะแนนร้อยละ 72.40, S.D. = 0.80) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.29 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อทัศนภาพด้านลักษณะด้านการบริหารจัดการ : การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก

ด้านการบริหารจัดการ	ระดับความคิดเห็น		
	ร้อยละ	S.D.	แปลผล
1. การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก			
1.1 มีป้ายอธิบายข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว	68.40	0.79	มาก
1.2 มีสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเพียงพอ เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ ห้องน้ำ ลานจอดรถ	70.40	0.73	มาก

จากตารางที่ 4.29 พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อ ศักยภาพและความพร้อมด้านการบริหารจัดการ ในประเด็นการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก เรียงลำดับตามค่าคะแนน ได้แก่ มีสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเพียงพอ เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ ห้องน้ำ ลานจอดรถ (ค่าคะแนนร้อยละ 70.40, S.D. = 0.73) มีป้ายอธิบายข้อมูล ของแหล่งท่องเที่ยว (ค่าคะแนนร้อยละ 68.40, S.D. = 0.79) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.30 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ตอบ แบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพด้านลักษณะด้านการบริหารจัดการ : การให้ความ ปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน

ด้านการบริหารจัดการ	ระดับความคิดเห็น		
	ร้อยละ	S.D.	แปลผล
2. ให้ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน			
2.1 มีเจ้าหน้าที่ดูแลเพียงพอ และดูแลทั่วถึง	64.40	0.91	ปานกลาง
2.2 การติดตั้งป้าย สัญญาณเตือนภัยอย่างเหมาะสม	63.40	0.91	ปานกลาง
2.3 มีอุปกรณ์และเครื่องมือบรรเทาสาธารณภัย	61.20	0.85	ปานกลาง
2.4 มีอุปกรณ์ปฐมพยาบาล	59.60	0.95	ปานกลาง

จากตารางที่ 4.30 พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อ ศักยภาพและความพร้อมด้านการบริหารจัดการให้ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน เรียงลำดับ ตามค่าคะแนน ได้แก่ มีเจ้าหน้าที่ดูแลเพียงพอ และดูแลทั่วถึง (ค่าคะแนนร้อยละ 64.40, S.D. = 0.91) การติดตั้งป้าย สัญญาณเตือนภัยอย่างเหมาะสม (ค่าคะแนนร้อยละ 63.40, S.D. = 0.91) และมี อุปกรณ์และเครื่องมือบรรเทาสาธารณภัย (ค่าคะแนนร้อยละ 61.20, S.D. = 0.85) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.31 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูล จำแนกตามความคิดเห็นของผู้ตอบ
แบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพด้านลักษณะด้านการบริหารจัดการ : การให้ความรู้
และสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของการท่องเที่ยว

ด้านการบริหารจัดการ	ระดับความคิดเห็น		
	ร้อยละ	S.D.	แปลผล
3. การให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของการท่องเที่ยว			
3.1 การมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว	51.80	0.82	น้อย
3.2 การจัดเตรียมเอกสารเผยแพร่	34.60	0.75	น้อยมาก

จากตารางที่ 4.31 พบว่า ระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพและความพร้อมด้านการบริหารจัดการ ในประเด็นการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของการท่องเที่ยว เรียงลำดับตามค่าคะแนน ได้แก่ การมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว (ค่าคะแนนร้อยละ 51.80, S.D. = 0.82) และการจัดเตรียมเอกสารเผยแพร่ (ค่าคะแนนร้อยละ 34.60, S.D. = 0.75) ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการอภิปรายข้อเสนอแนะและความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อศักยภาพและความพร้อมในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ในจังหวัดบึงกาฬ

พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่เสนอข้อคิดเห็นประเด็นสำคัญ คือ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดบึงกาฬ มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ และมีความสวยงาม แต่ยังไม่เป็นที่รู้จัก ต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น อีกทั้งยังขาดงบประมาณในการพัฒนาเส้นทางเพื่อเข้าถึง ตลอดจนป้ายบอกทาง ทำให้การเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ลำบาก

4.2 ส่วนที่ 2 ผลการวิจัยจากแบบสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยว

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้มาทำเป็นฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว โดยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การทำงานภาคสนามด้วยตนเองและการลงพื้นที่ของพัฒนากร (นักวิชาการพัฒนาชุมชน ปฏิบัติการ) จังหวัดบึงกาฬ จำนวน 3 ท่าน และการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่จากสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดบึงกาฬ จำนวน 2 ท่าน คือ

1. คุณสุรไกร กำสมุทร นักวิชาการพัฒนาชุมชน ปฏิบัติการ
2. คุณสมศักดิ์ บุตรสงกา นักวิชาการพัฒนาชุมชน ปฏิบัติการ
3. คุณศักดิ์ณรงค์ ศรีคาแสน นักวิชาการพัฒนาชุมชน ปฏิบัติการ

ตารางที่ 4.32 แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยว (ต่อ)

ที่	แหล่งท่องเที่ยว	ลักษณะเด่น
3	แก่งอาง ตะค้อแม่น้ำโขง ที่ตั้ง อำเภอเมืองบึงกาฬ ประเภท แหล่งท่องเที่ยว ทางธรรมชาติ	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นจุดที่พบนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติมากที่สุดในจังหวัด - ตั้งอยู่บ้านอาง ตำบลหอคำ เป็นแก่งหินกลางลำน้ำโขง บริเวณหน้าวัดอางศิลาวาส - เป็นจุดที่แม่น้ำโขงมีความลึกที่สุดไม่สามารถวัดความลึกได้ กระแสน้ำบริเวณแก่งอางจะไหลเชี่ยวมากในฤดูน้ำหลากและ มีกระแสน้ำไหลวนเป็นรูปกรวยขนาดใหญ่ซึ่งชาวบ้านเชื่อกันว่าเป็น “ตะค้อแม่น้ำโขง” - แม่น้ำโขงบริเวณแก่งอางมีความกว้างประมาณ 300 เมตร ในฤดูน้ำลด และมีความกว้าง 400 เมตร ในฤดูน้ำหลาก และจะสามารถมองเห็นแก่งได้ในช่วงเดือนมีนาคม – พฤษภาคม และกลุ่มหินที่ปรากฏบริเวณแก่งอางจะมีชื่อเรียกตามลักษณะของหิน เช่น หินลิ้น นาค หินปลาเซ่ ถ้ำปลาสวย - นอกจากนี้จะเป็นแหล่งพักผ่อนและสถานที่ท่องเที่ยวของอำเภอ บึงกาฬ และยังเป็นสถานที่เกิดปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ คือ “บั้งไฟพญานาค” ในช่วงประเพณีออกพรรษา จะมีนักท่องเที่ยวมาพักเที่ยวชมปรากฏการณ์ธรรมชาติ ปรากฏการณ์บั้งไฟพญานาค บริเวณบ้านอางเป็นจำนวนมาก
4	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ภูวัว ที่ตั้ง อำเภอบุ่งคล้า ประเภท แหล่งท่องเที่ยว ทางธรรมชาติ	<ul style="list-style-type: none"> - เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูวัว มีเนื้อที่ครอบคลุมพื้นที่ 4 อำเภอของจังหวัดบึงกาฬ ได้แก่ อำเภอเมืองบึงกาฬ อำเภอเซกา อำเภอ บึงโขงหลงและอำเภอบุ่งคล้า - ดิศพรมแดนสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีความสูงจากระดับน้ำทะเล ประมาณ 160-448 เมตร - ภูมิประเทศแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ <ol style="list-style-type: none"> 1. บนหลังภูวัว มีลักษณะเป็นหน้าผาสูงชันทางด้านทิศตะวันออกเฉียงใต้ และลาดไปทางทิศตะวันตก เนื้อที่ประมาณ 84 ตารางกิโลเมตร จุดสูงสุด คือ ภูวัวหลังถ้ำสูง ซึ่งสูงจากระดับน้ำทะเล 448 เมตร ลักษณะหินบนภูวัว โดยทั่วไปเป็นหินทราย

ตารางที่ 4.32 แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยว (ต่อ)

ที่	แหล่งท่องเที่ยว	ลักษณะเด่น
5	น้ำตกเจ็ดสี ที่ตั้ง อำเภอเซกา ประเภท แหล่งท่องเที่ยว ทางธรรมชาติ	<p>2. คอนด่างรอบ ๆ ภูว้ว เนื้อที่ประมาณ 102.5 ตารางกิโลเมตร สภาพเป็นป่าดิบแล้ง ผสมป่าเบญจพรรณ</p> <ul style="list-style-type: none"> - สภาพดินของภูว้ว บริเวณพื้นล่างส่วนใหญ่ เป็นดินทรายและดินลูกรัง ทางด้านน้ำตกชะแนนมีพื้นที่บางส่วนเป็นดินเหนียวปนดินร่วน พื้นหลังภูและต้นเขา ส่วนใหญ่เป็นดินทราย - สภาพป่าส่วนใหญ่เป็นป่าเต็งรัง ป่าดิบแล้ง และป่าดิบชื้น - ภูว้วยังคงมีสัตว์ป่าชุกชุมหลายชนิด เช่น ช้าง หมี เสือโคร่ง เสือควาย ชะมด ไก่ฟ้า ไก่ป่า ลิง ชะนีและนกนานาชนิด <p>เนื่องจากมีป่าดงดิบในเขตจำกัดประมาณ 40 ตารางกิโลเมตรเท่านั้น สัตว์ใหญ่จึงไม่สามารถขยายพันธุ์เพิ่มได้มาก นอกจากนี้ยังมี "กิ่งก่าภูว้ว" (<i>Phytolaemus Phuwuanensis</i>) ที่พบเพียงได้ที่นี้เพียงแห่งเดียวในไทยและใน โลก ซึ่งมีลักษณะพิเศษคือ คอนกลางวันจะอาศัยอยู่ในถ้ำหรือโพรง คอนกลางคืนจะออกหากิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีสถานที่ที่น่าสนใจ คือ บริเวณห้วยภูค้ำันคะวันออก บนยอดภูเป็นลานหินโล่งกว้าง ที่ถูกน้ำกัดเซาะจนมีลวดลายสวยงามมาก มีระดับความสูงจากระดับน้ำทะเลปานกลางประมาณ 330 เมตรสามารถมองเห็นทิวทัศน์ที่เป็นป่าได้โดยรอบ เห็นได้ไกลถึงป่าในฝั่งลาว เช่น ภูควาย ภูงู ภูหมาก้าวของลาวได้ชัดเจน
6	น้ำตกอำพัน ที่ตั้ง อำเภอบึงค้ำ้า	<ul style="list-style-type: none"> - ตั้งอยู่บ้านคอนเตียด ตำบลบ้านค้ำ้อง อำเภอเซกา อยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูว้ว - เป็นน้ำตกที่สวยงามมาก โดยเฉพาะในฤดูฝน น้ำตกเกิดจากธารน้ำของห้วยกะอาม ไหลมาตามหน้าผาหินทราย สูง และแผ่กว้างเป็นทางยาว ละอองน้ำเมื่อกระทบกับแสงแดดทำให้เกิดเป็นสีรุ้ง จึงเรียกว่าน้ำตกเจ็ดสี - ตั้งอยู่บ้านภูสวาท ตำบลหนองค้ำ้น อำเภอบึงค้ำ้า อยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูว้ว - พื้นทีรอบ ๆ เป็นป่าโปร่งที่มีทิวทัศน์สวยงามทางตอนเหนือ

ตารางที่ 4.32 แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยว (ต่อ)

ที่	แหล่งท่องเที่ยว	ลักษณะเด่น
	ประเภท แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	ของภูววิ์ ทางเดินไปน้ำตกผ่านลานหินทรายกว้างขวาง จนมาสุดทางที่น้ำตกที่ไหลมาจากหน้าผาหินทรายที่มีลักษณะเป็นร่องแคบ มองเห็นสายน้ำตกมาเป็นทางยาว มีน้ำเฉพาะในฤดูฝน
7	หาดสีดา ที่ตั้ง อำเภอบึงคล้า ประเภท แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	- “หาดสีดา” เป็นหาดทรายขาวสวยงาม มีระยะทางประมาณ 2 กิโลเมตร เป็นหาดทรายริมแม่น้ำโขง - ตั้งอยู่ในเขตบ้านหนองเค็งท่า ตำบลหนองเค็ง อำเภอบึงคล้า - เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของชาวบ้านแลนักท่องเที่ยว มีทิวทัศน์สวยงามรอบด้าน นอกจากบริเวณหาดทรายที่กว้างและยาวตามลำแม่น้ำโขงแล้ว ผังตรงข้ามยังเป็นทิวเขาฝั่งสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีป่าที่ปกคลุมยาวไปคามแม่น้ำโขง ส่วนอีกด้านจะเป็นทิวเขาในเขตประเทศไทยที่เป็นที่ตั้งของเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูววิ์ เรียกได้ว่า “หาดสีดา เป็นหาดทรายในหุบเขาที่มีความสวยงาม” - คังนั้นชาวอำเภอบึงคล้า จึงได้จัดให้หาดสีดาเป็นแหล่งอนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรมของไทยไว้ คือ ประเพณีงานสงกรานต์ จะมีการรดน้ำดำหัว ประกวคเทพิสงกรานต์ และความสนุกสนานด้านหน้าเวทีอีกมากมายตลอด 3 วันเต็ม (ระหว่างวันที่ 12-14 เมษายนของทุกปี)
8	โครงการอนุรักษ์พันธุ์ไม้ป่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน ที่ตั้ง อำเภอบึงคล้า ประเภท แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	- ด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงมีพระราชดำริที่จะอนุรักษ์เก็บรักษาพันธุ์พืชที่หายากหรือกำลังที่จะสูญพันธุ์ไว้ เพื่อประโยชน์ในด้านพัฒนาพืชและใช้เป็นแหล่งพันธุกรรมทางพืชอย่างจริงจัง ในลักษณะถาวรและระยะยาว เพื่อประโยชน์ต่อเกษตรกรของประเทศ - เพื่อเป็นการสนองพระราชดำริฯ จังหวัดหนองคาย(ในขณะนั้น) ได้ร่วมกับโครงการส่วนพระองค์สวนจิตรลดา และให้กรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้จัดทำโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช ตามแนวพระราชดำริ โดยได้พิจารณาคัดเลือก

ตารางที่ 4.32 แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยว (ต่อ)

ที่	แหล่งท่องเที่ยว	ลักษณะเด่น
		พื้นที่บริเวณป่าภูทอกน้อย ท้องที่บ้านภูสวาท ตำบลหนองเคี่ยน อำเภอนุ่งคล้า เนื้อที่ประมาณ 1,830 ไร่
		- โดยมีวัตถุประสงค์
		1. เพื่อเป็นแหล่งพันธุกรรมพืชเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
		2. เพื่อสร้างสวนรวบรวมพันธุ์ไม้และพืชสมุนไพรที่สำคัญของท้องถิ่นและภายในประเทศ
		3. เพื่อเป็นแหล่งศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับพันธุกรรมพืช
		4. เพื่อเป็นแหล่งขยายพันธุ์ไม้มีค่าและพืชสมุนไพร แจกจ่ายให้กับเกษตรกรและหน่วยงานทั่วไป
9	น้ำตกภูถ้ำพระ ที่ตั้ง อำเภอเซกา ประเภท แหล่งท่องเที่ยว ทางธรรมชาติ	- ตั้งอยู่บ้านถ้ำพระ ตำบล โสภกาม อำเภอเซกา อยู่ห่างจากอำเภอเซกา 34 กิโลเมตร มีน้ำเฉพาะในฤดูฝนเท่านั้น
		- เป็นที่ตั้งของสำนักสงฆ์ภูถ้ำพระ และบริเวณหน้าผา พบพระพุทธรูป ที่เล่ากันว่าสร้างขึ้นเมื่อครั้งพระอาจารย์ผืนอาจาโร มาปฏิบัติธรรมที่นี่
		- เมื่อเดินขึ้นมาบนลานหินด้านหลัง จะพบหุบเขาแอ่งกระทะ ขนาดกว้างประมาณ 200 ตารางเมตร น้ำตกจะไหลผ่านหน้าผากว้างราว 100 เมตร สูงประมาณ 50 เมตร และไหลรวมกันยังแอ่งเบื้องล่าง สามารถลงเล่นน้ำได้
		- นอกจากจะได้ชมน้ำตกสวยๆ บริเวณลานกว้างแล้ว ยังได้ชมความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติที่ยังคงอยู่ได้อย่างเต็มที่ตลอดการเดินทางประมาณ 1 กิโลเมตร (โดยใช้เรือขนาดใหญ่ของชาวบ้านที่คอยให้บริการ 2 จุด สามารถเลือกได้ตามสะดวก)
10	น้ำตกชะแนน (น้ำตกบึงจระเข้) ที่ตั้ง อำเภอเซกา ประเภท แหล่งท่องเที่ยว	- ตั้งอยู่บ้านเทพมิชัย ตำบลหนองเคี่ยน อำเภอนุ่งคล้า อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยพิทักษ์ป่าชะแนน
		- เลิมชื่อ "น้ำตกคาคชะแนน" (คำว่า "ชะแนน" เป็นภาษาอีสาน แปลว่า สวยงามที่สุด) เกิดจากลำห้วยชะแนน
		- เป็นน้ำตกที่ใหญ่และสวยงามที่สุดในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูวัว

ตารางที่ 4.32 แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยว (ต่อ)

ที่	แหล่งท่องเที่ยว	ลักษณะเด่น
	ทางธรรมชาติ	และเดินทางเข้าถึงได้ยากที่สุด การเดินทางเข้าน้ำตกชะแนนสามารถเข้าได้ 2 ทาง โดยรถยนต์ขับเคลื่อน 4 ล้อ และทางเรือ - นอกจากธรรมชาติที่สวยงามและน้ำตกที่น่าสนใจแล้ว ยังมีสะพานหิน (อยู่ก่อนถึงทางเดินเข้าน้ำตก) ซึ่งเป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่น้ำลอคหายไปได้แนวหินที่มีความยาวประมาณ 100 เมตร และมีบึงจระเข้ซึ่งเป็นบึงขนาดใหญ่ ตั้งอยู่เหนือน้ำตก - บริเวณริมบึงมีหาดทรายกว้าง เหมาะสำหรับใช้เป็นพื้นที่กางเต็นท์พักแรมได้
11	อุทยานแห่งชาติภูฉางกา ที่ตั้ง อำเภอเซกา ประเภท แหล่งท่องเที่ยว ทางธรรมชาติ	- เป็นภูเขาที่อุดมสมบูรณ์ มีวัดที่สำคัญรอบๆ ประมาณ 30 วัด - ยอดภูฉางกาจะมีเจดีย์ศตupaของพระเกจิอาจารย์และของบุคคลที่สำคัญจำนวน 3 เจดีย์ เช่น เจดีย์หลวงปู่วัง ซึ่งเป็นที่เคารพนับถือของชาวบึงโขงหลง ชาวบึงกาฬ และจังหวัดใกล้เคียง - โดยวัดที่สำคัญ เป็นทางขึ้นภูฉางกา คือ วัดใหญ่ชัยมงคล และมีวัดอยู่ด้านล่าง คือ วัดธรรมชาติราม ซึ่งเป็นแหล่งปฏิบัติธรรมและวัดถ้ำแสงธรรม เป็นวัดที่ต้องขึ้นบนภูฉางกา มีบันไดพญานาคทั้งคางม และมีเจดีย์สีขาวที่สวยงามอยู่บริเวณวัด ซึ่งน่าเที่ยวชมอีกแห่งหนึ่ง
12	ภูทอก ที่ตั้ง อำเภอศรีวิไล ประเภท แหล่งท่องเที่ยว ทางธรรมชาติ	- ภูทอก ในภาษาอีสานแปลว่า ภูเขาที่โคกเดี่ยว - เป็นที่ตั้งของวัดเจติยาศรีวิหาร (วัดภูทอก) - อยู่ในเขตบ้านคำแคน ตำบลนาแสง อำเภอศรีวิไล - ภูทอกมี 2 ลูกคือ ภูทอกใหญ่ และภูทอกน้อย - ส่วนที่สามารถชมได้ คือ ภูทอกน้อย ส่วนภูทอกใหญ่อยู่ห่างออกไป ยังไม่เปิดให้นักท่องเที่ยวไปชมได้ - ในอดีตอาณาบริเวณนี้เคยเป็นป่าทึบ มีสัตว์ป่าอาศัยอยู่มากมาย ต่อมาพระอาจารย์จวน กุลเชฎโฐ ได้เริ่มเข้ามาจัดตั้งเป็นแหล่งบำเพ็ญเพียร เพื่อให้พุทธศาสนิกชนปฏิบัติธรรม เนื่องจากเป็นสถานที่เงียบสงบ เหมาะแก่การบำเพ็ญสมณะธรรมของภิกษุ-

ตารางที่ 4.32 แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยว (ต่อ)

ที่	แหล่งท่องเที่ยว	ลักษณะเด่น
		<p>สามเณรและพุทธศาสนิกชนทั่วไป</p> <p>- ในเวลาต่อมา ก่อนที่พระอาจารย์จวนจะละสังขาร ได้เห็นการณ์ไกลที่จะช่วยเหลือชาวบ้านแถวนี้ให้มีรายได้ที่ยั่งยืน และถาวร เป็นการตอบแทนบุญคุณญาติโยมที่มีอุปการะ จึงได้ริเริ่มจัดสร้างสะพานไม้และบันไดขึ้นชมทัศนียภาพรอบๆ ภูทอก เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงพุทธรักษ์ คือ การท่องเที่ยวในเชิงการแสวงบุญหรือธรรมจาริก นักท่องเที่ยวจะได้ประโยชน์จากการเที่ยวชมธรรมชาติคือขุนเขาถ้ำนาไพรและได้ศึกษาพุทธศาสนา ส่วนชาวบ้านจะได้ประโยชน์จากการจำหน่ายสินค้าและธุรกิจร้านอาหาร นี่คือการช่วยเหลือประชาชนในแนวทางของพระอริยะ ส่วนพระที่ช่วยเหลือประชาชนโดยการบอกเลขไฉ่ห่วย เป็นการช่วยเหลือที่ไม่จริงจังยั่งยืน</p>
13	น้ำตกตาดวิมานทิพย์ ที่ตั้ง อำเภอบึงโขงหลง ประเภท แหล่งท่องเที่ยว ทางธรรมชาติ	- เป็นน้ำตกที่มีความสวยงามมาก ตั้งอยู่ ณ ภูลังกา พื้นที่บ้านคงสว่าง ตำบลโพธิ์หมากแข้ง อำเภอบึงโขงหลง มีจำนวนชั้นของน้ำตกจำนวน 3 ชั้น แต่ละชั้นมีความยาวต่างกันตลอดเส้นทางที่เดินทางไปเที่ยว น้ำตกมีกล้วยไม้หลากหลายนานาพันธุ์ และเป็นแหล่งของสมุนไพรหายากนานาชนิด
14	น้ำตกตาดกนิรี ที่ตั้ง อำเภอบึงโขงหลง ประเภท แหล่งท่องเที่ยว ทางธรรมชาติ	- อยู่ในป่าภูลังกา เขตบ้านนาอ่าง ตำบลโพธิ์หมากแข้ง อำเภอบึงโขงหลง เป็นน้ำตกใหญ่มีจำนวน 5 ชั้น ไหลลงสู่หุบเหวน้ำตกชั้นบนไหลลดหลั่นกันไปตามลานหินกว้าง และมีแอ่งน้ำใสให้เราสามารถลงไปเล่นน้ำกันได้ และเป็นที่นั่งพักผ่อน ปัจจุบันมีจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวกันเป็นจำนวนมาก เพราะมีความสวยงามและสะดวกแก่การเดินทางไปเที่ยว
15	หาดคำสมบูรณ์ ที่ตั้ง อำเภอบึงโขงหลง ประเภท แหล่งท่องเที่ยว	- เป็นหาดทราย ริมบึงโขงหลง เวลान้ำลด จะกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยว หักค่อนหย่อนใจของชุมชนและนักท่องเที่ยวผู้มาเยือน

ตารางที่ 4.32 แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยว (ต่อ)

ที่	แหล่งท่องเที่ยว	ลักษณะเด่น
	ทางธรรมชาติ	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นแหล่งชมน้ำโลก มีทิวทัศน์ที่สวยงาม มองเห็นภูถ้ำกา - จะมีร้านอาหารไว้ให้บริการแก่นักท่องเที่ยวด้วยอาหารพื้นเมือง เช่น ปลาเผา กุ้งเต้น ลาบ ส้มตำ พร้อมค้ำค้ำกับบรรยากาศและการชมวิว - นอกจากนี้ยังมีเครื่องเล่นไว้คอยให้บริการ เช่น เรือพาย เรือถีบ สก๊อตเตอร์ บานาน่าโบ๊ท ห่วงยาง เป็นต้น - ช่วงที่นักท่องเที่ยวนิยมไปมากที่สุด คือ ช่วงเทศกาลสงกรานต์
16	บึงโขงหลง ที่ตั้ง อำเภอบึงโขงหลง ประเภท แหล่งท่องเที่ยว ทางธรรมชาติ	<ul style="list-style-type: none"> - บึงโขงหลงเป็นแหล่งน้ำจืด มีรูปทรงคล้ายเขาวัวแคบ ๆ เกิดขึ้นจากคลองและลำธารหลายสายไหลมารวมกัน - บึงมีพื้นที่กว่า 8,062 ไร่ มีความยาวประมาณ 13 กิโลเมตร มีความลึกเฉลี่ย 50-100 เซนติเมตร โดยจุดที่ลึกที่สุดมีความลึก 6 เมตร เป็นส่วนหนึ่งของที่ราบแม่น้ำสงคราม ซึ่งเป็นบริเวณที่น้ำไหลออกจากบึงก่อนไหลลงสู่อำเภอโขง - ในบึงมีเกาะแก่งอยู่มากมาย เช่น คอนแก้ว คอนโพธิ์ คอนน่อง คอนสวรรค์ บนเกาะแก่งเหล่านี้เป็นป่าดิบแล้งที่อุดมสมบูรณ์ - ริมบึงมีการสร้างเขื่อนเพื่อป้องกันการพังทลายของตลิ่ง และมีประตูน้ำอยู่ที่ปลายสุดทางทิศใต้ของบึง พื้นที่โดยรอบส่วนใหญ่เป็นที่ราบ มีเนินสลับขึ้นลงบ้าง มีชุมชนเมืองตั้งอยู่ด้านปลายสุดทางทิศใต้ของบึง และพื้นที่รอบบึงส่วนใหญ่ถูกใช้เพื่อทำนาข้าว - รอบ ๆ บึงโขงหลงมีป่าพืชประจำถิ่นขึ้นอยู่หลายชนิด เช่น ขาง ตะแบกแดง ประดู่ป่า ตะเคียนทอง ส่วนบนเกาะแก่งในบึงจะพบหว้า ไทร มะเดื่อ และตะแบกนา - ในบริเวณป่าดิบแล้งบนคอนสวรรค์ประกอบไปด้วยไม้ยืนต้น เช่น ตะแบก กระจับปี่ แสมขาว พญาสัตบรรณ ก้นกระว้า กระจับปี่ กอกสามเหลี่ยม - ริมฝั่งบึงบริเวณที่เป็นป่าและทุ่งหญ้าจะเป็นแหล่งวางไข่ของนกหลายชนิด พบนกอย่างน้อย 29 ชนิด จำพวกนกเป็ดน้ำและนก

ตารางที่ 4.32 แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยว (ต่อ)

ที่	แหล่งท่องเที่ยว	ลักษณะเด่น
17	น้ำตกสะอาม ที่ตั้ง อำเภอบึงโขงหลง ประเภท แหล่งท่องเที่ยว ทางธรรมชาติ	<p>ชายน้ำ 27 ชนิด (3 ชนิดที่เป็นนกประจำถิ่น ที่เหลืออีก 26 ชนิด เป็นนกอพยพ) โดยมีนกที่อยู่ในภาวะถูกคุกคามระดับนานาชาติ คือ เป็ดดำหัวดำ ส่วนนกที่มีความสำคัญระดับชาตินั้น อยู่ใน ภาวะใกล้สูญพันธุ์ไปจากไทย คือ นกกระสาแดง นกที่อยู่ใน ภาวะถูกคุกคามระดับชาติ คือ เป็ดดำหัวสีน้ำตาล และนกที่อยู่ใน ภาวะเสี่ยงต่อการถูกคุกคาม คือ เป็ดคับแค และนกกระแต หัวเทา</p> <ul style="list-style-type: none"> - ในบึงมีปลาที่ได้รับการบันทึกแล้ว 25 ชนิด โดยมีปลาที่อยู่ใน ภาวะถูกคุกคาม คือ ปลาคุกค่าน ในจำนวนนี้มี 8 ชนิดที่เป็นปลา ในตระกูล Cyprinidae และมี 3 ชนิดที่เป็นปลาในตระกูล Anabantidae ส่วนปลาเศรษฐกิจในบึงมีอยู่ 8 ชนิด ได้แก่ ปลา กระจับปี่ ปลาตะโกก ปลาสร้อยขาว ปลาสร้อยนกเขา ปลา แขง ปลาเกล็ดเหลือง ปลานิล และปลาช่อน - บริเวณริมบึงจะปกคลุมไปด้วยคางของเห็ดทรงกระเทียม กก สามเหลี่ยม และผักไผ่น้ำ กลางคิวน้ำของบึงจะพบบัวสายและ บัวหลวง ส่วนใต้น้ำจะพบสาหร่ายหางกระรอก ต้นตะวาใบพาย และผักนึ่ง และพืชน้ำที่ขึ้นรอบ ๆ เกาะแก่งจะเป็นแพงพวยน้ำ และบอน - ปัจจุบันได้ขึ้นทะเบียนเป็นพื้นที่ชุ่มน้ำเขตห้ามล่าสัตว์ป่าบึงโขง หลง นับเป็นลำดับที่ 2 ของประเทศไทย และลำดับที่ 1098 ใน ทะเบียนพื้นที่ชุ่มน้ำที่มีความสำคัญระหว่างประเทศ - ในท้องที่ตำบล โพธิ์หมากแข้ง อำเภอบึงโขงหลง - เป็นน้ำตกใหญ่และสวยงามอีกแห่งหนึ่ง อยู่ด้านตะวันตกของ ภูวี่ บริเวณน้ำตกมีแนวสันภูเป็นผาหินกับลานหินที่มีลักษณะ แปลกตาออกไป เป็นระยะทางยาว 3-5 กิโลเมตร จากลานหิน บนสันภูบริเวณน้ำตกสะอาม จะมองเห็นทิวทัศน์ ภูวี่ทางด้าน ตะวันตกได้โดยตลอดแนว

ตารางที่ 4.32 แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยว (ต่อ)

ที่	แหล่งท่องเที่ยว	ลักษณะเด่น
18	หาดหินคำไผ่ ที่ตั้ง อำเภอ ไร่พิสัย ประเภท แหล่งท่องเที่ยว ทางธรรมชาติ	- เป็นหาดหินกรวดแม่น้ำ ริมแม่น้ำสงคราม เวลามาถึง จะ กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยว หักผ่อนหย่อนใจของชุมชนและ นักท่องเที่ยวผู้มาเยือน - ช่วงที่นักท่องเที่ยวนิยมไปมากที่สุด คือ ช่วงเทศกาลสงกรานต์
19	หนองแดง (หนองแดง) ที่ตั้ง ตำบลศรีชมภู อำเภอพรเจริญ ประเภท แหล่งท่องเที่ยว ทางธรรมชาติ	- เป็นหนองน้ำธรรมชาติขนาดใหญ่ มีเนื้อที่ประมาณ 50 ไร่ - พื้นที่โดยรอบได้รับการพัฒนาให้เป็นสถานที่ออกกำลังกาย และพักผ่อนหย่อนใจของชุมชนและนักท่องเที่ยวผู้มาเยือน
20	วัดโพธาราม (วัดหลวงพ่อใหญ่) ที่ตั้ง อำเภอเมืองบึงกาฬ ประเภท แหล่งท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรม	- ตั้งอยู่ที่บ้านท่าไคร้ ตำบลบึงกาฬ อำเภอเมืองบึงกาฬ - หลวงพ่อพระใหญ่เป็นพระพุทธรูปปางมารวิชัย ทำด้วยทอง สำริดทั้งองค์ โบกฉาบด้วยปูน องค์หลวงพ่อมิขนาดหน้าคัก กว้าง 2 เมตร จากฐานถึงยอดพระเศียรสูง 2.10 เมตร จากพระ ฉาณุ (เข้า) ถึงพระศอ (คอ) สูง 0.90 เมตร - หลวงพ่อพระใหญ่มีพุทธลักษณะงดงาม พระหัตถ์ซ้ายหงายวาง บนหน้าคัก พระหัตถ์ขวาคำว่าวางทับพระฉาณุ นิ้วพระหัตถ์ทั้ง 5 เหยียดลงอย่างมีระเบียบเหมือนพระพุทธรูปทั่ว ๆ ไป ประดิษฐานบนแท่นสี่เหลี่ยม - ตามตำนานเล่าว่า ประมาณ 2,000 กว่าปีก่อน ชาวบ้าน ได้อพยพ ครอบครัวมาจากเมืองยศ (บริเวณจังหวัดยโสธรในปัจจุบัน) มา ตั้งถิ่นฐานริมฝั่งแม่น้ำโขงและร่นขึ้นมาทางเขตชัยบุรี (ปัจจุบัน คืออำเภอบึงกาฬ) - ชนกลุ่มนี้มีย้ายถิ่นฐานไปเรื่อยๆ เพื่อหาที่เหมาะสมในการ ดำรงชีวิต ปลอดภัยจากภัยธรรมชาติ และปลอดภัยจากการ ระบาดของโรคภัยต่างๆ จนถึงบ้านท่าไคร้ในปัจจุบัน ก็ตกลง ใจกันตั้งหลักฐานที่จะหากินในบริเวณนี้ - จากนั้นต่างก็จับจองพื้นที่หากินแล้วเริ่มขยายอาณาบริเวณไป

ตารางที่ 4.32 แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยว (ต่อ)

ที่	แหล่งท่องเที่ยว	ลักษณะเด่น
		<p>เรื่อยๆ จนถึงบริเวณที่รกทึบที่สุดเป็นป่าดงดิบ มีไม้ขนาดใหญ่ เช่น ไม้ยาง ไม้ตะแบก ไม้สัก ไม้ไผ่ป่า ขึ้นอยู่อย่างหนาแน่น และเต็มไปด้วยสัตว์ป่าหลายชนิด ที่อาศัยอยู่บริเวณดังกล่าว เนื่องจากเป็นป่ารกทึบมากชาวบ้านที่มาตั้งถิ่นฐานอยู่รอบๆ จึงได้ร่วมกันในการถากถางเพื่อจะได้มีพื้นที่มากขึ้น</p> <ul style="list-style-type: none"> - เมื่อถางป่าดังกล่าวออกก็พบพระพุทธรูปเดิมที่เต็มไปด้วยเถาวัลย์พันรอบองค์อยู่ จึงได้นำเถาวัลย์ออก แล้วปิดกวาดบริเวณรอบๆ ก็พบว่าพระเกตุมาลาของหลวงพ่อหัก เพราะถูกช้างป่ากระชากเถาวัลย์ลงมาเพื่อหากินตามธรรมชาติของสัตว์ป่า และเห็นเป็นรูปร่างของสถานที่บำเพ็ญบุญ หรือสถานที่ประกอบกิจกรรมทางพุทธศาสนา อีกทั้งยังพบซากเครื่องปั้นดินเผา โอ่งโบราณ รวมทั้งเครื่องใช้อีกหลายอย่าง - องค์พระพุทธรูปนั้นตั้งแต่ค้นพบมาจนถึงปัจจุบัน ไม่เคยมีการเคลื่อนย้ายหรือต่อเติมแต่อย่างใด เพียงแต่ต่อพระเกตุที่หักให้คงสภาพเดิม มีเพียงแท่นที่ประดิษฐานเท่านั้นที่สร้างโอบแทนเดิม เพื่อให้มีความมั่นคงขึ้นยิ่งกว่าเดิม - และมีผู้ที่มาขอพรจากหลวงพ่อเมื่อได้สมความปรารถนาแล้ว ก็ได้นำสีทองมาทาสมโภชหลวงพ่อ จึงทำให้องค์หลวงพ่อเหลืองอร่ามเป็นสีทองทั้งองค์ <p>ปาฏิหาริย์ของหลวงพ่อ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เมื่อครั้งสงครามอินโดจีน ปรากฏว่ามีแสงสว่างจ้ากว่าแสงตะเกียงเจ้าพายุที่ลอยจากโบสถ์วัดบ้านท่าไคร้ ข้ามไปยังปากบึง ฟังลาว แล้วข้ามกลับมาที่เดิมแล้วดับลงที่โบสถ์ 2. เมื่อประมาณปี พ.ศ.2490 ได้รื้อซากโบสถ์เก่าเพื่อสร้างใหม่ช่างและคนงานล้วนเป็นคนญวนพากันขุดเพื่อลงรากเสาเข็ม พอขุดลงไปพบพระพุทธรูปองค์เล็กจำนวนมากหลายพันองค์ พวกคนงานเหล่านั้นเห็นว่าเป็นของเก่าก็พากันเอาไป โดย

ตารางที่ 4.32 แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยว (ต่อ)

ที่	แหล่งท่องเที่ยว	ลักษณะเด่น
		มิได้บอกใครหลังจากนำเอาพระพุทธรูปเหล่านั้นไปยังไม่ทันข้ามคืนเกิดเป็นบั้งบัง เกิดท้องร่วงอย่างรุนแรงบ้าง เป็นไข้ อย่างฉับพลันบ้าง จนต้องนำเอาพระพุทธรูปกลับคืนมาไว้ที่เดิมในคอนกลางคืน และอาการที่ป่วยต่าง ๆ หายไป เหมือนกับไม่มีอะไรเกิดขึ้น
3.		เมื่อประมาณปี พ.ศ.2496-2497 เด็กหญิงชาวบ้านท่าใคร้ไปอยู่กับญาติที่ชลบุรี ได้ขี่จักรยานไปซื้อของ ถูกรถสิบล้อชนจนจักรยานหักป่นปี ส่วนเด็กหญิงคนนั้นตกกระเด็นไปตกฟากถนนอีกฝั่งหนึ่งลุกขึ้นได้ปีคุ่นแล้วก็เดินได้สบายไม่มีบาดเจ็บแม้แต่น้อยรด แต่สิบล้อคันที่ชนกลับมีไฟลุกไหม้ท่วมเสียหายทั้งคันที่หนูน้อยคนนี้ออคยาอย่างปาฏิหาริย์ เพราะมีรูปถ่ายของหลวงพ่อดิศรอปหลาศติคห้อยคอ
4.		เมื่อประมาณปี พ.ศ.2511 เด็กสาวบ้านท่าใคร้กับน้องสาวไปธุระที่บ้านคงหมากยางจากลับจวนคำถูกคนร้ายขี้อาสร้อยคอทองคำหนัก 3 บาท ไป จึงต้องครึ่งวิ่งครึ่งเดินกลับบ้านบอกเล่าเหตุการณ์ให้พ่อและแม่ฟังแล้วรีบไปบอกหลวงพ่อบอกให้ติดตามเอาสร้อยกลับคืนมา เวลาถ่วงมา 3 วัน สร้อยคอเส้นที่ถูกขี้อาสร้อยไปตั้งอยู่ระเบียงหน้าบ้าน โดยสร้อยอยู่ในสภาพเดิมทุกประการ
5.		เมื่อประมาณปีพ.ศ.2512-2513 ก่อนสร้างโบสถ์หลังปัจจุบันก็มีแสงสว่างออกมาจากคันโพธิ์ข้างโบสถ์แล้วข้ามไปบ้านปากบึงประเทศลาวอีก แสงสว่างเช่นนี้จะปรากฏในวันพระ 2-3 เดือนต่อครั้ง และมักจะมีผู้พบเห็นเหตุการณ์เช่นนี้บ่อยครั้ง
6.	ร.อ. คำม้าว จันทวงศ์ เป็นคนบ้านปากบึงฝิงประเทศลาว ซึ่งอยู่ตรงข้ามหมู่บ้านท่าใคร้ ก่อนที่จะไปราชการสงครามก็ได้มาบนหลวงพ่อไว้ทุกครั้ง ซึ่ง ร.อ.คำม้าว ได้เกิดอุบัติเหตุทางเครื่องบินถึง 3 ครั้ง แต่ก็รอดชีวิตมาทุกครั้ง เขาจึงศรัทธา	

ตารางที่ 4.32 แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยว (ต่อ)

ที่	แหล่งท่องเที่ยว	ลักษณะเด่น
		<p>ต้องค้หลวงพ่อกและได้บริจาเงินจำนวน 2 หมื่นบาทสร้างโบสถ์หลังปัจจุบัน</p> <p>7. เมื่อปีพ.ศ.2528 ผู้เขียนประสบด้วยตนเอง ชาวบ้านประชุมตกลงกันเอาช่างมาดำรูปหลวงพ่อกเพื่ออัดกรอบพลาสติก เพื่อให้ผู้ศรัทธาเขาไปสักการะประจำตัว ก่อนช่างดำภาพจะได้ตกแต่งขันธข้าวดอกไม้เพื่อสักการะและขอขมาแล้วจึงลงมือ ช่างภาพดำรูปหลวงพ่อกประมาณ 10 กว่ารูป เมื่อนำเอาไปล้างแล้วไม่มีรูปหลวงพ่อกติดเลยแม้แต่น้อย ฟิล์มมีสีดำไปชัดเจนไม่ล้นกคก็เไม่ลงเหมือนมีอะไรมาขัดไว้</p> <p>8. มีผู้ถือเหรียญหลวงพ่อกพระใหญ่จำนวนไม่น้อยที่ด้องประสบอุบัติเหตุ แต่ก็ปลอดภัยทุกคน</p> <p>งานประจำปีที่ทำเพื่อสักการะแแต่หลวงพ่อกพระใหญ่</p> <ul style="list-style-type: none"> - ในอดีตประชาชนมาขอพรจากหลวงพ่อก ให้ช่วยเมตตา ปกป้องรักษา และป้องกันอันตรายต่างๆ ที่เกิดขึ้นให้หมดไป และก็ได้สมคังความปรารถนาตลอดมาจนถึงปัจจุบัน - คังนั้น จึงมีการจัดให้มีการน้อมถึงพระคุณที่หลวงพ่อกได้เมตตากรุณาตลอดมา และจัดงานสมโภชปีละ 2 ครั้ง ซึ่งปฏิบัติสืบต่อกันมาทุกปีจนถึงปัจจุบัน คือ <p>ครั้งที่ 1 วันเพ็ญเดือน 3 จะทำบุญข้าวจี พร้อมกับปราสาทผึ้ง 2 หลัง เป็นการสักการะแแต่หลวงพ่อก</p> <p>ครั้งที่ 2 ทำในเทศกาลวันสงกรานต์ ของทุกปีมีการสงน้ำหลวงพ่อกพระใหญ่งานนี้ถือเป็นงานใหญ่ประจำปี มีพุทธบริษัทมาร่วมงานเป็นจำนวนมากทั่วทุกสารทิศ โดยพิธีสงน้ำพระใหญ่มักจะจัดหลังวันมหาสงกรานต์หนึ่งสัปดาห์ ซึ่งจะจัดงานตรงกับวันเสาร์ อาทิตย์</p>

ตารางที่ 4.32 แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยว (ต่อ)

ที่	แหล่งท่องเที่ยว	ลักษณะเด่น
21	ศาลเจ้าแม่สองนาง ที่ตั้ง อำเภอเมืองบึงกาฬ ประเภท แหล่งท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรม	<p>- เจ้าแม่สองนาง ตั้งอยู่บริเวณวงเวียนทางเข้าโรงพยาบาลบึงกาฬ</p> <p>- เป็นศาลที่สิ่งศักดิ์ของเจ้าสองนางลุ่มน้ำโขงที่มีความศักดิ์สิทธิ์</p> <p>ผู้คนทั่วไปมากราบไหว้บูชา ขอพรให้เจริญ รุ่งเรือง</p> <p>- เจ้าแม่สองนางเป็น 2 พี่น้องธิดาของกษัตริย์ลาว เมื่อปี พ.ศ. 2137 เกิดศึกฮ่อ ได้ขับไล่คนลาวออกจากลุ่มแม่น้ำโขง ลงมาทางคอนได้อพยพลงมาตามแม่น้ำโขง มาปักหลักอยู่หลายแห่ง แบ่งกันอยู่คนละมุมตามลุ่มแม่น้ำโขง ในช่วงอพยพลงมา กษัตริย์ประเทศลาวพระองค์นั้น ก็ได้สูญเสียพระมเหสีไป ระหว่างการเดินทางด้วยโรคหิวาหคโรคร เหลือแต่ลูกสาวสองคน ที่มีชื่อเรียกตามภาษาถิ่นว่า “บัวบน”(พี่) กับ “บัวบาน”(น้อง) ซึ่งต่อมาทั้งคู่ประสบอุบัติเหตุเรือล่มเสียชีวิต ก่อนที่ทั้งคู่จะได้กลายเป็นพญานาคทำหน้าที่คอยปกป้องรักษาผู้คนในแถบลุ่มน้ำโขง</p> <p>- องค์ขวามือเป็นพี่ (องค์ซ้ายมือเมื่อมองเข้าไป) ส่วนองค์ซ้ายมือเป็นน้อง (องค์ขวามือเมื่อมองเข้าไป)</p> <p>- ทุก ๆ ปีในสัปดาห์ที่ 2 ของเดือนพฤศจิกายนจะมีการจัดงานสักการะเจ้าแม่สองนางขึ้น</p> <p>- เชื่อกันว่าคนที่มาสักการะเจ้าแม่สองนาง จะทำมาค้าขายเจริญรุ่งเรือง การเดินทางแคล้วคลาดปลอดภัย โดยเฉพาะกับผู้ที่เดินทางทางน้ำ เพราะเจ้าแม่สองนางได้ชื่อเป็นเจ้าแม่แห่งลุ่มน้ำโขงไล่ไปตั้งแต่บึงกาฬ หนองคาย ถึงมุกดาหาร ใช้ดอกไม้ธูปเทียน พวงมาลัย มะพร้าวอ่อน และน้ำแดง ในการสักการะ</p>
22	วัดขามัคคีอุปถัมภ์ (วัดภูกระแต) ที่ตั้ง อำเภอเมืองบึงกาฬ ประเภท แหล่งท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรม	<p>- ปัจจุบันมีหลวงพ่อดองพูล สิริกาโม (พระญาณสิทธิธารจารย์) เป็นเจ้าอาวาส</p> <p>- หลวงพ่อดองพูล เป็นหนึ่งในเกจิดังแห่งภาคอีสาน ท่านเป็นพระสายกรรมฐาน ลูกศิษย์อาจารย์มั่น ภูริทัตตะเถระ รุ่นแรก รุ่นเดียวกับพระอาจารย์จวน กุลเชฏโฐ (วัดภูทอก)</p>

ตารางที่ 4.32 แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยว (ต่อ)

ที่	แหล่งท่องเที่ยว	ลักษณะเด่น
23	วัดอโงศสิลาवास ที่ตั้ง อำเภอเมืองบึงกาฬ ประเภท แหล่งท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรม	<ul style="list-style-type: none"> - หลวงพ่อทองพูล เป็นพระที่มีเมตตาบารมีสูงที่ชาวบ้านต่างให้ความเคารพศรัทธา - ภายในศาลาการเปรียญที่มีพระพุทธรูปศักดิ์สิทธิ์ให้สักการะอยู่หลายองค์ หนึ่งในนั้นมีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ คือ “พระสังกัจจายน์” หน้าตักกว้าง 30 นิ้ว ที่มีพุทธลักษณะที่โดดเด่นแตกต่าง ซึ่งหลวงพ่อกองพูลบอกว่าในเมืองไทยมีพระสังกัจจายน์ที่มีพุทธลักษณะแบบนี้เพียง 4 องค์เท่านั้น - พระสังกัจจายน์ องค์นี้มีความศักดิ์สิทธิ์มาก ชาวบ้านนิยมนำบนบานขอพร ให้เจริญรุ่งเรืองในด้านการค้าขาย อยู่เย็นเป็นสุข - วัดอโงศสิลาवास ตั้งอยู่บนเนื้อที่ประมาณ 80 ไร่ ในเขตหมู่บ้านอาสง ตำบลโคกสี อำเภอเมืองบึงกาฬ ห่างจากตัวอำเภอเมืองบึงกาฬประมาณ 21 กิโลเมตร - วัดอโงศสิลาवास เป็นวัดเก่าแก่แต่ไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่าเริ่มก่อตั้งขึ้นเมื่อใด จากคำบอกเล่า ทราบแต่เพียงว่าเดิมเป็นสำนักสงฆ์ และเนื่องจากวัดตั้งอยู่ในป่าที่รกทึบ จึงเรียกว่า “วัดป่า” โดยหลวงพ่อกอง เป็นผู้ก่อตั้ง ท่านได้มรณะไปเมื่อปี พ.ศ. 2506 ด้วยโรคชรา หลังจากนั้นเป็นต้นมาไม่มีใครมาจำพรรษาอีกเลย หากจะมีบ้างก็เป็นเพียง พระอุปัชฌาย์ที่จาริกผ่านมาพักบำเพ็ญเพียรภาวนาชั่วคราวแล้วก็จากไป - สภาพวัดในสมัยนั้นแทบเรียกว่าวัดร้าง แต่ถึงแม้ไม่มีพระสงฆ์จำพรรษาก็ยังมีกุฏิชายชานหนึ่ง ซึ่งนับว่าเป็นบรรพบุรุษของชาวบ้านอโงศคอยเฝ้ารักษาดูแล - จนกระทั่งปี พ.ศ. 2517 พระนิเทศศาสนคุณ (ท่านเจ้าคุณ หลวงพ่อสมาน สิริปัญโญ) สมัยนั้นดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าอาวาสวัดบุญเรืองสุวรรณาราม บ้านคำไผ่เบ็ง ตำบลคำบกหวาน อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ได้เดินทางไปกราบนมัสการ พระอาจารย์จวน กุลเชฎโฐ วัดเจติยวิหาร (ภูตอก) ขากลับเห็น

ตารางที่ 4.32 แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยว (ต่อ)

ที่	แหล่งท่องเที่ยว	ลักษณะเด่น
		<p>ป้ายชื่อวัดจึงได้แวะเข้ามาดู พบเพียงแม่ชีแก่ ๆ คนหนึ่ง ไม่มีพระสงฆ์อยู่จำพรรษา ท่านจึงได้ซักถามถึงประวัติความเป็นมา แม่ชีได้เล่าถวายโดยละเอียด ประกอบกับท่านได้เดินตรวจตราสภาพวัดโดยรอบเห็นว่าสถานที่มีความศักดิ์สิทธิ์ สงบ ร่มรื่น เหมาะแก่การบำเพ็ญเพียรภาวนาของพระภิกษุสงฆ์ สมควรจะได้รับการบูรณะขึ้นมาใหม่</p> <ul style="list-style-type: none"> - เมื่อกลับถึงหนองคาย ท่านได้นำเรื่องนี้ไปปรึกษากับพระลูกวัดและญาติโยมซึ่งทั้งหมดก็เห็นสมควรเช่นเดียวกับท่านด้วย หลวงพ่อจึงพาคณะศรัทธา มาที่วัดป่าแห่งนี้ พร้อมทั้งได้ประชุมกับชาวบ้านอาสงในเรื่องการบูรณะวัด ซึ่งเมื่อชาวบ้านได้ทราบคั้งนั้นแล้วต่างก็พากันยินดี พร้อมทั้งอนุโมทนาสาธุกับหลวงพ่อก และ ได้ดำเนินงานทันทีในวันต่อมา โดยปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม สร้างศาลาปฏิบัติ และ สาธารณะประโยชน์อื่นๆ ที่มีความจำเป็น หลวงพ่อได้จัดภิกษุสามเณรให้อยู่จำพรรษา โดยมีหลวงพ่อเมธา จิตฺกาคฺคฺโตเป็นเจ้าอาวาส และตั้งชื่อใหม่ว่า “วัดอาสงศิลาวาส” - นับแต่ พ.ศ. 2517 เป็นต้นมา วัดก็ได้รับการบูรณะพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทว่าเมื่อปี พ.ศ. 2524 หลวงพ่อสมานได้รับการแต่งตั้งเป็นพระธรรมทูต เดินทางไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่ประเทศสหรัฐอเมริกา คั้งนั้นการพัฒนาวัดจึงหยุดชะงักถ้าเข้าไปบางส่วน แต่ก็ยังมีการปรับปรุงตลอดเวลาจนปีพ.ศ. 2537 หลวงพ่อสมานได้เดินทางกลับมาประเทศไทยอีกครั้งหนึ่ง จึงได้ดำเนินการสานต่อ เพื่อให้วัดอาสงศิลาวาสมีความเรียบร้อย สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น - การบูรณะวัด พัฒนาในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการก่อสร้างถาวรวัตถุ การตกแต่งสถานที่ภายในวัด ได้อาศัยแรงกาย แรงใจ พร้อมทั้งจุดปัจจัย จากศรัทธาญาติโยม ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ โดยเฉพาะประเทศสหรัฐอเมริกา ในส่วนของ

ตารางที่ 4.32 แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยว (ต่อ)

ที่	แหล่งท่องเที่ยว	ลักษณะเด่น
		<p>ประเทศไทยนั้น ศาสนูปถัมภกคนสำคัญที่ได้อุปถัมภ์วัดด้วยดี ยิ่งตลอดมา คือ ท่าน ดร. วิญญู - คุณมาลิน คุวานันท์ ซึ่งเป็นผู้ก่อตั้งบริษัท ใคว์หุ่ฮะมอเตอร์ จำกัด รวมทั้งบริษัท ในเครือ</p> <p>- นอกจากนี้ท่านยังได้ถวายพระพุทธรูปเพื่อเป็นพุทธบูชา ขนาดหน้าตักกว้าง 4 เมตร สูง 7 เมตร น้ำหนัก 20 ตัน นามว่า “พระพุทธรูปควานันท์ศาสดา” ซึ่งมีความงดงามตระการตาด้วยว่าเป็นพระพุทธรูปลักษณะเดียวกับพระพุทธรชินราช หล่อด้วยทองเหลือง โดยพระนิเทศศาสนคุณ (หลวงพ่อดม สิริปัญญา) ได้นิมนต์พระภิกษุสงฆ์ จำนวน 109 รูป ประกอบพิธีพุทธาภิเษก เบิกเนตร เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2542 นับจากนั้นเป็นต้นมา วัดก็มีความเจริญรุ่งเรือง และเรียบริยชื่อสมบูรณเป็นลำดับ</p> <p>- วัดอสงสิลาवास ตั้งอยู่ในจุดภูมิศาสตร์ที่เรียกได้ว่ามีความโดดเด่นหลายประการ ทั้งยังมี เรื่องเล่าขานเป็นตำนานเกี่ยวกับพระพุทธรศาสนา คือ เมื่อครั้งพุทธกาล หรือ ประมาณ 2,500 กว่าปีล่วงมา สมเด็จพระบรมศาสดาพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ได้เสด็จจำพรรษา เหล่าเทพเทวาได้พากันเนรมิตบันไดเงิน บันไดทอง เพื่อรองรับเบื้องพระบาททมาลัยในการเสด็จกลับยังโลกมนุษย์ และด้วยพระมหากรุณาธิคุณอย่างที่สุด พระองค์ ได้หยุดอยู่ท่ามกลางพร้อมผาษะระกรทั้งสองข้าง เปิดให้โลกทั้งสามคือ สวรรค์ มนุษย์ นรก ได้มองเห็นกัน ส่วนเหล่าพญานาคนั้นได้พากันสำเริงฤทธิ์พัน ไฟถวายเป็นพุทธบูชา เพื่อต้อนรับการกลับมาขององค์พระพุทธรชินสีห์ เรื่องนี้จึงเป็นที่มาของ “บั้งไฟพญานาค”</p> <p>- นอกจากนี้ จุดที่ลึกที่สุดของแม่น้ำโขงตลอดทั้งสาย ซึ่งมีความยาววัดได้ ประมาณ 4,590 กิโลเมตร ก็คือ บริเวณแก่งอางนี้เอง คนเฒ่าคนแก่เคยวัดความลึก โขงใช้เชือกผูกกับก้อนหินหย่อนลงไป วัดได้ 98 วา ในหน้าแก่งคือช่วงเดือนมีนาคม</p>

ตารางที่ 4.32 แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยว (ต่อ)

ที่	แหล่งท่องเที่ยว	ลักษณะเด่น
		<p>- เมษายน วัด ได้ 40 – 50 วา เนื่องจากแก่งอาสงเป็นแอ่งน้ำขนาดใหญ่และเป็นแก่งหินกว้างจากฝั่งไทยถึงฝั่งลาวประมาณร้อยกว่าเมตร จึงยากที่จะสังเกตให้รู้ได้ ดังนั้นหากท่านใดอยากจะทราบว่ามีบริเวณใดเป็นจุดที่ลึกที่สุด หรือเรียกกันว่า “สระคือแม่น้ำโขง” นั้นให้สังเกตได้บริเวณหน้าพระอุโบสถ ลักษณะจะเป็นคั้งน้ำที่มีกระแสไหลวน กินบริเวณกว้าง เห็นได้ชัดในฤดูน้ำหลาก เพราะน้ำจะไหลเชี่ยววนจนเป็นหลุมรูปกรวย และถ้ามีเศษไม้ ต้นไม้ หรือวัตถุใดๆ ลอยมาก็จะไหลวนอยู่บริเวณนี้ ประมาณ 20-30 นาที จึงค่อยหลุดไปบางครั้งติดค้างอยู่ริมตลิ่งก็มี</p> <p>- กล่าวกันว่าถ้ามีคนคนนำตกตายเหมือนแก่งอาสงขึ้นไป ไม่ว่าจะที่ใด หากหาศพไม่พบ ก็จะหาได้ที่แก่งอาสง เชื่อกันว่าศพจะไหลไม่พันแก่งอาสง เพราะตกลงไปในจุดที่เป็นคั้งน้ำไหลวนและเป็นจุดที่ลึกที่สุดของแม่น้ำโขงนั่นเอง ทั้งยังเป็นที่อยู่อาศัยของปลาน้ำจืดขนาดใหญ่ที่สุดในโลก นั่นก็คือ ปลาบึก ในตอนลึกของฤดูน้ำหลาก จะได้ยินเสียงจากแม่น้ำโขงประหนึ่งว่าคนลงเล่นน้ำ เสียงดังตุมตัมประมาณ 2 – 3 ชั่วโมง ก็จะเงียบหายไป ผู้เฒ่าผู้แก่เล่าว่า เสียงนั้นคือ ปลาบึกผสมพันธุ์กัน ด้วยในบริเวณนั้นมีความลึก และปลาบึกกินตะไคร่น้ำเป็นอาหาร ได้น้ำบริเวณแก่งอาสงนั้นมีโขดหินมากมายและมีถ้ำใหญ่ ระบบนิเวศวิทยาเรียกได้ว่ามีความสมบูรณ์จึงเป็นแหล่งที่มีปลาบึกชุกชุมอีกแห่งหนึ่งของประเทศไทย</p> <p>- ปัจจุบันวัดอาสงศิลาवास เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งในจังหวัดบึงกาฬ ที่มีผู้แวะเวียนเข้ามาพักผ่อนหย่อนใจทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ภายใต้ร่มบวร นิเวศน์แห่งนี้จึงเป็นที่พักกายพิงใจ และเป็นอุทยานการศึกษา ที่ให้ความรู้ อันจะเป็นมรดกตกทอดไปสู่ชนคนรุ่นหลัง ทว่า สิ่งสำคัญเหนืออื่นใดนั่นก็คือการ ได้ทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ให้รุ่งเรืองวัฒนาตลอด</p>

ตารางที่ 4.32 แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยว (ต่อ)

ที่	แหล่งท่องเที่ยว	ลักษณะเด่น
24	วัดศรีโสภณธรรมทาน (วัดใต้) ที่ตั้ง อำเภอเมืองบึงกาฬ ประเภท แหล่งท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรม	กาลนาน - ตั้งอยู่ที่บ้านศรีโสภณ ถนนมิชัย ตำบลบึงกาฬ อำเภอเมือง บึงกาฬ สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ที่ดินตั้งวัดมีเนื้อที่ 6 ไร่ - วัดศรีโสภณธรรมทาน สร้างเมื่อ พ.ศ. 2328 เดิมชื่อว่าวัด ศรีบุญเรือง เพราะผู้ริเริ่มสร้างวัดชื่อบุญเรือง ต่อมา พ.ศ.2486 ได้เปลี่ยนเป็นชื่อวัดศรีโสภณธรรมทาน ชาวบ้านเรียกว่าวัดใต้ ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมาเมื่อวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2499 ปัจจุบันมีพระมานพ เศษปญโญเป็นเจ้าอาวาส - อาคารเสนาสนะประกอบด้วยอุโบสถ ศาลาการเปรียญ สร้าง พ.ศ.2525 เป็นอาคารทรงไทยชั้นครึ่งสร้างด้วยคอนกรีตเสริม เหล็กและ ไม้เนื้อแข็ง กุฏิสงฆ์ หอระฆัง ปูชนียวัตถุมี พระพุทธรูปสัมฤทธิ์ปางมารวิชัยเป็นองค์พระประธาน - นอกจากเป็นวัดศูนย์กลางของพุทธศาสนิกชนได้มาปฏิบัติ ธรรม ทำบุญและกิจกรรมทางศาสนาของชาวบึงกาฬแล้ว ภายในวัดยังมีโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม เปิดสอน ตั้งแต่ พ.ศ.2500 - พระพุทธโสภณมงคลได้เป็นพระพุทธรูปสมัยล้านช้าง เนื้อทอง สัมฤทธิ์ ปางมารวิชัย (ลักษณะเดียวกับหลวงพ่อบุญเหลือ จังหวัด หนองคาย)พระพุทธรูปเก่าแก่สมัยล้านช้างอีก 3 องค์ และรูปปั้น หลวงพ่อบุญเหลือ(อดีตเจ้าคณะอำเภอเมืองบึงกาฬ)เป็นพระพุทธรูปที่มีความ ศักดิ์สิทธิ์ ชาวบ้านนิยมขอพร ให้อยู่เย็นเป็นสุข มีความ เจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน มีโชคลาภ ใช้ดอกไม้ ธูป เทียน และพวงมาลัย ในการกราบขอพรและใช้ขันธ 5 ในการบวช
25	วัดบุพพาราชโมศร (วัดกลาง) ที่ตั้ง อำเภอเมืองบึงกาฬ ประเภท แหล่งท่องเที่ยว	- เดิมชื่อ "วัดศรีมงคล" ชาวบ้านเรียก "วัดกลาง" ตั้งอยู่บ้าน บึงกาฬ ถนนชาวยุติธรรม ตำบลบึงกาฬ อำเภอเมืองบึงกาฬ สังกัด คณะสงฆ์มหานิกาย โดยคุณศาควง ได้ซื้อที่ดินในราคา 5 บาท แบ่งที่ดินส่วนหนึ่งสร้างเป็นวัด มีเนื้อที่ 2 ไร่ 2 งาน 44 ตารางวา นายแดงและนางคำป้อม(บุตรสาวคุณศาควง) ได้รวบรวมปัจจัย

ตารางที่ 4.32 แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยว (ต่อ)

ที่	แหล่งท่องเที่ยว	ลักษณะเด่น
	ทางวัฒนธรรม	และแรงงานชาวบ้านร่วมสร้างพระอุโบสถ โดยใช้ช่างบดผสมทรายและปูนขาว และได้วางปัจจัยในการสร้างพระประธานประดิษฐานในพระอุโบสถเป็นจำนวนเงิน 700 บาท แล้วเสร็จในปี พ.ศ.2468 ต่อมาในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ได้เปลี่ยนชื่อวัดเป็น “วัดบุพราขส โมสร” - อาคารเสนาสนะประกอบด้วยอุโบสถ ศาลาการเปรียญ หอระฆัง กุฏิสงฆ์ จำนวน 3 หลัง เป็นอาคารครึ่งคอกครึ่งไม้ 1 หลัง และคอก 2 หลัง ปูชนียวัตถุมีพระพุทธรูปปางมารวิชัย 3 องค์ - ปัจจุบันมีพระครูอุทัยวรคุณเป็น เจ้าอาวาส นอกจากเป็นวัดศูนย์กลางของพุทธศาสนิกชนได้มาปฏิบัติธรรม ทำบุญและกิจกรรมทางศาสนาของชาวบึงกาฬแล้ว ภายในวัดยังมีโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกธรรม เปิดสอนตั้งแต่ พ.ศ.2518 และมีหอสมุดอีกด้วย
26	วัดป่าบ้านพันลำ ที่ตั้ง อำเภอเมืองบึงกาฬ ประเภท แหล่งท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรม	- ตั้งอยู่ที่บ้านพันลำ ตำบลวิศิษฐ์ อำเภอเมืองบึงกาฬ - เป็นศาสนสถานของพุทธศาสนาสังกัดนิกายธรรมยุต เป็นสถานที่ที่ประชาชน นักเรียน เยาวชน ไปร่วมประกอบกิจกรรมทางศาสนาและร่วมกิจกรรมที่ทางวัดจัดขึ้น เช่น การอบรมคุณธรรม จริยธรรม จำนวนมาก - มีพระอาจารย์สมบัติ สัมปตติธารโก เป็นพระวิทยากรอบรมศีลธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชน
27	ตลาดสองฝั่งโขง (ตลาดลาว) ที่ตั้ง อำเภอเมืองบึงกาฬ ประเภท แหล่งท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรม	- ตลาดนัด ไทย-ลาว ตั้งตลอดแนวฝั่งแม่น้ำโขงตั้งแต่ตลาดสดไปจนถึงโรงแรมแม่น้ำระยะทางประมาณ 200 เมตร เปิดทุกวัน อังคารและศุกร์ - ตลาดนัดนี้ที่มักเรียกกันว่าตลาดลาว แต่จริงๆ มีทั้งคนไทยและคนลาว จะมาซื้อของขายของกันที่นี่ เป็นของป่า ของหายากจากฝั่งลาว - สินค้าที่มาจากตลาดนัด ไทยลาวนี้ส่วนใหญ่เป็นพืช ผัก และของป่าเป็นส่วนใหญ่ และมีกบเขียดบ้าง เป็นของจากธรรมชาติ

ตารางที่ 4.32 แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยว (ต่อ)

ที่	แหล่งท่องเที่ยว	ลักษณะเด่น
28	รอยพระพุทธบาท พระมหากัสสปะ วัดถ้ำจังจะบารมีธรรม ที่ตั้ง อำเภอทุ่งคล้า ประเภท แหล่งท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรม	<p>ที่หาได้ในประเทศลาว</p> <ul style="list-style-type: none"> - ตั้งอยู่ที่วัดถ้ำจังจะบารมีธรรม เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูว บ้านโคกกว้าง อำเภอทุ่งคล้า ค้นพบโดยนิมิตของหลวงปู่เฒ่าแห่งวัดบ้านคำไฮ ตำบลหาดแพง อำเภอศรีสงคราม จังหวัดนครพนม - ภายในวัดประดิษฐานรอยพระพุทธบาท ของพระมหากัสสปะพุทธเจ้า พระพุทธรูป รูปเหมือนหลวงปู่เฒ่า หลวงพ่อฤาษีสิงคำ และพญานาคราช - ในอดีตบริเวณนี้ เคยเป็นที่ปฏิบัติกรรมของพระสุปฏิปันโธสายหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต เช่น หลวงปู่มั่น หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่หลุยส์ หลวงปู่แหวน เป็นต้น - ปัจจุบัน มีพุทธศาสนิกชนมาปฏิบัติกรรม และที่วัดนี้มีการรักษาโรคด้วยสมุนไพร เช่น รักษาโรคมะเร็ง เอคส์ เบาหวาน เป็นต้น - พระมหากัสสปะพุทธเจ้า เป็นหนึ่งในพระพุทธเจ้าทั้ง 28 พระองค์ (พระพุทธเจ้าที่ล่วงมาแล้วหลายพระองค์ อุปมาว่าจำนวนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่ได้ล่วงไปแล้วมีจำนวนมากกว่าเม็ดทรายในมหาสมุทรทั้งสี่ พระพุทธเจ้าทรงแนะนำว่าไม่ควรคิดถึงเรื่องของพระพุทธเจ้า เพราะเป็นอนิจจัง (แปลว่าเป็นเรื่องที่มนุษย์ปุถุชนอย่างเราไม่ควรคิดเพราะเป็นเรื่องที่ลึกลับถ้ำเหนือจินตนาการของมนุษย์) - ในพุทธปกรณกถกณฑ์ กล่าวถึงพระพุทธเจ้าในอดีต 28 พระองค์ว่ามีรายพระนามดังต่อไปนี้ คือ <ol style="list-style-type: none"> 1. พระคัมภังกรพุทธเจ้า (ผู้กล้าหาญ) ครัสรู้ที่คันทคตบรรณ หมายถึง คันทินเป็คขาว 2. พระเมธังกรพุทธเจ้า (ผู้มีศใหญ่) ครัสรู้ที่คันทิงสุกะ หมายถึง คันทองกวาว

ตารางที่ 4.32 แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยว (ต่อ)

ที่	แหล่งท่องเที่ยว	ลักษณะเด่น
3.	พระสมณังกรพุทธเจ้า (ผู้ถือกุญแจชาวโลก)	คริสต์ที่คั่นปาดลี หมายถึง คั่นแคฝอย
4.	พระทีปังกรพุทธเจ้า (ผู้ทรงไว้ซึ่งปัญญาอันรุ่งเรือง)	คริสต์ที่คั่นปีปผลิ หมายถึง คั่นเลียบ
5.	พระโกณฑัญญะพุทธเจ้า (ผู้เป็นประมุขแห่งหมู่ชน)	คริสต์ที่คั่นสาถกถยาณี หมายถึง คั่นขานาง
6.	พระศุมนังคพุทธเจ้า (ผู้เป็นบุรุษประเสริฐ)	คริสต์ที่คั่นนาค หมายถึง คั่นบุนนาค
7.	พระศุมนพุทธเจ้า (ผู้เป็นวีรบุรุษมีพระหฤทัยงาม)	คริสต์ที่คั่นนาค หมายถึง คั่นบุนนาค
8.	พระเรวตพุทธเจ้า (ผู้เพิ่มพูนความยินดี)	คริสต์ที่คั่นนาค หมายถึง คั่นบุนนาค
9.	พระโสภิตพุทธเจ้า (ผู้สมบูรณ์ด้วยพระคุณ)	คริสต์ที่คั่นนาค หมายถึง คั่นบุนนาค
10.	พระอโนมทัสสีพุทธเจ้า (ผู้สูงสุดในหมู่ชน)	คริสต์ที่คั่นอักษนะ หมายถึง รกฟ้า
11.	พระปฐมพุทธเจ้า (ผู้ทำให้โลกสว่าง)	คริสต์ที่คั่นมหาโสณกะ หมายถึง อ้อยช้างใหญ่
12.	พระนารทพุทธเจ้า (ผู้เป็นสารภีประเสริฐ)	คริสต์ที่คั่นมหาโสณกะ หมายถึง อ้อยช้างใหญ่
13.	พระปฐมคระพุทธเจ้า (ผู้เป็นที่พึ่งของหมู่สัตว์)	คริสต์ที่คั่นสฬะ หมายถึง สน
14.	พระศุเมธพุทธเจ้า (ผู้หาบุคคลเปรียบมิได้)	คริสต์ที่คั่นนิมพะ หมายถึง สะเคา
15.	พระสุชาดพุทธเจ้า (ผู้เลิศกว่าสัตว์โลกทั้งปวง)	คริสต์ที่คั่นมหาเวหุ หมายถึง ไม้ใหญ่
16.	พระปิยทัสสีพุทธเจ้า (ผู้ประเสริฐกว่าหมู่ชน)	คริสต์ที่คั่นกัฏฐะ หมายถึง กุ่ม

ตารางที่ 4.32 แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยว (ต่อ)

ที่	แหล่งท่องเที่ยว	ลักษณะเด่น
		17. พระอศตทัตสสีพุทธเจ้า (ผู้มีพระกรุณา) ครัสร์ู้ที่คั่นจัมปกะ หมายถึง จำปาป่า
		18. พระธัมทัตสสีพุทธเจ้า (ผู้บรรเทาความมืด) ครัสร์ู้ที่คั่นพิมพะ หมายถึง มะพลับ
		19. พระสิทธทัตสสีพุทธเจ้า (ผู้หาบุคคลเสมอมิได้ในโลก) ครัสร์ู้ที่คั่นกณิการะ หมายถึง กรรมิการ์
		20. พระคิสตพุทธเจ้า (ผู้ประเสริฐกว่านักปราชญ์ทั้งหลาย) ครัสร์ู้ที่คั่นอนนะ หมายถึง ประคูลาย
		21. พระปุตตพุทธเจ้า (ผู้ประทานธรรมอันประเสริฐ) ครัสร์ู้ที่คั่นอามันชะ หมายถึง มะขามป้อม
		22. พระวิสสิพุทธเจ้า (ผู้หาที่เปรียบมิได้) ครัสร์ู้ที่คั่นปาคลี หมายถึง แคนฝอย
		23. พระสิขิพุทธเจ้า (ผู้เป็นศาสดาเกือกูถแก่สรรพสัตว์) ครัสร์ู้ที่คั่นปุนจาริกะ หมายถึง มะม่วงป่า
		24. พระเวสสภูพุทธเจ้า (ผู้ประทานความสุข) ครัสร์ู้ที่คั่นมหาสาละ หมายถึง รังใหญ่
		25. พระกฤษณ์โธพุทธเจ้า (ผู้นำสัตว์ออกจากกันการตัวกิเลส) ครัสร์ู้ที่คั่นสิริสะ หมายถึง ซีก(กามพฤษณ์)
		26. พระโกนาคมพุทธเจ้า (ผู้หักเสียดซึ่งข้าศึก คือ กิเลส) ครัสร์ู้ที่คั่นอุทุมพะ หมายถึง มะเคื่อ
		27. พระกัตตัพพุทธเจ้า (ผู้สมบุรณ์ด้วยสิริ) ครัสร์ู้ที่คั่นนิโครธ หมายถึง ไทรหรือกร่าง
		28. พระโคตมพุทธเจ้า (ผู้ประเสริฐแห่งหมู่ศากยราช) ครัสร์ู้ที่คั่นอัสตัตตะ หมายถึง โพธิใบ
		- ในอนาคตวงศ์ของพระโพธิสัตว์ที่จะมาครัสร์ู้เป็น พระพุทธเจ้า 10 พระองค์ โดยมีรากพระนามดังต่อไปนี้คือ

ตารางที่ 4.32 แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยว (ต่อ)

ที่	แหล่งท่องเที่ยว	ลักษณะเด่น
		<ol style="list-style-type: none"> 1. พระอชิตราชกุมาร เป็น พระศรีอาริยมงคลไครย์ศรีสุรที่คั่น กากะทิง 2. พระราม เป็น พระรามสัมพุทธโธ ครุสุรที่คั่นจันทน์แดง 3. พระเจ้าปัสเสนทิโกศล เป็น พระธรรมราชสัมพุทธโธ ครุสุรที่คั่นกากะทิง 4. พระขามาราชราช (ท้าวปรนิมมิตสวัตติมาราช) เป็น พระธรรมสามิพุทธโธ ครุสุรที่คั่นรังใหญ่ 5. พระยาอสุรินทรานู เป็น พระนารทสัมพุทธโธ ครุสุรที่คั่นจันทน์แดง 6. พระโสณะพราหมณ์ เป็น พระพุทธรังสี ครุสุรที่คั่นคิปลีใหญ่(คั่นเลียบ) 7. พระสุกะพราหมณ์ เป็น พระเทวเทพพุทธโธ ครุสุรที่คั่นจำปา 8. พระโคตยะพราหมณ์ เป็น พระนรสีหะ ครุสุรที่คั่นแคลฝอย 9. ช้างนาพาศิริหัตถิ เป็น พระคิสสะพุทธโธ ครุสุรที่คั่นไท 10. ช้างป่าเลไลยก์ เป็น พระสมังคะละ ครุสุรที่คั่นกากะทิง
29	<p>วัดเจติยาศิวิวิหาร (วัดภูทอก) ที่ตั้ง อำเภอศรีวิไล ประเภท แหล่งท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรม</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นวัดที่อยู่บนภูทอก อยู่ในเขตบ้านคำแคน ตำบลนาแสง อำเภอศรีวิไล - ท่านพระอาจารย์จวน กุลเชฏโฐ เริ่มก่อสร้างบันไดไม้สำหรับขึ้นวัดภูทอกในปี พ.ศ. 2512 ซึ่งมีทั้งหมด 7 ชั้น ใช้เวลาในการก่อสร้างนานถึง 5 ปีเต็ม บันไดทั้ง 7 ชั้น แยกต่างกัน ดังนี้ - ชั้นที่ 1 เมื่อนักแสวงบุญเดินผ่านประตูสวรรค์เข้าไป ก็ถือว่าเข้ามาอยู่ในอาณาบริเวณชั้นที่ 1 แล้ว ชั้นที่หนึ่งนี้นักแสวงบุญจะได้สัมผัสกับต้นไม้ใหญ่หลากหลายชนิดนานาพันธุ์ - ชั้นที่ 2 เป็นบันไดไม้ทอดยาว จะเห็นสถานีวิทยุชุมชนของวัดอยู่ด้านขวามือ ชั้นที่หนึ่งและสองมีทัศนียภาพที่ไม่ต่างกันมากนัก - ชั้นที่ 3 เป็นสะพานเวียนรอบเขา สภาพเป็นป่าเขามิคคริม มีโจคหินลานหิน สุกทางชั้นที่ 3 มีทางแยกสองทาง ทางซ้ายมือเป็น

ตารางที่ 4.32 แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยว (ต่อ)

ที่	แหล่งท่องเที่ยว	ลักษณะเด่น
		<p>ทางลัดผ่านชั้น 4 ไปสู่ชั้นที่ 5 ได้เลยซึ่งเป็นทางค่อนข้างชัน ผ่านชอกหินที่มีลักษณะเหมือนอุโมงค์ ส่วนทางขวามือเป็นทางขึ้นสู่ชั้นที่ 4 แล้ววกขึ้นชั้นที่ 5 เป็นทางอ้อม</p> <p>- ชั้นที่ 4 เป็นสะพานลอยไค้เวียนรอบเขา มองไปเบื้องล่างจะเห็นเนินเขาเตี้ยๆ สลับกัน เรียกว่า “คางหมู” ทิศตะวันออกจรดกับภูลังกา เขตอำเภอเขกา ซึ่งมีสภาพเป็นป่าดิบ มีแม่น้ำลำธารหลายสายไหลผ่าน มีสัตว์ป่ามากมายอาศัยอยู่ โดยเฉพาะมีฝูงกา มาอาศัยอยู่มาก จึงเรียกกันว่า ภูรังกา แล้วเพี้ยนมาเป็นภูลังกาในที่สุด ชั้นที่ 4 นี้ จะเป็นที่พักของแม่ชี รอบชั้นมีระยะทางประมาณ 400 เมตร มีที่พักผ่อนระหว่างทางเป็นระยะๆ</p> <p>- ชั้นที่ 5 หรือชั้นกลาง เป็นชั้นที่สำคัญที่สุด มีศาลากลางและกุฏิที่อาศัยของพระ และเป็นที่พักของพระอาจารย์จวน ตามช่องทางเดินจะมีถ้ำอยู่หลายถ้ำ เช่น ถ้ำเหล็กไหล ถ้ำแก้ว ถ้ำฤาษี ฯลฯ ตลอดเส้นทางสู่ชั้นที่ 6 มีที่พักเป็นลานกว้างอยู่ราว 20 แห่ง มีหน้าผาชื่อต่างๆ กัน เช่น ผาเทพนิมิตร์ ผาหัวช้าง ผาเทพสถิต ฯลฯ ถ้ามาทางด้านเหนือจะเห็นสะพานหินธรรมชาติทอดสู่พุทธวิหาร อันเป็นที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุไว้ด้วย มองออกไปจะเห็นแนวของภูตอกใหญ่อย่างชัดเจน และมีบันไดเวียนขึ้นสู่ชั้นที่ 6</p> <p>- พุทธวิหาร แปลว่า สถานที่พักผ่อนของท่านผู้ครุแล้ว เป็นสถานที่เก็บพระบรมสารีริกธาตุและเป็นที่พักของพระอรหันต์ หลายองค์ มาพักผ่อนและละสังขารที่นี่ มีลักษณะที่แปลกและน่าอัศจรรย์ที่สุด คล้ายกับพระธาตุอินทร์แขวนที่ประเทศพม่า ปัจจุบันมีสะพานไม้เชื่อมค่อระหว่างสะพานหินกับพุทธวิหาร</p> <p>- ในอดีตก่อนที่จะมีการสร้างสะพานไม้เชื่อมค่อ บุคคลธรรมดาไม่อาจข้ามมาที่พุทธวิหารได้ เพราะมีหุบเหววางกั้น แต่พระอรหันต์และท่านผู้ทรงอภิญญา ท่านเหล่านี้จะมาพักผ่อนที่</p>

ตารางที่ 4.32 แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยว (ต่อ)

ที่	แหล่งท่องเที่ยว	ลักษณะเด่น
		<p>พุทธวิหารเองโดยการเดินบนอากาศหรือเหาะเข้ามา เพราะต้องการปลีกวิเวกและไม่ให้ใครมารบกวนได้ ดังนั้น หินประหลาดก้อนนี้จึงถูกเรียกว่า พุทธวิหาร ซึ่งแปลว่า สถานที่พักผ่อนของท่านผู้บรรลุแล้ว</p> <ul style="list-style-type: none"> - ในปัจจุบันแม้ว่าจะมีสะพานไม้เชื่อมต่อระหว่างสะพานหินกับพุทธวิหารแล้วก็ตาม แต่นักแสวงบุญทั่วไปก็ไม่อาจเข้าไปสัมผัสพุทธวิหารใกล้ซิคกว่านี้ได้ เพราะทางวัดปิดประตูไว้ เนื่องจากเทวคาที่รักษาพระบรมสารีริกธาตุทนต์หมื่นกลืนสาบมนุษย์ไม่ไหว ทางวัดจึงอนุญาตให้นักแสวงบุญมาได้แค่ปากประตูเท่านั้น - ความอัศจรรย์ของพุทธวิหาร คือ หินก้อนนี้แยกตัวออกมาจากหินก้อนใหญ่แล้ว แต่ไม่ตกลงมา เพราะตั้งอยู่ได้ฉากกับพื้นโลกพอดี ชื่อนี้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ไม่รู้ เพราะไม่ค่อยสังเกต หากอยากเห็นชัด ๆ ให้เดินมาที่ฐานของพุทธวิหาร จะเห็นได้ชัด หรือสังเกตดูที่ภาพถ่ายก็ได้ การที่พุทธวิหารตั้งอยู่ได้โดยไม่ตกลงมาถือได้ว่า น่าอัศจรรย์พอ ๆ กันกับพระธาตุนิคมรินทร์เขวน - สะพานหิน ขาวทอดตัวออกมาจากภูทอก ขึ้นออกมาทางพุทธวิหาร เมื่อขึ้นบนสะพานหินจะสามารถมองเห็นภูทอกใหญ่และมองเห็นทัศนียภาพสองฟากฝั่งได้อย่างชัดเจน รวมทั้งสูดอากาศที่บริสุทธิ์ด้วย คล้ายกับอยู่บนสรวงสวรรค์ก็มีปาน - สะพานไม้ มีความยาวประมาณ 10 เมตร เป็นสะพานที่เชื่อมต่อระหว่างสะพานหินและพุทธวิหาร เป็นจุดถึงที่เชื่อมต่อโลกสวรรค์และแดนนิพพานเข้าด้วยกัน เมื่อขึ้นอยู่บนสะพานไม้แล้วมองลงไปด้านล่าง จะเห็นแค่น้ำและหุบเหวที่ลึกสุดหยัง จะทำให้ทราบว่า บุคคลที่สามารถข้ามจากสะพานหินเพื่อไปบำเพ็ญเพียรหรือพักผ่อนที่พุทธวิหารได้ ต้องมีโช่บุคคลธรรมดา - เมื่อมาถึงขั้นที่ 5 แล้ว ต้องมาที่สะพานหิน สะพานไม้ และข้ามมาที่พุทธวิหารให้ได้ ไม่เช่นนั้นจะถือว่ามาไม่ถึงภู

ตารางที่ 4.32 แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยว (ต่อ)

ที่	แหล่งท่องเที่ยว	ลักษณะเด่น
		<ul style="list-style-type: none"> - ชั้นที่ 6 เป็นชั้นสุดท้ายของบันไดเวียนรอบเขา มีความยาว 400 เมตร เป็นชั้นที่นักท่องเที่ยวสามารถเดินชมทัศนียภาพรอบๆ ทอดได้คิดที่สุดและสวยที่สุด - สิ่งศักดิ์สิทธิ์และน่าชมที่สุดของชั้นนี้คือ ปากทางเข้าเมือง พญานาคซึ่งอยู่หลังพระปางนาคปรก มีจุดให้สังเกต คือ มีรอย สีขาวขูดติดกับหินปูน ซึ่งชาวบ้านถือว่าเป็นรอยดลอกที่เกิดจาก ท้องพญานาคสัมผัสกับหิน และมีบ่อน้ำเล็กๆ ฝังอยู่เกือบตลอดปี - ชั้นที่ 7 จะมีบันไดไม้พาดขึ้นมาจากชั้นที่ 6 เมื่อเดินขึ้นบันได ผ่านมาแล้วจะเจอทางแยก 2 ทางเพื่อขึ้นไปบนศาลฟ้าชั้น 7 ทาง แรกเป็นทางชัน ต้องเกาะเกี่ยวกิ่งและรากไม้โหนตัวขึ้นด้านบน นักท่องเที่ยวจะได้รับความสนุกผจญภัยขึ้นเขาศิขณภูฏ(จินตपुर) อีกทางหนึ่งเป็นทางอ้อมต้องเดินเวียนไปทางขวามือ แต่จะมา บรรจบกันด้านบน ทางนี้เหมาะสำหรับคนแรงน้อย คนแก่-คน แก่และเด็ก ๆ - สำหรับชั้นที่ 7 บนศาลฟ้านั้นมีเนื้อที่ประมาณ 5 ไร่ เป็นชั้น มหัศจรรย์อีกชั้นหนึ่ง เพราะนักท่องเที่ยวบางคนประทับใจมาก ทั้ง ๆ ที่ไม่มีสิ่งก่อสร้างใด ๆ มีเพียงป่ากับต้นไม้ ส่วนบางคนไม่ ประทับใจเลย บอกว่าไม่เห็นมีอะไร ส่วนพวกนักท่องเที่ยวผู้มีความ ทิพย์หรือมีญาณพิเศษก็บอกว่า ต้น ไม้บนศาลฟ้าชั้นที่เจ็ดเป็น วิมานของพวกเทวดาเต็มไปหมด ดังนั้น คนที่ไม่มีบุญหรือบุญ ไม่พอ จะ ไม่มีโอกาสได้มาถึงชั้นเจ็ดอย่างแน่นอน ถึงเดินมาก็มาไม่ถึง หรืออาจเดินหลงทางหรือหาทางขึ้นไม่เจอก็เคยมี
		<p>หมายเหตุ</p>
		<ul style="list-style-type: none"> - ชั้น 3-6 สามารถเดินเวียนรอบได้ ส่วนชั้นที่ 5-7 เป็นแดนสวรรค์ เป็นที่อยู่ของเทวดาชั้นสูง นักแสวงบุญหรือนักท่องเที่ยวต้อง สำนวณระว่างกาย วาจา และใจให้มาก ถ้าจะให้ดีกว่านั้นหรือถ้ามา เป็นหมู่คณะ ควรรวมกลุ่มกันสวดมนต์สรรเสริญพระรัตนตรัย

ตารางที่ 4.32 แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยว (ต่อ)

ที่	แหล่งท่องเที่ยว	ลักษณะเด่น
		<p>ให้เหล่าเทพฟังด้วยก็จะดี เป็นการนำบุญมาฝาก ข้อควรปฏิบัติก่อนขึ้นเขา - เนื่องจาก วัด ไม่ใช่สถานที่ท่องเที่ยวหรือแหล่งทัศนอาจร หากแต่ เป็นสถานที่ยึดเหนี่ยวทางด้านจิตใจของชาวพุทธเป็นสิ่งสำคัญ ผู้เข้า เยี่ยมชม-กราบไหว้ควรปฏิบัติตามกฎที่ทางวัดตั้งไว้อย่าง เคร่งครัด คือ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ห้ามนำสุรา-อาหาร ไปรับประทานบนยอดเขา โดยเด็ดขาด 2. ห้ามส่งเสียงดังรบกวนพระ-เณรที่กำลังภาวนา 3. ห้ามขีดเขียนสลักข้อความลงบนหิน 4. ห้ามทำลามกอนาจารฉันทู้สาวและควรแต่งกายให้สุภาพ (อสุภาพสตรี (แปลว่า สตรีที่แต่งกายไม่สุภาพ) นุ่งน้อย-ห่ม น้อย-เสื้อ-กระโปรง-กางเกงสั้น ห้ามขึ้น โดยเด็ดขาด) <p>สาเหตุที่ห้าม</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เนื่องจากที่แห่งนี้มีนาค (งู) อาศัยอยู่มาก และงูเหล่านี้ถือศีลงด กินเนื้อสัตว์ หากได้กลิ่นอาหารจะทำให้คบะแตกแล้วเลื้อย ออกมาหาอาหาร จะทำให้นักท่องเที่ยวพบสัตว์ที่ไม่พึงประสงค์ และจะเป็นอันตรายสำหรับภิกษุ-สามเณรที่อยู่ประจำ 2. หากอนุญาตให้นำอาหาร ไปทานบนภูทอกได้ ไม่ช้าภูทอกก็จะ เต็มไปด้วยขยะ ระบบนิเวศน์และทัศนียภาพที่สวยงามจะ เสียหาย 3. อสุภาพสตรีที่แต่งกายไม่สุภาพ ทำให้บุรุษเพศหรือภิกษุ- สามเณรเห็นแล้วเกิดความก้ำกัณฑ์คือเกิดกิเลส แม้มีมนุษย์ด้วยกัน จะไม่รู้ แต่เทพยดาที่นี้จะรู้ ดังนั้นจึงได้ห้ามเด็ดขาด
30	<p>ศาลเจ้าปู่ฮือฮือ ที่ตั้ง อำเภอบึงโขงหลง ประเภท แหล่งท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรม</p>	<p>- ศาลปู่ฮือฮือ ตั้งอยู่ภายในเขตอำเภอบึงโขงหลง - คำานานเล่าว่า สมัยก่อนบริเวณที่เป็นตัวบึงโขงหลงนั้นเป็นที่ตั้ง เมือง ชื่อ เมืองรัตนนคร มีพระฮือฮือราชา เป็นผู้ครองนคร มเหสีชื่อ นางแก้วกัลยา มีพระธิดาชื่อ พระนางเขียวคำ ต่อมาได้</p>

ตารางที่ 4.32 แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยว (ต่อ)

ที่	แหล่งท่องเที่ยว	ลักษณะเด่น
		<p>อภิเษกสมรสกับพระเจ้าสามพันตา มีพระโอรสชื่อ เจ้าชายฟ้ารุ่ง ซึ่งเป็นผู้ที่มีความเฉลียวฉลาด มีความรอบรู้ และมีรูปงามด้วย ขณะประสูติท้องฟ้าสว่างไสว เจิดจรัส งดงามมาก</p> <ul style="list-style-type: none"> - ต่อมาเจ้าชายฟ้ารุ่ง ได้อภิเษกสมรสกับ นาครินทรานี ซึ่งเป็นพระธิดาของพญานาคราชแห่งเมืองบาดาล ที่แปลงกายเป็นมนุษย์ การอภิเษกสมรสจัดกันอย่างมโหฬาร ทั้งเมืองบาดาล และเมืองมนุษย์ (รัตพานคร) ทำอยู่ 7 วัน 7 คืน เพื่อเป็นการสัมพันธไมตรีระหว่างพญานาคราช กับ พระเจ้าอือลือราชา ในโอกาสนี้ด้วย - ทั้งสองอยู่กินกันมาเป็นเวลา 3 ปี ก็ไม่สามารถจะมีผู้สืบสายสกุลได้ (เพราะธาตุมนุษย์กับนาค) จึงทำให้เกิดความเศร้าโศกเสียใจกับคนทั้งสอง ต่อมาทำให้เจ้าหญิงนาครินทรานี สัมปวายลง ทำให้ร่างกายของนางที่เป็นมนุษย์กลายเป็นนาคตามเดิม - เมื่อข่าวนี้ได้แพร่สะพัดออกไปทั่วกรุงรัตพานคร และถึงแม้ว่าจะร่ำมนต์กลับเป็นมนุษย์ประชาชนและพระเจ้าอือลือก็ไม่พอใจ จึงได้จับไถ่ นางนาครินทรานีกลับสู่เมืองบาดาลดั้งเดิม โดยได้แจ้งให้พญานาคราชมารับตัวกลับ ก่อนกลับพญานาคราช ได้ขอเครื่องมงกุฎกษัตริย์ของตระกูลคืน แต่พระเจ้าอือลือราชาไม่สามารถคืนให้ได้ เนื่องจากนำไปแปรสภาพเป็นอย่างอื่น ทำให้พญานาคราชกริ้วมาก และประกาศว่าจะทำลายเมืองรัตพานคร และจะเหลือเอาไว้เพียง 3 วัดเท่านั้น - หลังจากพญานาคกลับไป ในตอนกลางคืน พญานาคราชได้ยกพลไพร่มากลุ่มเมืองรัตพานคร และประชาชนก็ไม่มีใครรอดพ้นจากฤทธิ์นาคได้ พอนางนาครินทรานีทราบข่าว ก็ขึ้นมาตามหาเจ้าชายฟ้ารุ่ง จนถึงแม่น้ำสงครามก็ไม่พบ จึงกลับเมืองบาดาล - เมืองรัตพานคร ได้ดล่มเป็น "บึงหลงระเอง" ต่อมานานเข้าคำพูดก็กลายเป็นของหลง และ โงงหลงในที่สุด - และวัดที่เหลือ 3 วัด ก็คือ วัดคอนแก้ว (วัดแก้วฟ้า) วันคอนโพธิ์

ตารางที่ 4.32 แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยว (ต่อ)

ที่	แหล่งท่องเที่ยว	ลักษณะเด่น
		<p>(วัดโพธิ์สัตว์) และ วัดคอนสวรรค์ (วัดแคนสวรรค์) ทางที่นางนาครินทร์ตามหาเจ้าชายฟ้ารุ่ง คือ ห้วยน้ำเมา (เมารัก)</p> <p>- ดำนานได้กล่าวไว้ว่า พระอโศกราชา ไม่ได้สิ้นพระชนม์ไปกับเหตุการณ์นี้ด้วย แต่ถูกพระขานาคราชจับตัวไว้ พร้อมกับสาปให้พระอโศกราชกลายร่างเป็นนาคเฝ้าอยู่ในบึงโขงหลง</p> <p>ช่วงนี้วันครุ จนกว่าจะมีเมืองเกิดใหม่ในดินแดนแห่งนี้ จึงจะล้างคำสาปของพระขานาคราชได้ ปัจจุบันเมืองที่เกิดใหม่ในดินแดนแห่งนี้คือ จังหวัดบึงกาฬที่แยกจากจังหวัดหนองคาย จึงมีความเชื่อว่าคำสาปของพระขานาคราชสิ้นสลายไปจากดินแดนแห่งนี้แล้ว ทั้งนี้ชาวอำเภอบึงโขงหลงได้สร้างศาลปู่อโศกเพื่อเป็นที่เคารพสักการะแก่ชาวอำเภอบึงโขงหลง และประชาชนทั่วไป</p> <p>- ศาลเจ้าปู่อโศก มีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปมากขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๗ นายจันยนต์ ผกก.สภ.บึงโขงหลง เปิดเผยว่า เพิ่งย้ายมารับราชการที่ สภ.บึงโขงหลง เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2554 ที่ผ่านมามีคนมาบอกให้ไปบึงโขงหลง บอกให้ช่วยสร้างศาล และตั้งกองทุนให้ ตอนแรกไม่กล้าบอกใครกลัวถูกหาว่าเป็นบ้า กระทั่งปู่อโศกมาเข้าฝันบอกว่าหากไม่เชื่อจะแสดงอิทธิฤทธิ์ เป็นพญานาคว่าน้ำให้คนเห็นในบึงโขงหลง โดยบอกเวลาที่จะปรากฏด้วยทุกครั้ง ครั้งแรกผู้กำกับบอกเพียงผู้ได้บังคับบัญชา และคนรู้จัก พอไปดูทุกคนเห็นเป็นพญานาคว่าน้ำอยู่จริงๆ พอมาครั้งที่ 2-3 มีคนทราบข่าวมากขึ้น จึงแห่กันมาดูตามที่คนบอกและเห็นทุกครั้ง โดยวันออกพรรษาปีนี้ ปู่อโศกมาเข้าฝันบอกว่า จะแสดงปาฏิหาริย์พ่นลูกไฟสีแดงจากในน้ำ เหมือนบั้งไฟพญานาคในแม่น้ำโขงให้คนชม</p> <p>- จากการที่ผู้กำกับสามารถติดต่อสื่อสารกับพญานาค (ปู่อโศก) ได้ และพญานาคก็ปรากฏตัวทุกครั้งตามที่สื่อสารตกลงกัน</p>

ตารางที่ 4.32 แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยว (ต่อ)

ที่	แหล่งท่องเที่ยว	ลักษณะเด่น
31	<p>วัดป่าดามวิเวก (วัดแสงอรุณ) ที่ตั้ง อำเภอไชยพิสัย ประเภท แหล่งท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรม</p>	<p>ทำให้อิทธิฤทธิ์ ความเชื่อ และความศักดิ์สิทธิ์ของพญานาคราช แห่งแม่น้ำโขงเป็นที่กล่าวขวัญถึงเป็นอย่างมาก และทำให้ผู้คน จากทั่วสารทิศเดินทางเข้ามาขังบึงโขงหลง และมาสักการบูชา ศาลเจ้าปู่ถือถือเป็นจำนวนมาก</p> <ul style="list-style-type: none"> - ตั้งอยู่ที่ตำบลศรีชมภู อำเภอไชยพิสัย - พระปริชา ญนทกโร หรือ "หลวงพ่อกุญ" เจ้าอาวาส เป็นพระ ธรรมยุต สายพระอาจารย์มั่น ภูริทัตโต ศิษย์รุ่นน้องหลวงตา มหาบัว เจ้าอาวาสวัดป่าบ้านตาด จังหวัดอุดรธานี เช่นเดียวกับ หลวงปู่ทองมูล สิริกาโม เจ้าอาวาสวัดป่าภูกระแต - พระสถูปศิลาสามเหลี่ยม ที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ อัฐิธาตุ สาวกองค์พระอรหันต์ และเดินชมหลักธรรมของพระอุบาลี คุณูปมาจารย์ (พระสิริจันทโร จันทร์) บนศิลาจารึก ซึ่งท่านคือผู้ เริ่มต้นพระพุทธรูปธรรมฐาน (วงศ์พระป่า) ในสมัยรัตนโกสินทร์ ปี พ.ศ. 2440 - ภายในวัดมีอาคารเสนาสนะ ประกอบด้วย กุฏิสงฆ์ จำนวน 10 หลังเป็นอาคารไม้ ศาลาอเนกประสงค์ สร้างด้วยไม้ เมื่อปี พ.ศ.2515 มีโรงครัวไฟ และเรือนปฏิบัติธรรมของพระวาสา ส่วนปูชนียวัตถุมีพระพุทธรูปปางนาคปรกทองเหลืองรมดำ หน้าตักกว้าง 32 นิ้ว สูง 45 นิ้ว บรรจุพระบรมสารีริกธาตุ สร้าง เมื่อปี พ.ศ.2522 พระพุทธรูปศิลาแดง ปางมารวิชัย ศิลปะสุโขทัย หน้าตักกว้าง 17 นิ้ว พระแก้วมรกตจำลอง หน้าตักกว้าง 8 นิ้ว - ตามประวัติ ได้รับอนุญาตให้สร้างวัดเมื่อวันที่ 16 เมษายน ปี พ.ศ.2530 กระทรวงศึกษาธิการประกาศตั้งเป็นวัดเมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ.2530 - โคขิม นายหนุจัน ศรีบุญเรือง ผู้ใหญ่บ้านแสงอรุณเป็น ผู้ขออนุญาตสร้างและตั้งวัดในที่ดินป่าสงวนแห่งชาติ ซึ่งได้

ตารางที่ 4.32 แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยว (ต่อ)

ที่	แหล่งท่องเที่ยว	ลักษณะเด่น
		<p>อนุญาตให้ใช้สร้างวัดจากกรมป่าไม้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์</p> <ul style="list-style-type: none"> - ปัจจุบันทางวัดขออนุญาตใช้พื้นที่เพื่อปลูกสร้างสวนป่า จำนวน 439 ไร่ 2 งาน 78 ตารางวา ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา เมื่อวันที่ 2 พฤศจิกายน 2530 เขต วิสุงคามสีมา กว้าง 40 เมตร ยาว 80 เมตร - ภายในวัดจะมีความร่มรื่นมาก อาคารเสนาสนะต่างๆ จะแทรกอยู่ตามคันไม้ รอบบริเวณวัดและป่าสงวน จะมีการก่อสร้างกำแพงสูงและมีประตูเหล็ก เข้าออกเพียงด้านเดียว ซึ่งเหตุผลในการทำกำแพงสูงรอบพื้นที่ของวัดนั้น เพื่อป้องกันไม่ให้สัตว์ป่า โดยเฉพาะหมูป่า ออกไปกินและทำลายพืชผลทางการเกษตรของชาวบ้าน และเป็นการป้องกันไม่ให้สุนัขเข้ามากัดสัตว์ป่าภายในบริเวณวัด - วัดแห่งนี้ยังได้มีการตั้งข้อบัญญัติที่เคร่งครัดขึ้นมา คือห้ามตัดต้นไม้ในบริเวณวัด และในเขตป่าสงวนของวัดอย่างเด็ดขาด จะใช้ได้กรณีที่ดินไม้นั้นล้มหรือตายเอง และที่วัดจะไม่ใช้ไฟฟ้า และจะไม่ให้มีการต่อไฟฟ้าเข้ามาอย่างเด็ดขาด - “หลวงพ่อบุญทนายท่านจะรับเฉพาะพระสงฆ์เท่านั้น ขรวาสท่านไม่สะดวกที่จะให้พัก เพราะท่านจะเน้นเอาไว้สำหรับให้พระได้ปฏิบัติธรรมภาวนา ช่วงเช้า ขรวาสทำบุญตักบาตร ฟังธรรมได้ทุกวัน หลังจากนั้น จะเป็นกิจวัตรของพระสงฆ์ที่จะต้องบำเพ็ญภาวนา” - ขรวาสจะสามารถไปภาวนาได้ ในบริเวณกุฏิของโยม (ผู้ชายจะอยู่บริเวณรอบนอก) ระเบียบก็คล้ายๆ วัดป่าทั่วไป คือ ฉันทน์มือเดียว เน้นภาวนา และช่วยพระทำกิจวัตร (ปัดกวาด, จัดอาหาร, ช่วยที่โรงฉันทน์น้ำร้อน) - ข้อห้ามอย่างเด็ดขาดก็คือ ห้ามบุคคลใดก็ตามถ่ายรูปตัวท่านและภายในวัด เพราะท่านไม่เห็นประโยชน์ และท่านก็ตั้งใจ

ตารางที่ 4.32 แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยว (ต่อ)

ที่	แหล่งท่องเที่ยว	ลักษณะเด่น
		<p>ทางหน่วยงานราชการว่าไม่ต้องให้ศึให้ตำแหน่งแก่ท่าน และทางวัดก็จะไม่รับกฐิน เพราะ ไม่มีค่าใช้จ่าย จึงไม่ต้องใช้เงิน</p> <p>- ภายในบริเวณวัดประกอบด้วยพื้นที่ป่าหลายส่วนรวมกัน 2,400 ไร่ ส่วนพื้นที่ของวัดเองประมาณ 14 ไร่ เป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติที่เช่า โดยถูกต้องตามกฎหมาย รวมกันพื้นที่ของกรมป่าไม้ที่ให้วัดดูแลอีก 700 ไร่ และพื้นที่สปก.อีก 1,400 ไร่ เดิมเป็นพื้นที่ซึ่งชาวบ้านปลูกมันสำปะหลัง แล้วกลายเป็นป่าเสื่อมโทรม ก็ยกให้หลวงปู่ชุกดูแล ท่านก็ชวนชาวบ้านใน 3 ตำบล อำเภอ ไชยพิสัย ปลูกป่าใหม่ขึ้นมา ทั้งไม้ประดู่ ชิงชัน เต็ง รังจัน ไม้เคียบใหญ่ขึ้นเป็นป่าใหม่อายุเกือบ 20 ปีแล้ว</p> <p>- วัดนี้มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักมากขึ้น เมื่อช่วงเดือนกันยายน พ.ศ.2549 ที่ พล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ องคมนตรี ได้รับการคาดหมายว่าได้รับการเสนอชื่อจากคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) ให้เป็นนายกฯ พล.อ.สุรยุทธ์ได้เดินทางไปกราบนมัสการ หลวงพ่อชุกประมาณ 1 ชั่วโมง ซึ่งถูกคาดหมายว่ามาพบเพื่อขอคำปรึกษาหรือข้อเสนอแนะก่อนจะเข้ารับตำแหน่งสำคัญทางการเมือง</p> <p>- โดยในช่วงที่ดำรงตำแหน่งเป็นองคมนตรี พล.อ.สุรยุทธ์ ได้เดินทางมาบวชที่วัดแห่งนี้เป็นเวลา 3 เดือน โดยมีหลวงปู่ทองพูน สิริกาโม เจ้าอาวาสวัดป่าภูกระแต เป็นพระอุปัชฌาย์ และได้ฉายาว่า "สุรยุทธ์ ฐ" ลาสิกขาจากเพศบรรพชิต เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2547 และปวารณาตัวเป็นศิษย์ของหลวงพ่อชุก ต่อมาวันที่ 3 ธันวาคม 2548 มีพิธีมอบรตพยาบาลให้แก่โรงพยาบาลในสังกัดกองทัพบก จำนวน 5 คัน พล.อ.สุรยุทธ์ก็กระทำในนามคณะศิษยานุศิษย์ วัดป่าคานวิเวก</p>

ตารางที่ 4.32 แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยว (ต่อ)

ที่	แหล่งท่องเที่ยว	ลักษณะเด่น
32	วัดสว่างอารมณ์ (วัดถ้ำศรีธรน) ที่ตั้ง อำเภอปากคาด ประเภท แหล่งท่องเที่ยว ทางวัฒนธรรม	<ul style="list-style-type: none"> - ตั้งอยู่ในตัวอำเภอปากคาด จังหวัดบึงกาฬ - โดยวัดตั้งอยู่บริเวณลานหินเนินเขา ร่มรื่นด้วยต้นไม้และลำธารเล็ก ๆ ไหลผ่าน บริเวณได้โขดหินใหญ่ประดิษฐานพระนอนให้ผู้คนสักการะบูชา บนโขดหินมีอุโบสถทรงระฆังคว่ำ หากขึ้นไปถึงค้ำบนสามารถมองเห็นทิวทัศน์ได้ไกลจนถึงฝั่งลาว - ตามตำนานเล่าว่า ท้าวศรีธรน เป็นโอรสของพระเจ้าอาทิตย์วงศ์แห่งเมือง ปัญจานคร ต่อมาเรียกว่าเมืองเปงงานนคร (ปัจจุบันบ้านเปงงาน อยู่ห่างจากถ้ำศรีธรนประมาณ 10 กิโลเมตร) - ท้าวศรีธรน ได้ติดตามหานางมโนราห์ซึ่งเป็นมเหสีผ่านมาถึงถ้ำฤๅษีสสประ พระองค์รำพึงว่า "เรามีความชำนาญ แต่ด้านยิงธนูควรที่จะเรียนวิชาจากคนอื่นเพิ่มเติมเพื่อให้ได้ใช้ในคราวจำเป็น" ท้าวศรีธรนจึงได้หยุดเรียน ณ สถานที่ แห่งนี้กับพระฤๅษีสสประ - หลังจากเรียนอาคมจบ พระองค์ก็อยากทดลองอาคมดู จึงเดินลัดมือไปหลังถ้ำ เลือกก้อนหินก้อนหนึ่งเป็นเครื่องมือทดลอง จากนั้นพระองค์ ได้ใช้มนต์อาคมที่เรียนมาเสกเป่าใส่ดาบ เมื่อท่องมนต์จบก็เงือดาบฟันลงบนก้อนหินถึงสามครั้ง ทำให้เกิดเสียงดังสะบัดวันไหวไปทั่วอาณาบริเวณ ถึงสามครั้ง ผลปรากฏว่า หินก้อนนั้นขาดออกเป็นสามท่อนเป็นน้อศรราย์ยิ่งนัก - จากนั้นพระองค์ก็ลาพระฤๅษีสสประ ตามหานางมโนราห์มเหสีผู้มีค่าเท่าชีวิต ไปจนพบที่เมืองภูเงินแห่งเขาไกรราษ แล้วต่อมาพระองค์ กับมเหสีมโนราห์ก็กลับมาปกครองเมืองเปงงาน ต่อจากพระราชบิดา ด้วยความผาสุก จนสิ้นสมัยของพระองค์ - โดยนิทานพื้นเรื่องนี้สถานที่เกิดคือตำบลปากคาด อำเภอปากคาด และตำบล โพนแพง กิ่งอำเภอรัดนวนาปี จังหวัดหนองคาย เป็นเรื่องที่อ่านแล้วสนุกสนานมาก น่าบอกถึงพลังแห่งความรัก ถึงแม้จะมีอุปสรรคมาขวางกั้น สักเท่าใดก็ตาม ก็ไม่สามารถมากรักอันทรงมีพลังเหนือชีวิต ไปได้สมกับคำ

คา

รี

4.3

ท่องเที่ยว
พัฒนาแหล่ง
ปริมาตร

ตาราง

★

★★

★★★

ตารางที่ 4.32 แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยว (ต่อ)

ที่	แหล่งท่องเที่ยว	ลักษณะเด่น
		<p>นิยามของเรื่องนี้ที่ว่า “รักที่เพียรพยายาม”</p> <p>- ด้วยเหตุนี้ชาวบ้านจึงเรียกบริเวณดังกล่าวว่า “ถ้ำศรีธน”</p> <p>เพราะมีร่องรอยต่างๆ ตามตำนานท้าวศรีธนปรากฏอยู่ เช่น</p> <p>ตัวของถ้ำ สถานที่ศรีธนลงคาบ และยังอยู่ใกล้บ้านเปงงาน</p> <p>หรือเมืองเปงงานนครราชในอดีต ซึ่งมีหลักเสมาเก่าแก่สูง</p> <p>ประมาณ 1.90 เมตร มีตัวอักษร เป็นสิ่งเบ่งบอกว่สถานที่แห่งนี้</p> <p>เคยเป็นที่ตั้งของเมืองโบราณมาก่อน</p>

4.3 ส่วนที่ 3 ผลการวิจัยจากแบบสำรวจถึงอำนาจความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้มาทำเป็นฐานข้อมูลถึงอำนาจความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว โดยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การทำงานภาคสนามด้วยตนเองและการลงพื้นที่ของพัฒนากร (นักวิชาการพัฒนาชุมชน ปฏิบัติการ) จังหวัดบึงกาฬ จำนวน 3 ท่าน คือ

1. คุณสุรไกร กำสมุทร นักวิชาการพัฒนาชุมชน ปฏิบัติการ
2. คุณสมศักดิ์ บุตรสงกา นักวิชาการพัฒนาชุมชน ปฏิบัติการ
3. คุณศักดิ์ณรงค์ ศรีคาแสน นักวิชาการพัฒนาชุมชน ปฏิบัติการ

ประเด็นที่ใช้ในการวิเคราะห์จะประกอบด้วยตัวชี้วัดต่างๆ ที่ใช้ในการประเมินศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งทั้ง 32 แห่ง ซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 20 ตัวชี้วัด โดยทำการประเมินทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ โดยสัญลักษณ์ที่ปรากฏในแบบสำรวจดังกล่าว มีความหมายดังนี้

ตารางที่ 4.33 แสดงการอธิบายความหมายของสัญลักษณ์ในแบบสำรวจถึงอำนาจความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว

ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ
หมายถึง ไม่มีปรากฏในแหล่งท่องเที่ยว	หมายถึง ไม่มีปรากฏในแหล่งท่องเที่ยว
★ หมายถึง มี แค่จำนวนน้อยมาก	★ หมายถึง คุณภาพ/สภาพแย่
★★ หมายถึง มี จำนวนปานกลาง	★★ หมายถึง คุณภาพ/สภาพดีปานกลาง
★★★ หมายถึง มีอย่างเพียงพอ	★★★ หมายถึง คุณภาพ/สภาพดีมาก

ตารางที่ 4.34 แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว

ตัวชี้วัด	1. หองกุศกิง แหล่งขุนน้ำโลก		2. หาดทรายขาว ริมฝั่งโขง		3. แก่งอาง สะดือแม่น้ำโขง		4. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูวัว	
	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ
1. ป้ายบอกทางเข้าถึง	★★	★			★★★	★★★	★	★
2. สิ่งชี้บ่งบอกว่ามาถึงจุดท่องเที่ยว	★★	★			★★★	★★★	★	★
3. ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว							★	★
4. ห้องสุขา	★	★			★★★	★	★	★
5. ร้านอาหารและเครื่องดื่ม			★★	★★				
6. ร้านขายของที่ระลึก								
7. การให้ข้อมูลและการสื่อความหมาย เกี่ยวกับจุดท่องเที่ยว	★	★			★★	★★	★	★
8. การกำหนดเส้นทางเดินท่องเที่ยวใน บริเวณนั้นและมีลูกศรชี้ทาง								
9. การมีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นอธิบาย							★★	★★
10. การมีป้ายข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ ท่องเที่ยววนั้น	★	★			★★	★★	★★	★★
11. ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวทันสมัยและ ปรับเหมาะสมกับ ผู้ใหญ่และเด็ก							★★	★★
12. มีการทำความสะอาดทุกวัน มีการ ดูแลรักษาซ่อมแซม					★★	★★	★★	★★

ตารางที่ 4.34 แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (ต่อ)

ตัวชี้วัด	1. หนองกุดทิง แหล่งชุมชนน้ำโลก		2. หาดทรายขาว ริมฝั่งโขง		3. แก่งอาง สะดือแม่น้ำโขง		4. เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูวัว	
	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ
13. นักท่องเที่ยวสามารถเดินชมแหล่งท่องเที่ยวได้ตามความพอใจ	★★★	★★★	★★★	★★★	★★★	★★★	★★★	★★★
14. มีข้อมูลจากง่ายไปหายากและละเอียดลึกซึ้งขึ้น								
15. นักท่องเที่ยวสามารถเดินช้อนกลับ ไปดูสิ่งที่ต้องการดูได้ ตามความพอใจ	★★★	★★★	★★★	★★★	★★★	★★★	★★★	★★★
16. นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่ดี สามารถนำไปพัฒนาตนเองได้	★	★	★	★	★	★	★	★
17. นักท่องเที่ยวกลับมาเที่ยวอีก	★	★	★	★	★★	★★	★	★
18. นักท่องเที่ยวบอกกันปากต่อปากว่า ควรมาเที่ยวจังหวัดบึงกาฬ	★	★	★	★	★★★	★★★	★	★
19. แหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับเส้นทางคมนาคมถนนต่าง ๆ	★★	★★	★★★	★★★	★★★	★★★	★★★	★★★
20. แหล่งท่องเที่ยวมีภาพลักษณ์ประทับใจ นักท่องเที่ยวในอดีต และปัจจุบัน	★★	★★	★★★	★★★	★★★	★★★	★★★	★★★

ตารางที่ 4.34 แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (ต่อ)

ตัวชี้วัด	5. นักกอล์ฟ		6. นักกอล์ฟ		7. หาดสีดา		8. โครงการอนุรักษ์พันธุ์ไม้ป่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน	
	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ
1. ป้ายบอกทางเข้าถึง	★★★	★★	★★	★	★	★	★	★
2. สิ่งชี้บ่งบอกความถึงจุดท่องเที่ยว	★★★	★★	★★	★	★	★	★	★
3. ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว							★	★
4. ห้องสุขา	★	★	★	★				
5. ร้านอาหารและเครื่องดื่ม	★	★	★	★				
6. ร้านขายของที่ระลึก								
7. การให้ข้อมูลและการตีความหมายเกี่ยวกับจุดท่องเที่ยว	★	★	★	★	★	★	★	★
8. การกำหนดเส้นทางเดินท่องเที่ยวในบริเวณนั้นและมีลูกศร ชี้นำทาง	★	★	★	★				
9. การมีนักดูแลที่ท่องเที่ยวอธิบาย								
10. การมีป้ายข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวที่นั่น	★	★	★	★	★	★	★★	★
11. ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวทันสมัยและปรับเหมาะสมกับ ผู้ใหญ่และเด็ก								
12. มีการทำความสะอาดทุกวัน มีการดูแลรักษาซ่อมแซม	★	★					★★	★

ตารางที่ 4.34 แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (ต่อ)

ตัวชี้วัด	5. น้ำตกเจ็ดสี		6. น้ำตกถ้ำฝุ่น		7. หาดสีดา		8. โครงการอนุรักษ์พันธุ์ไม้ป่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน	
	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ
13. นักท่องเที่ยวสามารถเดินชมแหล่งท่องเที่ยวได้ตามความพอใจ	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★
14. มีข้อมูลจากง่ายไปหายากและละเอียดลึกซึ้งขึ้น								
15. นักท่องเที่ยวสามารถเดินย้อนกลับไปยังสิ่งที่ต้องการดูได้ ตามความพอใจ	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★
16. นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่ดีสามารถนำไปพัฒนาตนเองได้	★	★	★	★	★	★	★	★
17. นักท่องเที่ยวกลับมาเที่ยวอีก	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★	★	★	★
18. นักท่องเที่ยวบอกกันปากต่อปากว่าความเที่ยวจังหวัดบึงกาฬ	★ ★	★ ★	★ ★	★ ★	★	★	★	★
19. แหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับเส้นทางคมนาคมถนนต่าง ๆ	★ ★	★	★ ★	★	★	★	★	★
20. แหล่งท่องเที่ยวมีภาพลักษณ์ประทับใจนักท่องเที่ยวใน อดีต และปัจจุบัน	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	★	★	★	★

ตารางที่ 4.34 แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (ต่อ)

หัวข้อ	9. นักกอล์ฟพระ		10. นักกระดาน (นักกอล์ฟพระ)		11. อุทยานแห่งชาติภูผา		12. ภูทอก	
	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ
	1. ป้ายบอกทางเข้าถึง	★	★	★★	★★	★★	★★	★★★
2. สิ่งซึ่งบอกว่าจะมาถึงจุดท่องเที่ยว	★★	★	★★	★★	★★★	★★★	★★★	★★★
3. ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว					★★	★★		
4. ห้องสุขา					★	★	★★	★★
5. ร้านอาหารและเครื่องดื่ม	★	★	★	★				
6. ร้านขายของที่ระลึก								
7. การให้ข้อมูลและการตีความหมายเกี่ยวกับจุดท่องเที่ยว	★	★			★★	★★	★★	★★
8. การกำหนดเส้นทางเดินเท้าท่องเที่ยวในบริเวณนั้นและมีลูกศร ชี้นำทาง	★	★			★	★	★★★	★★★
9. การมีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นอธิบาย								
10. การมีป้ายข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว					★	★	★★★	★★★
11. ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวทันสมัยและปรับเหมาะสมกับ ผู้ใหญ่และเด็ก								
12. มีการทำความสะอาดทุกวัน มีการดูแลรักษาซ่อมแซม							★★★	★★★

ตารางที่ 4.34 แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจถึงอำนาจความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (ต่อ)

ตัวชี้วัด	9. น้ำตกภูดำพระ		10. น้ำตกชะแนน (น้ำตกบึงจระเข้)		11. อุทยานแห่งชาติภูผาแดง		12. ภูทอก	
	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ
13. นักท่องเที่ยวสามารถเดินชมแหล่งท่องเที่ยวได้ตามความพอใจ	★★★	★★★	★★★	★★★	★★★	★★★	★★★	★★★
14. มีข้อมูลจากง่ายไปหายากและละเอียดลึกซึ้งขึ้น							★	★
15. นักท่องเที่ยวสามารถเดินย้อนกลับไปได้ถึงที่ที่ต้องการดูได้ ตามความพอใจ	★★★	★★★	★★★	★★★	★★★	★★★	★★★	★★★
16. นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่ดีสามารถนำไปพัฒนาตนเองได้	★	★	★	★	★	★	★★★	★★★
17. นักท่องเที่ยวกลับมาเที่ยวอีก	★★	★★	★★	★★	★★	★★	★★	★★
18. นักท่องเที่ยวบอกกันปากต่อปากว่าความงามที่จังหวัดบึงกาฬ	★★★	★★★	★★	★★	★★	★★	★★	★★
19. แหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับเส้นทางคมนาคมถนนต่าง ๆ			★	★	★	★	★	★
20. แหล่งท่องเที่ยวมีภาพลักษณ์ประทับใจนักท่องเที่ยวใน อดีต และปัจจุบัน	★★	★★	★★	★★	★★	★★	★★★	★★★

ตารางที่ 4.34 แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจถึงอำนาจความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (ต่อ)

ตัวชี้วัด	13. นำคคควมามานทิพย์		14. นำคคคากินรี		15. หาคค่าสมบูรณ์		16. บึงโงงหลง	
	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ
1. ป้ายบอกทางเข้าถึง	★	★	★	★	★	★		
2. สิ่งซึ่งบ่งบอกว่ามาถึงจุดท่องเที่ยว	★	★	★	★	★	★		
3. ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว								
4. ห้องสุขา					★	★		
5. ร้านอาหารและเครื่องดื่ม					★★	★★		
6. ร้านขายของที่ระลึก								
7. การให้ข้อมูลและการสื่อ ความหมายเกี่ยวกับจุดท่องเที่ยว								
8. การกำหนดเส้นทางเดินเที่ยวใน บริเวณนั้นและมีลูกศร ชี้นำทาง								
9. การมีมีคฤเทศก์ท้องถิ่นอธิบาย								
10. การมีป้ายข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ ท่องเที่ยวนี้								
11. ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวทันสมัยและ ปรับเหมาะสมกับ ผู้ใหญ่และเด็ก								
12. มีการทำความสะอาดทุกวัน มีการ ดูแลรักษาซ่อมแซม								

ตารางที่ 4.34 แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (ต่อ)

ตัวชี้วัด	13. นักตกคาวีรมานทิพย์		14. นักตกคาคินรี		15. หาดคำสมบูรณ์		16. บึงโจงทอง	
	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ
13. นักท่องเที่ยวสามารถเดินชมแหล่งท่องเที่ยวได้ตามความพอใจ	★★★	★★★	★★★	★★★	★★★	★★★	★★★	★★★
14. มีข้อมูลจากง่ายไปหายากและละเอียดลึกซึ้งขึ้น								
15. นักท่องเที่ยวสามารถเดินย้อนกลับไปถึงที่ที่ต้องการดูได้ ตามความพอใจ	★★★	★★★	★★★	★★★	★★★	★★★	★★★	★★★
16. นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่ดีสามารถนำไปพัฒนาตนเองได้	★	★	★	★	★	★	★	★
17. นักท่องเที่ยวกลับมาเที่ยวอีก					★★	★★		
18. นักท่องเที่ยวบอกกันปากต่อปากว่าควรมาเที่ยวจังหวัดบึงกาฬ	★	★	★	★	★★★	★★★		
19. แหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับเส้นทางคมนาคมถนนต่าง ๆ	★	★	★	★	★	★	★★	★★
20. แหล่งท่องเที่ยวมีภาพลักษณ์ประทับใจนักท่องเที่ยวในอดีตและปัจจุบัน	★★	★★	★★	★★	★★	★★	★	★

ตารางที่ 4.34 แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (ต่อ)

ตัวชี้วัด	17. น้ำตกสะอาด		18. หาดหินค่าไม่		19. หนองเล็ง (หนองแล้ง)		20. วัดโพธาราม (วัดหลวงท่าใหญ่)	
	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ
1. ป้ายบอกทางเข้าถึง	★	★	★	★	★	★	★★	★★
2. สิ่งชี้บ่งบอกความถึงจุดท่องเที่ยว	★★	★★	★★	★★			★★★	★★★
3. ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว								
4. ห้องสุขา							★	★
5. ร้านอาหารและเครื่องดื่ม								
6. ร้านขายของที่ระลึก								
7. การให้ข้อมูลและการสื่อความหมายเกี่ยวกับจุดท่องเที่ยว							★	★
8. การกำหนดเส้นทางเดินท่องเที่ยวในบริเวณนั้นและมีลูกศร ชี้นำทาง								
9. การมีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นอธิบาย								
10. การมีป้ายข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวที่นั้น								
11. ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวทันสมัยและปรับเหมาะสมกับ ผู้ใหญ่และเด็ก								
12. มีการทำความสะอาดทุกวัน มีการดูแลรักษาซ่อมแซม							★★	★★

ตารางที่ 4.34 แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (ต่อ)

ตัวชี้วัด	17. นำคกสะอาด		18. หาดหินค่าไม่		19. หนองเล็ง (หนองเล็ง)		20. วัดโพธาราม (วัดหลวงพ่อใหญ่)	
	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ
13. นักท่องเที่ยวสามารถเดินชมแหล่งท่องเที่ยวได้ตามความพอใจ	★★★	★★★	★★★	★★★	★★★	★★★	★★★	★★★
14. มีข้อมูลจากง่ายไปหายากและละเอียดลึกซึ้งขึ้น								
15. นักท่องเที่ยวสามารถเดินย้อนกลับไปดูสิ่งที่ต้องการดูได้ ตามความพอใจ	★★★	★★★	★★★	★★★	★★★	★★★	★★★	★★★
16. นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่ดีสามารถนำไปพัฒนาตนเองได้								
17. นักท่องเที่ยวกลับมาเที่ยวอีก								
18. นักท่องเที่ยวบอกกันปากต่อปากว่าความเที่ยวจังหวัดบึงกาฬ							★	★
19. แหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับเส้นทางคมนาคมถนนต่าง ๆ	★	★	★	★	★	★	★★★	★★★
20. แหล่งท่องเที่ยวมีภาพลักษณ์ประทับใจนักท่องเที่ยวในอดีต และปัจจุบัน	★	★					★★	★★★

ตารางที่ 4.34 แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจถึงอำนาจความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (ต่อ)

ตัวชี้วัด	21. ศาลเจ้าแม่ตองนาง		22. วัดสามัคคีอุปถัมภ์ (วัดภูกระแต)		23. วัดอโงศิลาวาส		24. วัดศรีโสภณธรรมทาน (วัดใต้)	
	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ
13. นักท่องเที่ยวสามารถเดินชมแหล่ง ท่องเที่ยวได้ตามความพอใจ	★★★	★★★	★★★	★★★	★★★	★★★	★★★	★★★
14. มีข้อมูลจากง่ายไปหายากและ ละเอียดลึกซึ้งขึ้น								
15. นักท่องเที่ยวสามารถเดินย้อนกลับ ไปดูสิ่งที่ต้องการดูได้ ตามความ พอใจ	★★★	★★★	★★★	★★★	★★★	★★★	★★★	★★★
16. นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่ดี สามารถนำไปพัฒนาตนเองได้			★★	★★	★★	★★	★★	★★
17. นักท่องเที่ยวกลับมาเที่ยวอีก	★★	★★	★	★	★★	★★	★	★
18. นักท่องเที่ยวบอกกันปากต่อปากว่า ควรรมาเที่ยวจังหวัดบึงกาฬ	★	★	★★	★★	★★	★★	★	★
19. แหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับเส้นทาง คมนาคมถนนต่าง ๆ	★★	★★	★★	★★	★★★	★★★	★★	★★
20. แหล่งท่องเที่ยวมีภาพลักษณ์ ประทับใจนักท่องเที่ยวในอดีต และ ปัจจุบัน	★★★	★★★	★★★	★★★	★★★	★★★	★★★	★★★

ตารางที่ 4.34 แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจถึงอำนาจความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (ต่อ)

ตัวชี้วัด	25. วัดพุทธราชสโมสร (วัดกลาง)		26. วัดป่าบ้านหันล่าง		27. ตลาดสองฝั่งโขง (ตลาดลาว)		28. รอยพระพุทธรูป พระมหาทักษิณ	
	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ
1. ป้ายบอกทางเข้าถึง	★★	★	★	★	★	★	★	★
2. สิ่งชี้บ่งบอกความถึงจุดท่องเที่ยว	★★	★★	★★	★★	★★	★★	★★	★★
3. ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว								
4. ห้องสุขา	★	★	★	★			★	★
5. ร้านอาหารและเครื่องดื่ม					★★	★★		
6. ร้านขายของที่ระลึก								
7. การให้ข้อมูลและการสื่อความหมาย เกี่ยวกับจุดท่องเที่ยว							★	★
8. การกำหนดเส้นทางเดินท่องเที่ยวใน บริเวณนั้นและมีลูกศร ชี้นำทาง							★	★
9. การมีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นอธิบาย								
10. การมีป้ายข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ ท่องเที่ยวในนั้น	★	★					★	★
11. ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวทันสมัยและ ปรับเหมาะสมกับ ผู้ใหญ่และเด็ก								
12. มีการทำความสะอาดทุกวัน มีการ ดูแลรักษาซ่อมแซม	★★	★★	★★	★★	★★	★★	★★	★★

ตารางที่ 4.34 แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจถึงอำนาจความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (ต่อ)

ตัวชี้วัด	25. วัดบุพพาราชโมศร (วัดกลาง)		26. วัดป่าบ้านหันด้า		27. ตลาดสองฝั่งโขง (ตลาดลาว)		28. รอยพระพุทธบาท พระมหาภักตปะ	
	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ
13. นักท่องเที่ยวสามารถเดินชมแหล่ง ท่องเที่ยวได้ตามความพอใจ	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★
14. มีข้อมูลจากง่ายไปหายากและ ละเอียดลึกซึ้งขึ้น								
15. นักท่องเที่ยวสามารถเดินย้อนกลับ ไปสู่สิ่งที่ต้องการดูได้ ตามความ พอใจ	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★	★ ★ ★
16. นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่ดี สามารถนำไปพัฒนาตนเองได้								
17. นักท่องเที่ยวกลับมาเที่ยวอีก					★	★		
18. นักท่องเที่ยวบอกกันปากต่อปากว่า ควรมาเที่ยวจังหวัดบึงกาฬ					★	★		
19. แหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับเส้นทาง คมนาคมถนนต่าง ๆ	★	★	★	★	★	★	★	★
20. แหล่งท่องเที่ยวมีภาพลักษณ์ ประทับใจนักท่องเที่ยวในอดีต และ ปัจจุบัน	★	★	★	★	★ ★	★ ★	★	★

ตารางที่ 4.34 แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (ต่อ)

ตัวชี้วัด	29. วัดเจดีย์ศรีวิหาร (วัดคูทอก)		30. ศาลเจ้าปู่อ้อลือ		31. วัดป่าคานวิเวก		32. วัดสว่างอารมณ์ (วัดถ้ำศรีธรน)	
	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ
1. ป้ายบอกทางเข้าถึง	★★★	★★★			★★	★★	★	★
2. สิ่งชี้บ่งบอกว่าจะมาถึงจุดท่องเที่ยว	★★★	★★★	★★	★★	★★	★★	★★	★★
3. ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว								
4. ห้องสุขา	★★★	★★★			★★	★★★★	★	★
5. ร้านอาหารและเครื่องดื่ม								
6. ร้านขายของที่ระลึก								
7. การให้ข้อมูลและการสื่อความหมายเกี่ยวกับจุดท่องเที่ยว	★★★	★★★	★	★	★★	★★★★	★★★★	★★
8. การกำหนดเส้นทางเดินท่องเที่ยวในบริเวณนั้นและมีลูกศร ชี้นำทาง	★★★	★★★						
9. การมีมีคฤหาสน์ที่ท้องถิ่นอธิบาย								
10. การมีป้ายข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยววนั้น	★★★	★★★	★	★	★	★	★	★
11. ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวทันสมัยและปรับเหมาะสมกับ ผู้ใหญ่และเด็ก	★	★						
12. มีการทำความสะอาดทุกวัน มีการดูแลรักษาพร้อมแชน	★★★	★★★	★★★	★★★	★★★	★★★	★	★

ตารางที่ 4.34 แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว

ตารางที่ 4.34 แสดงผลการวิจัยจากแบบสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว (ต่อ)

ตัวชี้วัด	29. วัดเจติยาคีรีวิหาร (วัดภูทอก)		30. ศาลเจ้าปู่ฮีลือ		31. วัดป่าคานวิเวก		32. วัดสว่างอารมณ์ (วัดน้ำศรีธน)	
	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ
13. นักท่องเที่ยวสามารถเดินชมแหล่ง ท่องเที่ยวได้ตามความพอใจ	☆☆☆	☆☆☆	☆☆☆	☆☆☆	★	★	☆☆☆	☆☆☆
14. มีข้อมูลจากง่ายไปหายากและละเอียด ลึกซึ้งขึ้น	☆☆☆	☆☆☆			☆☆☆	☆☆☆		
15. นักท่องเที่ยวสามารถเดินย้อนกลับไป ดูสิ่งที่ต้องการดูได้ ตามความพอใจ	☆☆☆	☆☆☆	☆☆☆	☆☆☆	★	★	☆☆☆	☆☆☆
16. นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่ดี สามารถนำไปพัฒนาตนเองได้	☆☆☆	☆☆☆			☆☆☆	☆☆☆		
17. นักท่องเที่ยวกลับมาเที่ยวอีก	☆☆☆	☆☆☆	☆☆	☆☆☆	☆☆☆	☆☆☆		
18. นักท่องเที่ยวบอกกันปากต่อปากว่าคว รมาเที่ยวจังหวัดบึงกาฬ	☆☆☆	☆☆☆	☆☆	☆☆	☆☆☆	☆☆☆		
19. แหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับเส้นทาง คมนาคมถนนต่าง ๆ	★	★	★	★	★	★	☆☆☆	☆☆☆
20. แหล่งท่องเที่ยวมีภาพลักษณ์ประทับใจ นักท่องเที่ยวใน อดีต และปัจจุบัน	☆☆☆	☆☆☆	☆☆	☆☆	☆☆☆	☆☆☆	☆☆	☆☆

4.4 ส่วนที่ 4 ผลการวิจัยจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของจังหวัด บึงกาฬ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยใช้เครื่องมือ SWOT Analysis

เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยแวดล้อมที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว จังหวัดบึงกาฬ โดย
แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

4.4.1 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก จะใช้การวิเคราะห์ปัจจัยภายนอก 6 ปัจจัย
หรือ PESTEL Analysis อันได้แก่

- ก. ปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ – Population Factors
- ข. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ – Economic Factors
- ค. ปัจจัยทางด้านสังคม – Social Factors
- ง. ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี – Technology Factors
- จ. ปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อม – Ecological Factors
- ฉ. ปัจจัยทางด้านกฎหมายและการเมือง – Legal and Political Factors

4.4.2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน จะใช้การวิเคราะห์ตามทรัพยากรที่ท้องถิ่นมี
ซึ่งผลการวิเคราะห์ที่ได้มีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 4.35 แสดงการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกของจังหวัดบึงกาฬ ที่มีอิทธิพลต่อการ
จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ปัจจัยสภาพแวดล้อม	ลักษณะ	โอกาส/ อุปสรรค
1. ปัจจัยทางด้านประชากรศาสตร์ – Population Factors		
1.1 ประชากรทั่วโลกมีจำนวน เพิ่มสูงขึ้น	- การเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยว - ทำให้อัตราการบริโภคเพิ่มสูงขึ้น	โอกาส O1
1.2 ประชากรมีความเครียดมาก ขึ้น	- ความต้องการเดินทางท่องเที่ยวมีมากขึ้น	โอกาส O2
1.3 การเปลี่ยนแปลงโครงสร้าง ประชากร	- การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เป็นนักท่องเที่ยว กลุ่มที่มีความพร้อม (เวลา+งบประมาณ)	โอกาส O3
1.4 ระดับการศึกษาของ ประชากรสูงขึ้น	- มีความรู้และข้อมูลในการเลือกบริการการ ท่องเที่ยว	โอกาส O4

ตารางที่ 4.35 แสดงการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกของจังหวัดบึงกาฬ ที่มีอิทธิพลต่อการ
จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนากองท่องเที่ยวที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (ต่อ)

	ปัจจัยสภาพแวดล้อม	ลักษณะ	โอกาส/ อุปสรรค
1.5	ประชากรมีพฤติกรรมกรไต่ ใจสุขภาพเพิ่มขึ้น	- ความต้องการบริโภคสินค้าและได้รับ บริการที่ดีต่อสุขภาพที่มาจากธรรมชาติเพิ่ม สูงขึ้น	โอกาส O5
1.6	ประชากรหนุ่มสาว อพยพ ย้ายถิ่นไปทำงานและตั้ง รกรากใหม่ในเมือง	- ทำให้ขาดแคลนแรงงาน	อุปสรรค T1
1.7	ต้นทุนค่าจ้างแรงงานถูกลง เนื่องจากแรงงานต่าง ชาติ เพิ่มขึ้น (จากการรวมกลุ่ม เศรษฐกิจ ทำให้ลดอุปสรรค และข้อจำกัดในการจ้างงานลง)	- แรงงานต่างชาติ เข้ามารับจ้างทำงานใน พื้นที่มากขึ้น ซึ่งมีอัตราค่าจ้างแรงงานถูก ทำให้ต้นทุนในการผลิตลดลง	โอกาส O6
1.8	การไหลบ่าเข้าประเทศไทย ของแรงงานต่างชาติจำนวน มาก	- การเข้ามาของแรงงานต่างชาติ ทำให้ระบบ สังคมแบบดั้งเดิมที่พึ่งพากันเองภายใน ชุมชนหายไป	อุปสรรค T2
1.9	ประชากรในพื้นที่ที่มีพื้นฐาน การศึกษาต่ำ	- ทำให้ความสามารถ ในการเข้าถึงข้อมูล และเทคโนโลยีต่างๆ มีจำกัด ขาด โอกาสที่ จะเข้าถึงแหล่งข้อมูลที่ต้องการ ได้	อุปสรรค T3
2. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ - Economic Factors			
2.1	พฤติกรรมผู้บริโภค (นักท่องเที่ยว)ปรับเปลี่ยน ตามสภาพเศรษฐกิจ	- ผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลก และมีความผันผวนสูง ส่งผลให้ นักท่องเที่ยวมีพฤติกรรมกรใช้จ่ายด้าน การท่องเที่ยวอย่างระมัดระวังมากขึ้น และ บางกลุ่มมองว่าการท่องเที่ยวเป็นสินค้าฟุ่มเฟือย	อุปสรรค T4
2.2	เชื้อเพลิงมีราคาสูงขึ้นมาก	- ทำให้ต้นทุนในการเดินทาง การขนส่ง เพิ่มขึ้น	อุปสรรค T5

ตารางที่ 4.35 แสดงการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกของจังหวัดบึงกาฬ ที่มีอิทธิพลต่อการ
จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนากองท่องเที่ยวที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (ต่อ)

ปัจจัยสภาพแวดล้อม	ลักษณะ	โอกาส/ อุปสรรค	
2.3 ตลาดยังมีความต้องการ บริการทางการท่องเที่ยวที่สูง	- แนวโน้มการเติบโตของการท่องเที่ยวโลก การเติบโตของกลุ่มประเทศ BRIC (บราซิล รัสเซีย อินเดีย และจีน) ทำให้นักท่องเที่ยว มีจำนวนมากขึ้น มีกำลังซื้อมากขึ้น และจีน กำลังเป็นตลาดส่งออกและนำเข้า นักท่องเที่ยวที่สำคัญของโลก	โอกาส O7	
2.4 ค่าเงินบาทแข็งตัว	- รายได้จากการท่องเที่ยว เมื่อคิดเป็นเงิน บาทแล้วลดลง	อุปสรรค T6	
2.5 สถานการณ์การแข่งขันใน ตลาดการท่องเที่ยวโลก	- การแข่งขันและแข่งขันในตลาดการ ท่องเที่ยวโลก มีแนวโน้มสูงขึ้น มีการ ลงทุนด้านการท่องเที่ยว การสร้างและ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ การโฆษณา ประชาสัมพันธ์การกำหนดกลยุทธ์และการ ใช้นโยบายปกป้องคนของตนให้เดินทาง ท่องเที่ยวภายในประเทศ	อุปสรรค T7	2 3. 3.1
2.6 การขยายตัวของสายการบิน ต้นทุนต่ำ	- เป็นการกระตุ้นให้มีการเดินทางมากขึ้น และแนวโน้มนักท่องเที่ยวนิยมเดินทาง ท่องเที่ยวระยะใกล้ ทำให้การท่องเที่ยว ภายในประเทศหรือภายในภูมิภาคเดียวกัน เพิ่มขึ้น	โอกาส O8	
2.7 การแข่งขันเพื่อเป็นศูนย์กลาง การบินนานาชาติ	- เดิมไทยมีความได้เปรียบในการเป็น ศูนย์กลางการบินในเครือข่ายระหว่างยุโรป และเอเชียแปซิฟิก แต่ปัจจุบัน มีการ แข่งขันกันสูงในเรื่องของความพร้อมของ ท่าอากาศยาน ระบบการตรวจคนเข้าเมือง	อุปสรรค T8	3.2

ตารางที่ 4.35 แสดงการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกของจังหวัดบึงกาฬ ที่มีอิทธิพลต่อการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนารท่องเที่ยวที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (ต่อ)

ปัจจัยสภาพแวดล้อม	ลักษณะ	โอกาส/ อุปสรรค
2.8 การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ	และเมืองรอง ทำให้ความได้เปรียบเชิงภูมิศาสตร์ของไทยลดลงเส้นทางบินที่เชื่อมโยงระหว่างเมืองหลัก - การจัดทำข้อตกลงระหว่างประเทศและพันธมิตรต่างๆ ทำให้ไทยมีศักยภาพในการแข่งขัน ก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายเงินทุน สินค้า และบริการ รวมทั้งคนมีความคล่องตัวมากขึ้น	โอกาส O9
2.9 การเปิดเส้นทางเชื่อมโยงกับอนุภูมิภาค GMS	- ทำให้เมืองท่องเที่ยวรองในเส้นทางดังกล่าวมีศักยภาพด้านการท่องเที่ยว เกิดความเชื่อมโยงการท่องเที่ยวภายในภูมิภาคมากขึ้น	โอกาส O10
3. ปัจจัยทางด้านสังคม – Social Factors		
3.1 การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมนักท่องเที่ยว	- การขยายตัวของตลาดการท่องเที่ยวเฉพาะทาง ทำให้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย (Adventure Tourism) การท่องเที่ยวเชิงศาสนา (Spiritual Tourism) การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมและนิทรรศการ (MICE) และการท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sports Tourism) จึงเป็น โอกาสให้ประเทศไทยสร้างนวัตกรรมใหม่ เพื่อรองรับแนวทางการท่องเที่ยวเฉพาะทางในอนาคต	โอกาส O11
3.2 การก่อการร้ายระหว่างประเทศ	- มีผลกระทบต่อเส้นทางของนักท่องเที่ยวต่างประเทศ เนื่องจากนักท่องเที่ยวมีความ	อุปสรรค T9

ตารางที่ 4.35 แสดงการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกของจังหวัดบึงกาฬ ที่มีอิทธิพลต่อการ
จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนากองท่องเที่ยวที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (ต่อ)

ปัจจัยสภาพแวดล้อม	ลักษณะ	โอกาส/ อุปสรรค
3.3 การแข่งขันระหว่างบุคลากร ในอาเซียน	อ่อนไหวกับเหตุการณ์ต่างๆ ก่อนข้างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวจากเอเชีย - การรับรองมาตรฐานอาชีพในธุรกิจ ท่องเที่ยวในกรอบความร่วมมือของ อาเซียน การเปิดเสรีตลาดแรงงาน อาจจะ สร้างการแข่งขันใหม่ในระดับบุคลากร ซึ่ง ไทยอาจไม่ใช่ประเทศที่ได้เปรียบที่สุด เนื่องจากทักษะทางด้านภาษาต่าง ประเทศของบุคลากรไทยค่อนข้างต่ำ แม้ เมื่อเทียบกับประเทศในอาเซียน	อุปสรรค T10
3.4 การนับถือศาสนา	- คนในท้องถิ่นมีการนับถือและปฏิบัติตาม คำสอนของศาสนา มีความสัมพันธ์ระหว่าง บ้าน วัด โรงเรียน ที่เกื้อหนุนให้คนใน ท้องถิ่นเป็นคนดี	โอกาส O12
3.5 กระแสการบริโภคแบบดวิล หาดิตกำลังได้รับความนิยม เป็นอย่างมาก	- วิถีอีสาน วิถีชาวนา วิถีเกษตรกรรม วิถี ชนบทที่มีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่เรียบ ง่าย ช้าๆ และดีงาม สะท้อนอัตลักษณ์ความ เป็นไทย สามารถนำมาสร้างจุดขายเพื่อ ตอบสนองความต้องการได้	โอกาส O13
3.6 กระแสของความสนใจและ ใส่ใจในสุขภาพ และการออก กำลังกาย	- ทำให้การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (Health Tourism) และการท่องเที่ยวเชิงกีฬา (Sports Tourism) ได้รับความสนใจ - ประเทศต่างๆ ได้แข่งขันกันแย่งสิทธิ์ใน - การจัดกิจกรรม หรือ Event ด้านการกีฬา ซึ่งไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีความพร้อมใน	โอกาส O14

ตารางที่ 4.35 แสดงการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกของจังหวัดบึงกาฬ ที่มีอิทธิพลต่อการ
จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนากองท่องเที่ยวที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (ต่อ)

ปัจจัยสภาพแวดล้อม	ลักษณะ	โอกาส/ อุปสรรค
3.7 ลัทธิบริโภคนิยม/ วัตถุนิยม/ เกาหลี เจแปน พีเวอร์	<p>ด้านบุคลากร สนามแข่งขัน มีประสบการณ์ ในการจัดการแข่งขันกีฬาระดับนานาชาติ รวมถึงกีฬาที่มีเอกลักษณ์ เช่น มวยไทย ตะกร้อ และการแข่งเรือยาว</p> <p>- สำหรับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ไทยมี ชื่อเสียงในเรื่องของสปา การนวดแผนไทย ความพร้อมในด้านของบุคลากร สมุนไพร มีสถานประกอบการที่มีคุณภาพ ซึ่งพร้อม ต่อการรองรับนักท่องเที่ยวในอนาคต</p> <p>- ถ้าภูมิคุ้มกันไม่แข็งแรงพอ การท่องเที่ยว จะนำพาลัทธิบริโภคนิยมเข้ามาในชุมชน จะทำให้เกิดพฤติกรรมฟุ้งเฟ้อ ก่อให้เกิด ปัญหาหนี้สิน และปัญหาความยากจนและ การสูญเสียอัตลักษณ์ตามมา</p>	อุปสรรค T11
3.8 กระแสความรับผิดชอบต่อ สังคมและสิ่งแวดล้อม การ อนุรักษ์ประเพณี วัฒนธรรมดั้งเดิม	<p>- การจัดการที่คำนึงถึงขีดความสามารถการ รองรับของธรรมชาติ ชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรม และ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน และมุ่งเน้น สิ่งแวดล้อมและฐานทรัพยากรของพื้นที่ ท่องเที่ยวเป็นสำคัญ</p> <p>- ดังนั้นจึงเป็น โอกาสในการสร้างเอกลักษณ์ และตราสัญลักษณ์สินค้าทางการท่องเที่ยว วัฒนธรรมและธรรมชาติของประเทศไทย ให้เป็นที่ยอมรับและได้รับการยอมรับใน ระดับสากล</p>	โอกาส O15

ตารางที่ 4.35 แสดงการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกของจังหวัดบึงกาฬ ที่มีอิทธิพลต่อการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนากองทัพเรือที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (ต่อ)

ปัจจัยสภาพแวดล้อม	ลักษณะ	โอกาส/ อุปสรรค
3.9 ความร่วมมือระหว่างประเทศ	-ในการเฝ้าระวังป้องกันควบคุมโรค การแก้ไขปัญหาสภาวะโลกร้อน และการรับมือกับภัยพิบัติต่าง ๆ เป็นโอกาสของไทยที่มีความพร้อมในระดับหนึ่งจะใช้ประโยชน์จากวิกฤตดังกล่าวในการสร้างความเชื่อมั่นด้านการท่องเที่ยว	โอกาส O16
3.10 ความเชื่อ ความหวาดกลัว การขาดที่พึ่งทางใจ	-ภาวะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในโลกนี้ที่มีความผันผวนเป็นอย่างมาก ทำให้คนในสังคมเกิดความสับสน หวาดกลัว ต้องการหาที่พึ่งทางใจมากขึ้น	โอกาส O17
4. ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี – Technology Factors		
4.1 ความก้าวหน้าของ IT และความสามารถในการเข้าถึง IT ของประชาชน	- การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ระบบอิเล็กทรอนิกส์ ความรู้ สาระ และสารสนเทศกลายเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความแตกต่างและสร้างคุณค่าของสินค้า และเข้าถึงกลุ่มนักท่องเที่ยวได้ดียิ่งขึ้น	โอกาส O18
4.2 เทคโนโลยีที่ส่งเสริมช่องทางการตลาด	- ทำให้ระบบโลจิสติกส์ ระบบการขนส่ง ระบบการสื่อสารมีความก้าวหน้ามากขึ้น ส่งผลให้ระบบการซื้อ-ขาย การขยายตลาดทำได้สะดวก รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น	โอกาส O19
5. ปัจจัยทางด้านสภาพแวดล้อม – Ecological Factors		
5.1 ความตระหนักของคนในโลก	- เกิดลัทธิการบริโภคสีเขียว คือ การใช้ผลิตภัณฑ์ที่ไม่ทำลายและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น	โอกาส O20

ตารางที่ 4.35 แสดงการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกของจังหวัดบึงกาฬ ที่มีอิทธิพลต่อการ
จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนากองทัพเรือที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (ต่อ)

ปัจจัยสภาพแวดล้อม	ลักษณะ	โอกาส/ อุปสรรค
5.2 ภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลก	- รวมถึงภัยจากโรคระบาด ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยว	อุปสรรค T12
6. ปัจจัยทางด้านกฎหมายและการเมือง – Legal and Political Factors		
6.1 ปัญหาการขาดเสถียรภาพทางการเมือง	- มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองบ่อยครั้ง ส่งผลให้ขาดความน่าเชื่อถือ และความไม่ต่อเนื่องของนโยบาย	อุปสรรค T13
	- การชุมนุมประท้วง การก่อจลาจล การปิดสนามบิน ทำให้เกิดภาพลักษณ์ว่าไทยเป็นประเทศที่ไม่มีความปลอดภัย นักท่องเที่ยวขาดความมั่นใจ ส่งผลต่อจำนวนนักท่องเที่ยว	อุปสรรค T14
6.2 การกระจายอำนาจปกครอง	- การกระจายอำนาจและเปิดโอกาสให้ชุมชน-ท้องถิ่นมีส่วนร่วม ในการบริหารจัดการมากขึ้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 ให้สิทธิชุมชนในการอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำให้การจัดการมีความคล่องตัวขึ้น และมาจากความต้องการของท้องถิ่นอย่างแท้จริง ทำให้เกิดความภาคภูมิใจ รู้สึกถึงการเป็นเจ้าของ การทุ่มเท ห่วง	โอกาส O21
	แทน	

ตารางที่ 4.35 แสดงการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกของจังหวัดบึงกาฬ ที่มีอิทธิพลต่อการ
จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนากองท่องเที่ยวที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (ต่อ)

ปัจจัยสภาพแวดล้อม	ลักษณะ	โอกาส/ อุปสรรค
6.3 นโยบายและยุทธศาสตร์การ พัฒนาประเทศ	<p>- ถ้าโครงสร้างการบริหารจัดการของ ท้องถิ่นขาดเสถียรภาพ ขาดองค์กรกลางที่ มีอำนาจในการบังคับให้หน่วยงานที่ เกี่ยวข้องทำตามแผน และบังคับใช้ กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ การวางแผน ที่ไม่นำไปสู่การปฏิบัติ ขาดการมีส่วนร่วม ของประชาชน และเอกชน องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น (อปท.) และชุมชน ขาด ความรู้ด้านการท่องเที่ยว โดยเฉพาะการ จัดการภูมิทัศน์และการวางแผนพัฒนาการ ท่องเที่ยว การลงทุนด้านการท่องเที่ยวเน้น การก่อสร้างมากกว่าการจัดการภูมิทัศน์ ทำ ให้การพัฒนาการท่องเที่ยว ขาดความ เชื่อมโยงระหว่างท้องถิ่น จังหวัด กลุ่ม จังหวัด และประเทศ</p> <p>- สำหรับประเทศไทยแล้ว อุตสาหกรรมการ ท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีความสำคัญ ต่อการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก ดังจะ เห็นได้จากการที่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติทุกฉบับ มีการกำหนดให้การ ท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์การพัฒนา ประเทศเสมอมา ทำให้มีการจัดสรร งบประมาณเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวมาโดย ตลอด</p>	<p>อุปสรรค T15</p> <p>โอกาส O22</p>

ตารางที่ 4.35 แสดงการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกของจังหวัดบึงกาฬ ที่มีอิทธิพลต่อการ
จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (ต่อ)

ปัจจัยสภาพแวดล้อม	ลักษณะ	โอกาส/ อุปสรรค
6.4 แผนพัฒนาการท่องเที่ยว แห่งชาติ พ.ศ.2555-2559	- ถือเป็นแผนแม่บทหรือพิมพ์เขียวของการ กำหนดทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของ ประเทศ โดยในแผนนี้ได้มีการจำแนก จังหวัดตามกลุ่มการท่องเที่ยวออกเป็น 8 กลุ่ม โดยหนึ่งในนั้นมีกลุ่มการท่องเที่ยว วิถีชีวิตลุ่มแม่น้ำโขงรวมอยู่ด้วย ทำให้ บึงกาฬ เป็นจังหวัดหนึ่งที่ได้รับการ สนับสนุนเรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยว	โอกาส O23
6.5 นโยบายด้านการค้าชายแดน	- นโยบายของรัฐบาลของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ที่ต้องการที่จะเร่งรัด จัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษบริเวณพื้นที่ ที่มีศักยภาพ โดยให้ความสำคัญต่อจังหวัด ชายแดน เพื่อส่งเสริมการค้า การตลาด การ ลงทุน การจ้างงาน และการใช้วัตถุดิบจาก ประเทศเพื่อนบ้าน	โอกาส O24
6.6 นโยบายด้านการลงทุน	- นโยบายของรัฐบาลของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ที่ต้องการที่จะ ปรับปรุงมาตรการการส่งเสริมการลงทุนให้ ครอบคลุมการให้สิทธิประโยชน์แก่ธุรกิจ ในภาคเกษตร อุตสาหกรรม การท่องเที่ยว การกีฬา และบริการ	โอกาส O25
6.7 นโยบายสร้างรายได้	- นโยบายของรัฐบาลของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกรัฐมนตรี ที่ต้องการที่จะ ส่งเสริมการท่องเที่ยวจากทั้งภายนอกและ ภายในประเทศ จัดให้มีการพัฒนาการ	โอกาส O26

ตารางที่ 4.35 แสดงการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกของจังหวัดบึงกาฬ ที่มีอิทธิพลต่อการ
จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนากองท่องเที่ยวที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (ต่อ)

ปัจจัยสภาพแวดล้อม	ลักษณะ	โอกาส/ อุปสรรค
	ท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว ให้มีรายได้ จากนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น 2 เท่าตัวในเวลา 5 ปี	
6.8 ปัญหากับประเทศเพื่อนบ้าน	- สถานการณ์ความขัดแย้งกับประเทศเพื่อน บ้านยังมีให้เห็นอยู่บ่อยครั้ง บางครั้งมีการ ต่อสู้กันด้วยอาวุธ ทำให้ทหาร/พลเรือน ได้รับบาดเจ็บและเสียชีวิต - พฤติกรรมการถูกเหยียดหยามประเทศ เพื่อนบ้านว่าด้อยพัฒนา ล้าหลัง ของคน ไทยบางกลุ่ม	อุปสรรค T16

จากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกของจังหวัดบึงกาฬ เพื่อนำข้อมูลมากำหนด
ยุทธศาสตร์การพัฒนากองท่องเที่ยวของจังหวัดบึงกาฬเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ด้วยรูปแบบ
PESTEL Analysis นั้น พบว่า มีสภาพภายนอกที่มีศักยภาพหลายปัจจัยที่เป็น โอกาส และส่งผลให้
การจัดทำยุทธศาสตร์นี้มีความน่าสนใจ มีความเป็นไปได้ที่จะพัฒนาให้เกิดขึ้นจริง แต่ก็มีหลาย
สภาพแวดล้อมที่เป็นอุปสรรค ดังนั้น ในการวางแผนจะต้องมีการพิจารณาหาแนวทางในการรับมือ
เพื่อลดและหรือหลีกเลี่ยงอุปสรรคให้ได้มากที่สุด

แต่การวิเคราะห์ข้อมูลเพียงเท่านั้น ยังไม่สามารถสร้างความเชื่อมั่นได้ เพราะเป็นการ
วิเคราะห์ถึงสภาพแวดล้อมภายนอกเท่านั้น จึงต้องมีการวิเคราะห์ข้อมูลในมุมมองศักยภาพการ
แข่งขันจากสภาพแวดล้อมภายในของจังหวัดบึงกาฬประกอบด้วย ซึ่งการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม
ภายในได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

1

2.

2.

2.2

ตารางที่ 4.36 แสดงการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในของจังหวัดบึงกาฬที่มีอิทธิพลต่อการ
จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนากองทัพที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ปัจจัยสภาพแวดล้อม	ลักษณะ	จุดแข็ง/ จุดอ่อน
1. ปัจจัยทางด้านทำเลที่ตั้ง		
1.1 ตั้งอยู่ในลุ่ม แม่น้ำโขง	- ส่งผลให้มีความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ เหมาะสมกับการ ทำการเกษตรกรรม โดยเฉพาะยางพารา	จุดแข็ง S1
1.2 เป็นจังหวัด ชายแดน	- การค้าชายแดน ทำให้เศรษฐกิจของจังหวัดมีการ เจริญเติบโต เกิดการลงทุนมากมาย	จุดแข็ง S2
1.3 การเชื่อมโยง 3 ประเทศ ไทย- ลาว-เวียตนาม	- เป็นช่องทางการคมนาคมขนส่งทางบกที่มีระยะทางสั้น ที่สุดในการเชื่อมโยง 3 ประเทศ คือ ไทย-ลาว-เวียตนาม ทำให้จังหวัดบึงกาฬมีความน่าสนใจในการได้รับการ พัฒนา	จุดแข็ง S3
1.4 ห่างจากจังหวัด หนองคาย 136 กิโลเมตร	- การเป็นเมืองนำอยู่สำหรับผู้สูงอายุของ จ. หนองคาย ทำ ให้นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเข้ามาพำนักใน จ.หนองคาย เป็นจำนวนมาก ทำให้ จ.บึงกาฬ ซึ่งมีสถานะเป็นเมือง รอง ได้มีโอกาสนำเสนอผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวของ ตนเองแก่นักท่องเที่ยวได้เหนือกว่าจังหวัดอื่นๆ	จุดแข็ง S4
2. ปัจจัยทางด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรม		
2.1 วัฒนธรรม ประเพณีที่ เข้มแข็ง	- ท้องถิ่นมีการอนุรักษ์ และสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีวิถีการดำเนินชีวิตภายใต้วัฒนธรรมที่ค้ำจุน สร้าง ความแตกต่างและโดดเด่นให้กับวัฒนธรรมหรือ อัตลักษณ์เฉพาะถิ่นได้ดี	จุดแข็ง S5
2.2 ภูมิปัญญา ท้องถิ่น	- การเข้ามาของยางพารา ทำให้ระบบสังคม/การค้าขาย/การ รักษาภูมิปัญญาท้องถิ่นของบึงกาฬเปลี่ยนไป คือ ประชาชนละทิ้งงานหัตถกรรมพื้นบ้าน เช่น การจักร สาน การทอผ้า การแปรรูปอาหาร ไปเป็นการปลูก-กรีดยาง พาราแทน	จุดอ่อน W1

ตารางที่ 4.36 แสดงการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในของจังหวัดบึงกาฬที่มีอิทธิพลต่อการ
จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการท่องเที่ยวที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (ต่อ)

ปัจจัยสภาพแวดล้อม	ลักษณะ	จุดแข็ง/ จุดอ่อน
2.3 การดำรงอยู่ของ วิถีชีวิตสังคม ชนบท	- ส่งผลให้การดำเนินงานในชุมชนมีลักษณะพึ่งพาอาศัย เกื้อกูลซึ่งกันและกัน สร้างเสน่ห์ให้กับท้องถิ่น	จุดแข็ง S6
2.4 การเป็นเมือง หลวงของ พญานาค	- ทำให้บึงกาฬมีความโดดเด่น และแตกต่างจากจังหวัด อื่นๆ ในลุ่มน้ำโขงที่มีความเชื่อเรื่องพญานาคเหมือนๆ กัน	จุดแข็ง S7
2.5 ปรากฏการณ์ บั้งไฟพญานาค	- ความมหัศจรรย์ของปรากฏการณ์ที่ไม่สามารถพิสูจน์ ได้ เป็นความเชื่อและความศรัทธาซึ่งที่มีต่อพญานาค เป็นจุดขายสำคัญของจังหวัดบึงกาฬ	จุดแข็ง S8
2.6 ความมีอัชฌาศัย ไมตรีที่ดี	- เป็นเสน่ห์ดึงดูดใจ และสร้างความประทับใจให้ ผู้มาเยือน	จุดแข็ง S9
2.7 ศาสนา	- การมีวัดวาอารามที่มีความโดดเด่นทางสถาปัตยกรรม ตำนานเรื่องเล่า และเป็นที่จำพรรษาของเกจิอาจารย์ที่ เป็นอริยสงฆ์หลายรูป เช่น วัดเจติยาศีริวิหาร (วัดภูทอก) วัดสว่างอารมณ์	จุดแข็ง S10
2.8 สินค้าพื้นเมืองที่ เป็นเอกลักษณ์ ของท้องถิ่น	- ไม่มี	จุดอ่อน W2
3. ปัจจัยทางด้านศักยภาพของพื้นที่ด้านการท่องเที่ยว		
3.1 กระแสการเป็น จังหวัดที่ 77 ของ ไทย	- ทำให้คนต่างถิ่น เกิดความต้องการที่จะเข้ามาสัมผัส เรียนรู้ ค้นหาและทำความรู้จักจังหวัดบึงกาฬมากขึ้น รวมทั้งเป็นจุดดึงดูดการเข้าไปของสื่อ เช่น สารคดี Spirit of Asia หรือนิตยสาร อ.ส.ท. และรายการทาง โทรทัศน์และวิทยุต่างๆ ต่างให้ความสนใจเข้าไปใน จังหวัดบึงกาฬมากขึ้น	จุดแข็ง S11

ตารางที่ 4.36 แสดงการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในของจังหวัดบึงกาฬที่มีอิทธิพลต่อการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนากองทัพเรือที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (ต่อ)

ปัจจัยสภาพแวดล้อม	ลักษณะ	จุดแข็ง/ จุดอ่อน
3.2 ภาพลักษณ์ของ การเป็นพื้นที่ ห่างไกลความ เจริญ	- ทำให้พื้นที่ไม่น่าสนใจ - แต่มีนักท่องเที่ยวบางกลุ่มที่มีความต้องการที่จะหลีกเลี่ยงความวุ่นวายจากสังคมเมือง เข้าไปใช้ชีวิตในสังคมที่เรียบง่าย มีวิถีที่เนิบช้า คิงาม	จุดอ่อน W3 จุดแข็ง S12
3.3 ความหลากหลายทางสภาพ ภูมิประเทศ	- ที่จังหวัดบึงกาฬมีทั้งแม่น้ำ หนองน้ำ พื้นที่ชุ่มน้ำ ภูเขา ป่าไม้ น้ำตก แก่ง ถ้ำ ซึ่งแต่ละแห่งมีความโดดเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ แตกต่างจากพื้นที่อื่นๆ และยังคงความสมบูรณ์	จุดแข็ง S13
3.4 การคมนาคม ขนส่ง	- การเข้าถึงพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวเกือบทุกแห่งสามารถทำได้โดยการคมนาคมขนส่งทางบกเพียงอย่างเดียว ถนนเป็นถนนราดยาง 2 เลน ที่ผิวถนนขรุขระและเป็นหลุมเป็นบ่อ	จุดอ่อน W4
3.5 ระยะทางระหว่าง แหล่งท่องเที่ยว	- ระยะทางระหว่างสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งในจังหวัดบึงกาฬ ส่วนใหญ่แล้วจะอยู่ห่างไกลกันมาก - ถ้าเป็นแหล่งท่องเที่ยวในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูวัว ระยะทางระหว่างสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งส่วนใหญ่แล้วจะอยู่ไม่ห่างกันนัก	จุดอ่อน W5 จุดแข็ง S14
3.6 ความพร้อมด้าน ที่พักแรม	- ขาดความพร้อมด้านที่พักแรม ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ	จุดอ่อน W6
3.7 ความพร้อมด้าน ร้านอาหาร	- ขาดความพร้อมด้านที่พักแรม ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ	จุดอ่อน W7
3.8 ความพร้อมด้าน การบริการอื่นๆ	- เช่น โรงพยาบาลศูนย์ สปลา - ขาดความพร้อมด้านที่พักแรม ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ	จุดอ่อน W8

ตารางที่ 4.36 แสดงการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในของจังหวัดบึงกาฬที่มีอิทธิพลต่อการ
จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนากองทัพเรือที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (ต่อ)

ปัจจัยสภาพแวดล้อม	ลักษณะ	จุดแข็ง/ จุดอ่อน
3.9 ตลาดนัดไทย-ลาว	- คอบสนองกระแสการท่องเที่ยวตลาดที่กำลังเป็นที่นิยมในขณะนี้ได้เป็นอย่างดี	จุดแข็ง S15
3.10 ความพร้อมด้านสาธารณูปโภค	- เช่น ถนนหนทาง ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต ยังขาดความพร้อม	จุดอ่อน W9
3.11 ความบริสุทธิ์ของพื้นที่	- เป็นเสน่ห์ดึงดูดใจให้นำค้นหา	จุดแข็ง S16
4. ปัจจัยทางด้านการบริหารจัดการ		
4.1 การขาดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนากองทัพเรือ	- เนื่องจากเป็นจังหวัดที่เพิ่งจัดตั้งมาไม่นาน ทำให้ยังขาดแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนากองทัพเรือ ทำให้การพัฒนากองทัพเรือยังขาดความชัดเจน	จุดอ่อน W10
4.2 การขาดแคลนบุคลากรที่มีความสามารถในการจัดการ	- องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ขาดบุคลากรที่มีความสามารถ มีสมรรถนะที่เหมาะสมในการจัดการเรื่องนี้โดยตรง	จุดอ่อน W11
4.3 ขาดระบบการอบรมและพัฒนาบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ	- องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ขาดการอบรมและพัฒนาบุคลากร ให้บุคลากรมีความสามารถ มีสมรรถนะที่เหมาะสมในการจัดการเรื่องนี้โดยตรง	จุดอ่อน W12
4.4 ช่องทางการตลาด	- การนำเสนอผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวของจังหวัดบึงกาฬ ยังไม่มีช่องทางการตลาดที่มีประสิทธิภาพ และเป็นทางการ ที่น่าเชื่อถือ	จุดอ่อน W13

ตารางที่ 4.36 แสดงการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในของจังหวัดบึงกาฬที่มีอิทธิพลต่อการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการท่องเที่ยวที่นำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน (ต่อ)

ปัจจัยสภาพแวดล้อม	ลักษณะ	จุดแข็ง/ จุดอ่อน
4.5 การประสานงานของหน่วยงานต่างๆในพื้นที่	- มีการประสานงานที่ดี ดังจะเห็นได้จากการเข้าร่วมการประชุมคณะกรรมการจังหวัด หัวหน้าหน่วยราชการ หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ที่ได้รับความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุมอย่างพร้อมเพรียงทุกครั้ง	จุดอ่อน W14
4.6 วิสัยทัศน์สอดคล้องกับศักยภาพ	- การเป็นเมืองศูนย์กลางขงพารา พัฒนาการท่องเที่ยวการค้าชายแดนไทย-ลาว-เวียตนาม	จุดแข็ง S17

ในข้อมูลผลการศึกษาวิจัยด้วยเครื่องมือต่างๆ ในบทที่ 4 นี้ ทำให้ทราบและมองเห็นศักยภาพ และทิศทางของยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบการท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของจังหวัดบึงกาฬ บทฐานของทรัพยากร ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ตลอดจนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การวางแผนการพัฒนาระบบการท่องเที่ยวจังหวัดบึงกาฬที่ยั่งยืนต่อไปได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

บทที่ 5

สรุปอภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง ศักยภาพและความพร้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยวในจังหวัดบึงกาฬ ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยไว้ 3 ข้อ คือ

1. เพื่อศึกษา และรวบรวมข้อมูลทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และวัฒนธรรมของจังหวัดบึงกาฬ
2. เพื่อศึกษา ประเมินศักยภาพ และความพร้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และวัฒนธรรมของจังหวัดบึงกาฬ
3. เพื่อกำหนดแนวทางการจัดท้ยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบึงกาฬเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ

1. แบบสอบถาม สำหรับสอบถามประชาชนในจังหวัดบึงกาฬ จำนวน 443 คน ทำการสุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีแบบโควต้า ตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละอำเภอ แล้วแบ่งสอบถามตามแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในเขตอำเภอนั้นๆ จำนวนทั้งสิ้น 32 แห่ง
2. แบบสำรวจทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ตามแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม จำนวนทั้งสิ้น 32 แห่ง ว่าตั้งอยู่ที่ใด และมีลักษณะเด่นอย่างไร เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาเป็นฐานข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดบึงกาฬต่อไปในอนาคต โดยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การทำงานภาคสนามด้วยตนเองและการลงพื้นที่ของพัฒนากร (นักวิชาการพัฒนาชุมชน ปฏิบัติการ) จังหวัดบึงกาฬ จำนวน 3 ท่าน และการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่จากสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬา จังหวัดบึงกาฬ จำนวน 2 ท่าน คือ
 - 1) คุณสุรไกร กำสมุทร นักวิชาการพัฒนาชุมชน ปฏิบัติการ
 - 2) คุณสมศักดิ์ บุครสงกา นักวิชาการพัฒนาชุมชน ปฏิบัติการ
 - 3) คุณศักดิ์ณรงค์ ศรีคาแสน นักวิชาการพัฒนาชุมชน ปฏิบัติการ
 - 4) คุณศุภแดน เกษนิท เจ้าหน้าที่พัฒนาการท่องเที่ยว
 - 5) คุณจรินทร เกตุคล้าย เจ้าหน้าที่เก็บข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยว
3. แบบสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ตามแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม จำนวนทั้งสิ้น 32 แห่ง ว่าแต่ละแห่งมีสิ่งอำนวยความสะดวก

สะดวกและมีศักยภาพตามตัวชี้วัดต่างๆ 20 ตัวชี้วัดในระดับใด โดยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ การทำงานภาคสนามด้วยตนเองและการลงพื้นที่ของพัฒนากร (นักวิชาการพัฒนาชุมชน ปฏิบัติการ) จังหวัดบึงกาฬ จำนวน 3 ท่าน คือ

1) คุณสุรไกร กำสมุทร	นักวิชาการพัฒนาชุมชน ปฏิบัติการ
2) คุณสมศักดิ์ บุตรสงกา	นักวิชาการพัฒนาชุมชน ปฏิบัติการ
3) คุณศักดิ์ณรงค์ ศรีตาแสน	นักวิชาการพัฒนาชุมชน ปฏิบัติการ

5.1 สรุปผลการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1

“เพื่อศึกษา และรวบรวมข้อมูลทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และวัฒนธรรมของจังหวัดบึงกาฬ”

ผลการศึกษาวิจัย พบว่า มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญในจังหวัดบึงกาฬ 32 แห่ง แบ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ จำนวน 19 แห่ง และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม จำนวน 13 แห่ง กระจายตัวไปตามเขตพื้นที่ของอำเภอต่างๆ ดังรายละเอียดในตารางที่ 5.1 ดังนี้

ตารางที่ 5.1 แสดงรายชื่อและที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของจังหวัดบึงกาฬ

ที่	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	เขตอำเภอ
ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ		
1)	หนองกุดทิง แหล่งขุมน้ำโลก	เมืองบึงกาฬ
2)	หาดทรายขาว ริมฝั่งโขง	เมืองบึงกาฬ
3)	แก่งอาสง สะดือแม่น้ำโขง	เมืองบึงกาฬ
4)	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าภูวัว	บุงคล้า
5)	น้ำตกเจ็ดสี	บุงคล้า
6)	น้ำตกด้าฝูน	บุงคล้า
7)	หาดสีดา	บุงคล้า
8)	โครงการอนุรักษ์พันธุ์ไม้ป่าภาคตะวันออกเฉียงเหนือคอนบน	บุงคล้า
9)	น้ำตกภูด้าพระ	เซกา
10)	น้ำตกชะแนน (น้ำตกบึงจระเข้)	เซกา

ตารางที่ 5.1 แสดงรายชื่อและที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของจังหวัด
บึงกาฬ (ต่อ)

ที่	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	เขตอำเภอ
ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม		
11)	อุทยานแห่งชาติภูสิงห์	เซกา
12)	ภูทอก	ศรีวิไล
13)	น้ำตกตาดวิมานทิพย์	บึงโขงหลง
14)	น้ำตกตาดกนิรี	บึงโขงหลง
15)	หาดคำสมบูรณ์	บึงโขงหลง
16)	บึงโขงหลง	บึงโขงหลง
17)	น้ำตกสะอาด	บึงโขงหลง
18)	หาดหินคำไม้	โซ่พิสัย
19)	หนองเล็ง (หนองแต้)	พรเจริญ
20)	วัดโพธาราม (วัดหลวงพ้อใหญ่)	เมืองบึงกาฬ
21)	ศาลเจ้าแม่สองนาง	เมืองบึงกาฬ
22)	วัดสามัคคีอุปัถม์ (วัดภูกระแต)	เมืองบึงกาฬ
23)	วัดอาวาสศิลาวาส	เมืองบึงกาฬ
24)	วัดศรีโสภณธรรมทาน (วัดไค้)	เมืองบึงกาฬ
25)	วัดบุพพราศย์โมศร (วัดกลาง)	เมืองบึงกาฬ
26)	วัดป่าบ้านพันลำ	เมืองบึงกาฬ
27)	ตลาดสองฝั่งโขง (ตลาดลาว)	เมืองบึงกาฬ
28)	รอยพระพุทธบาท พระมหากัสสะปะ	นุ่งค้ำ
29)	วัดเจติยาศรีวิหาร (วัดภูทอก)	ศรีวิไล
30)	ศาลเจ้าปู่อี้อือ	บึงโขงหลง
31)	วัดป่าคานวิเวก	โซ่พิสัย
32)	วัดสว่างอารมณ์ (วัดด้าศรีธน)	ปากคาด

โดยแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง ก็จะมีคุณค่าเด่น ในประเด็นของการมีความเป็นมาทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี ที่สืบค้นได้ มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะคน และมีความผูกพันต่อท้องถิ่น

5.2 สรุปผลการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2

“เพื่อศึกษา ประเมินศักยภาพ และความพร้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมของจังหวัดบึงกาฬ”

ผลการศึกษาวิจัย แบ่งตามเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีรายละเอียด ดังนี้

5.2.1 ข้อมูลความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพและความพร้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติในจังหวัดบึงกาฬ

ประชาชนชาวจังหวัดบึงกาฬ ซึ่งเป็นผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 25-34 ปี มีสถานภาพสมรส มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา/ปวช. ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร มีรายได้ต่อเดือน 5,001-10,000 บาท และได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ของแบบสอบถาม ดังนี้

5.2.1.1 ศักยภาพและความพร้อมทางด้านกายภาพ

ก. ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดบึงกาฬมีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยของ ได้แก่ เหมาะสมทุกฤดูกาล ความปลอดภัยในการเดินทาง และความชัดเจนของป้ายบอกเส้นทาง ตามลำดับ ส่วนด้านคุณภาพของถนนที่สามารถใช้ได้ตลอดปีนั้น พบว่า มีศักยภาพในระดับปานกลาง

ข. ความสมบูรณ์และความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดบึงกาฬมีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยของ ได้แก่ ความสมบูรณ์ของสภาพธรรมชาติและ/หรือสภาพดั้งเดิม มีคุณค่าหรือเอกลักษณ์พิเศษเชิงการท่องเที่ยว และความกลมกลืนกับธรรมชาติ วัฒนธรรม หรือสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ

5.2.1.2 ศักยภาพและความพร้อมทางการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การจัดการคุณภาพเสียง

ก. ด้านการจัดการคุณภาพเสียง พบว่า ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดบึงกาฬมีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ

เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยของ ได้แก่ การห่างไกลจากย่านอุตสาหกรรมชุมชนเมืองหรือกิจกรรมที่เสี่ยง
 ดัง และการปราศจากเสียงรบกวน

ข. ด้านการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าแหล่ง
 ท้องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดบึงกาฬมีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นราย
 ข้อ เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยของ ได้แก่ การมีอุปกรณ์รองรับขยะเพียงพอ และเหมาะสม การมีป้าย
 เตือนทิ้งขยะให้ถูกที่ และการออกแบบภาชนะรองรับขยะกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม ตามลำดับ

ค. เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยของ ได้แก่ อากาศ
 ปราศจากฝุ่นและควัน และไม่มีกลิ่นฟุ้งกระจายและสร้างความรำคาญในแหล่งท้องเที่ยว ตามลำดับ

5.2.1.3 ศักยภาพและความพร้อมทางด้านสังคม

ก. ด้านความคุ้มค่าของการเที่ยวชม พบว่า ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า
 แหล่งท้องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดบึงกาฬมีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นราย
 ข้อ เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยของ ได้แก่ ความพึงพอใจในคุณค่าเชิงการท่องเที่ยว ความพอใจในมิตร
 ไมตรีจากชุมชนท้องถิ่น และความพอใจในความสะอาดและปลอดภัย ตามลำดับ ส่วนในประเด็น
 ความพอใจในการบริหารจัดการ พบว่า อยู่ในระดับน้อย

ข. ด้านการมีส่วนร่วม พบว่า ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าแหล่งท้องเที่ยว
 ทางธรรมชาติของจังหวัดบึงกาฬมีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับ
 ตามค่าเฉลี่ยของ ได้แก่ การได้รับประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมของชุมชน, การมีส่วนร่วมใน
 การบริหารจัดการ และการเปิดโอกาสให้องค์กรภายนอกเข้ามาจับบทบาทสนับสนุน ตามลำดับ

ค. ด้านความเข้มแข็งของชุมชนและวัฒนธรรม พบว่า ส่วนใหญ่ให้
 ความเห็นว่าแหล่งท้องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดบึงกาฬมีศักยภาพด้านนี้ในระดับน้อย เมื่อ
 พิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยของ ได้แก่ การมีกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญา
 ท้องถิ่น การมีการจัดตั้งกลุ่ม / องค์กรเพื่อดูแลการท่องเที่ยว และการริเริ่มจัดกิจกรรมนันทนาการ
 ตามลำดับ

5.2.1.4 ศักยภาพและความพร้อมทางด้านศิลปวัฒนธรรม พบว่า ส่วนใหญ่ให้
 ความเห็นว่าแหล่งท้องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดบึงกาฬมีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก เมื่อ
 พิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยของ ได้แก่ มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะคน มีความ
 ผูกพันต่อท้องถิ่น และมีความเป็นมาทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี ที่สืบค้นได้
 ตามลำดับ

5.2.1.5 สักยภาพและความพร้อมทางด้านธรรมชาติ พบว่า ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดบึงกาฬมีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยของ ได้แก่ มีทัศนียภาพที่สวยงาม มีความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ และมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน ตามลำดับ

5.2.1.6 สักยภาพและความพร้อมทางด้านเกษตร พบว่า ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดบึงกาฬมีศักยภาพด้านนี้ในระดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยของ ได้แก่ มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน มีการจัดสภาพแวดล้อมที่ดี และเปิดโอกาสให้ได้เรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน ตามลำดับ

5.2.1.7 สักยภาพและความพร้อมทางด้านการบริหารจัดการ การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก

ก. ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดบึงกาฬมีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยของ ได้แก่ การมีสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเพียงพอ เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ ห้องน้ำ ลานจอดรถ และการมีป้ายอธิบายข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว ตามลำดับ

ข. ด้านการให้ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน พบว่า ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดบึงกาฬมีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยของ ได้แก่ การมีเจ้าหน้าที่ดูแลเพียงพอ และดูแลทั่วถึง การติดตั้งป้าย สัญญาณเตือนภัยอย่างเหมาะสม และความพร้อมของอุปกรณ์ปฐมพยาบาลตามลำดับ

ค. ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของการท่องเที่ยว พบว่า ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดบึงกาฬมีศักยภาพด้านนี้ในระดับน้อยมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยของ ได้แก่ การจัดเตรียมเอกสารเผยแพร่ และการมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ตามลำดับ

5.1.1.8 ผลการอภิปรายข้อเสนอแนะในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในจังหวัดบึงกาฬ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เสนอข้อคิดเห็นประเด็นสำคัญคือ แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดบึงกาฬยังขาดการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวต่างถิ่น ได้รู้จัก โดยเฉพาะเอกสารแนะนำแหล่งท่องเที่ยว ทั้งที่แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมีจำนวนมาก และต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน มีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยว พร้อมทั้งอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างจริงจัง

5.2.2 ข้อมูลความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพและความพร้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดบึงกาฬ

ประชาชนชาวจังหวัดบึงกาฬ ซึ่งเป็นผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 25-34 ปี มีสถานภาพสมรส มีการศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษา/ปวช. ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร มีรายได้ต่อเดือน 5,001-10,000 บาท และได้แสดงความคิดเห็นในประเด็นต่าง ๆ ของแบบสอบถาม ดังนี้

5.2.2.1 ศักยภาพและความพร้อมทางด้านกายภาพ

ก. ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดบึงกาฬมีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 2.97 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยของ ได้แก่ เหมาะสมทุกฤดูกาล ความปลอดภัยในการเดินทาง และด้านคุณภาพของถนนที่สามารถใช้ได้ตลอดปีตามลำดับ

ข. ความสมบูรณ์และความมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดบึงกาฬมีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.72 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยของ ได้แก่ มีคุณค่าหรือเอกลักษณ์พิเศษเชิงการท่องเที่ยว มีความกลมกลืนกับธรรมชาติ วัฒนธรรม หรือสิ่งแวดล้อม และมีความสมบูรณ์ของสภาพธรรมชาติ และ/หรือ สภาพดั้งเดิมตามลำดับ

5.2.2.2 ศักยภาพและความพร้อมทางการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม การจัดการคุณภาพเสียง

ก. ด้านการจัดการคุณภาพเสียง พบว่า ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดบึงกาฬมีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.46 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยของ ได้แก่ การห่างไกลจากย่านอุตสาหกรรมชุมชนเมือง หรือกิจกรรมที่เสียงดัง และการปราศจากเสียงรบกวน

ข. ด้านการจัดการขยะมูลฝอย พบว่า ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดบึงกาฬมีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.24 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยของ ได้แก่ การมีป้ายเตือนทิ้งขยะให้ถูกที่ การมีอุปกรณ์รองรับขยะเพียงพอและเหมาะสม และการออกแบบภาชนะรองรับขยะกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมตามลำดับ

ค. ด้านการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พบว่า ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดบึงกาฬมีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.66 เมื่อ

พิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยของ ได้แก่ การไม่มีกลิ่นฟุ้งกระจายและสร้างความรำคาญในแหล่งท่องเที่ยว และอากาศปราศจากฝุ่นและควัน ตามลำดับ

5.2.2.3 ตักยภาพและความพร้อมทางด้านสังคม

ก. ด้านความคุ้มค่าของการเที่ยวชม พบว่า ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดบึงกาฬมีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.77 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยของ ได้แก่ ความพอใจในมิตรไมตรีจากชุมชนท้องถิ่น ความพึงพอใจในคุณค่าเชิงการท่องเที่ยว และความพอใจในความสะอาดและปลอดภัย ตามลำดับ

ข. ด้านการมีส่วนร่วม พบว่า ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดบึงกาฬมีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.44 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยของ ได้แก่ การได้รับประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมของชุมชน การเปิดโอกาสให้องค์กรภายนอกเข้ามามีบทบาทสนับสนุน และการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ตามลำดับ

ค. ด้านความเข้มแข็งของชุมชนและวัฒนธรรม พบว่า ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดบึงกาฬมีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.03 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยของ ได้แก่ การมีกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น การริเริ่มจัดกิจกรรมนันทนาการ และการมีการจัดตั้งกลุ่ม / องค์กรเพื่อดูแลการท่องเที่ยว ตามลำดับ

5.2.2.4 ตักยภาพและความพร้อมทางด้านศิลปวัฒนธรรม พบว่า ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดบึงกาฬมีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.96 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยของ ได้แก่ มีความเป็นมาทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี ที่สืบค้นได้ มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน และมีความผูกพันต่อท้องถิ่น ตามลำดับ

5.2.2.5 ตักยภาพและความพร้อมทางด้านธรรมชาติ พบว่า ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดบึงกาฬมีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.27 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยของ ได้แก่ มีทัศนียภาพที่สวยงาม มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน และมีความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ ตามลำดับ

5.2.2.6 ตักยภาพและความพร้อมทางด้านเกษตร พบว่า ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดบึงกาฬมีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.68 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยของ ได้แก่ มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน, การเปิดโอกาสให้ได้เรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน และมีการจัดสภาพแวดล้อมที่ดี ตามลำดับ

5.2.2.7 ศักยภาพและความพร้อมทางด้านการบริหารจัดการ การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวก

ความสะดวก

ก. ด้านการจัดสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่า แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดบึงกาฬมีศักยภาพด้านนี้ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.47 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยของ ได้แก่ การมีสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวเพียงพอ เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ ห้องน้ำ ลานจอดรถ และการมีป้ายอธิบายข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว ตามลำดับ

ข. ด้านการให้ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน พบว่า ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดบึงกาฬมีศักยภาพด้านนี้ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.10 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยของ ได้แก่ การมีเจ้าหน้าที่ดูแลเพียงพอ และดูแลทั่วถึง การติดตั้งป้าย สัญญาณเตือนภัยอย่างเหมาะสม และความพร้อมของอุปกรณ์และเครื่องมือบรรเทาสาธารณภัย ตามลำดับ

ค. ด้านการให้ความรู้และสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของการท่องเที่ยว พบว่า ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดบึงกาฬมีศักยภาพด้านนี้ในระดับน้อย มีค่าเฉลี่ย 2.16 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยของ ได้แก่ การมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว และการจัดเตรียมเอกสารเผยแพร่ ตามลำดับ

5.2.2.8 ผลการอภิปรายข้อเสนอแนะในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดบึงกาฬ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เสนอข้อคิดเห็นประเด็นสำคัญ คือ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในจังหวัดบึงกาฬ มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ และมีความสวยงาม แต่ยังไม่เป็นที่รู้จัก ต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น อีกทั้งยังขาดงบประมาณในการพัฒนาเส้นทางเพื่อเข้าถึง ตลอดจนป้ายบอกทาง ทำให้การเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ลำบาก

5.2.3 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกของจังหวัดบึงกาฬ ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยใช้เครื่องมือ SWOT Analysis พบว่า มีสภาพแวดล้อมภายนอกหลายปัจจัยที่น่าสนใจ ที่เป็นโอกาส ให้จังหวัดบึงกาฬสามารถพัฒนาการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับทิศทางการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของนักท่องเที่ยวและสังคมได้ เช่น นโยบายด้านการค้าชายแดน การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) การเปิดเส้นทางเชื่อมโยงกับอนุภูมิภาคุ่มน้ำโขง หรือ GMS หรือกระแสความต้องการของนักท่องเที่ยวด้านความเชื่อ ความหวาดกลัว การขาดที่พึ่งทางใจ เป็นต้น

และในขณะเดียวกันแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดบึงกาฬก็มีจุดแข็งที่ยากต่อการลอกเลียนแบบหลายประการ เช่น การทำเลที่ตั้งของจังหวัดเป็นจุดเชื่อมโยงของ 3 ประเทศในกลุ่มน้ำโขง คือ ไทย-ลาว-เวียดนาม การได้ชื่อว่าเป็นเมืองหลวงของพญานาค (แก่งอาง สะคือแม่น้ำโขง) และหรือกระแสน้ำเป็นจังหวัดที่ 77 ของประเทศไทย เป็นต้น ซึ่งจุดแข็งเหล่านี้ จังหวัดบึงกาฬและหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวสามารถนำมาใช้เป็นปัจจัยในการขับเคลื่อนแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดบึงกาฬ เพื่อให้เกิดการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน บนฐานของทรัพยากรอย่างแท้จริง

ในการจัดทำแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดบึงกาฬ จะต้องมีการคำนึงถึงอุปสรรคที่อาจจะเกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งจะทำให้แผนดังกล่าวเกิดปัญหาได้ เช่น ปัญหาการขาดเสถียรภาพทางการเมือง การแข่งขันระหว่างบุคลากรในกลุ่มประเทศอาเซียน และประชากรในพื้นที่ที่มีพื้นฐานการศึกษาต่ำ หรือแม้กระทั่งจุดอ่อนต่างๆ ของจังหวัดบึงกาฬ เช่น การมีสินค้าพื้นเมืองที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น ความพร้อมด้านที่พักแรม ความพร้อมด้านร้านอาหาร ความพร้อมด้านสาธารณสุขโรค ความพร้อมด้านการบริการอื่นๆ การขาดแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยว การขาดแคลนบุคลากรที่มีความสามารถในการจัดการ การขาดช่องทางการตลาด และการขาดการประสานงานของหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ ล้วนเป็นปัญหาและอุปสรรคที่จังหวัดบึงกาฬและหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยวจะต้องพยายามแก้ปัญหา และลดอุปสรรคเหล่านี้ ให้เหลือน้อยที่สุด เพื่อจะได้ให้แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดบึงกาฬสามารถขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุประสิทธิผลสูงสุดต่อประชาชนในจังหวัดบึงกาฬ

5.3 สรุปผลการศึกษาวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3

“เพื่อกำหนดแนวทางการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบึงกาฬเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน”

ผลการศึกษาวิจัย ได้แนวทางการจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบึงกาฬเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ดังนี้

5.3.1 แนวทางการจัดทำยุทธศาสตร์ การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบึงกาฬเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

จากการข้อมูลผลการศึกษาวิจัย ในบทที่ 4 ผู้ศึกษาวิจัยได้นำมาใช้ในการกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบึงกาฬเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเครื่องมือที่นำมาใช้ คือ SWOT Matrix (หรือบางครั้งเรียกว่า TOWS Matrix) ที่แสดง

ความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ได้ชัดเจนขึ้น ทำให้การกำหนดยุทธศาสตร์นั้น มีความสอดคล้องเหมาะสมกันกับศักยภาพและความพร้อมของพื้นที่ อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนอย่างแท้จริง

ตารางที่ 5.2 แสดงการวิเคราะห์ SWOT Matrix (หรือ TOWS Matrix) ของจังหวัดบึงกาฬ

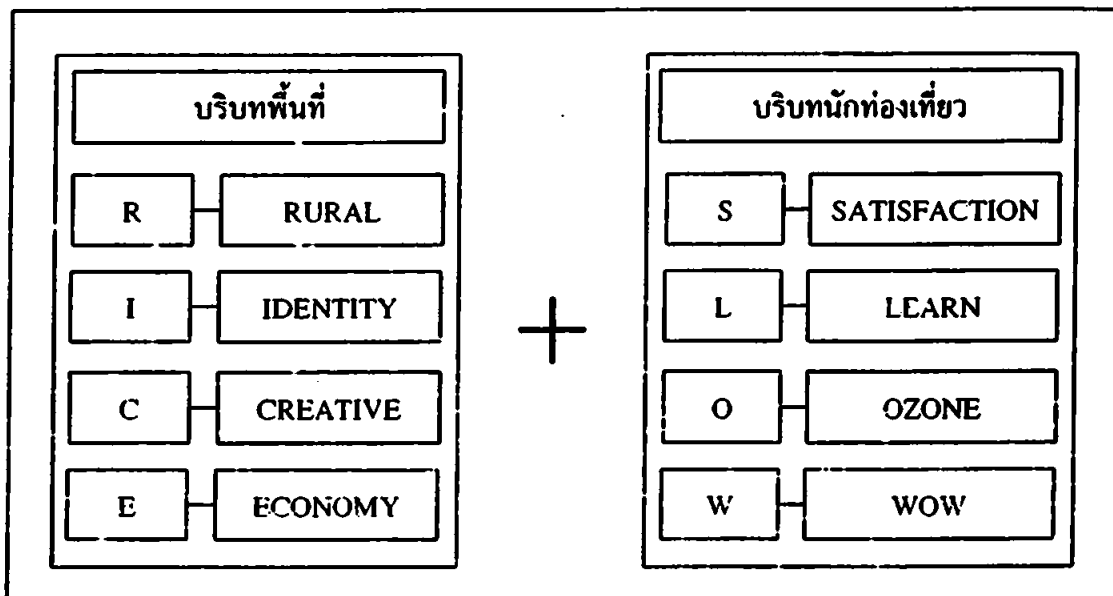
	จุดแข็ง	จุดอ่อน
โอกาส	<p>กลยุทธ์ SO (เอาโอกาสมาใช้)</p> <p>1. การเป็นศูนย์กลางการค้าชายแดนไทย-ลาว-เวียดนาม (S3-S15-S18-O4-O5-O6-O18-O26)</p> <p>2. การเป็นจังหวัดแห่งการท่องเที่ยวเชิงศรัทธา (S1-S7-S8-S10-O11-O17-O22-O23)</p> <p>3. การเป็นเขียงคน 2 (S1-S2-S5-S6-S9-S15-S16-S17-O4-O5-O6-O7-O11-O13-O15)</p> <p>4. การเป็นจังหวัดแห่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศวิทยาที่มีลักษณะ เฉพาะ (S1-S6-S13-S14-S17-O7-O11-O15-O18-O20)</p>	<p>กลยุทธ์ WO (ปรับปรุงตนเอง)</p> <p>1. การพัฒนาผลิตภัณฑ์สินค้าที่ระลึกที่สะท้อนอัตลักษณ์บึงกาฬ (W1-W2-O4-O5-O6-O7-O11-O13-O15)</p> <p>2. การพัฒนาอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว (W8-W6-W7-W8-O1-O2-O3-O4-O5-O6-O7-O8-O9-O10-O11-O12-O13-O14-O15-O16-O17-O18-O19-O20-O21-O22-O23-O24-O25-O26)</p>
อุปสรรค	<p>กลยุทธ์ ST (กำจัดภัยคุกคาม)</p> <p>1. การเป็นศูนย์กลางความร่วมมือไครภาคีไทย-ลาว-เวียดนาม (S3-S15-S18-T3-T7-T10-T11)</p>	<p>กลยุทธ์ WT (หลีกเลี่ยงความเสี่ยง)</p>

5.3.2 กรอบแนวคิดและการกำหนดทิศทางยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบึงกาฬเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

จากการวิเคราะห์ความเป็นไปได้ ปัญหา สาเหตุ และแนวคิดที่จะทำให้การท่องเที่ยวของจังหวัดบึงกาฬเป็นไปอย่างยั่งยืน โดยใช้วิถีแห่งบึงกาฬเป็นตัวขับเคลื่อน พบว่าแนวทางในการจัดการท่องเที่ยวนั้นควรให้ความสำคัญใน 2 บริบทควบคู่กันไปเสมอ นั่นคือ บริบทด้านพื้นที่ และ

บริบทด้านนักท่องเที่ยว ผลจากการวิเคราะห์นำไปสู่การกำหนดแนวทางการจัดการที่ยั่งยืนนั้นควร
ดำรงอยู่ภายใต้รูปแบบ โมเดล ดังนี้

รูปแบบโมเดลการจัดการการท่องเที่ยวในจังหวัดบึงกาฬอย่างยั่งยืน
“RICE and SLOW to Creative Tourism City”

การพัฒนาในบริบทของพื้นที่ จะใช้กรอบความคิด R-I-C-E Concept กล่าวคือ

1. การพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดบึงกาฬ จะต้องตระหนัก ให้ความสำคัญและ
คำนึงถึงวิถีการดำรงชีวิตแบบชนบท หรือ Rural ที่มีเสน่ห์ที่เป็นกลิ่นอายของวิถีชีวิตของคนไทยใน
อดีต และต้องเคารพ รวมถึงการอนุรักษ์ในวิถีเหล่านี้ ไม่ควรตัดแปลง หรือปรุงแต่งจนทำให้คุณค่าที่
แท้จริงหายไป
2. การพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดบึงกาฬ จะต้องพัฒนาบนฐานของความ
เป็นตัวคนที่แท้จริง หรือต้องพัฒนาบนฐานของอัตลักษณ์ หรือ Identity ของความเป็น “บึงกาฬ”
3. การพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดบึงกาฬ จะต้องดำเนินการอย่าง
สร้างสรรค์ หรือ Creative ให้การท่องเที่ยวสร้างสรรค์ให้เกิดการต่อยอดภูมิปัญญาและวัฒนธรรมที่
ดั้งเดิม ให้เกิดคุณค่าที่เพิ่มขึ้น และมีจุดต่างที่โดดเด่น ทำให้แหล่งท่องเที่ยวนี้สามารถที่จะแข่งขันได้
4. และที่สำคัญการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดบึงกาฬ จะต้องสามารถ
สร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ หรือ Economy และหรือสร้างรายได้ให้กับชุมชนได้ มีการกระจายรายได้

ที่เป็นธรรม และรายได้นั้นทำให้ชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ลดการพึ่งพาจากภายนอก แก้ปัญหาความยากจน และหนี้สินให้กับชุมชน

การพัฒนาในบริบทของพื้นที่ จะใช้กรอบความคิด S-L-O-W Concept กล่าวคือ

1. การพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดบึงกาฬ จะต้องสามารถสร้างความประทับใจสูงสุดให้กับนักท่องเที่ยวผู้มาเยือน หรือ Satisfaction เพื่อสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับแหล่งท่องเที่ยว อีกทั้งมีการคาดหวังว่า ความประทับใจที่เกิดขึ้น จะทำให้นักท่องเที่ยวกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ และหรือบอกต่อความพึงพอใจนั้น ไปยังเพื่อน ๆ ญาติ ๆ ของเขา ซึ่งจะเป็นช่องทางการประชาสัมพันธ์ให้กับแหล่งท่องเที่ยวของทางที่มีประสิทธิภาพดีที่สุด
2. การพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดบึงกาฬ ที่ยั่งยืนนั้นจะต้องเกิดจากการทำให้นักท่องเที่ยวเกิดการเรียนรู้ หรือ Learning เพื่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับวิถีแห่งบึงกาฬ ซึ่งความรู้และความเข้าใจนี้เองที่จะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความหวงแหน และอนุรักษ์ภูมิปัญญา วัฒนธรรมนี้เอาไว้ ซึ่งเป็นจุดหมายสูงสุดของการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน
3. การพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดบึงกาฬ จะต้องเข้าใจวัตถุประสงค์หรือความต้องการของนักท่องเที่ยวในประเด็นของการได้สัมผัสกับความงดงามทางธรรมชาติ การได้รับอากาศที่บริสุทธิ์ หรือ Ozone เป็นการได้รับการพักผ่อนที่แท้จริง
4. และที่สำคัญการพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดบึงกาฬ จะต้องสามารถสร้างประสบการณ์ที่ดี ที่น่าประทับใจ หรือประสบการณ์ WOW ให้กับนักท่องเที่ยวให้ได้ เป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้กับแหล่งท่องเที่ยว อีกทั้งมีการคาดหวังว่า ประสบการณ์ความประทับใจที่เกิดขึ้น จะทำให้นักท่องเที่ยวกลับมาท่องเที่ยวซ้ำ และหรือบอกต่อความพึงพอใจนั้น ไปยังเพื่อน ๆ ญาติ ๆ ของเขา ซึ่งจะเป็นช่องทางการประชาสัมพันธ์ให้กับแหล่งท่องเที่ยวของทางที่มีประสิทธิภาพดีที่สุด

5.3.3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบึงกาฬเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

ก. วิทยาลัยจังหวัดบึงกาฬ: “ศูนย์กลางขางพารา ประตูการค้ากับประเทศเพื่อนบ้าน การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ เศรษฐกิจพอเพียง”

ข. พันธกิจ:

1) พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดบึงกาฬให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวให้มีชีวิตด้วยกิจกรรมการท่องเที่ยวในรูปแบบที่หลากหลายและยั่งยืน

2) สร้างคุณค่า มูลค่าจากมรดกทางวัฒนธรรมและคุณภาพมาตรฐานการจัดการและบริการ

- 3) ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายและพันธมิตรทางการตลาดเพื่อการท่องเที่ยว
- 4) กระตุ้นจิตสำนึกการมีส่วนร่วม และการสร้างค่านิยมในการรักษาคุณค่า

มรดกทางวัฒนธรรมของประเทศ

ค. เป้าหมาย : การจัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนา การท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบึงกาฬ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ได้กำหนดระยะเวลาของการดำเนินงานออกเป็น 2 ระยะ เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายที่ต้องการ และเพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ได้แก่

1) เป้าหมายของแผนระยะสั้น 1-3 ปี

(1) ออกแบบและพัฒนารูปแบบ กิจกรรม เส้นทางเชื่อมโยงและโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่

(2) ฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากรให้สามารถคิดเชิงรุกหรือเชิงสร้างสรรค์ และมีสมรรถนะที่เหมาะสมในการต่อยอดนวัตกรรมการท่องเที่ยวและบริการ

(3) สร้างการรับรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ให้กว้างขวาง

2) เป้าหมายของแผนระยะยาว 3-5 ปี

(1) การสร้างเครือข่ายและพันธมิตรทางการท่องเที่ยว

(2) ขยายกลุ่มตลาดนักท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายมากขึ้น

(3) พัฒนาให้จังหวัดบึงกาฬเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวมีชีวิต

ที่ยั่งยืน

ง. ยุทธศาสตร์: เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ ภารกิจ วัตถุประสงค์ และเป้าประสงค์ของยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการของจังหวัดบึงกาฬ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ออกเป็น 4 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาสินค้า บริการและปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว

การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว มีส่วนสำคัญในการแก้ไขปัญหาและข้อจำกัดในด้านการท่องเที่ยว ที่อาจส่งผลให้ศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัดบึงกาฬลดลง โครงสร้างพื้นฐานเหล่านี้ ได้แก่ ระบบโลจิสติกส์ที่เชื่อมโยงการท่องเที่ยวทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ และรวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานที่อาจเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดบึงกาฬ โดยมีแนวทางในการพัฒนา ดังนี้

1. พัฒนาและปรับปรุงระบบโลจิสติกส์ เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว

แนวทางการดำเนินการ

1) พัฒนาระบบโลจิสติกส์การท่องเที่ยวระหว่างเมืองท่องเที่ยวหลัก คือ จังหวัดหนองคาย และเมืองท่องเที่ยวรอง คือ จังหวัดบึงกาฬ โดยการบูรณาการการขนส่งทุกรูปแบบให้มีการเชื่อมโยง เชื่อมต่อระหว่างศูนย์กลางขนส่งประเภทต่างๆ ในจังหวัดเดียวกันและจังหวัดใกล้เคียง รวมถึงพัฒนาระบบขนส่งมวลชนขนาดใหญ่ เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว โดยให้มีความรวดเร็ว ปลอดภัย สะดวก สะอาด และมีมาตรฐานสากล

2) ส่งเสริมสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดบึงกาฬ เข้ามามีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการพัฒนาระบบโลจิสติกส์การท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่

3) ปรับปรุงป้ายบอกทางแหล่งท่องเที่ยว ป้ายสื่อความหมาย ให้ครอบคลุมแหล่งท่องเที่ยวหลักและแหล่งท่องเที่ยวรอง เป็นระบบเดียวกันทั่วจังหวัด และถูกต้องตามหลักสากล

4) พัฒนาเส้นทางคมนาคมทางบกให้มีมาตรฐานความปลอดภัยตามหลักสากล และสามารถเชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยวหลักกับแหล่งท่องเที่ยวรอง ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สนับสนุนให้เกิดการลงทุนของภาคเอกชนในการพัฒนาการคมนาคมทางบก

2. พัฒนาและปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว

แนวทางการดำเนินการ

1) พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว โดยการปรับปรุงภูมิทัศน์ ลานจอดรถ ป้ายสื่อความหมาย ทางลาด ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยว ห้องน้ำ รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการและผู้สูงอายุให้ได้มาตรฐานตามหลักสากล และสนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

2) การพัฒนาเครือข่ายการสื่อสาร โทรคมนาคม ระบบสารสนเทศ และซอฟต์แวร์ดิจิทัลคอนเทนต์เพื่อการท่องเที่ยว สนับสนุนให้เกิดการใช้ระบบ e-commerce อย่างแพร่หลาย ส่งเสริมการจัดทำข้อมูลการท่องเที่ยวออนไลน์ และการเชื่อมโยงระบบบริการต่างๆ ด้านการท่องเที่ยวทางเว็บไซต์

3) นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้พัฒนาการจัดการท่องเที่ยวในจังหวัด บึงกาฬให้มีคุณภาพทั้งระบบ เช่น ระบบตรวจสอบคนเข้าเมือง

4) สร้างและพัฒนาระบบอำนวยความสะดวกผ่านแดน ปรับปรุงสภาพจุดผ่านแดนต่างๆ ให้มีสภาพที่ดีและสะดวกเพื่อรองรับการท่องเที่ยว รวมทั้งปรับปรุงกฎระเบียบบริเวณชายแดนให้มีความสะดวกรวดเร็ว

5) พัฒนาศูนย์กลางให้บริการข้อมูลด้านการท่องเที่ยวและอำนวยความสะดวกแบบครบวงจรเบ็ดเสร็จที่สามารถสอบถามข้อมูลการท่องเที่ยว ประสานแก้ไขความเดือดร้อน ช่วยเหลือกรณีเกิดเหตุฉุกเฉินได้สะดวก รวดเร็ว เข้าถึงได้ง่าย และกระจายให้ครอบคลุมความสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาสินค้า บริการและปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์นี้มีความมุ่งเน้นที่จะพัฒนาสินค้าและบริการท่องเที่ยวใหม่ ให้มีมาตรฐานอย่างต่อเนืองครบวงจร ความพร้อมของภาคบริการและการท่องเที่ยว เพื่อสร้างทางเลือกใหม่ที่มีคุณภาพให้กับนักท่องเที่ยว และสร้างจุดขายที่เป็นเอกลักษณ์ให้กับจังหวัดบึงกาฬ โดยมีแนวทางในการพัฒนา ดังนี้

1. การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ กิจกรรม นวัตกรรมและมูลค่าเพิ่มด้านการท่องเที่ยว

แนวทางการดำเนินการ

1) สร้างสรรค์กิจกรรมการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ๆ ให้สอดคล้องกับความสนใจของนักท่องเที่ยวและตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย การท่องเที่ยวเชิงศาสนา การท่องเที่ยวเชิงศรัทธา การท่องเที่ยวเพื่อการประชุมและนิทรรศการ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร กลุ่มนักท่องเที่ยวสูงอายุ ครอบครัว และฮันนีมูน เป็นต้น

2) ส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ และการพัฒนานวัตกรรมทางความคิด เพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มในสินค้าการท่องเที่ยว ส่งเสริมการลงทุนเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ดำเนินถึงคุณค่าและสิ่งแวดล้อม รวมถึงการสนับสนุนการเสริมสร้างบรรยากาศการลงทุนในกิจกรรมการ

ท่องเที่ยวใหม่ๆ ที่มีศักยภาพ เช่น ธุรกิจบริการสุขภาพ ธุรกิจค่านันทนาการ โดยเฉพาะการจัดการการท่องเที่ยวชุมชน การจัดการสินค้า OTOP และของที่ระลึก เป็นต้น

3) ผลักดันให้งานเทศกาล ประเพณี และกิจกรรมในบึงกาฬเป็นงานเทศกาลระดับโลก เช่น การปฏิบัติธรรมที่วัดอาฮง หรือวัดภูทอก การชมนกอพยพที่บึงโขงหลง เป็นต้น

4) ส่งเสริม สนับสนุน อุตสาหกรรมภาพยนตร์และการถ่ายทำภาพยนตร์ในพื้นที่

5) สำรวจและคัดสรรเอกลักษณ์และจุดเด่นของจังหวัดบึงกาฬ เพื่อสร้างและกำหนดภาพลักษณ์ (Brand Image) ทางการท่องเที่ยวให้เป็นจุดขายแก่นักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

6) ส่งเสริมและจัดการแข่งขันกีฬาระดับนานาชาติ และระดับชาติ เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยว และการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นและชุมชน

7) ส่งเสริมการจัดประชุม สัมมนา จัดนิทรรศการ ทั้งระดับชาติและระดับนานาชาติ

2. การเสริมสร้างโอกาสและแรงจูงใจเพื่อพัฒนาการค้า การลงทุนด้านการท่องเที่ยว

แนวทางการดำเนินการ

1) ผลักดันให้บึงกาฬเป็นเขตเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยว/เขตพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ

2) ส่งเสริมและสนับสนุนการลงทุนด้านการท่องเที่ยว โดยสนับสนุนให้ภาคเอกชนและนักลงทุนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยจังหวัดบึงกาฬต้องจัดให้มีสิ่งจูงใจและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่เหมาะสม

3) เสริมสร้างความเข้มแข็งของภาคเอกชน ท้องถิ่น ชุมชน ผู้ประกอบการรายย่อยและวิสาหกิจชุมชนในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยการสนับสนุนเงินทุน วิชาการ การให้ความรู้ และให้คำปรึกษาในการเริ่มต้นประกอบธุรกิจ การสร้างแบรนด์ และเอกลักษณ์ของสินค้าให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ท้องถิ่น และตรงกับความต้องการของตลาดท่องเที่ยว

3. การป้องกันและรักษาความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว

แนวทางการดำเนินการ

1) เตรียมความพร้อมในการรับมือภัยคุกคามของโรคติดต่อ ภัยพิบัติทางธรรมชาติ การระบาดของโรคและภัยพิบัติอื่นๆ โดยให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการวิกฤตการณ์ (Crisis Management) การเตรียมความพร้อมเพื่อการตอบสนองอย่างฉับไว และการกู้คืนภายหลังใน

ภาวะฉุกเฉิน ครอบคลุมถึงการเตรียมความพร้อม การวางมาตรการป้องกันและแก้ไขเมื่อเกิดภาวะฉุกเฉิน และมาตรการฟื้นฟูภายหลังเกิดเหตุการณ์

2) ผลักดันให้มีการกำหนดมาตรฐานการให้บริการ และมาตรฐานความปลอดภัยในสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยวในกิจกรรมการท่องเที่ยวทุกรูปแบบ และมีการบังคับใช้อย่างจริงจัง

3) ส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยการเป็นตำรวจอาสาสมัครดูแลรักษาความปลอดภัยในพื้นที่ชุมชนของตนเอง

4) สนับสนุนส่งเสริมตำรวจท่องเที่ยว หน่วยงาน องค์กร และชุมชน ให้มีความรู้ด้านภาษาต่างประเทศ เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่นักท่องเที่ยว

4. การพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้มีขีดความสามารถในการแข่งขัน

แนวทางการดำเนินการ

1) พัฒนาเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและภาคเอกชนในสาขาท่องเที่ยว โดยเฉพาะการพัฒนาบุคลากร ทักษะด้านภาษาต่างประเทศ ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ รวมถึงศักยภาพของบุคลากรด้านการท่องเที่ยวในด้านอื่นๆ ให้ได้มาตรฐาน เพื่อเตรียมความพร้อมในการรองรับการเปิดเสรีภาคบริการด้านการท่องเที่ยว

2) ส่งเสริมให้มีการจัดการฝึกอบรมและพัฒนาหลักสูตรระยะสั้นทั้งทางด้านการปฏิบัติงานเฉพาะทาง วิชาชีพที่มีความจำเป็นเร่งด่วนสำหรับสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม รวมทั้งหลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้บริหารตั้งแต่ระดับต้นจนถึงระดับสูงสำหรับบุคลากรในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว และหลักสูตรพัฒนาผู้สอน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างเชื่อมั่นและส่งเสริมการท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์นี้ มุ่งเน้นให้นักท่องเที่ยวรับรู้และเข้าใจในภาพลักษณ์ที่ดีของจังหวัดบึงกาฬ เป็นการสร้างเชื่อมั่นให้นักท่องเที่ยวในการเดินทางมาท่องเที่ยว โดยการดำเนินการตลาดเชิงรุก

1. การสร้างและเผยแพร่ภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยว

แนวทางการดำเนินการ

1) ประชาสัมพันธ์จังหวัดบึงกาฬ เพื่อสร้างภาพลักษณ์และความเชื่อมั่นแก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติในการเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดบึงกาฬ

2) เผยแพร่และสื่อสารภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยวให้แพร่หลายในทุกช่องทางและครอบคลุมทั่วถึงอย่างต่อเนื่อง โดยจัดกิจกรรมเพื่อสร้างความรับรู้และความตระหนักในความสำคัญของภาพลักษณ์ให้กับผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และชุมชนท้องถิ่น

3) สร้างจิตสำนึกและค่านิยมในความเป็นบึงกาฬ ให้ชาวบึงกาฬตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยว เพื่อสร้างความแตกต่างเหนือคู่แข่งอื่น ให้คนไทยมีจุดหมายร่วมกันในเรื่องของควมมีอิทธาศัยไมตรีที่ดี พร้อมต้อนรับผู้มาเยือน และร่วมกันเป็นเจ้าบ้านที่ดีในการต้อนรับนักท่องเที่ยว

2. สร้างสภาพแวดล้อมและพัฒนาระบบสนับสนุนการตลาดท่องเที่ยว

แนวทางการดำเนินการ

1) จัดทำข้อมูล และรวบรวมข่าวสารด้านการท่องเที่ยวและจัดเก็บในระบบข้อมูลสารสนเทศ รวมถึงการพัฒนาาระบบสารสนเทศต่างๆ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เข้ามาสืบค้นข้อมูลด้านการท่องเที่ยว ผ่านทางเว็บไซต์กลาง ที่สามารถสืบค้นได้ถึงระดับพื้นที่ ทันสมัย สามารถเข้าถึงได้ง่ายและมีรายละเอียดด้านการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

2) ส่งเสริมและพัฒนาระบบตลาดสินค้าทางการท่องเที่ยวสมัยใหม่ ให้สอดคล้องกับพฤติกรรมและรสนิยมของนักท่องเที่ยวในกลุ่ม MICE กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงศาสนา และศรัทธา กลุ่มครอบครัว กลุ่มฮันนีมูน กลุ่มท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล กลุ่มการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กลุ่มท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ กลุ่มท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นต้น

3) พัฒนาขีดความสามารถด้านการวางแผนและการปฏิบัติงานด้านการตลาดออนไลน์ (Online Marketing) และพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-commerce)

3. การสร้างกระแสการเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวไทย

แนวทางการดำเนินการ

เผยแพร่ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดบึงกาฬ ให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวไทยผ่านสื่อต่างๆ และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์สร้างทัศนคติที่ดีในการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศอย่างต่อเนื่อง

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคประชาชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว

โครงสร้างการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดบึงกาฬ ยังขาดความเชื่อมโยงระหว่างท้องถิ่น ขาดการมีส่วนร่วมของประชาชน ภาคเอกชน และการปกครองส่วนท้องถิ่น และยังขาดความรู้ด้านการจัดการ ภูมิทัศน์และการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวการพัฒนาไกล ในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวจึงเป็นแนวทางในการบูรณาการการทำงานร่วมกัน

การกำหนดภารกิจขอบเขตของงานการพัฒนาให้ชัดเจน กำหนดรูปแบบการพัฒนาการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับศักยภาพของแต่ละพื้นที่

1. การสร้างและพัฒนากลไกในการบริหารจัดการการท่องเที่ยว

แนวทางการดำเนินการ

เชื่อม โยงบทบาทและภารกิจ ของหน่วยงานหลักด้านการท่องเที่ยวในจังหวัด บึงกาฬ ให้มีความสอดคล้องกัน และประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในฐานะหน่วยงาน สนับสนุน เพื่อให้การกำหนดนโยบายและสนับสนุนด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดให้เป็นไปใน ทิศทางเดียวกัน

2. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการ พัฒนาท่องเที่ยว

แนวทางการดำเนินการ

1) อำนวยความสะดวก สนับสนุน ช่วยเหลือ ให้ความรู้ ความเข้าใจในการ บริหารจัดการท่องเที่ยวแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2) กระจายอำนาจ และจัดสรรผลประ โยชน์ด้านการท่องเที่ยวให้แก่องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ชุมชนได้รับผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม เพื่อลดความขัดแย้งและ สามารถสร้างกิจกรรมให้เหมาะสมกับความต้องการสภาพและกำลังรองรับของชุมชนและระบบ นิเวศในท้องถิ่น

3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในการบริหารจัดการแหล่ง ท่องเที่ยว โดยจัดตั้งคณะกรรมการในระดับท้องถิ่นขึ้น เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวให้มี การบริหารเป็นรูปธรรม โดยมีภาครัฐ เอกชน ชุมชน และประชาสังคมในท้องถิ่นให้เข้ามามีส่วน ร่วมในการอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ชุมชนท้องถิ่นของ ตนเอง

5.4 ข้อเสนอแนะในการทำการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

5.4.1 ทำการศึกษาวิจัยด้านส่วนประสมทางการตลาดการท่องเที่ยวของจังหวัดบึงกาฬ และทำการศึกษาวิจัยด้านพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวยัง แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดบึงกาฬ เพื่อให้ทราบข้อมูลการท่องเที่ยว ในบริบทของการตลาด เพราะ การจัดการการตลาด จะเป็นเครื่องมือขับเคลื่อนการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.4.2 ทำการศึกษาวิจัยด้านการสร้างตราสินค้าให้กับแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดบึงกาฬ เพื่อให้ทราบข้อมูลอัตลักษณ์ที่โดดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดบึงกาฬ อันจะนำไปสู่

กระบวนการสร้างการรับรู้แหล่งท่องเที่ยว ให้เกิดขึ้นในใจของนักท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความ
เป็นตัวตนของจังหวัดบึงกาฬได้อย่างแท้จริง

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการการพัฒนาการเมือง. (2554). รายงานการศึกษาดูงาน เรื่อง การเตรียมความพร้อมการจัดตั้งจังหวัดบึงกาฬ โดยคณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติตั้งจังหวัดบึงกาฬ พ.ศ.2554. กรุงเทพฯ: สภาผู้แทนราษฎร.
- ฉิศาสรณ์ ไชยประสิทธิ์, & รัฐขญา มณีเนตร. (2552). ศักยภาพของทรัพยากรเพื่อการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชาวไทยบ้านเป่า ตำบลบ้านเป่า อำเภอหนองสูง จังหวัดมุกดาหาร. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวไทย.
- คโนชา ตั้งอุทัยสุข. (2552). ศักยภาพและความพร้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยวในจังหวัดนครสวรรค์. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวไทย.
- ทศพล เชนะ. (2553). ผลกระทบต่อการท่องเที่ยว การรับรู้ต่อการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบ และพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวต่างชาติในเขตอนุภาคลุ่มแม่น้ำโขง. ปรินญาณิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทองไทยแลนด์. (2554). ค้นไม่ย่น่ารู้ > สิริธรวัลลี. ค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2554, จาก <http://www.thongthailand.com/index.php?mo=3&art=289627>
- ทัศนีย์ ลิ่มสุวรรณ. (2545). การจัดการธุรกิจในแหล่งท่องเที่ยว. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ไทยแพคเกจทัวร์. (2554). ภูทอก วัดเจติยาคีรีวิหาร เที่ยวจังหวัดบึงกาฬ. ค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2554, จาก <http://www.thaipackagetour.com>
- ไทยแลนด์ซูซู. (2554). ทำความรู้จักกับจังหวัดบึงกาฬ จังหวัดที่ 77 ของสยามประเทศ. ค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2554, จาก <http://www.thailandsusu.com/webboard/index.php?topic=162989.0>
- นภคล ภาคพรต. (2545). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว. เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว หน่วยที่ 1. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นิตา ชัชกุล. (2550). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บล็อกแกงค์.คอม. (2555). คนบ้านนอกบอกเล่าหนึ่งใน อ.บึงกาฬ โดย ปลาตุ๋นยิ้มสยาม. ค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2555, จาก <http://www.bloggang.com/data/pladug/picture/1322030136.jpg>

- บึงกาฬ.คอม. (2554). ประเพณีสำคัญ. ค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2554, จาก <http://www.bungkan.com/blog/category/culture>
- _____ . (2554). สถานที่ท่องเที่ยวสำคัญ. ค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2554, จาก <http://www.bungkan.com/blog/category/travel>
- บุ๊ค บล็อก. (2554). บึงกาฬ จังหวัดที่ 77 ของประเทศไทย. ค้นเมื่อ 6 สิงหาคม 2554, จาก <http://book.myit6.com/blog/?p=1362>
- บุญเลิศ จิตต์วัฒนา. (2549). การพัฒนาและการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- _____ . (2551). ระเบียบวิธีวิจัยทางการท่องเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- พิมพ์ระวี โรจน์รุ่งศักดิ์. (2552). การศึกษาจุดยืนภาพลักษณ์ทางการท่องเที่ยวจังหวัดเพชรบุรีของนักท่องเที่ยวชาวไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวไทย.
- ภัทรสินี ภัทรโกศล. (2550). สถิติเพื่อการวิจัยทางวิทยาศาสตร์. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มวิศ สุวรรณ และคณะ. (2544). สังคมศึกษา. กรุงเทพฯ: คุรุสภาลาดพร้าว.
- รชพร จันทร์สว่าง. (2545). หน่วยที่ 2 ทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อจุดประสงค์เฉพาะ เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการการท่องเที่ยวของไทย สาขาวิชาวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ราณี อธิชัยกุล. (2546). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยว เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว หน่วยที่ 1. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- วรรณ วลัยวานิช. (2546). ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรรณ ศิลปอาษา. (2545). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว หน่วยที่ 1. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เศกสรรค์ ขงวิชย์. (2536). ภูมิศาสตร์การท่องเที่ยว. พิมพ์ครั้งที่ 2. ขอนแก่น: ภาควิชาสังคมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุวัฒน์ จุลากรณ์, & รุ่งทิพ ว่องปฏิการ. (2545). ทรัพยากรการท่องเที่ยว หน่วยที่ 3. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- อัญญาณี คำโท. (2549). **ศักยภาพและแนวโน้มการท่องเที่ยวบริเวณจุดผ่านแดนถาวรช่องจอม จังหวัดสุรินทร์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เอกชัย บุญยาถิ่นฐาน. (2553). **คู่มือวิเคราะห์ SWOT อย่างมืออาชีพ**. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.
- Middleton, V.T.C. (1994). **Marketing in Travel and Tourism**. 2nd ed. Oxford: Heinemann Professional Publishing.
- Morgan, M. (1996). **Marketing for Leisure and Tourism**. London: Prentice Hall.
- Raktrip. [น.ป.ป.]. **ข้อมูลทั่วไป จ. หนองคาย**. ค้นเมื่อ 6 สิงหาคม 2554, จาก <http://www.raktrip.com/province.php?idpart=2&provinceid=56&sec=data>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

**แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพและความพร้อม
ของทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมในจังหวัดบึงกาฬ**

คำชี้แจง : แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งในการวิจัยเพื่อศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพและความพร้อมของ
ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมในจังหวัดบึงกาฬข้อมูลที่ได้รับจาก
แบบสอบถามจะถูกรวบรวมเพื่อใช้ในการศึกษา และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของ
จังหวัดบึงกาฬต่อไปในอนาคต

แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพและความพร้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยว
ทางธรรมชาติและวัฒนธรรมในจังหวัดบึงกาฬ
- ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรม
ในจังหวัดบึงกาฬ

ขอขอบพระคุณในความอนุเคราะห์ของท่านมา ณ โอกาสนี้

นายปาลกฤษณ์ นาคะปิกนิณ
นักศึกษาระดับปริญญาโท
หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไป

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่านมากที่สุด
(ในแต่ละข้อเลือกตอบเพียงคำตอบเดียว)

1. เพศ

1. ชาย 2. หญิง

2. อายุ

1. 18 - 24 ปี 2. 25 - 34 ปี 3. 35 - 44 ปี
 4. 45 - 54 ปี 5. ตั้งแต่ 55 ปีขึ้นไป

3. สถานภาพ

1. โสด 2. สมรส

4. การศึกษา

1. ประถมศึกษา 2. มัธยมศึกษา/ ปวช.
 3. อนุปริญญา / ปวส. 4. ปริญญาตรี
 5. สูงกว่าปริญญาตรี

5. อาชีพ

1. เกษตรกร 2. รับจ้าง
 3. ค้าขาย 4. พนักงานเอกชน
 5. พนักงานรัฐวิสาหกิจ 6. รับราชการ
 7. ประกอบธุรกิจส่วนตัว 8. นักเรียน / นักศึกษารับจ้าง
 9. อื่นๆ(ระบุ).....

6. รายได้ต่อเดือน

1. ต่ำกว่า 5,000 บาท 2. 5,001 - 10,000 บาท
 3. 10,001 - 15,000 บาท 4. 15,001 - 20,000 บาท
 5. 20,001 - 25,000 บาท 6. 25,001 - 30,000 บาท
 7. 30,001 - 35,000 บาท 8. 35,001 - 40,000 บาท
 9. มากกว่า 40,000 บาท

ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพและความพร้อมของทรัพยากรการท่องเที่ยว
ทางธรรมชาติและวัฒนธรรมในจังหวัดบึงกาฬ

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

ชื่อแหล่งท่องเที่ยว

เกณฑ์ในการบ่งชี้ศักยภาพ	ระดับความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพ และความพร้อม				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
ลักษณะทางกายภาพ					
1. การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว					
1.1 เหมาะสมทุกฤดูกาล					
1.2 ความปลอดภัยในการเดินทาง					
1.3 คุณภาพของถนนที่สามารถใช้ได้ตลอดปี					
1.4 ความชัดเจนของป้ายบอกเส้นทาง					
2. ความสมบูรณ์และควมมีชื่อเสียงของแหล่งท่องเที่ยว					
2.1 ความสมบูรณ์ของสภาพธรรมชาติและ/หรือ สภาพดั้งเดิม					
2.2 มีคุณค่าหรือเอกลักษณ์พิเศษเชิงการท่องเที่ยว					
2.3 มีคุณค่าเชิงวิชาการและการศึกษา					
2.4 ความกลมกลืนกับธรรมชาติ วัฒนธรรม หรือ สิ่งแวดล้อม					
2.5 แหล่งท่องเที่ยวมีความดึงดูดใจ					
การรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม					
1. การจัดการคุณภาพเสียง					
1.1 ปราศจากเสียงรบกวน					
1.2 ห่างไกลจากย่านอุตสาหกรรม ชุมชนเมือง หรือกิจกรรมที่เสียงดัง					

เกณฑ์ในการบ่งชี้ศักยภาพ	ระดับความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพและความพร้อม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2. การจัดการขยะมูลฝอย					
2.1 มีอุปกรณ์รองรับขยะเพียงพอ และเหมาะสม					
2.2 มีป้ายเตือนทิ้งขยะให้ถูกที่					
2.3 การออกแบบภาชนะรองรับขยะกลมกลืนกับสภาพแวดล้อม					
3. การจัดการคุณภาพอากาศ					
3.1 อากาศปราศจากฝุ่นและควัน					
3.2 ไม่มีกลิ่นที่กระจายและสร้างความรำคาญในแหล่งท่องเที่ยว					
ด้านเศรษฐกิจและสังคม					
1. ความคุ้มค่าของการเที่ยวชม					
1.1 ความพึงพอใจในคุณค่าเชิงการท่องเที่ยว					
1.2 ความพอใจในบริการ					
1.3 ความพอใจในการบริหารจัดการ					
1.4 ความพอใจในความสะอาดและปลอดภัย					
1.5 ความพอใจในมิตรไมตรีจากชุมชนท้องถิ่น					
2. การมีส่วนร่วม					
2.1 การได้รับประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมของชุมชน					
2.2 การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ					
2.3 การเปิดโอกาสให้องค์กรภายนอกเข้ามา มีบทบาทสนับสนุน					
3. ความเข้มแข็งของชุมชนและวัฒนธรรม					
3.1 มีการจัดตั้งกลุ่ม / องค์กรเพื่อดูแลการท่องเที่ยว					
3.2 มีกลุ่มอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น					
3.3 การริเริ่มจัดกิจกรรมนันทนาการ					

เกณฑ์ในการบ่งชี้ศักยภาพ	ระดับความคิดเห็นที่มีต่อศักยภาพและความพร้อม				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
ด้านศิลปวัฒนธรรม (หากในแหล่งท่องเที่ยวไม่มีด้านนี้ ข้ามไปหัวข้อต่อไป) 1. มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะคน					
2. มีความเป็นมาทางด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณีที่สืบกันได้					
3. มีความงดงามด้านศิลปวัฒนธรรม					
4. มีความผูกพันต่อท้องถิ่น					
5. เปิดโอกาสให้ได้เรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรม ด้วยความยินดี					
ด้านธรรมชาติ (หากในแหล่งท่องเที่ยวไม่มีด้านนี้ ข้ามไปหัวข้อต่อไป) 1. มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะคน					
2. มีความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ					
3. มีทัศนียภาพที่สวยงาม					
ด้านการเกษตร 1. มีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะคน					
2. มีการจัดสภาพแวดล้อมที่ดี					
3. เปิดโอกาสให้ได้เรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน					
ด้านการบริหารและจัดการ 1. การจัดตั้งอำนาจความสะดวก					
1.1 มีป้ายอธิบายข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว 1.2 มีสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว เที่ยงพอ เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ ห้องน้ำ ลานจอดรถ					
2. ให้ความสำคัญต่อชีวิตและทรัพย์สิน 2.1 มีเจ้าหน้าที่ดูแลเที่ยงพอ และดูแลทั่วถึง					

ภาคผนวก ข

แบบสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ใช้ในการศึกษาวิจัย

ภาคผนวก ก

แบบสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว

แบบสำรวจถึงอำนาจความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว

ชื่อแหล่งท่องเที่ยว

การอธิบายความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้กรอกในแบบสำรวจถึงอำนาจความสะดวก
ในแหล่งท่องเที่ยว

ด้านปริมาณ		ด้านคุณภาพ	
	หมายถึง ไม่มีปรากฏในแหล่งท่องเที่ยว		หมายถึง ไม่มีปรากฏในแหล่งท่องเที่ยว
★	หมายถึง มี แต่จำนวนน้อยมาก	★	หมายถึง คุณภาพ/สภาพแย่
★★	หมายถึง มี จำนวนปานกลาง	★★	หมายถึง คุณภาพ/สภาพดีปานกลาง
★★★	หมายถึง มีอย่างเพียงพอ	★★★	หมายถึง คุณภาพ/สภาพดีมาก

หัวข้อ	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ
1. ป้ายบอกทางเข้าถึง		
2. สิ่งชี้บ่งบอกว่ามาถึงจุดท่องเที่ยว		
3. ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว		
4. ห้องสุขา		
5. ร้านอาหารและเครื่องดื่ม		
6. ร้านขายของที่ระลึก		
7. การให้ข้อมูลและการสื่อความหมายเกี่ยวกับจุดท่องเที่ยว		
8. การกำหนดเส้นทางเดินท่องเที่ยวในบริเวณนั้นและมีลูกศรชี้ นำทาง		
9. การมีนักดูแลที่ท้องถิ่นอธิบาย		
10. การมีป้ายข้อมูลเกี่ยวกับโบราณสถานนั้น		
11. ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวทันสมัยและปรับเหมาะสมกับผู้ใหญ่และ เด็ก		
12. มีการทำความสะอาดทุกวันมีการดูแลรักษาซ่อมแซม		
13. นักท่องเที่ยวสามารถเดินชมแหล่งท่องเที่ยวได้ตามความพอใจ		
14. มีข้อมูลจากง่ายไปหายากและละเอียดลึกซึ้งขึ้น		

หัวข้อ	ด้านปริมาณ	ด้านคุณภาพ
15. นักท่องเที่ยวสามารถเดินย้อนกลับไปดูสิ่งที่ต้องการดูได้ตามความพอใจ		
16. นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่ดีสามารถนำไปพัฒนาตนเองได้		
17. นักท่องเที่ยวกลับมาเที่ยวอีก		
18. นักท่องเที่ยวออกกันปากต่อปากว่าควรมาเที่ยวจังหวัดบึงกาฬ		
19. แหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับเส้นทางคมนาคมถนนต่างๆ		
20. แหล่งท่องเที่ยวมีภาพลักษณ์ประทับใจนักท่องเที่ยวในอดีตและปัจจุบัน		

ทอสมกลาง มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - สกุล นายปาลกฤษณ์ นาคะปิกนิจ
วัน เดือน ปีเกิด 7 สิงหาคม พ.ศ.2518
ประวัติการศึกษา พ.ศ. 2538 ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส. ช่างยนต์)
มหาวิทยาลัยสยาม
พ.ศ. 2542 ครุศาสตร์บัณฑิต (วิศวกรรมเครื่องกล)
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ
ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง ผู้จัดการ บ. ผลิตภัณฑ์อาหารเพื่อสุขภาพ จก. (สาขา ขอนแก่น)